

มาตรการทางกฎหมายในการใช้วิธีการคุมประพฤติแบบเข้ม



นางสาวอรนิตย์ บุญรัตพันธุ์

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-17-6998-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LEGAL MEASURES FOR INTENSIVE PROBATION

Miss Oranit Bunyarataphan

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-17-6998-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการทางกฎหมายในการใช้วิธีการคุมประพฤติแบบเข้ม
โดย	นางสาวอรนิตย์ บุญยรัตพันธุ์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมรรวดี อังค์สุวรรณ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์นันทิ จิตสว่าง

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิดิพันธุ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมรรวดี อังค์สุวรรณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์นันทิ จิตสว่าง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์)

อรนิตย์ บุญรัตพันธุ์ : มาตรการทางกฎหมายในการใช้วิธีการคุมประพฤติแบบเข้ม. (LEGAL MEASURES FOR INTENSIVE PROBATION) อ.ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมราวดี อังค์สุวรรณ, อ.ที่ปรึกษาร่วม : อาจารย์นันทิ จิตสว่าง , 153 หน้า. ISBN 974-17-6998-9.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงมาตรการทางเลือกแก่ศาล ด้วยวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ ซึ่งเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด โดยเน้นการบังคับใช้กับผู้กระทำผิดคดีอาญาร้ายแรงแต่เป็นผู้ที่ไม่มีนิสัยเป็นอันตรายต่อสังคม มิใช่ผู้ประพฤติดีดิดินิสัยหรือเป็นอาชญากรโดยสันดานไม่สมควรที่ศาลจะลงโทษโดยใช้เรือนจำแก่ผู้กระทำผิด เนื่องจากผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ยังพอสามารถแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมภายนอกเรือนจำได้ อีกทั้งการลงโทษโดยใช้เรือนจำก่อให้เกิดผลเสียหลายประการซ้ำยังเป็นการเพิ่มปริมาณผู้ต้องขังโดยไม่จำเป็นและทำให้เป็นภาระของรัฐที่ต้องแก้ปัญหาต่อไปอีกด้วย

ผลการศึกษาพบว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเพื่อเป็นทางเลือกแก่ศาลแทนการลงโทษจำคุก ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของมาตรการลงโทษระดับกลางที่มีลักษณะคาบเกี่ยวระหว่างมาตรการคุมประพฤติแบบปกติและการลงโทษจำคุก โดยศาลเป็นผู้พิจารณาออกคำสั่งภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายประกอบกับความสมัครใจของผู้กระทำผิดในการร้องขอต่อศาลด้วย มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มนี้มีกระบวนการสอดส่องดูแลผู้ถูกคุมประพฤติอย่างเข้มงวดและเคร่งครัดมาก โดยเฉพาะเงื่อนไขคุมประพฤติที่ศาลกำหนดเวลาห้ามออกจากเคหะสถานโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่เพิ่มความเข้มงวดและมีประสิทธิภาพมากกว่ามาตรการคุมประพฤติแบบปกติ เพื่อใช้บังคับกับผู้กระทำผิดคดีอาญาร้ายแรงหรือผู้ที่มีความเสี่ยงสูงได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ประเทศอังกฤษยังมีมาตรการป้องกันภัยอันตรายแก่สังคมด้วยการทำงานร่วมกันแบบพหุภาคีของหลายๆหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม เช่น ตำรวจ คุมประพฤติ และราชทัณฑ์ เป็นต้น เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนในสังคมว่าผู้กระทำผิดเหล่านั้นจะไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มจึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้บังคับในประเทศไทย ตามแนวทางการบังคับใช้และการแก้ไขกฎหมายที่ได้เสนอไว้ เพื่อเพิ่มความหลากหลายให้แก่ศาลในการพิจารณามาตรการลงโทษโดยไม่ใช้เรือนจำ ทั้งกรณีผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่และผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนให้ได้รับโอกาสกลับตัวเป็นคนดีของสังคมและเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศต่อไป

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา.....2547.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4586128534 : MAJOR LAW

KEY WORD : INTERMEDIATE SANCTION / INTENSIVE PROBATION

ORANIT BUNYARATAPHAN : LEGAL MEASURES FOR INTENSIVE PROBATION.

THESIS ADVISOR : ASSIST.PROF. AMARAVADEE ANGSUWAN, THESIS COADVISOR

: NATHEE CHITSAWANG, 153 pp. ISBN 974-17-6998-9.

On account of this thesis reveals studies upon substantially requires by laws of juridical's options via non-custodial treatment with enforceable felony case which its effective in rehabilitation for offender whom poses non-violent habitual, not habitual offender or criminal. These ones should haven't been considered prison's terms to them because they could have been reformed without, it would have caused several damages, the unnecessary inmate's accumulation and additional obligations to problem-solving.

The studied therefore, the justice in the United States of America used intensive probation as the alternative to prison. This is model in intermediate sanction do having between probation and prison's terms, court's deliberation on voluntary based of those offender who have submitted the petition to and the relevant laws'articles shall be considered too. This intensive probation do have strictly restrictive supervision upon its probationers especially the curfew controlled by electronical devices this process increased more of its works with felony offender or high-riskers, effectively and essence better than the method of regular probation. More over, in England have such a public defensive restriction as juristic multi agencies work forces on public protection's arrangement for police, Probation and Correction departments just to reassured public to confidence no more revived of criminals, and recidived.

This restriction of intensive probation suitable to practice here in Thailand as presents hereby the method of reenacted laws and enforcement. To increased court's alternative in judicial restriction on the option rather than prison's terms including both culprits grows up and juvenile. To get better chance of reformation would be socially welcomed as qualities citizen and resources.

Field of study.....Law.....Student's signature.....

Advisor's signature.....

Academic year.....2004.....Co-advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของท่านรองศาสตราจารย์ อมราวดี อังค์สุวรรณ ที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และได้สละเวลาให้คำปรึกษาตรวจ วิทยานิพนธ์ตลอดจนให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆที่เป็นประโยชน์อย่างมาก ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้ง และประทับใจในความเมตตาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์นันทิ จิตสว่าง อธิบดีกรมราชทัณฑ์เป็น อย่างสูงที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ถึงแม้ท่านจะมีภารกิจหนักมากที่กรมราชทัณฑ์แต่ท่าน เมตตาผู้เขียนอย่างมาก กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทั้งยังช่วยแนะนำข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตให้แก่ผู้เขียนอีกด้วย

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ ที่กรุณา สละเวลารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้กับผู้เขียน

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ ที่กรุณาสละเวลา รับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ตลอดจนให้คำปรึกษา และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ ผู้เขียนจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จลุล่วงลงด้วยดี

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้รับความช่วยเหลือในการค้นคว้าหาข้อมูลต่างๆ ในการทำ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดี ผู้เขียนต้องขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ ท่านสมชาติ เอี่ยมอนุพงษ์ และหัวหน้ากนกพรหม กัลยาณสูตร มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้เขียนเสมอจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ต้องขอบคุณ อาแดง, พี่โบ๊ทและขอใจเพื่อนๆทุกคนที่มีส่วนช่วยในการแปลข้อมูลภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เขียน

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะมีคุณค่าอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาแก่ผู้ที่สนใจและ ตั้งคมอยู่บ้าง ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นกตเวทิตาคุณแก่บิดา มารดา คณาจารย์ รวมทั้งสถาบัน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ให้โอกาสในการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แต่หากมีความ บกพร่องไม่สมบูรณ์ประการใดของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้ด้วยความเคารพ

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3. สมมุติฐานของการวิจัย.....	7
1.4. ขอบเขตของการวิจัย.....	7
1.5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.6. วิธีการดำเนินการวิจัย.....	7
บทที่ 2. การลงโทษผู้กระทำผิดโดยใช้เรือนจำและ การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ.....	8
2.1. การลงโทษทางอาญา.....	8
2.1.1 แนวความคิดและความหมายของการลงโทษทางอาญา.....	8
2.1.2 เหตุผลและความมุ่งหมายในการลงโทษ.....	10
2.1.3 วิวัฒนาการของการลงโทษและรูปแบบการลงโทษ.....	14
2.2. การลงโทษผู้กระทำผิดโดยใช้เรือนจำ.....	18
2.2.1 ความหมายและลักษณะของการลงโทษโดยใช้เรือนจำ.....	18
2.2.2. ผลกระทบจากการลงโทษโดยใช้เรือนจำ.....	20
2.2.2.1. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ.....	20
2.2.2.2. ผลกระทบทางสังคม.....	20
2.2.2.3. ผลกระทบต่อตัวผู้ต้องโทษจำคุก.....	21
2.2.3 วิธีการหลีกเลี่ยงการลงโทษโดยใช้เรือนจำ ตามประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่น.....	21
2.2.3.1. การหลีกเลี่ยงการลงโทษโดยใช้เรือนจำ ตามประมวลกฎหมายอาญา.....	22

2.2.3.2.	การหลีกเลี่ยงการลงโทษโดยใช้เรือนจำ ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์.....	24
2.2.3.3.	การหลีกเลี่ยงการลงโทษโดยใช้เรือนจำ ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545.....	25
2.2.3.4.	การหลีกเลี่ยงการลงโทษโดยใช้เรือนจำตามกฎหมายอื่นๆ.....	25
2.3.	การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ.....	26
2.3.1.	ความหมายของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ.....	27
2.3.2.	วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ.....	28
2.3.3.	มาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ.....	29
2.3.3.1	มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ.....	30
2.3.3.1.1.	แนวคิดของมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ.....	30
2.3.3.1.2.	เป้าหมายหลักของมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การ สหประชาชาติ.....	31
2.3.3.2	มาตรการลงโทษระดับกลาง.....	32
2.3.3.2.1.	ความหมายของมาตรการลงโทษระดับกลาง.....	32
2.3.3.2.2.	ความเป็นมาของมาตรการลงโทษระดับกลาง.....	34
2.3.3.2.3.	รูปแบบของการลงโทษระดับกลาง.....	35
บทที่ 3.	มาตรการคุมความประพฤติแบบเข้มในต่างประเทศ.....	41
3.1.	ความเป็นมาของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม.....	41
3.2.	ลักษณะของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม.....	44
3.3.	จุดประสงค์ของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม.....	47
3.4.	แนวคิดของรูปแบบมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม.....	48
(1)	แนวความคิดแบบยูติธรรม.....	48
(2)	แนวความคิดแบบควบคุมความเสี่ยง.....	49
(3)	แนวความคิดแบบการบำบัดรักษาดั้งเดิม.....	49
3.5.	ตัวอย่างมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม.....	50
3.5.1	มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มของมลรัฐจอร์เจีย.....	50
3.5.1.1	ความเป็นมาของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม.....	50
3.5.1.2	วัตถุประสงค์ของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม.....	50
3.5.1.3	การคัดเลือกพนักงานคุมประพฤติแบบเข้ม.....	51
3.5.1.4	บทบาทและหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติแบบเข้ม.....	51

3.5.1.5	การคัดเลือกผู้ถูกคุมประพฤติเข้าสู่มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม.....	52
3.5.1.6	หลักเกณฑ์ของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม.....	53
3.5.1.7	ระยะเวลาที่อยู่ในมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม.....	54
3.5.1.8	มาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับ.....	54
3.5.2	มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มของมลรัฐนิวเจอร์ซีย์.....	58
3.5.2.1	ความเป็นมาของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม.....	58
3.5.2.2	วัตถุประสงค์ของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม.....	59
3.5.2.3	การคัดเลือกพนักงานคุมประพฤติแบบเข้ม.....	59
3.5.2.4	บทบาทและหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติแบบเข้ม.....	59
3.5.2.5	การคัดเลือกผู้ถูกคุมประพฤติเข้าสู่มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม.....	60
3.5.2.6	หลักเกณฑ์ของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม.....	61
3.5.2.7	ระยะเวลาที่อยู่ในมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม.....	64
3.5.2.8	มาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับ.....	64
3.3.3	มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มของประเทศอังกฤษ.....	65
3.3.3.1	ความเป็นมาของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม.....	65
3.3.3.2	มาตรการควบคุมอย่างเข้มงวดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม.....	69
3.3.3.3	การป้องกันสังคมจากผู้กระทำผิดร้ายแรง.....	71
3.3.3.4	มาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับ.....	75
3.4.	ข้อดีและข้อเสียของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม.....	79
3.4.1	ความมีประสิทธิภาพของการควบคุมสอดส่อง.....	79
3.4.2	ขั้นตอนการนำมาใช้.....	80
3.4.3	ค่าใช้จ่าย.....	81
3.4.4	ปัญหาสังคม.....	81
3.4.5	การยอมรับต่อการนำไปใช้.....	82
บทที่ 4.	การนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้ในประเทศไทย.....	83
4.1.	การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่.....	83
4.1.1	ความเหมาะสมในการนำมาบังคับใช้.....	83
4.1.2	แนวทางการบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม กับผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่.....	88
4.1.2.1.	การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นเงื่อนไขประกอบ ในการคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56.....	88

4.1.2.2.	การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นเงื่อนไขประกอบ ในกรณีที่อัยการใช้ดุลยพินิจเพื่อชะลอฟ้องต่อผู้กระทำความผิด.....	92
4.1.2.3.	การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำความผิด ที่ต้องโทษจำคุกกระชั้น.....	94
4.1.2.4.	การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นทางเลือก เมื่อเพิกถอนการคุมประพฤติในชั้นรอลงโทษ.....	97
4.1.2.5	การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำความผิด ที่ได้รับการพักการลงโทษ.....	101
4.1.3	การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อบังคับใช้ มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่.....	103
4.2.	การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน.....	110
4.2.1.	ความเหมาะสมในการนำมาบังคับใช้.....	110
4.2.2.	แนวทางการบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน.....	114
4.2.2.1	กรณีการอนุญาตให้ประกันตัวระหว่างการสอบสวน และรอลงการพิจารณาพิพากษา.....	116
4.2.2.2	กรณีที่ผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอความเห็นไม่ฟ้อง.....	118
4.2.2.3	กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ไม่ว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นจะกระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม.....	118
4.2.2.4	กรณีภายหลังการปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนจาก สถานฝึกและอบรม.....	120
4.2.3.	การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อบังคับใช้ มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน.....	121
บทที่ 5.	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	125
5.1.	บทสรุป.....	125
5.2.	ข้อเสนอแนะ.....	133

รายการอ้างอิง.....	137
ภาคผนวก.....	142
ภาคผนวก ก.....	143
ภาคผนวก ข.....	147
ภาคผนวก ค.....	149
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	153



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อาชญากรรม คือ การละเมิดกฎหมายอาญา หากมีอาชญากรรมมากเกินไปก็จะเป็นอันตรายแก่ชีวิตและทรัพย์สินแก่ประชาชน ฉะนั้น จึงต้องหามาตรการควบคุมอาชญากรรม โดยการทำให้อาชญากรรมลดลงในระดับที่คนในสังคมยอมรับได้ ส่วนการที่จะทำให้อาชญากรรมหมดไปจากสังคมนั้นย่อมเป็นไปได้ยาก¹ ด้วยเหตุที่อาชญากรรมกับสังคมเป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวพันกันมานาน สังคมแต่ละยุคแต่ละสมัยจึงพยายามหาหนทางในอันที่จะระงับการก่ออาชญากรรมตามรูปแบบและวิธีการที่สังคมแต่ละแห่ง เห็นว่าเหมาะสมกับสภาพหรือความต้องการของสังคมนั้นๆ ความไม่สงบสุขในสังคมจึงเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ปัญหาที่ว่า จะลดปัญหาอาชญากรรมได้อย่างไรนั้น กล่าวโดยสรุปได้ว่าต้องมีการกระทำที่สำคัญ 3 ประการ คือ การป้องกันการปราบปราม และการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เริ่มจากการป้องกันที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับมนุษย์ด้วยกันเองและยุทธศาสตร์ในการป้องกันอาชญากรรม ย่อมมีรากฐานอยู่บนการยกย่องจิตใจมนุษย์และการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความสามารถของมนุษย์ในการที่จะทำความดี² ส่วนการปราบปรามนั้น เป็นการจัดการกับผู้ที่เป็นภัยและทำลายความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ประการสุดท้ายการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด นั่นก็คือ การอบรมจิตใจผู้กระทำผิดกฎหมายให้เป็นคนดี

ในการนี้กระบวนการยุติธรรมต้องรับหน้าที่ในการแก้ไขปัญหอาชญากรรมให้หมดสิ้นไป การลงโทษจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะตอบโต้การก่ออาชญากรรม และเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพของกฎหมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมด้วยประสงค์จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข สังคมในสมัยดั้งเดิมจึงมุ่งลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อเป็นการแก้แค้นแก้สังคมหรือสนองผลกรรมของผู้กระทำผิด โดยใช้วิธีการลงโทษอย่างทรมาณโหดร้ายไร้มนุษยธรรมเพื่อให้สาสมกับ

¹ อรรถพร ชูบำรุง. “การควบคุมอาชญากรรมในสังคม” การบริหารงานยุติธรรม หน่วยที่ 1-8. สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ 2529), หน้า 5

² “ปัญหาการบริหารการยุติธรรมไทย,” รายงานการสัมมนา เรื่องแนวทางการพัฒนาการวิจัยด้านอาชญาวิทยาและกระบวนการยุติธรรม, หน้า 75.

ความคิดที่ได้กระทำไม่วั้นแม้แต่ผู้ที่ได้กระทำผิดเพียงเล็กน้อยก็ตาม ในยุคต่อมาได้มีการยกเลิกวิธีการลงโทษอย่างทรมาณ และมีการนำเอาแนวความคิดในการป้องกันสังคมด้วยการตัดโอกาสผู้กระทำความผิดให้ออกจากสังคม โดยการนำตัวผู้กระทำความผิดไปคุมขังไว้ในเรือนจำแทน

ในปัจจุบันแม้โทษจำคุกนั้นจะเป็นบทลงโทษที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด และตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การลงโทษได้ดีที่สุดโดยการทำให้ผู้พ้นโทษกลับตนเป็นคนดี³ แต่ต้องเป็นโทษจำคุกที่มีระยะเวลาปานพอสมควร ซึ่งหากโทษจำคุกมีระยะเวลาเพียงเล็กน้อยกลับส่งผลในทางตรงกันข้าม⁴ กล่าวคือ จะก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดีเนื่องจากผู้ต้องโทษจะต้องอยู่ปะปนร่วมกับนักโทษอื่นๆอาจได้รับอิทธิพลในทางชั่วร้ายคิดมาได้ง่าย เรือนจำจึงกลายเป็นสถานศึกษาสำหรับการเรียนรู้วิธีการเทคนิคการกระทำความผิดแบบใหม่ การต้องโทษจำคุกจึงเป็นเสมือนตราประทับที่สร้างปมค้อยทางจิตใจแก่ตนเองและครอบครัว⁵

ดังนั้น พิจารณาเห็นได้ว่าการต้องโทษจำคุกในเรือนจำย่อมไม่มีความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดทุกประเภทเสมอไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรือนจำไม่เหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิดครั้งแรกที่กระทำความผิดในคดีอาญาไม่ร้ายแรงหรือผู้ที่กระทำความผิดด้วยความพลั้งพลาดไม่มีสันดานชั่วร้าย ซึ่งหากการบังคับโทษใช้ในรูปแบบเน้นการจำคุกกับความผิดทุกประเภท⁶ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาตามมาซึ่งเห็นได้จากสภาพเรือนจำในปัจจุบัน ทั้งประเทศไทยและต่างประเทศต่างประสบกับปัญหาภาวะความหนาแน่นแออัดของผู้ต้องโทษในเรือนจำเช่นเดียวกัน จากสถิตินักโทษเด็ดขาดทั่วประเทศเมื่อสิ้นเดือนมกราคม 2548 ของกรมราชทัณฑ์มีจำนวนถึง 127,097 คน⁷ ซึ่งตามมาตรฐานสากลเรือนจำสามารถรองรับนักโทษได้ไม่เกิน 80,000 คน⁸ เมื่อมีความแออัดของเรือนจำเช่นนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อ

³ หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญาภาค 1 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523), หน้า 23.

⁴ ประเสริฐ จันทรวุฒ, “วิธีการหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกในระยะสั้น,” วารสารนิติศาสตร์ (1 มิถุนายน 2515) : 126-127.

⁵ นัทธี จิตสว่าง, “สิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขังกำลังถูกละเมิด,” วารสารราชทัณฑ์ 46 ฉบับที่ 3 (2541):25.

⁶ นัทธี จิตสว่าง, “แนวทางการปฏิรูปการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในประเทศไทย,” บทบัญญัติ เล่มที่ 54 ตอน 4 (ธันวาคม 2541) , หน้า 1.

⁷ Available from : [http:// www.correct.go.th](http://www.correct.go.th).

⁸ นัทธี จิตสว่าง, “แนวทางการปฏิรูปการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในประเทศไทย,” บทบัญญัติ , หน้า 36.

ต่อปัญหาด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เนื่องจากจำนวนเจ้าพนักงานมีไม่พอในการอบรมแก้ไขผู้ต้องขังส่งผลกระทบต่อเนื่องไปถึงปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ข่อมเป็นการเพิ่มปัญหาให้กับสังคม และสร้างความสูญเสียไม่มีที่สิ้นสุด

จากปรากฏการณ์เช่นนี้ ทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการหาวิธีที่จะช่วยเหลือผู้กระทำผิด โดยลดความเชื่อในเรื่องการลงโทษจำคุกและตระหนักถึงผลเสียของการจำคุก จึงมีแนวความคิดที่จะศึกษาผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขผู้กระทำผิดให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการที่ผ่อนปรนตามสภาพ และเพื่อให้เหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิดจึงเกิดแนวความคิดที่จะหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุก โดยนำวิธีการอื่นที่เหมาะสมมาปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแทนการลงโทษจำคุกหรือที่เรียกกันว่า “การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ” (Noninstitutional Treatment) โดยมุ่งที่จะสลัดหรือหันเหผู้กระทำผิดออกไปจากระบบการยุติธรรม (Diversion From Criminal Justice System)⁹ ซึ่งอาจมีขึ้นได้ทั้งก่อนที่ผู้กระทำผิดจะถูกจำคุกในเรือนจำ เช่น ในขั้นตอนของพนักงานสอบสวนที่มีการเปรียบเทียบปรับ ทำให้คดีอาญาลดลงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37 ส่วนในขั้นตอนของพนักงานอัยการเป็นการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม ในรูปของการชะลอฟ้อง และในขั้นตอนการพิจารณาคดีของศาล ซึ่งศาลจะใช้วิธีการรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษ โดยกำหนดเงื่อนไขการคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 และขั้นตอนสุดท้าย อาจจะมีขึ้นได้ภายหลังจากที่ผู้กระทำผิดได้รับโทษจำคุกและออกจากเรือนจำแล้ว เช่น การพักการลงโทษ เป็นต้น

ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำนั้น เป็นมาตรการที่เหมาะสมสำหรับผู้กระทำผิดบางประเภท เช่น บุคคลที่มีประวัติภูมิหลังที่ดี โดยเฉพาะเป็นผู้กระทำผิดครั้งแรกและการกระทำผิดนั้นไม่ได้เจตนาที่จะกระทำ อาจเกิดขึ้นเนื่องจากความประมาทพลั้งพลาดหรือเป็นความผิดเพียงเล็กน้อย เป็นต้น เมื่อพิจารณาในต่างประเทศแล้วมีกฎหมายบัญญัติรับรองการนำมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำมาใช้ โดยถือว่าเป็นมาตรการที่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดกลับตัวเป็นคนดีไม่ต้องถูกตราหน้าว่ามีประวัติต้องโทษจำคุก และเป็นการช่วยลดความแออัดซึ่งจะนำไปสู่การแตกแยกในสังคม แต่ในประเทศไทยยังมีรูปแบบการนำมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำเพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจกำหนดแก่ผู้กระทำผิดมาใช้น้อยมาก ซึ่งรูปแบบที่มีการบังคับใช้มากที่สุด คือ การรอกการลงโทษหรือการรอกการกำหนดโทษ โดยกำหนดเงื่อนไขใน

⁹ นัทธี จิตสว่าง, หลักทัณฑ์วิทยา : หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์ (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), หน้า 114.

การคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 ที่บังคับใช้กับผู้กระทำผิดคืออาญาเล็กน้อยๆ ซึ่งศาลกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ในบางกรณีการกำหนดเงื่อนไขในการคุมความประพฤติของศาลที่ไม่ค่อยเคร่งครัดมากนัก ทำให้ประชาชนทั่วไปในสังคมรู้สึกว่าคุณกระทำผิดแทบไม่ได้รับผลร้ายจากการกระทำผิดกฎหมายของตนเองเลย เช่นตัวอย่างในคดีดังที่ลงข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ และเป็นทีที่วิพากษ์วิจารณ์กันโดยทั่วไปที่ว่า จำเลยกระทำผิดฐานทำร้ายร่างกายภรรยาตนเองจนถึงแก่ความตาย ศาลพิพากษาลงโทษให้รอลงอาญาและทำงานบริการสังคม 50 ชั่วโมงนั้น เป็นการพิพากษาตัดสินที่มีบทลงโทษที่เบาจนเกินไป¹⁰ อีกทั้งหลักเกณฑ์การรอกการกำหนดโทษหรือการรอกการลงโทษที่ใช้บังคับอยู่ก็ค้ำนึ่งถึงอัตราโทษจำคุกที่ศาลกำหนดแก่ผู้กระทำผิดเท่านั้น กรณีนี้ย่อมกระทบถึงผู้กระทำผิดที่ไม่มีลักษณะนิสัยเป็นอาชญากรผู้ที่ไม่เป็นภัยแก่สังคม แต่ด้วยสาเหตุใดก็ตามได้กระทำผิดไปด้วยความพลั้งพลาดและศาลได้พิพากษาให้ได้รับโทษจำคุกเกินกว่า 3 ปี ตามสถิติของศาลทั่วราชอาณาจักรประจำปี พ.ศ. 2546 พบว่ามีจำนวนสูงถึง 7,077 คน¹¹ ผู้กระทำผิดเหล่านี้ต้องถูกจำคุกทุกกรณีไม่ได้รับการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้กระทำผิดไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 กำหนดไว้ ทำให้ผู้กระทำผิดต้องถูกลงโทษจำคุกโดยไม่จำเป็น ทั้งๆที่ผู้กระทำผิดเหล่านั้นยังพอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมได้ การให้ผู้กระทำผิดประเภทนี้เข้าสู่เรือนจำย่อมไม่เป็นผลดีต่อการเยียวยาหรือฟื้นฟูแก้ไขพฤติกรรมและส่งผลให้มีจำนวนผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะย้อนกลับเป็นภาระของกระบวนการยุติธรรมต่อไป

ปัญหาอีกจุดหนึ่งของหลักเกณฑ์การกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษตามมาตรา 56 คือนอกจากเป็นผู้กระทำผิดที่ศาลลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปีแล้ว ยังต้องเข้าใจเงื่อนไขที่ว่าต้องไม่ปรากฏว่าผู้กระทำผิดนั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือหากปรากฏว่าผู้กระทำผิดได้รับโทษจำคุกมาก่อนต้องเป็นโทษที่ได้กระทำผิดไปโดยประมาทหรือลหุโทษ กรณีดังกล่าวกฎหมายไทยไม่มีการกำหนดขอบเขตจำกัดระยะเวลา เมื่อเกิดกรณีที่ผู้กระทำผิดนั้นเคยต้องโทษจำคุกมาก่อนแต่มิใช่เป็นความผิดที่ได้กระทำไปโดยประมาทหรือลหุโทษ และการกระทำผิดนั้นได้เกิดขึ้นผ่านมาแล้วเป็นเวลานานับ 10 ปี ต่อมาได้กระทำผิดขึ้นหรือการกระทำผิดครั้งต่อมาศาลลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี กรณีนี้ก็ไม่เข้าหลักเกณฑ์การรอกการลงโทษตามกฎหมายผู้กระทำผิดนั้นต้องถูกจำคุก แม้ว่าผู้กระทำผิดนั้นจะเป็นผู้สมควรได้รับความเห็นใจจากศาล แต่ก็ไม่มีมาตรการทางกฎหมายใดๆที่จะช่วยเหลือโทษจำคุกแก่ผู้กระทำผิดได้

¹⁰ ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ “การปฏิบัติผู้กระทำผิดในชุมชนกับการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง,” วารสารกรมคุมประพฤติ ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 เม.ย.- มิ.ย. 2546 หน้า 1.

¹¹ สถิติของศาลทั่วราชอาณาจักรจำแนกตามกำหนดโทษประจำปี พ.ศ. 2546 .

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่า กฎหมายของประเทศไทยมีขอบเขตให้ศาลได้ใช้ดุลยพินิจค่อนข้างจำกัด กล่าวคือ กฎหมายกำหนดทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำผิดไว้เพียง 2 ช่องทาง ได้แก่ 1. ใช้วิธีการที่มีความผ่อนปรนอย่างมาก เช่น วิธีการคุมประพฤติ 2. ใช้วิธีการตัดขาดผู้กระทำผิดออกจากสังคมโดยการจำคุก ซึ่งเป็นการลงโทษที่ส่งผลกระทบต่อตัวผู้กระทำผิดเองและต่อสังคม ด้วยสาเหตุนี้ในการแก้ไขปัญหารัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรมและการปฏิรูปกฎหมาย โดยประกาศใช้เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 ในข้อที่ 15.5 (3) กำหนดให้ปรับปรุงระบบและวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้มีความหลากหลาย มีประสิทธิภาพในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด¹²

ดังนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงขอเสนอแนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำที่ใช้ในต่างประเทศมาปรับใช้ในประเทศไทย เพื่อเป็นทางเลือกอื่นแทนการลงโทษจำคุก โดยการใช้วิธีการคุมประพฤติแบบเข้ม ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของมาตรการลงโทษระดับกลางที่มีการใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา อาจกล่าวได้ว่ามาตรการคุมประพฤติแบบเข้มนี้เป็นมาตรการที่คาบเกี่ยวระหว่างการคุมประพฤติแบบปกติและการจำคุก เป็นมาตรการที่มีกระบวนการสอดส่องดูแลผู้กระทำผิดโดยพนักงานคุมประพฤติที่มีความเคร่งครัด และการกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติของศาลก็มีความเข้มงวดเป็นพิเศษ การบังคับใช้นั้นมุ่งเน้นไปที่กลุ่มผู้กระทำผิดคดีอาญาร้ายแรงโดยผู้กระทำผิดดังกล่าวนั้น จะต้องได้รับการจัดจำแนกลักษณะและประเภทของผู้กระทำผิดแล้วว่าเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงสูงหรือมีโอกาสที่จะกระทำผิดซ้ำได้ง่าย มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มนี้สามารถใช้ได้ในคดีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี เช่น กรณีที่ผู้กระทำผิดได้กระทำไปโดยประมาทหรือกรณีทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายหรือกระทำด้วยความบันดาลโทสะ ซึ่งจะเป็นการขยายกลุ่มผู้กระทำผิดที่ศาลพิพากษาให้ได้รับโทษจำคุกเกินกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี ให้ได้รับการคุมประพฤติโดยอยู่ภายใต้ข้อกำหนดและเงื่อนไขของศาลที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงสูงในการที่อาจจะกลับมากระทำผิดซ้ำได้ง่าย นอกจากนี้ยังสามารถใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มได้ ทั้งผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่และเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดขึ้นเป็นครั้งแรกหรือเป็นการกระทำผิดที่พลั้งพลาดไม่มีจิตใจโหดร้าย

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มนี้ มีวัตถุประสงค์หลักประการหนึ่ง คือ การให้โอกาสในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่มีไม่ใช่เป็นผู้ที่กระทำผิดติดนิสัย หรือผู้ที่ไม่มัลักษณะเป็นอาชญากร

¹² “กระบวนการทัศนใหม่ของกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด,” เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 1. ศูนย์การประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี หน้า 12. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

โดยกมลสันดานให้สามารถกลับตนเป็นคนดีของสังคม และเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศต่อไปในอนาคต

ดังนั้น แนวทางที่ศาลจะใช้ดุลพินิจพิจารณากำหนดมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มแก่ผู้กระทำความผิดในประเทศไทย ประการสำคัญจำเป็นต้องมีกฎหมายบัญญัติรองรับการนำมาใช้ ซึ่งเมื่อมีบทบัญญัติทางกฎหมายให้อำนาจแก่ศาลเช่นนั้นแล้ว ในทางปฏิบัตินอกจากศาลจะต้องคำนึงในเรื่องอัตราโทษจำคุก และการจำแนกประเภทผู้กระทำความผิดโดยคัดเลือกเฉพาะผู้กระทำความผิดที่มีความเสี่ยงสูงแล้วศาลยังต้องพิจารณาถึงสภาพของการกระทำความผิด พฤติการณ์แห่งคดี การบรรเทาผลร้ายของความผิด การบรรเทาความเสียหายแก่ผู้เสียหาย อายุ ประวัติความประพฤติ สถิติปัญหาการศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต อาชีพ ฐานะ ตลอดจนเหตุผลอื่นอันสมควรตามรายงานการสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุมประพฤติด้วย โดยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะได้ศึกษาวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมในการนำมาตราการคุมประพฤติแบบเข้มมาบังคับใช้ในคดีอาญาร้ายแรง ทั้งกรณีผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่และกรณีผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชน ตลอดจนแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายและข้อเสนอแนะ เพื่อสามารถนำมาใช้บังคับได้จริงในสังคมไทยต่อไป

1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความเป็นมาและลักษณะของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม
2. เพื่อศึกษาถึงความเหมาะสมในการนำมาตราการคุมประพฤติแบบเข้มมาปรับใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่และเด็กหรือเยาวชนในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาถึงแนวทางการแก้ไขกฎหมายในการปรับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่และเด็กหรือเยาวชนในประเทศไทย
4. เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจที่จะศึกษาต่อไปในอนาคต

1.3. สมมุติฐานของการวิจัย

การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ไม่มีนิสัยเป็นอาชญากรหรือผู้ที่ไม่มีสันดานชั่วร้าย ไม่สมควรใช้วิธีตัดผู้นั้นออกจากสังคมโดยวิธีการจำคุก แต่หากใช้มาตรการคุมประพฤติแบบปกติการควบคุมสอดส่องอาจไม่เพียงพอต่อการแก้ไขพฤติกรรม เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการกลับมากระทำความผิดซ้ำสูง จึงจำเป็นต้องมีมาตรการควบคุมสอดส่องที่เคร่งครัดและเข้มงวดมากขึ้น สมควรนำมาตราการคุมประพฤติแบบเข้มมาบังคับ ซึ่งเป็นมาตรการที่มีความเหมาะสม

1.4. ขอบเขตของการวิจัย

มุ่งศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการใช้วิธีการคุมประพฤติแบบเข้ม ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของมาตรการลงโทษระดับกลางและเป็นที่ยอมรับใช้ในอารยประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกาและอังกฤษ เป็นต้น แต่จำกัดขอบเขตไม่ศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดด้วยวิธีการคุมประพฤติแบบเข้มภายหลังพ้นโทษจำคุก (Intensive Aftercare) ซึ่งจะศึกษาโดยการยกตัวอย่างหลักเกณฑ์ของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม ที่ใช้ในมลรัฐจอร์เจียและนิวเจอร์ซีย์ เนื่องจากเป็นรัฐที่ได้พัฒนาหลักเกณฑ์ของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มจนประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับและใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐาน นอกจากนี้ยังพิจารณารวมถึงมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มที่ใช้ในประเทศอังกฤษ เพื่อศึกษาวิธีการนำมาปรับใช้ในประเทศไทยต่อไป

1.5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบความเป็นมา และลักษณะของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม
2. เพื่อเสนอแนะเบื้องต้นถึงแนวทางการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย เพื่อนำเอามาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาบังคับใช้ในประเทศไทย

1.6. วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการในการศึกษาค้นคว้าเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ผู้ศึกษาอาศัยการค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิติศาสตร์ทางอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา ตำรา กฎหมายต่างๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ วารสาร บทความ เพื่อประมวลเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

การลงโทษผู้กระทำผิดโดยใช้เรือนจำและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ

กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงความผิด โดยการห้ามไว้ไม่ให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งถ้าทำการที่ห้ามจะถือว่ามีความผิด และบัญญัติถึงโทษซึ่งรัฐจะเป็นผู้ดูแลในกรณีที่มีการกระทำผิดนั้นๆ โทษจึงเป็นบทบังคับของกฎหมายเพื่อขู่ไว้ว่าหากไม่เชื่อฟังปฏิบัติตามกฎหมายจะถูกรัฐลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ การลงโทษจึงเป็นกระบวนการใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมสังคม เพื่อจำกัดขอบเขตความประพฤติของแต่ละบุคคลในอันที่จะรักษาไว้ซึ่งความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเพื่อเสถียรภาพทางสังคม ส่วนวิธีการลงโทษจะเป็นในรูปแบบใดนั้น จำเป็นต้องมีพื้นฐานความเข้าใจถึงแนวความคิดและความหมายของการลงโทษทางอาญาดังจะกล่าวต่อไปนี้

2.1 การลงโทษทางอาญา

2.1.1. แนวความคิดและความหมายของการลงโทษทางอาญา

การลงโทษผู้กระทำผิดมีอยู่หลายวิธี ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไปตามกาลสมัย ค่านิยม วัฒนธรรม แบบอย่างจารีตประเพณี ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ รวมทั้งทัศนคติปฏิกิริยาของชุมชนที่มีต่อผู้กระทำผิด (The Societal Reactions to Criminality) เป็นปัจจัยสำคัญ

แนวความคิดการลงโทษในสมัยโบราณ วิธีการลงโทษมักปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเพื่อเป็นการแก้แค้นหรือสนองตอบต่อการกระทำผิด โดยการลงโทษที่ทารุณโหดร้ายใช้วิธีการที่รุนแรงเพื่อให้ผู้กระทำผิดเกิดความหวาดกลัวและเจ็บทรมาน แต่ผลจากการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในลักษณะดังกล่าวกลับประสบความสำเร็จในการแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำผิดโดยสิ้นเชิง ปัจจุบันนักอาชญาวิทยาจึงมีความเห็นว่าสมควรปรับปรุงแก้ไขวิธีการลงโทษผู้กระทำผิด โดยหันมาใช้หลักการผสมระหว่างแนวทางการป้องกันสังคมและการแก้ไขจิตใจประกอบกันไป

Krauts ซึ่งเป็นนักอาชญาวิทยาคนหนึ่งได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำผิดไว้ว่า การลงโทษแก่ผู้กระทำผิดต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์กับความหนักเบาและความรุนแรงของอาชญากรรมที่ผู้กระทำผิดได้ก่อขึ้น การพิจารณาคดีและการบังคับโทษแก่ผู้กระทำผิดต้องกระทำโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม รูปแบบการลงโทษต้องเหมาะสมแก่อาชญากรรมเป็นกรณีๆไป นอกจากนี้การพิพากษาลงโทษแก่ผู้กระทำผิดจะต้องคำนึงถึงหลักการป้องกันมิให้อาชญากรรมเกิดขึ้น ต้อง

กระทำอย่างเปิดเผย รวดเร็ว และพอสมควรเท่าที่จำเป็น ที่สำคัญ คือโทษที่จะลงจะต้องมีบัญญัติไว้ในกฎหมายเมื่อเกิดความผิดขึ้นจะต้องมีบทลงโทษ¹

เมื่อทราบถึงแนวความคิดในการลงโทษทางอาญาแล้ว วิธีที่จะปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดนั้นจะถือเป็นการลงโทษผู้กระทำผิดสำหรับการกระทำนั้นหรือไม่ ต้องพิจารณาถึงความหมายของโทษทางอาญาคือว่ามีความหมายอย่างไรดังนี้

ความหมายของการลงโทษทางอาญา

คำว่า “โทษ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่า หมายถึง ความประทุษร้าย ความผิด ความร้าย บาบ ชั่ว ผลแห่งความผิดที่ต้องรับ ทัณฑ์กรรม อาชญา

นักปรัชญาและนักนิติศาสตร์ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความหมายของโทษทางอาญาไว้ดังนี้²

Grotious กล่าวว่า โทษเป็นผลร้ายที่ผู้กระทำได้รับเนื่องมาจากผลร้ายที่เขาได้ก่อให้เกิดขึ้น

Hart ให้ความหมายของโทษทางอาญาโดยเพิ่มเติมในเรื่องผู้มีอำนาจลงโทษด้วยว่า โทษจะต้องก่อให้เกิดความเจ็บปวด ก่อให้เกิดความไม่พอใจเพื่อใช้ตอบแทนความผิด โดยที่ผู้กำหนดโทษต้องเป็นเจ้าพนักงานที่กฎหมายให้อำนาจลงโทษ เพื่อตอบแทนการกระทำผิดทางอาญาแก่ผู้กระทำผิดหรือสงสัยว่าเป็นผู้กระทำผิด

Andenaes กล่าวว่าโทษต้องประกอบด้วยสาระสำคัญคือ ต้องเป็นผลร้ายที่รัฐนำมาใช้แก่ผู้กระทำผิด การลงโทษจะกระทำได้อต่อเมื่อมีการกระทำผิดต่อกฎหมายเพื่อให้ผู้กระทำผิดเข้าใจว่าโทษเป็นผลร้ายที่ตนได้รับจากการกระทำผิดนั้น

Ross อธิบายว่าเป็นการตอบสนองทางสังคมและเกิดขึ้นเมื่อมีการกระทำผิดกฎหมายโดยผู้มีอำนาจกำหนด โทษจึงเป็นลักษณะที่เป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำผิดซึ่งแสดงถึงการดำเนินผู้กระทำผิดว่าได้กระทำในสิ่งที่ไม่สมควร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ ว่าที่ ร.ต.อ.อนุสรณ์ แก่งสันเทียะ, “ทัศนคติของชาวกรุงเทพมหานครต่อการลงโทษประหารชีวิต,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), หน้า 9-10.

² ณรงค์ ใจหาญ, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคหนึ่งว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย, 1 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรนราการพิมพ์, 2534), หน้า 1-2.

จากคำอธิบายความหมายของการลงโทษทางอาญา ซึ่งบรรดานักปรัชญาและนักนิติศาสตร์ทั้งหลายได้กล่าวไว้นั้นพอที่จะสรุปได้ว่า โทษทางอาญา หมายความว่าผลร้ายที่ผู้กระทำผิดได้รับซึ่งกำหนดโทษโดยบุคคลผู้มีอำนาจเพื่อเป็นการตอบแทนการกระทำผิดของผู้กระทำ

เมื่อก้าวถึงของโทษทางอาญามีลักษณะเช่นใดแล้ว ประการสำคัญที่ต้องพิจารณาต่อไปคือ ผู้ที่มีอำนาจในการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำผิดมีเหตุผลและความมุ่งหมายใดในการลงโทษ ซึ่งในสมัยสังคมหนึ่งๆย่อมมีเหตุผลและความมุ่งหมายในการลงโทษที่เหมือนกันบ้าง หรือแตกต่างกันไปบ้าง ดังจะได้ศึกษาต่อไป

2.1.2. เหตุผลและความมุ่งหมายในการลงโทษ

จากที่ได้กล่าวมาแล้วในช่วงต้นว่า การลงโทษเป็นกระบวนการควบคุมสังคมอย่างหนึ่งซึ่งบรรดานักอาชญาวิทยาสำนักต่างๆได้ศึกษาวิจัยพบว่า เหตุผลในการลงโทษย่อมแตกต่างกันไปตามค่านิยมของสังคม ความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมือง และปฏิกิริยาของชุมชนที่มีต่ออาชญากรรมต่างยุคต่างสมัย โดยขอสรุปเหตุผลในการลงโทษของผู้ให้โทษต่างๆ ดังนี้

Grupp เห็นว่าการลงโทษมีเหตุผลที่สำคัญคือ³

- (1) เพื่อเป็นการแก้แค้นให้แก่สังคม หรือเพื่อสนองผลกรรมของผู้กระทำผิด
- (2) เพื่อป้องกันอาชญากรรม
- (3) เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด
- (4) เพื่อจุดหมายรวม หมายความว่า เป็นการรวมความมุ่งหมายเพื่อที่จะปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในลักษณะที่ส่งผลให้ผู้นั้นสามารถปรับตัวเข้าสู่สังคมได้ และสังคมจะต้องรู้สึว่าได้มีการลงโทษผู้นั้นอย่างพอเหมาะกับความผิดที่เขาทำนั้นแล้ว

³ Stanley E. Grupp, Theories of Punishment (Bloomington : Indiana University Press, 1971), pp. 9-10.

Gresham M. Sykes มีความเห็นว่าเหตุผลในการลงโทษเพื่อ⁴

(1) เป็นการแก้แค้นโดยแยกเป็นการถูกลงโทษโดยรัฐ เนื่องจากผู้นั้นกระทำผิดต่อความสงบและศีลธรรมอันดีของสังคม และเป็นการลงโทษเพื่อแก้แค้นโดยผู้เสียหายที่ได้รับผลร้ายจากการกระทำ

(2) เป็นการยับยั้งโดยแยกเป็นการยับยั้งที่มุ่งเน้นเฉพาะตัวผู้เสียหายมิให้กระทำผิดซ้ำ และการยับยั้งที่ป้องกันคนทั่วไปไม่ให้กระทำผิด

(3) เป็นการทำให้หมดความสามารถโดยการนำตัวออกจากสังคมหมดสิทธิกระทำผิดอีก

(4) เป็นการแก้ไขฟื้นฟู

Hagan กล่าวถึงเหตุผลของการลงโทษว่า⁵

(1) เพื่อหยุดยั้งพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

(2) เพื่อป้องกันมิให้ผู้นั้นต้องกระทำผิดอีก

(3) เพื่อป้องกันคนทั่วไปมิให้กระทำผิด

(4) เพื่อแก้ไขตัวผู้กระทำผิด

(5) เพื่อตอกย้ำทางศีลธรรมว่านักโทษคือผู้ที่ละเมิดกฎแห่งศีลธรรม

(6) เพื่อแก้แค้นให้แก่สังคม

(7) เพื่อชดเชยความผิด

เมื่อได้พิจารณาถึงเหตุผลในการลงโทษผู้กระทำผิด จากหลากหลายทัศนะของนักอาชญาวิทยาและนักนิติศาสตร์ เมื่อประมวลความรวมกันแล้วกล่าวได้ว่าเหตุผลในการลงโทษมีวัตถุประสงค์ต่อผู้กระทำผิด คือ

(1) เพื่อเป็นการทดแทนความผิดหรือเพื่อเป็นการแก้แค้น (Retributive Justification)

กล่าวคือเป็นการกระทำเพื่อแก้ไขความเสียหายที่ผู้กระทำผิด ก่อให้เกิดขึ้นทดแทนความรู้สึกของผู้เสียหายที่ต้องสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำผิด ซึ่งโทษจะต้องเหมาะสมและได้สัดส่วนกับความ

⁴ Gresham M. Sykes , Criminology (New York : Harcourt Brace Jovanovich , 1978), pp. 480-495.

⁵ Stanley E.Grupp, Theories of Punishment , p. 10.

ร้ายแรงของความผิด ความรับผิดชอบจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับเจตนาหรือไม่เจตนา ประมาท แรงจูงใจ พฤติการณ์แวดล้อม เหตุเพิ่มโทษ ลดโทษ และเหตุบรรเทาโทษ

(2) เพื่อเป็นการยับยั้งหรือข่มขู่ (Utilitarian or Reductive Justification) ผู้กระทำผิด โดยมีเหตุผลในการลงโทษ เพื่อลดจำนวนอาชญากรรมและป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม การลงโทษที่รุนแรงจะเป็นการยับยั้งการกระทำผิดที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นการยับยั้งหรือข่มขู่ต่อผู้กระทำผิดเฉพาะตัวและเป็นการยับยั้งทั่วไป กล่าวคือ การข่มขู่ต่อผู้กระทำผิดเฉพาะตัวมีจุดประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้นั้นหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ส่วนการข่มขู่ยับยั้งทั่วไปมุ่งเน้นมิให้ประชาชนในสังคมกระทำความผิด โดยการข่มขู่ให้เกิดความเกรงกลัวในโทษทัณฑ์ที่จะได้รับและไม่กล้ากระทำความผิดขึ้น

(3) เพื่อให้หมดความสามารถในการกระทำความผิด (Incapacitation) ซึ่งเป็นการตัดโอกาสมิให้ผู้นั้นกระทำความผิดอีก โดยการนำตัวออกไปจากสังคมไม่ว่าด้วยวิธีการใดก็ตาม เช่น การเนรเทศ การจำคุก การประหารชีวิต เพื่อให้สังคมปลอดภัยจากการกระทำความผิดของผู้ต้องโทษ

(4) เพื่อเป็นการชดเชยความผิด (Restitution) โดยได้รับการพัฒนามาจากความเชื่อที่ว่าโทษเป็นสิ่งจำเป็นในการแสดงความรู้สึกรับผิดชอบของผู้กระทำผิด เป็นการตอบแทนความยุติธรรมให้แก่ผู้ถูกประทุษร้าย ผู้กระทำผิดต้องชดเชยความเสียหายที่ก่อให้เกิดขึ้น เพื่อเป็นการเยียวยาความเสียหายด้วยการชดเชยด้วยเงินหรือชดเชยด้วยการบริการชุมชน เป้าหมายที่สำคัญ คือ เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้มีโอกาสสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้ผู้เสียหายและสังคมโดยตรง

(5) เพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Reformation and Rehabilitation) ซึ่งมีวิวัฒนาการมาจากการลงโทษที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการทดแทนและยับยั้ง เนื่องจากวิธีการลงโทษตามวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการทดแทนและยับยั้ง ไม่อาจบรรลุผลในการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยได้ อีกทั้งผู้กระทำผิดเมื่อได้รับการปล่อยตัวจากทัณฑสถานแล้วไม่สามารถกลับตัวเป็นคนดีเข้าสู่สังคมได้กลับยังมีพฤติกรรมผิดมากขึ้น จึงเกิดแนวความคิดหาวิธีการลงโทษที่จะเป็นการช่วยแก้ไขหรือฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำผิด โดยมุ่งหมายเฉพาะตัวผู้กระทำผิดนั้นโดยตรงเพื่อเป็นการลดความรู้สึกต่อต้านกฎหมาย เมื่อผู้กระทำผิดได้รับการแก้ไขเยียวยาจิตใจให้มีค่านิยมและทัศนคติที่ถูกต้องจะทำให้ผู้นั้นไม่กระทำความผิดอีกต่อไป

วัตถุประสงค์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดนี้ มีผู้ให้ความเห็นว่าไม่ใช่การลงโทษ เพราะเมื่อก้าวถึงวัตถุประสงค์ เพื่อต้องการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำผิดควรใช้คำว่า “การปฏิบัติ” แทน เนื่องจากการลงโทษไม่น่าจะทำให้คนประพฤติดีขึ้น และการที่จะถือเป็นการ

ลงโทษได้ต่อเมื่อกระทำโดยมีวัตถุประสงค์ให้ได้รับความลำบาก⁶ และ การปฏิบัติในที่นี้ คือ การแก้ไขฟื้นฟูและบำบัดรักษาทั้งทางร่างกาย จิตใจ รวมทั้งการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องโทษเป็นพลเมืองที่เคารพกฎหมายเมื่อพ้นโทษหรือมีทัศนคติที่ดีต่อสังคม

ความมุ่งหมายในการลงโทษ

เมื่อได้ศึกษาถึงเหตุผลในการลงโทษแล้ว แม้ว่าในแต่ละยุคสมัยจะมีเหตุผลและมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่แตกต่างกันแต่เมื่อพูดถึงจุดมุ่งหมายในการลงโทษ มิได้มีจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือมีอย่างเดียว และจุดมุ่งหมายหลายประการนั้นอาจสนับสนุนซึ่งกันและกันหรืออาจขัดแย้งกันได้ คือ ถ้าดำเนินการลงโทษตามวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอาจไม่ได้ผลตามความมุ่งหมายของการลงโทษตามวัตถุประสงค์อย่างอื่น แต่บางครั้งก็สอดคล้องกันได้ คือ เมื่อลงโทษตามวัตถุประสงค์นี้แล้ว ก็ย่อมเป็นไปตามความมุ่งหมายของวัตถุประสงค์การลงโทษอย่างอื่นด้วย ฉะนั้นแล้วการลงโทษผู้กระทำความผิดไม่จำเป็นต้องสนับสนุนระบบการลงโทษในสถานเบา ไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการที่รุนแรงปราศจากมนุษยธรรม แต่การลงโทษยังคงมีจุดมุ่งหมายในการทดแทนความผิดที่ยังมีอยู่ในจิตใจของสาธารณชนทั่วไป ดังนั้น สังคมควรมีจุดมุ่งหมายในการลงโทษดังนี้⁷

1. การลงโทษควรเป็นอิสระจากการแก้แค้นทดแทนผู้กระทำความผิด และมุ่งประสานประโยชน์ระหว่างหลักการแก้แค้นกับหลักอรรถประโยชน์สุขในสังคม เพื่อชำระไว้ซึ่งประโยชน์สุขของสังคม มุ่งคุ้มครองผู้กระทำความผิดและผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดมิให้ถูกแก้แค้นจากผู้เสียหาย การแก้แค้นผู้กระทำความผิดย่อมก่อให้เกิดความไม่เป็นระเบียบหรือความวุ่นวายในสังคม
2. การลงโทษเพื่อให้ผู้กระทำความผิดระงับยับยั้งการกระทำผิดที่กฎหมายห้าม หรือมุ่งยับยั้งตัวผู้กระทำความผิด เพื่อแสดงให้เห็นว่าการกระทำผิดย่อมต้องได้รับการลงโทษเสมอ
3. การลงโทษควรก่อให้เกิดความทุกข์น้อยที่สุด ทั้งต่อตัวผู้กระทำความผิดหรือบุคคลอื่น เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายอันเป็นหลักมนุษยธรรมนิยม
4. ระบบการลงโทษควรจะดำเนินการเพื่อให้ผู้กระทำความผิดรู้สำนึก โดยได้รับความทุกข์จากการกระทำของตนหรือโดยไม่ต้องลงโทษ เพื่อการแก้แค้นที่ไม่เป็นทางการอย่างรุนแรงหรือ

⁶ อุททิศ แส่น โกศิก, กฎหมายอาญาภาค 1 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2525), หน้า 33.

⁷ Walter, Aims of Punishment (California : Wadsworth Publishing Company, 1971), pp.48-65.

ไว้มนุษยธรรมต่อผู้กระทำผิด ตราบใดที่การลงโทษเพียงพอที่จะไม่ทำให้การกระทำผิดมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นความมุ่งหมายที่แตกต่างจากข้อ 1 และข้อ 3

5. การลงโทษเพื่อเป็นการแสดงว่าสังคมรังเกียจการกระทำผิดนั้น จะเห็นได้ว่าการลงโทษมีความมุ่งหมายหลายแนวทาง ฉะนั้น ผู้มีอำนาจในการลงโทษอาจเลือกแนวทางใดแนวทางหนึ่งหรือหลายแนวทางที่จะส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน ไม่ขัดแย้งกันและมีความเหมาะสมต่อสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

2.1.3. วิวัฒนาการของการลงโทษและรูปแบบการลงโทษ

เมื่อเกิดการกระทำผิดขึ้น ย่อมเป็นการทำลายความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมนั้น ให้เกิดความไม่สงบ ไม่ปลอดภัย มีเสถียรภาพที่ไม่มั่นคง เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหานั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการกักขังผู้กระทำผิดเพื่อให้ประชาชนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ซึ่งอำนาจในการกำหนดกฎเกณฑ์ข้อบังคับและบทลงโทษนั้นมีวิวัฒนาการดังนี้

ในสังคมโบราณ อำนาจในการลงโทษผู้กระทำผิดคือผู้ปกครองสังคม และสังคมที่เล็กที่สุดคือครอบครัว หัวหน้าครอบครัวจะเป็นผู้มีอำนาจปกครองตลอดจนดูแลสมาชิกในครอบครัว ซึ่งอำนาจปกครองนี้เป็นอำนาจที่กว้างขวางและไม่มีข้อจำกัดการใช้ดุลพินิจ ขึ้นอยู่กับความพอใจของหัวหน้าครอบครัวไม่อาจอุทธรณ์โต้แย้งได้ ต่อมาครอบครัวหลายๆครอบครัวมารวมกันโดยความสัมพันธ์ทางเครือญาติขยายเป็นเผ่า (tribe) หัวหน้ามีอำนาจในการดูแลสมาชิกซึ่งอำนาจนี้เกิดขึ้นจากการผสมผสานระหว่างอำนาจปกครองของบุตรกับอำนาจของญาติ ซึ่งสมัยนั้นเชื่อว่าญาติมีอำนาจทำให้เกิดสิ่งลึกลับ ถ้ามีผู้ล่วงละเมิดแสดงอาการไม่เคารพนับถือหัวหน้าเผ่าจะเป็นผู้นำผู้นั้นไปสังเวทแก่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ลึกลับนั้น และการลงโทษผู้นั้นถือกันว่าเป็นการได้โทษให้แก่คนอื่นๆหรือสังคม

ในสมัยยุคกลาง ได้รับอิทธิพลจากคริสต์ศาสนามีความเชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้กำหนดทุกสิ่งทุกอย่าง ในการลงโทษบุคคลนั้นเชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้กำหนดกฎหมายหรือแบบแผนความประพฤติซึ่งพระเจ้ากระทำโดยผ่านตัวแทนของพระองค์ซึ่งได้แก่ บาทหลวงหรือกษัตริย์ กษัตริย์จึงมีอำนาจในการลงโทษที่มาจากความเชื่อว่า “คำตัดสินของกษัตริย์เป็นคำตัดสินของพระเจ้า” การลงโทษในลักษณะนี้เรียกว่า Divine Punishment⁸

⁸ ณรงค์ ใจหาญ, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคหนึ่งว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรนราการพิมพ์, 2534), หน้า 5.

ส่วนรูปแบบการลงโทษผู้กระทำผิดในสมัยโบราณนั้น ถือหลักปฏิบัติตอบแทนแก่แก่นผู้กระทำผิดและเพื่อให้ผู้กระทำผิดเกิดความหวาดกลัว โทษที่ลงจึงเต็มไปด้วยความน่ากลัวน่าสยดสยองและปราศจากมนุษยธรรม วิธีการลงโทษเป็นวิธีการที่ทารุณโหดร้ายสุดแต่ผู้ที่มีอำนาจจะคิดค้นหาวิธีการที่แปลกและทรมาณต่างๆมาใช้แก่ผู้กระทำผิด แบบการลงโทษนี้เรียกว่า “แบบจารีตนิยม”⁹หรือที่รู้จักกันในนาม“จารีตนครบาล”¹⁰ ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ลงโทษแก่ผู้ที่ได้รับการพิพากษาแล้วว่ามีความผิดจริง ตลอดจนใช้ลงโทษแก่ผู้ที่เพียงถูกกล่าวหาว่าได้กระทำผิดเท่านั้น โดยยังมีได้มีการพิสูจน์ให้แน่ชัดเสียก่อนว่าผู้นั้นกระทำผิดจริงหรือไม่ เพื่อให้ผู้นั้นต้องเจ็บปวดทรมานและรับสารภาพว่าได้กระทำผิด แบบอย่างวิธีการลงโทษผู้กระทำผิดในสมัยโบราณกล่าวได้พอสังเขปดังนี้

1. การลงโทษแก่เนื้อตัวร่างกายของผู้กระทำผิด (Corporal Punishment) เป็นการลงโทษแบบทรมาณต่อเนื้อตัวร่างกายของผู้กระทำผิดได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดว่าด้วยกฎแห่งการแก้แค้นในประมวลกฎหมายฮัมมูราบีของชาวบาบิโลเนียน วิธีการลงโทษมุ่งตอบแทนแก่แก่นทารุณทางร่างกายประกอบด้วย

1.1. การเฆี่ยน (Flogging) โทษเฆี่ยนเป็นโทษที่ใช้อย่างแพร่หลายที่สุด วิธีการเฆี่ยนตีเป็นวิธีการที่สามารถใช้ได้ในทุกสถาบัน อาทิ สถาบันครอบครัวบิดา-มารดาเฆี่ยนบุตร หรือการเฆี่ยนตีนักโทษในเรือนจำ วิธีการเฆี่ยนรวมทั้งอุปกรณ์จะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามถิ่นฐานและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ไม่เหมือนกัน การเฆี่ยนที่มีความรุนแรงมากที่สุดเรียกว่า“แสร้สเซีย” (The Russian Knout) ซึ่งเป็นแส้หนังผูกมัดเป็นเกลียวมีหลายแฉกแต่ละแฉกจะมีลวดตะขอเบ็ดติดเป็นระยะ เมื่อถูกเฆี่ยนลวดตะขอจะกระชากเนื้อหลุดติดออกมาเป็นที่น่าเวทนาอย่างยิ่ง เป็นผลทำให้ผู้ถูกเฆี่ยนไม่อาจทนต่อความเจ็บปวดทรมานและถึงแก่ความตายไปในที่สุด ประเทศไทยการลงโทษผู้ต้องขังโดยการเฆี่ยนตี ถือเป็นมาตรการเพื่อรักษาวินัยของผู้ต้องขังและความสงบเรียบร้อยในการปกครองเรือนจำและทัณฑสถาน โดยเฆี่ยนทุกลักษณะความผิดที่มีความรุนแรงกว่าปรับแต่กำหนดให้เฆี่ยนเฉพาะผู้ต้องขังชายเท่านั้น ส่วนผู้ต้องขังหญิงห้ามเฆี่ยนโดยเด็ดขาด

1.2. การตัดอวัยวะของผู้กระทำผิด (Mutilation) เป็นวิธีที่มุ่งประทุษร้ายตอบแทนแก่นแก่นผู้กระทำผิดอย่างสาสม ร้ายแรงใกล้เคียงกับความเสียหายของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นเป็นการทำให้เกิดความหวาดกลัวไม่กล้าทำผิดอีกและเป็นการประจานอีกด้วย เช่น เมื่อผู้กระทำผิด

⁹ ประเสริฐ เมฆมณี, หลักทัณฑ์วิทยา (กรุงเทพมหานคร:บริษัท บพิชการพิมพ์จำกัด, 2523), หน้า 2.

¹⁰ ชาย เสวิกุล, อาชญาวิทยาและทัณฑ์วิทยา (กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์, 2517), หน้า 193.

กระทำประทุษร้ายตัดแขนของผู้อื่นก็ต้องถูกลงโทษโดยการตัดแขนเช่นเดียวกัน หากผู้ใดเบียดความเท็จยอมถูกลงโทษโดยการตัดลิ้น หรือกรณีที่เป็นผู้กระทำผิดฐานจารชนก็จะถูกควักลูกตา หากเป็นผู้กระทำผิดทางเพศจะถูกลงโทษโดยการตอน เป็นต้น ซึ่งวิธีการตัดอวัยวะของผู้กระทำผิดนี้เป็นที่นิยมมากในช่วงก่อนประวัติศาสตร์และในสังคมจีนโบราณ ตลอดจนถึงประเทศในภาคพื้นยุโรปจวบจนศตวรรษที่ 18 จึงลี้มนเล็กลง สำหรับประเทศไทยในสมัยโบราณมีการลงโทษโดยการตัดอวัยวะเช่นกันซึ่งปรากฏอยู่ในกฎหมายลักษณะตะลาการ จ. 1090 ข้อ 45 บัญญัติว่า “ผู้ใดตีนายดาบไซร์ ให้ท่านตัดมือผู้ตีนายดาบผู้นั้นเสีย”¹¹

1.3. การประจาน (Branding) การประจานมืออยู่ 2 แบบ คือประจานโดยวิธีทำเครื่องหมายบนร่างกาย เช่น การลงตราประทับบริเวณหน้าผากหรือการสักหน้า เป็นต้น อีกแบบคือการประจานโดยการมัดผู้กระทำผิดในที่สาธารณะให้คนเห็น การประจานมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้กระทำผิดเกิดความอับอาย ลดศักดิ์ศรีคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ เป็นการประทับรอยมลทินทางสังคมแก่ผู้กระทำอย่างไม่อาจแก้ไขกลับคืนได้ดั้งเดิม วิธีการนี้เป็นที่นิยมในต่างประเทศสมัยโบราณ เช่น อังกฤษ อเมริกา และจีน เป็นต้น

1.4. การนั่งเก้าอี้ทรมาน (Ducking Stool) วิธีการลงโทษส่วนมากจะผูกมัดตัวผู้กระทำผิดติดกับเก้าอี้มีแม่เหล็กชักรอก ซึ่งสามารถหย่อนเก้าอี้ลงน้ำขึ้นๆลงๆตามต้องการจะกระทำบริเวณชายฝั่งหรือริมแม่น้ำที่มีผู้คนหนาแน่นเพื่อเป็นการประจานผู้กระทำผิด การลงโทษแบบนี้ใช้กันอย่างมากในยุโรปและเป็นที่ยอมรับปฏิบัติในหมู่ชาวจีนโบราณด้วยเช่นกัน

1.5. การใส่ขื่อคา (Stock and Pillory) เป็นวิธีการลงโทษทางร่างกายและมุ่งประจานส่งผลกระทบต่อจิตใจของผู้กระทำผิดอย่างฉกรรจ์ เป็นการเพิ่มความเจ็บปวดทรมานและความอับอาย ปวดร้าวทางจิตใจแก่ผู้กระทำผิด วิธีการลงโทษแบบนี้เป็นที่นิยมปฏิบัติในจีนโบราณ

2. การเนรเทศและการตัดออกไปจากหมู่คณะ (Exile and Banishment) เป็นวิธีการลงโทษที่มุ่งหมายเพื่อนำตัวผู้กระทำผิดให้พ้นออกไปเสียจากสังคมที่อยู่แต่เดิม เป็นวิธีที่ถือปฏิบัติมากในสมัยโบราณ วิธีการลงโทษแบบนี้มักจะลงโทษแก่ผู้กระทำผิดฐานละเมิดขนบธรรมเนียมประเพณีข้อห้ามทางศาสนา นักโทษการเมือง ผู้กระทำผิดซ้ำ คนจรจัด ทั้งนี้เพื่อเป็นการกีดกันคนชั่วให้ออกไปเสียจากสังคมคนดี การส่งผู้กระทำผิดที่ถูกพิพากษาประหารชีวิตหรือกระทำผิดร้ายแรงในลักษณะอื่นๆไปเป็นทาสรับใช้งานหนักในหน้าที่พลกรรเชียง (Galleys) เป็นการลงโทษ

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 195.

โดยเนรเทศอีกวิธีหนึ่งที่นิยมใช้กันมากในยุคกลาง ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการลงโทษผู้กระทำผิดที่ทารุณโหดร้ายอย่างมากไม่แตกต่างจากทาสเนื่องจากถูกบังคับให้ทำงานอย่างหนัก ถูกล่ามโซ่ผูกติดไว้กับที่นั่งเรือไม่มีโอกาสเคลื่อนไหวไปมาได้เลย หากไม่สามารถที่จะกระเซิงตามจังหวะที่ผู้ควบคุมบอกสัญญาณแล้วก็จะถูกผู้คุมเขี่ยจนหมดสติ หรือถูกทรมานต่างๆจนถึงแก่ความตายไปในที่สุด

3. การส่งนักโทษไปต่างถิ่น (Trans portation) วิธีการลงโทษแบบนี้เป็นผลสืบต่อมาจากวิธีการลงโทษโดยการเนรเทศ เนื่องจากเหตุผลความจำเป็นทางเศรษฐกิจ การเพิ่มประชากร และการแสวงหาดินแดนใหม่โดยการลงโทษ เพื่อขจัดผู้กระทำที่ไม่พึงประสงค์ให้ออกไปจากชุมชนภายนอกอาณาเขตของประเทศ วิธีการส่งตัวไปดินแดนต่างถิ่นประเทศอังกฤษเป็นประเทศแรกที่เริ่มส่งตัวผู้กระทำผิด ต่อมาได้แพร่ไปสู่ประเทศฝรั่งเศสและรัสเซีย

4. การลงโทษประหารชีวิต (Capital Punishment) เป็นรูปแบบการลงโทษที่เก่าแก่และรุนแรงที่สุดมีมาตั้งแต่สมัยโบราณจวบจนปัจจุบัน จุดมุ่งหมาย คือ เป็นการกำจัดผู้กระทำผิดให้ออกไปเสียจากสังคมอย่างเด็ดขาด โดยอาศัยวิธีการฆ่าหรือวิธีการอื่นใดซึ่งเป็นผลให้ผู้กระทำผิดนั้นตาย ในสังคมจีนโบราณนิยมวิธีประหารชีวิตโดยการรัดคอหรือแล่เนื้อผู้กระทำผิดที่ละน้อยจนกว่าจะตาย ในโรมันนิยมใช้วิธีตรึงไว้กับไม้กางเขน ส่วนกรีกโบราณนิยมให้ดื่มยาพิษ ในยุโรปสมัยกลางใช้วิธีการเผาทั้งเป็น ต้มในกระทะ กดให้จมน้ำตาย ตัดศีรษะ ซึ่งเป็นวิธีการประหารชีวิตผู้กระทำผิดที่ทารุณโหดร้ายและน่าสยดสยองที่สุด

จากที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่า การลงโทษในสมัยโบราณกาลมักใช้วิธีทรมานเสมอเนื่องจากความเชื่อของคนสมัยนั้นคือยิ่งลงโทษรุนแรงเท่าใดการยับยั้งจะได้ผลดียิ่งขึ้นเท่านั้น แต่ที่แย่ไปกว่านั้นคือความไม่เท่าเทียมกันในการลงโทษ ผู้ที่ร่ำรวยและมีอิทธิพลมักจะถูกลงโทษเพียงเล็กน้อยหรือไม่ต้องลงโทษเลยแม้ว่าจะกระทำผิด ทั้งๆที่คนยากจนอาจถูกลงโทษด้วยวิธีการที่ทรมานและอาจถูกประหารชีวิต จึงเป็นเหตุให้มีการต่อต้านอย่างรุนแรงในคริสต์ศตวรรษที่ 18¹²

เหตุที่เป็นเช่นนั้นเนื่องมาจากสังคมเจริญขึ้นเข้าสู่ยุคฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม เริ่มมีการคัดค้านการลงโทษตามอำเภอใจและทารุณโหดร้ายของผู้มีอำนาจ รูปแบบการลงโทษเริ่มมีเหตุผลมากขึ้น การทรมานผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดเพื่อให้รับสารภาพหรือจารีตนครบาลเริ่มหมดไป แนวโน้มของการลงโทษเริ่มเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะของการลงโทษเท่าที่จำเป็น ไม่มุ่งเน้นแต่การแก้แค้นทดแทนเช่นในอดีต

¹² นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, การคุมประพฤติและการพักการลงโทษ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2532), หน้า 15.

ส่วนโทษในสมัยปัจจุบัน การลงโทษมีความมุ่งหมายให้ผู้กระทำผิดได้สำนึกในจิตใจ และเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางที่ดีสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมภายนอกได้ กำนึงถึงความมีมนุษยธรรมมากขึ้น เน้นย้ำในด้านการแก้ไขพฤติกรรม (Correction) ยิ่งกว่าการลงโทษแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ความเป็นอยู่ภายในทัณฑสถานหรือเรือนจำก็ดีขึ้น อาหารการกินดีขึ้น ได้รับการทักเตือนเอาใจใส่ดูแลรักษาพยาบาลและการสั่งสอนอบรมไม่ว่าจะเป็นในด้านวิชาสามัญ หรือวิชาชีพ รวมถึงด้านการศาสนา เพื่อที่จะช่วยให้ผู้กระทำผิดสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมสังคมภายนอกได้โดยง่ายขึ้น¹³ รูปแบบและวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทนลดความสำคัญลง แต่ยังคงมีความจำเป็นต้องคงไว้ เพื่อบรรเทาความโกรธแค้นในความรู้สึกของประชาชนในสังคมต่อการกระทำผิดนั้น ซึ่งสามารถแบ่งรูปแบบการลงโทษได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การลงโทษที่เป็นผลเสียหายทางการเงินของผู้กระทำผิด (Financial Loss) ได้แก่ โทษปรับ ริบทรัพย์สิน การชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ถูกกระทำ

2. การลงโทษโดยการตัดออกจากหมู่คณะ (Removal from the Group) ได้แก่ การเนรเทศ จำคุก ประหารชีวิต¹⁴

ส่วนวิธีการอื่นๆที่ใช้กับผู้กระทำผิดในรูปแบบต่างๆ เช่น การให้ทำงานสาธารณะ การคุมขัง ผู้กระทำผิดไว้ในบ้านของตนเอง การส่งให้เข้าฝึกแบบค่ายทหาร การให้จ่ายค่าชดเชยแก่ผู้กระทำผิดวิธีการเหล่านี้แม้จะก่อให้เกิดผลร้ายแก่ผู้กระทำผิดแต่ไม่มีสถานะเป็นโทษ ส่วนมากจะใช้ในลักษณะเป็นเงื่อนไขของการคุมประพฤติ แต่ในปัจจุบันพบว่าการปฏิบัติแก่ผู้กระทำผิดเช่นนี้ได้มีการพัฒนาและขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มว่าจะเป็นรูปแบบการลงโทษผู้กระทำผิดในอนาคตต่อไป¹⁵

2.2. การลงโทษผู้กระทำผิดโดยใช้เรือนจำ

2.2.1. ความหมายและลักษณะของการลงโทษโดยใช้เรือนจำ

โทษจำคุกเป็นโทษที่จำกัดเสรีภาพในร่างกายของผู้ต้องโทษ เป็นมาตรการลงโทษที่นิยมปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในกระบวนการยุติธรรม การลงโทษจำคุกเป็นวิธีการลงโทษผู้กระทำผิด

¹³ ชาย เสวีกุล, อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา, หน้า 203.

¹⁴ ประเสริฐ เมฆมณี, หลักทัณฑวิทยา, หน้า 2-3.

¹⁵ Carison, Norman A., Correction in the 21st Century : A Practical Approach (California : Wadsworth Publishing Company , 1998) , p.133.

ภายในกรอบแห่งกฎหมายอาญาที่รุนแรงยิ่งประการหนึ่ง ซึ่งมีความหมายว่าเป็นการใช้มาตรการควบคุมบุคคลไว้ในเรือนจำหรือสถานที่ควบคุม เพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพและความเป็นอิสระของบุคคล ความมุ่งหมายสำคัญของโทษจำคุก คือ เพื่อเป็นวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดแทนวิธีการลงโทษในลักษณะทารุณ โหดร้ายที่มีมาแต่เดิม การทำโทษบุคคลโดยการทำให้ต้องปราศจากอิสรภาพโดยการนำตัวมาขังไว้ในคุก ย่อมส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง ชีวิต ตลอดจนความเป็นอยู่ของผู้กระทำความผิดเป็นการแยกตัวผู้กระทำความผิดออกจากสังคมภายใต้เงื่อนไข และระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ การลงโทษจำคุกจึงเป็นรูปแบบที่ควบคุมผู้กระทำความผิด ณ สถาบันการควบคุมที่ส่งผลกระทบต่อทางจิตใจและประทับรอยมลทินทางสังคมแก่ผู้กระทำความผิดทุกกรณี

ลักษณะของโทษจำคุกอาจจำแนกได้ 2 ชนิด คือโทษจำคุกตลอดชีวิตและโทษจำคุกมีกำหนดเวลา¹⁶ การจำคุกแบบมีกำหนดเวลานี้มีทั้งแบบกำหนดเวลาแน่นอนตายตัว และแบบไม่กำหนดเวลาแน่นอนตายตัว¹⁷ ซึ่งสามารถอธิบายโทษจำคุกแบบกำหนดเวลาแน่นอนตายตัวได้ว่าเป็นการให้อำนาจศาลสั่งลงโทษจำคุกโดยมีกำหนดระยะเวลาแห่งการควบคุมตัวที่แน่นอน เช่น 10 ปี 20 ปี เป็นต้น เพื่อหวังผลในทางปราบหรือยับยั้งอาชญากรเป็นรูปแบบที่มีการเริ่มปฏิบัติกันมาตั้งแต่สมัยสำนักอาชญาวิทยาแบบดั้งเดิม แต่ปัจจุบันรูปแบบนี้ได้เสื่อมความนิยมลงไปจากเดิมมาก เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมแนวใหม่ ในทางปฏิบัติของทางราชทัณฑ์ที่สนับสนุนให้มีการใช้มาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดภายนอกเรือนจำ โดยมุ่งคำนึงถึงคุณประโยชน์ในทางกลับตัวเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด เช่น การพักการลงโทษ การคุมประพฤติ เป็นต้น ส่วนอีกรูปแบบคือการลงโทษจำคุกแบบไม่กำหนดเวลาแน่นอนตายตัว โดยมีจุดประสงค์ให้ผู้กระทำความผิดที่มีความประพฤติดีตั้งใจที่จะได้รับการอบรมให้รับการพิจารณาปล่อยตัวเร็วยิ่งขึ้น เช่น ในกรณีที่กฎหมายเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจกำหนดโทษขั้นต่ำและขั้นสูง ก่อนครบกำหนดโทษขั้นสูงผู้กระทำความผิดอาจได้รับการพักการลงโทษหรือได้รับการปลดปล่อยอย่างมีเงื่อนไขได้ เป็นต้น

การลงโทษจำคุกนับได้ว่าเป็นโทษที่มีความรุนแรงรองจากโทษประหารชีวิต การลงโทษจำคุกต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักความเป็นธรรม สมเหตุสมผล เหมาะสมเป็นสัดส่วนกับความผิด การลงโทษจำคุกต้องอยู่บนรากฐานของการมีมนุษยธรรมไม่ควรใช้วิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดด้วยวิธีการที่ทรามและระยะเวลาในการลงโทษจำคุกก็มีส่วนสำคัญที่จะช่วยแก้ไขพฤติกรรม

¹⁶ ณรงค์ ใจหาญ, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคหนึ่งว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย, หน้า 22.

¹⁷ ประเสริฐ เมฆมณี, หลักทัณฑ์วิทยา, หน้า 49-51.

นิสัยอาชญากร คือ ต้องใช้ระยะเวลาานพอสมควรจนแน่ใจได้ว่าผู้นั้นจะไม่เป็นอันตรายต่อสังคม เพื่อให้มาตรการลงโทษจำคุกสอดคล้องกับวัตถุประสงค์แห่งการลงโทษอย่างแท้จริง

2.2.2. ผลกระทบจากการลงโทษโดยใช้เรือนจำ

ผลของคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก นอกจากเป็นผลทำให้ผู้ต้องโทษหมดสิ้นซึ่งอิสรภาพแล้ว การถูกจำกัดเสรีภาพดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบจากการต้องโทษจำคุกตามมามากมายทั้งต่อตัวผู้ต้องโทษเองและต่อสังคม นับว่าผลกระทบเช่นนี้เป็นอุปสรรคสำคัญในการที่จะใช้เรือนจำเป็นสถานที่เพื่อการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำผิด สามารถสรุปผลกระทบนานาประการได้ดังต่อไปนี้

2.2.2.1. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

เสรีภาพเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนต้องการปรารถนาเป็นที่สุด เมื่อต้องถูกจำกัดเสรีภาพทำให้ผู้ต้องโทษขาดโอกาสในการประกอบอาชีพทำให้ฐานะของผู้ต้องโทษยากจนลง เป็นการสูญเสียทางเศรษฐกิจของผู้ต้องโทษและครอบครัว หากผู้ต้องโทษเป็นหัวหน้าครอบครัวเป็นกำลังสำคัญในการหาเลี้ยงครอบครัวย่อมเสมือนเป็นการลงโทษแก่บุคคลอื่นซึ่งไม่ได้กระทำผิดด้วย¹⁸ นอกจากนี้ยังกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศที่รัฐจะต้องเสียค่าใช้จ่าย ในการสร้างเรือนจำให้เพียงพอแก่ผู้ต้องโทษซึ่งมีมากมายสิ้นเรือนจำ การจัดอุปกรณ์ การฝึกอบรม การจัดสวัสดิการต่างๆตลอดจนขาดอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีไม่เพียงพอต่อการดูแลผู้ต้องโทษ เป็นต้น

2.2.2.2. ผลกระทบทางสังคม

การถูกตัดขาดจากสังคมภายนอก ทำให้เป็นอุปสรรคสำคัญในการปรับตัวผู้กระทำผิดเข้ากับสิ่งแวดล้อมในโอกาสที่ผู้นั้นได้รับการปลดปล่อยเป็นอิสระ เนื่องจากการใช้ชีวิตอยู่ภายในเรือนจำจะไม่รู้เห็นถึงความเคลื่อนไหว และการเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นผลทำให้ผู้ต้องโทษกลายเป็นคนล้าหลังไม่ทันยุคสมัยของสังคมก่อให้เกิดความรู้สึกว่าเหว่ ขาดความมั่นใจในตนเอง และการอยู่รวมกันภายในคุกเป็นการถูกบังคับหรือต้องจำยอมคบหาสมาคมกับผู้กระทำผิดคดีนิสัย ทำให้ผู้ต้องโทษอาจได้รับการถ่ายทอดสิ่งที่ไม่ดีร้ายไปมากกว่าก่อนที่ผู้นั้นจะได้รับโทษ

¹⁸ จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 ตอน 2, พิมพ์ครั้งที่ 4(กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2518), หน้า 848.

2.2.2.3. ผลกระทบต่อตัวผู้ต้องโทษจำคุก

ผลกระทบจากการต้องโทษจำคุกที่มีผลต่อผู้ต้องโทษสามารถที่จะพิจารณาได้ 2 ช่วง คือ ช่วงที่อยู่ในระหว่างการได้รับโทษภายในเรือนจำและช่วงภายหลังที่ได้รับการปล่อยตัวแล้ว ซึ่งในขณะที่ผู้ต้องโทษต้องถูกจำกัดเสรีภาพนั้น ทำให้คุณลักษณะประจำตัวของความเป็นคนเสื่อมคลายลงชื่อเสียงของบุคคลนั้นเสื่อมลงในสายตาของผู้อื่น ทำให้ผู้ต้องโทษเกิดความกดดันทางจิตใจและอารมณ์ ต้องถูกรังเกียจจากสังคมนอกเรือนจำ ทำให้สูญเสียความเป็นตัวของตนเอง ขาดความเป็นอิสระและเสรีภาพส่วนตัว เนื่องจากมีกฎระเบียบมากมายและอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์การควบคุมดูแลอย่างเข้มงวด¹⁹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความแออัดภายในเรือนจำจะสร้างความตึงเครียดมากขึ้น ผู้ต้องโทษมักมีแนวโน้มก้าวร้าวหยาบกระด้างและขมขื่นอาจเกิดการใช้กำลังรุนแรงได้ง่าย

ส่วนผลกระทบต่อตัวผู้ต้องโทษ ภายหลังจากได้รับการปล่อยตัวเป็นอิสระแล้ว ประการแรก คือ การถูกตราหน้าเป็นคนที่ถูกเป็นมลทินติดตัวไปตลอด เป็นบุคคลอันตรายไม่พึงปรารถนาของสังคมและได้รับการปฏิบัติจากสังคมอย่างผู้เสื่อมเกียรติ ทำให้เป็นการยากแก่ผู้ต้องโทษที่จะดำรงชีวิตได้โดยปกติสุขในสังคม การหางานทำเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวมักได้รับการปฏิเสธไม่รับเข้าทำงาน แม้ในหน่วยงานของรัฐก็ยังมีการกำหนดคุณสมบัติในการเข้าดำรงตำแหน่ง อาทิเช่น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 มาตรา 24 (10) ซึ่งกำหนดว่าต้องเป็นผู้ที่ไม่เคยได้รับโทษจำคุก หรือการตัดสิทธิ์ของผู้พ้นโทษมิให้ใช้สิทธิ์สมัครรับเลือกตั้งตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ เป็นต้น นอกจากนี้ผลเสียของการต้องโทษจำคุกนั้นยังมีผลถึงชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล บิดา มารดา พี่น้อง โดยเฉพาะบุตรของผู้พ้นโทษอาจกลายเป็นเด็กมีปัญหา ความกดดันต่างๆทำให้เด็กมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดขึ้นได้ เห็นได้ว่าแม้ตัวผู้กระทำผิดนั้นจะได้รับการพ้นโทษแล้วแต่สังคมที่แวดล้อมตัวผู้พ้นโทษนั้นมิได้ยอมรับและให้โอกาสในการกลับคืนสู่สังคมอีกครั้ง ซึ่งสิ่งนี้จะเป็นการทำร้ายจิตใจและสร้างความเจ็บปวดต่อผู้พ้นโทษอย่างไม่มีการสิ้นสุดต่อไป

2.2.3. วิธีการหลีกเลี่ยงการลงโทษโดยใช้เรือนจำ ตามประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่น

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ 2.2.2 ในเรื่องผลกระทบจากการลงโทษโดยใช้เรือนจำที่แสดงให้เห็นผลเสียทั้งต่อประเทศชาติในด้านเศรษฐกิจสังคมและต่อตัวผู้ต้องโทษเอง ซึ่งโทษจำคุกไม่สามารถบรรลุผลในการแก้ไขผู้ต้องโทษได้ และยังทำให้ผู้ต้องโทษถูกตราหน้าว่าเคยเข้าคุกมา

¹⁹ ประชาน วัฒนวานิชย์, “การปฏิรูประบบการลงโทษ แนวทางสหวิทยาการโดยเน้นทางด้านอาชญาวิทยา,” บทบัณฑิตย 54 (ธันวาคม 2541) : 22.

แล้วซึ่งเป็นที่รังเกียจของสังคม ทำให้ผู้นั้นเสียชื่อเสียง อีกทั้งมีโอกาสได้รับการถ่ายทอดนิสัยชั่วร้ายจากผู้ต้องโทษคนอื่นได้ง่ายกว่าที่ผู้นั้นจะได้รับผลดีจากการต้องโทษจำคุก ด้วยเหตุนี้กฎหมายจึงได้กำหนดวิธีการอื่นๆ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการลงโทษโดยใช้เรือนจำ ซึ่งแยกศึกษาได้ดังนี้

2.2.3.1. การหลีกเลี่ยงการลงโทษโดยใช้เรือนจำตามประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดมาตรการหลีกเลี่ยงการลงโทษโดยใช้เรือนจำไว้ 3 วิธีด้วยกัน คือ

1. การเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นโทษกักขัง ตามมาตรา 23 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อนหรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษกักขังไม่เกินสามเดือนแทนโทษจำคุกนั้นก็ได้”

ตามนัยมาตรานี้โทษกักขังเป็นโทษที่เปลี่ยนมาจากโทษจำคุก ดังนั้น ศาลจำต้องกำหนดโทษจำคุกตามคำพิพากษาก่อน เพื่อแสดงถึงว่าศาลจะใช้โทษกักขังได้หรือไม่และเพื่อกำหนดโทษกักขังให้เท่ากับโทษจำคุกด้วย ซึ่งการกำหนดเช่นนี้เป็นเพียงการเปลี่ยนจากโทษที่มีลักษณะที่รุนแรงมาเป็นโทษที่มีลักษณะที่เบากว่า เนื่องจากสถานที่กักขังมีสภาพความมั่นคงและมีความแข็งแรงน้อยกว่าเรือนจำ²⁰ แต่ตัวผู้กระทำความผิดยังคงถูกกักขังอยู่ในที่คุมขังมิได้รับการปลดปล่อยออกมาอยู่ร่วมกับชุมชนแต่อย่างใด

2. งดการลงโทษจำคุกคงลงแต่โทษปรับ ตามมาตรา 55 ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับมีกำหนดเวลาเพียงสามเดือนหรือน้อยกว่า ศาลจะกำหนดโทษจำคุกให้น้อยลงอีกก็ได้ หรือถ้าโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับมีกำหนดเวลาเพียงสามเดือนหรือน้อยกว่า และมีโทษปรับด้วย ศาลจะกำหนดโทษจำคุกให้น้อยลง หรือจะยกโทษจำคุกเสียคงให้ปรับอย่างเดียวก็ได้”

กรณีนี้คดีที่ศาลจะงดโทษจำคุกคงลงแต่โทษปรับนั้น จะต้องเป็นคดีที่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษจำคุกมีกำหนดเวลาเพียง 3 เดือนหรือน้อยกว่า และนอกจากนี้คดีนั้นจะต้องมีโทษปรับด้วย แต่ไม่จำกัดว่าโทษปรับนั้นจะต้องมีจำนวนเท่าใด ซึ่งศาลมีอำนาจสั่งได้ 2 ประการ คือ กำหนด

²⁰ “ มาตรการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ,” เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องปัญหาคนล้นคุก: วิกฤตยุติธรรมที่ต้องแก้ไข วันที่ 27 มกราคม 2543 ณ ห้องพิมานเมฆ โรงแรมเดอะแกรนด์. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

โทษจำคุกให้น้อยลง หรือยกโทษจำคุกไปเลยแต่คงลงโทษเพียงโทษปรับเท่านั้น ส่วนเหตุผลของการบัญญัติให้ยกโทษจำคุกที่มีกำหนดไม่เกิน 3 เดือน ก็เพื่อป้องกันผลเสียที่อาจเกิดขึ้นจากการลงโทษจำคุกกระยะสั้นเพราะนอกจากจะไม่เกิดผลในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดแล้ว ยังก่อให้เกิดตราบาปแก่ผู้ต้องโทษด้วย²¹ แต่เดิมศาลมักยกโทษจำคุกในกรณีวิเวททำร้ายร่างกายบาดเจ็บเล็กน้อยแต่ปัจจุบันศาลลงโทษตามมาตรา 295 ลงโทษได้ 3 สถาน จึงไม่ต้องใช้มาตรา 55 ก็ได้²² ศาลอาจยกโทษจำคุกเสียโดยอาศัยเหตุผลทั่วไป (ฎีกาที่ 1165/2468) ศาลใช้วิธีนี้ในกรณีทำผิดเป็นการเล็กน้อย เช่น แจ่งให้จับในคดีนี้สิน (ฎีกาที่ 715/2461) เยาวชนอายุเกินกำหนดที่จะลดโทษเป็นต้น จึงนับได้ว่าเป็นอีกหนึ่งวิธีที่หลีกเลี่ยงการลงโทษโดยใช้เงื่อนไขได้

3. รอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษ ตามมาตรา 56 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดที่มีโทษจำคุกและในคดีนั้น ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อนหรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิดหรือเหตุอันควรปราณีแล้วเห็นเป็นการสมควร ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอกการกำหนดโทษไว้แล้วปล่อยตัวไป เพื่อให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนด แต่ต้องไม่เกิน 5 ปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้”

การรอกการลงโทษเป็นวิธีการที่ศาลใช้เพื่อหลีกเลี่ยงผลร้ายของโทษจำคุกกระยะสั้น โดยศาลได้ให้เหตุผลไว้ในคำพิพากษา อาทิเช่น การลงโทษจำคุกกระยะสั้นนอกจากจะไม่เกิดผลในการแก้ไขให้จำเลยกลับตัวเป็นคนดีแล้วยังทำให้จำเลยกลายเป็นคนที่มีประวัติเสื่อมเสีย เมื่อพ้นโทษแล้วยากที่จะกลับตัวประกอบสัมมาอาชีพโดยสุจริตต่อไปได้ ย่อมส่งผลให้ครอบครัวหรือผู้ที่อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของจำเลยพลอยได้รับความเดือดร้อนทุกข์ยากไปด้วย (ฎีกาที่ 1993/2540) การลงโทษจำคุกจำเลยเสียทีเดียวโดยไม่ให้ออกโอกาสแก่จำเลยได้กลับตัวเป็นพลเมืองดีก่อน น่าจะไม่เป็นผลดีแก่จำเลยและสังคมส่วนรวมตามพหุประการแห่งคดี (ฎีกาที่ 4147/2540) การลงโทษจำคุกแก่จำเลยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆแก่สังคม การรอกการลงโทษให้แก่จำเลยโดยกำหนดวิธีการคุมประพฤติน่าจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมมากกว่า (ฎีกาที่ 370/2542) เป็นต้น

²¹ ณรงค์ ใจหาญ, กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: บริษัท โรงพิมพ์เดือนตุลา จำกัด, 2543), หน้า 46.

²² จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายอาญา ภาค 1 ตอน 1 สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2525), หน้า 1039.

การรอการลงโทษนั้นใช้บังคับสำหรับผู้ต้องโทษจำคุกระยะที่ไม่ยาวเกินไป คือ ไม่เกิน 3 ปี แสดงว่าไม่ใช่ความผิดร้ายแรงมากนัก ซึ่งเป็นโทษจำคุกที่ได้รับเป็นครั้งแรก และถ้ามีเหตุผลสมควรที่แสดงว่าผู้นั้นอาจกลับตัวก่อนที่จะได้รับโทษจำคุกจริงๆ ประโยชน์ของวิธีการเลี้ยงโทษจำคุกโดยการรอการลงโทษ นั่นก็คือ เป็นเครื่องเตือนสติให้ผู้ที่อยู่ระหว่างการรอการลงโทษต้องสังวรระมัดระวังตัวไม่กระทำความผิดขึ้นอีก²³ ปัจจุบันศาลมักกำหนดเงื่อนไขในการคุมประพฤติต่างๆ ให้ผู้กระทำผิดต้องปฏิบัติตามด้วย หากผู้ถูกคุมประพฤติสามารถปฏิบัติตามกฎหมายและไม่ฝ่าฝืนเงื่อนไขการคุมประพฤติที่ศาลกำหนดไว้ ผู้ถูกคุมประพฤติก็สามารถหลุดพ้นจากโทษจำคุกที่รอเอาไว้ โดยไม่ได้รับมลทินหรือผลกระทบอื่นๆ จากการต้องเข้ารับโทษจำคุกในเรือนจำ

2.2.3.2. การหลีกเลี่ยงการลงโทษโดยใช้เรือนจำตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ได้กำหนดมาตรการบางประการไว้เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับการพิจารณาปลดปล่อยออกจากเรือนจำและทัณฑสถานต่างๆ ก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา โดยมาตรการดังกล่าวได้แก่ การพักการลงโทษ และการลดวันต้องโทษจำคุก

1. การพักการลงโทษ เป็นมาตรการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่มีผลให้นักโทษเด็ดขาดได้รับการปลดปล่อยตัวไปก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา โดยจะอยู่ภายใต้การดูแลสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติ การพักการลงโทษนี้กรมราชทัณฑ์ได้นำมาปฏิบัติต่อผู้ต้องขังนานแล้ว แต่ขอบเขตการดำเนินงานยังไม่กว้างขวางเท่าที่ควรเนื่องจากขาดแคลนอัตราเจ้าพนักงานที่จะปฏิบัติหน้าที่พนักงานคุมประพฤติ

2. การลดวันต้องโทษจำคุก นับเป็นมาตรการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดีได้สะสมจำนวนวันที่ได้รับการลดโทษจำคุก อันจะมีผลให้บุคคลดังกล่าวได้รับการพิจารณาปลดปล่อยไปจากเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา ซึ่งจะต้องอยู่ภายใต้การดูแลสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติ นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุก หากกระทำผิดวินัยอาจถูกหักจำนวนวันต้องโทษที่ได้รับการสะสมไว้ และหากปฏิบัติผิดเงื่อนไขในการคุมประพฤติอาจถูกนำตัวกลับมาคุมขังในเรือนจำอีกตามกำหนดโทษที่เหลืออยู่

²³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1041.

2.2.3.3. การหลีกเลี่ยงการลงโทษโดยใช้เงื่อนไขตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2534 มีปัญหาติดขัดในข้อกฎหมายที่มีการใช้อำนาจตุลาการโดยองค์กรอื่นที่ไม่ใช่ศาล ซึ่งเป็นการขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตรา 233 อีกทั้งยังไม่มีกฎหมายใดรองรับอำนาจหน้าที่ของกรมคุมประพฤติในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้²⁴ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ขึ้นมาใหม่โดยอยู่บนหลักการที่ว่า “ผู้เสพคือผู้ป่วยมิใช่อาชญากร” ซึ่งกรมคุมประพฤติเป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบ และนับได้ว่าเป็นกระบวนการต้นใหม่ของกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้กระทำผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติด โดยใช้กรอบแนวความคิดเรื่องการเบี่ยงเบนผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม มีการกำหนดรูปแบบพิเศษในการดูแลผู้เสพและผู้ติดยาเสพติดที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยถือเสมือนว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้ป่วยที่รอการวินิจฉัยว่าเป็นผู้ป่วยจริงๆหรือไม่ หากพิสูจน์ทราบแน่ชัดว่าเป็นผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดก็จะมีหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้อง นั่นคือ พนักงานอัยการจะมีบทบาทในการชะลอการฟ้องบุคคลนั้นไว้ก่อนเพื่อให้บุคคลนั้นได้เข้ารับการฟื้นฟู และเพื่อให้ผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดได้รับการเยียวยารักษาและบำบัด จนสามารถเลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ ผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดนั้นก็พ้นจากข้อกล่าวหาที่ได้กระทำมาไม่เสียประวัติและกลับคืนเป็นคนดีของสังคม²⁵ การปฏิบัติต่อผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 นี้ จึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการเลี่ยงโทษจำคุก

2.2.3.4. การหลีกเลี่ยงการลงโทษโดยใช้เงื่อนไขตามกฎหมายอื่นๆ

นอกจากมาตรการต่างๆที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติราชทัณฑ์และพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังได้มีการนำมาตรการอื่นๆมาใช้กับผู้กระทำผิดเป็นครั้งคราวอีกด้วย อาทิเช่น การนิรโทษกรรม และการพระราชทานอภัยโทษ ซึ่งมีทั้งการพระราชทานอภัยโทษให้เป็นรายบุคคลโดยการยื่นเรื่องราวขอถวายฎีกา ตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 259-267 และการพระราชทานอภัยโทษให้แก่ส่วนรวมโดยการตราพระราชกฤษฎีกาและกำหนดเงื่อนไขหลักเกณฑ์ที่อยู่ในข่ายที่จะได้รับการพระราชทานอภัยโทษ ซึ่งเหล่านี้ถือเป็นวิธีการหลัก

²⁴ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์, “บทบาทของกรมคุมประพฤติในการป้องกันอาชญากรรมมิติใหม่ในกระบวนการยุติธรรม,” (เอกสารวิจัยส่วนบุคคลในหลักสูตรของนักศึกษาสถาบันพระปกเกล้า รุ่นที่ 1, 2539), หน้า 64.

²⁵ กระทรวงยุติธรรม รายงานประจำปี พ.ศ. 2546 กรมคุมประพฤติ

เสียงการลงโทษโดยใช้เรือนจำเช่นกัน เนื่องจากมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้กระทำผิดพ้นไปจากเรือนจำโดยเร็วหรือก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา

2.3. การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ

จากการศึกษาในข้อที่ 2.1.2 เรื่องเหตุผลในการลงโทษมาแล้วว่า ในอดีตนั้นการลงโทษมีวัตถุประสงค์ที่เน้นหนักเพื่อการแก้แค้นทดแทน วิธีการและรูปแบบในการลงโทษมักกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายและการทรมานให้สาสมกับความผิด ซึ่งวิธีการดังกล่าวไม่ประสบผลในด้านการแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำผิด จนมาถึงในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงวิธีการและรูปแบบในการลงโทษ โดยมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษเน้นการอบรมแก้ไขพฤติกรรม ยิ่งกว่าการลงโทษแต่เพียงอย่างเดียว รวมทั้งได้ตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดกับผู้ต้องโทษจำคุกตามที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อที่ 2.2.3 ฉะนั้น การได้รับโทษจำคุกจึงควรเป็นหนทางสุดท้ายที่จะใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำผิดที่มีนิสัยหรือสันดานเป็นคนชั่วร้ายเป็นอันตรายต่อคนในสังคมจริงๆ เท่านั้น

การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ นับเป็นการปฏิบัติที่มุ่งลดความสูญเสียแห่งการลงโทษจำคุกให้โอกาสผู้กระทำผิดในการแก้ไขปรับปรุงนิสัย และเพื่อเป็นการพัฒนาความสำนึกรับผิดชอบของผู้กระทำผิดที่มีต่อตนเองและสังคมส่วนรวม ดังนั้น การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำย่อมเหมาะสมกับผู้กระทำผิดโดยพลั้งพลาด ไม่มีสันดานเป็นผู้ร้ายและกระทำผิดที่มีโทษไม่รุนแรงเพื่อให้มีโอกาสได้ปรับตัวและไม่กระทำผิดขึ้นอีก²⁶

วิธีปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำหรือเรียกว่าเป็นวิธีการปฏิบัติต่อ “คน” โดยไม่ใช่ “คุก” แนวคิดนี้เกิดขึ้นอย่างจริงจังเมื่อมีการเคลื่อนไหวในคริสต์ศตวรรษ 1960²⁷ โดยการเคลื่อนไหวนี้เกิดขึ้นเมื่อประสบปัญหาคนล้นคุก และประเทศในแถบตะวันตกลดความนิยมในการลงโทษแบบจำคุก เนื่องจากการลงโทษจำคุกได้สะท้อนให้เห็นผลกระทบในทางลบทั้งต่อตัวผู้กระทำผิดเองและต่อสังคมโดยรวมหลายประการ²⁸ ประกอบกับปัญหาเรือนจำไม่พอกับนักโทษที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นให้บรรดานักอาชญาและงานยุติธรรมทั้งหลายนึกถึงทางเลือกที่คุ้มค่าในการลงทุนนำวิธีการแก้ไขฟื้นฟูมาใช้แทนโทษจำคุก และเป็นแนวความคิด

²⁶ นัทธี จิตสว่าง, หลักทัณฑ์วิทยา: หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์ (ม.ป.ท.), (ม.ป.ป.), หน้า 42.

²⁷ ประเสริฐ เมฆมณี, หลักทัณฑ์วิทยา, หน้า 570.

²⁸ โทนี ปีเตอร์, จากการแก้แค้นสู่การแก้ไข, แปลโดย อธิ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, ยูเนสโกคูเรีย : 16.

ที่มีมนุษยธรรมมากกว่า โดยเสนอความคิดที่ว่าถ้าสังคมไม่พยายามปรับเปลี่ยนผู้กระทำผิดให้กลายเป็นผู้ไม่กระทำผิดหรือพลเมืองดี สังคมจะกลายเป็นผู้ผลิตประชากรผู้กระทำความผิดให้ทวีจำนวนเพิ่มมากขึ้นโดยอัตโนมัติ²⁹

จากแนวความคิดนี้ จึงเกิดเป็นมาตรการในการป้องกันไม่ให้คนที่ไม่สมควรเข้าคุกมีช่องทางที่เหมาะสมในการแก้ไขฟื้นฟูให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมภายนอกได้ โดยไม่ต้องเข้าไปอยู่ในคุกเพียงช่องทางเดียว อีกทั้งสภาพของเรือนจำไม่เหมาะสมสำหรับการแก้ไขและยังเป็นการแยกผู้กระทำผิดออกจากสังคมที่เขาเป็นส่วนหนึ่ง ทำให้ยากยิ่งต่อการปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายหลังการพ้นโทษอีกด้วย³⁰ ด้วยเหตุผลต่างๆเหล่านี้จึงทำให้แนวความคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำได้พัฒนาวิธีการและขยายขอบเขตการบังคับใช้ออกไปอย่างรวดเร็ว

2.3.1. ความหมายของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ ใช้เรือนจำ

การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ หมายถึง การใช้มาตรการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแบบอื่นแทนมาตรการจำคุกผู้กระทำผิดไว้ในเรือนจำ หรือเป็นการใช้รูปแบบที่หลากหลายลงโทษต่อผู้กระทำผิด (Diversion Programming in Criminal Justice) และมุ่งใช้วิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน (Community-Based Corrects) ที่สอดคล้องกับปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรม แห่งการกระทำผิดและฐานโทษ การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชนจึงเป็นรูปแบบหรือวิธีการในการจัดการกับผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ แต่ใช้วิธีการลงโทษจำคุกและหันไปปฏิบัติในชุมชนแทน³¹ ซึ่งอาจจะมีขึ้นได้ก่อนที่ผู้กระทำผิดจะถูกจำคุกในเรือนจำและอาจมีขึ้นภายหลังจากที่ผู้กระทำผิดได้ถูกจองจำในเรือนจำแล้ว ทำให้ผู้กระทำผิดส่วนหนึ่งมีช่องทางเบี่ยงออกหรือผลักดันผู้กระทำผิดจากกระบวนการยุติธรรม ถือเป็นโอกาสให้ผู้กระทำผิดที่กระทำผิดเพียงเล็กน้อยไม่มีสันดาน เป็นผู้ร้ายไม่ต้องรับโทษจำคุก แต่ทั้งนี้ช่องทางทั้งหมดจำเป็นต้องมีกฎหมายรองรับและเป็นเรื่องของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะใช้ดุลพินิจอย่างหนึ่งอย่างใดกับผู้กระทำผิดทั้งสิ้น โดยเหยื่ออาจเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย หรือเหยื่อจะมีส่วนร่วมหรือไม่ก็ได้ ความสำคัญของวิธีการเน้นไปที่พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐกับผู้กระทำผิดเช่นเดียวกับวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้เรือนจำ เพียงแต่กระทำนอกกำแพงเรือนจำเท่านั้น ช่องทางในการผลักดันหรือสละผู้กระทำผิดเหล่านี้ให้หลุดออกไปจาก

²⁹ “กรอบการวิจัยกฎหมายและระบบกระบวนการยุติธรรม,” เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง การจัดทำแผนแม่บทวิจัยกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ณ ห้องประชุม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 23 ธันวาคม 2546. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

³⁰ นัทธี จิตสว่าง, หลักทฤษฎีอาญา: หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์, หน้า 114.

³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 41.

กระบวนการยุติธรรมอาจทำได้ 3 ระดับ กล่าวคือ ในระดับแรกผู้กระทำผิดยังมีได้ผ่านเข้ามาในขั้นตอนส่วนใดส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม เช่น การใช้ศาลหมู่บ้าน เป็นต้น ระดับที่สองเป็นช่วงที่ผู้กระทำผิดเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรมแล้ว แต่ใช้มาตรการเลี้ยงโทษจำคุกได้แก่ การรอกการลงอาญาโดยระบบคุมประพฤติ การชะลอการฟ้อง การควบคุมในวันหยุด บ้านกึ่งวิถีเข้าการทำงานสาธารณะแทนการจำคุก ส่วนระดับสาม เป็นกรณีที่ผู้กระทำผิดได้รับโทษจำคุกในเรือนจำแล้วแต่ได้รับการผ่อนปรนให้ออกมาภายนอกเรือนจำ หรือเป็นการปลดปล่อยอย่างมีเงื่อนไขแทนการจำคุก ได้แก่ บ้านกึ่งวิถีออก การพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษ³² เป็นต้น มาตรการต่างๆ เหล่านี้จะเป็นทางเลือก เพื่อลดผลกระทบจากการจองจำและเป็นมาตรการที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตัวผู้กระทำผิดและต่อสังคมส่วนรวมได้มากกว่า

2.3.2. วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ

การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำนั้น เป็นการควบคุมดูแลผู้กระทำผิดที่พอจะกลับตนเป็นพลเมืองดีในสังคมได้โดยมุ่งให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือผู้กระทำผิดอีกทางหนึ่ง ฉะนั้น ความมุ่งหมายสำคัญของการใช้มาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำจึงมีดังนี้

2.3.2.1. เพื่อเป็นการลดความเสียหายของการจำคุกระยะสั้น หรือลบบรรยากาศแก่ผู้ต้องโทษที่กระทำผิดอันเป็นเหตุโทษจากการคุมขังในเรือนจำ โดยผู้กระทำผิดจะพ้นจากการที่จะต้องมีการสอบสวนในการถูกจำคุกและการถูกตัดขาดออกจากชุมชน และนอกจากนี้พวกเขาไม่ต้องถูกตราหน้าจากสังคมอันจะส่งผลกระทบต่อจิตใจอย่างรุนแรง

2.3.2.2. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้ปรับสภาพชีวิตในชุมชนได้อิสระดียิ่งขึ้น โดยการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำผู้กระทำผิดจะได้รับประโยชน์จากการควบคุมสอดส่องในด้านการให้คำปรึกษาและการแนะนำ ตลอดจนการช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น การวางเงื่อนไขให้ปฏิบัติตามเพื่อช่วยปรับสภาพการดำเนินชีวิตให้เป็นวิถีชีวิตประจำวัน ตามแนวทางของคนปกติส่วนใหญ่ในสังคม โดยที่ผู้กระทำผิดซึ่งได้รับโอกาสอยู่ในชุมชนต่อไปยังคงประกอบอาชีพติดต่อพบกับครอบครัวญาติพี่น้องได้ ไม่ต้องติดต่อกับสังคมกับวัฒนธรรมที่ต่อต้านกฎหมายของสังคมซึ่งมีอยู่ในเรือนจำ จึงไม่ทำให้เกิดความยุ่งยากสับสนกับชีวิตทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

2.3.2.3. เพื่อลดความแออัดยัดเยียดของทัณฑสถาน โดยสามารถที่จะเพิ่มพื้นที่ในเรือนจำไว้สำหรับคุมขังผู้กระทำผิดร้ายแรงที่เป็นอันตรายต่อสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ³³

³² เรื่องเดียวกัน, หน้า 122.

³³ Belinda Rodgers McCarthy and Bernard J. McCarthy Jr., Community-Based Corrections, (United States : Wadsworth Publishing Company, 1997), pp.40-41.

2.3.2.4. เพื่อช่วยประหยัดเงินงบประมาณของรัฐที่ต้องสูญเสียในการควบคุม กักขังผู้ต้องโทษบางประเภทเกินความจำเป็น โดยการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ ประหยัดกว่าการจำคุก เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำน้อยกว่า ค่าใช้จ่ายในเรือนจำและผู้กระทำผิด ยังคงสามารถหาเลี้ยงตนเองและคนในอุปการะของเขาได้ ยิ่งไปกว่านั้นผู้กระทำผิดยังคงเสียภาษีให้กับรัฐ ครอบครัวของผู้นั้นดำรงอยู่ได้โดยไม่ต้องอาศัย ความช่วยเหลือจากรัฐอีกด้วย³⁴

2.3.2.5. เพื่อให้ผู้กระทำผิดสำนึกและได้มีโอกาสบรรเทาผลเสียหายจากการ กระทำความผิดของตนเอง โดยผู้กระทำผิดยังคงอยู่ในฐานะที่จะจ่ายค่าชดเชยแก่ผู้เสียหายที่ได้รับ ผลกระทบจากการกระทำผิดรวมถึงค่าใช้จ่ายในศาล ค่าปรับ และค่าใช้จ่ายความเสียหายให้แก่ทั้ง ผู้เสียหายและสังคมในรูปแบบอื่นๆได้ เช่น การทำงานบริการสาธารณะโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน เป็นต้น

2.3.2.6. เพื่อเป็นการลดภาระตลอดจนค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีของกระบวนการ ยุติธรรม ทั้งนี้หากการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำได้ทำการเบี่ยงเบนผู้กระทำผิด ออกจากกระบวนการยุติธรรมก่อนที่จะถึงขั้นพิพากษาตามวิธีพิจารณาคดีตามปกติ

2.3.3. มาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ

มาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ ดังกล่าวมาแล้วว่าเป็นมาตรการที่ มุ่งเน้นและความสำคัญกับชุมชน โดยลักษณะของการปฏิบัติงานมีรูปแบบของการใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based) ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในการคืนสู่สังคมเพื่อให้มีทัศนคติและพฤติกรรม ที่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ระเบียบของสังคม โดยที่ชุมชนจะต้องเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมใน กิจกรรมนั้นด้วย³⁵ หรือเรียกได้ว่าเป็นมาตรการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชนนั่นเอง ส่วน มาตรการต่างๆที่ใช้แก้ไขผู้กระทำผิดโดยชุมชนนั้นสามารถศึกษาได้ดังนี้

³⁴ ไพศาล วิเชียรเกื้อ, “การวิเคราะห์นโยบายการคุมประพฤติจำเลยในคดีอาญาแทน การลงโทษจำคุก,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), หน้า 30.

³⁵ Adler, Freda, Mueller, Gerhard O.W. and Laufer, Willams, *Criminology* 2nd ed (New York : McGraw-Hill Inc, 1995) , pp. 486-489.

2.3.3.1. มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ

2.3.3.1.1. แนวคิดของมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ

เริ่มจากองค์การสหประชาชาติได้ตระหนักว่า ผู้กระทำผิดบางรายสามารถที่จะถูกปล่อยให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และมีความเชื่อมั่นว่าการหลีกเลี่ยงการควบคุมผู้กระทำความผิดเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการใช้ปฏิบัติต่อกระทำผิดในชุมชน และเป็นประโยชน์สูงสุดทั้งต่อผู้กระทำผิดและสังคม ซึ่งองค์การสหประชาชาติได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำไว้ที่เรียกว่า “ข้อกำหนดโตเกียว” (The Tokyo Rules)³⁶ เพื่อให้ประเทศสมาชิกรวมทั้งประเทศไทยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

ข้อกำหนดโตเกียวนี มีแนวความคิดที่มุ่งเน้นให้มีทางเลือกอื่นเพื่อใช้ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแทนการลงโทษจำคุก เนื่องจากการจำกัดเสรีภาพของมนุษย์ต้องมีความเหมาะสมในมุมมองด้านความปลอดภัยของชุมชน การป้องกันอาชญากรรม ความเหมาะสมในเรื่องการแก้แค้นทดแทน การยับยั้งการเกิดอาชญากรรม และการทำให้ผู้กระทำผิดอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายของระบบงานยุติธรรมทางอาญานั้นเอง³⁷

ในข้อกำหนดโตเกียวได้กล่าวถึงมาตรการไม่ใช่เรือนจำว่าเป็นการตัดสินใจเลือกใช้โดยผู้มีอำนาจในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยใช้ได้กับผู้ต้องหา จำเลย และผู้กระทำผิด โดยมีการกำหนดเงื่อนไขให้บุคคลเหล่านี้ปฏิบัติแทนการจำคุก

การใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกในข้อกำหนดโตเกียวนั้น นอกจากจะเป็นการลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำแล้ว ยังทำให้การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเป็นไปอย่างเหมาะสมมากขึ้น กล่าวคือ ผู้กระทำผิดสามารถที่จะอยู่ใกล้ชิดกับชุมชนมากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับตัวต่อผู้กระทำผิดให้อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³⁶ นางเยาว์ เชียวสอาด, “พนักงานคุมประพฤติจะปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจให้เป็นไปตาม The Tokyo Rules ได้อย่างไร,” วารสารกรมคุมประพฤติ 7, 1 (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2543) : 17.

³⁷ “การบริหารกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในชั้นเจ้าพนักงาน,” เอกสารการประชุมนิติศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ 2/2544 โครงการศึกษาวิจัยของสภาวิจัยแห่งชาติ สาขากระบวนการยุติธรรมทางอาญา. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

2.3.3.1.2. เป้าหมายหลักของมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ

ข้อกำหนดโตเกียว มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารของกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแก้ไขผู้กระทำผิด และขณะเดียวกันก็มุ่งสนับสนุนผู้กระทำผิดให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม แต่อย่างไรก็ตามการใช้ข้อกำหนดโตเกียวนี้นี้ต้องขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ รวมถึงจุดหมายและวัตถุประสงค์ของระบบงานยุติธรรมของประเทศนั้นๆด้วย และเมื่อมีการนำข้อกำหนดโตเกียวมาใช้แล้วชาติสมาชิกต้องพยายามให้มีความสมดุลระหว่างสิทธิของผู้กระทำผิด สิทธิของเหยื่อ และผลต่อสังคมเกี่ยวกับความปลอดภัยของชุมชนและการป้องกันอาชญากรรม

ข้อกำหนดโตเกียวสามารถประยุกต์ใช้กับบุคคลทุกคนที่ถูกฟ้องร้อง อยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีหรือการดำเนินการตามคำพิพากษา กล่าวคือ ผู้กระทำผิดไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องหา ผู้ที่อยู่ในระหว่างการฟ้องร้องและผู้ที่ถูกพิพากษาแล้วย่อมสามารถใช้ได้ เมื่อประยุกต์ใช้แล้วจะต้องกระทำโดยปราศจากการแบ่งแยกในเรื่องของเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ ภาษา ศาสนา สัญชาติ คุณสมบัติหรืออื่นๆ การใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิดจะต้องมีความเหมาะสมกับสาเหตุและความรุนแรงของการกระทำผิดตามบุคลิกภาพและภูมิหลังของผู้กระทำผิด โดยที่ระบบงานยุติธรรมต้องกำหนดขอบเขตกว้างๆของมาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิด ตั้งแต่ขั้นก่อนฟ้องร้องจนถึงหลังการพิพากษาควรหลีกเลี่ยงกระบวนการที่เป็นทางการหรือการไต่สวนของศาลให้มากที่สุด โดยคำนึงถึงการคุ้มครองทางกฎหมายและหลักนิติธรรม ซึ่งจะเป็นการนำไปสู่การลดจำนวนผู้กระทำผิดที่ถูกควบคุมตัว³⁸ โดยที่มาตรการหลีกเลี่ยงการควบคุมผู้กระทำผิดมีวิธีการดังต่อไปนี้ คือ การว่ากล่าวตักเตือน (Verbal sanction) การปล่อยโดยมีเงื่อนไข (Condition discharge) การลงโทษทางสถานภาพ (Status penalties) การปรับหรือการลงโทษทางเศรษฐกิจ (Fine and monetary penalties) การริบทรัพย์สินหรือคำสั่งยึดทรัพย์ (Confiscation) การชดเชยค่าเสียหายแก่เหยื่อ (Restitution to the victim) การรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ (Suspended or deferred sentence) การคุมประพฤติ (Probation) การทำงานบริการสังคม (Community service) การส่งตัวไปรับการรักษา (Referral an attendance center) การกักขังภายในบ้าน (House arrest) วิธีการอื่นอื่นๆที่เป็นการแก้ไขโดยไม่ใช้เรือนจำและการผสมผสานวิธีการต่างๆ เป็นต้น

³⁸ อังคณา บุญสิทธิ์, “มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติสำหรับมาตรการการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิด,” *วารสารกรมคุมประพฤติ* 5, 3 (เมษายน-มิถุนายน 2541): 34.

ประเทศไทยในฐานะชาติสมาชิก ได้มีการนำมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ สำหรับมาตรการไม่ควบคุมตัวมาใช้อย่างเป็นทางการ โดยให้นำวิธีการคุมประพฤติมาใช้ซึ่ง กระจายอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การ สหประชาชาติไม่ได้กล่าวถึงรายละเอียดปลีกย่อยของรูปแบบมาตรการไม่ควบคุมตัวไว้ ดังนั้น ชาติ สมาชิกแต่ละประเทศต้องแสวงหาหลักการและวิธีการปฏิบัติ ให้เป็นที่ยอมรับและมีความเหมาะสม กับสภาพสังคมของตนด้วย³⁹

2.3.3.2. มาตรการลงโทษระดับกลาง

มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ ใช้เรือนจำ มีวิธีที่ใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในลักษณะที่หลากหลาย แต่ละวิธีมีประสิทธิภาพและ ระดับความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อผู้กระทำผิดมากกว่าวิธีการคุมประพฤติแบบปกติที่บังคับใช้มา แต่ในอดีต เมื่อพิจารณาถึงความเป็นยุติธรรมแล้วผู้กระทำผิดควรได้รับโทษที่เพียงพอและเหมาะสม กับพฤติกรรมที่ตนได้กระทำความผิด แต่บ่อยครั้งมีการกระทำที่รุนแรงต่อผู้กระทำผิดซึ่งเป็นผู้ไม่สมควร ได้รับโทษจำคุก ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงได้เสนอทางเลือกของการลงโทษอย่างหนึ่งขึ้นมาเรียกว่า “มาตรการลงโทษระดับกลาง” (Intermediate Punishment) ซึ่งเป็นมาตรการลงโทษผู้กระทำผิดที่ อยู่กึ่งกลางระหว่างการคุมประพฤติแบบปกติและการจำคุก โดยที่ผู้กระทำผิดจะถูกคุมประพฤติ อย่างเข้มงวดกว่าปกติเพราะถือว่ายังมีโทษอยู่ แต่โทษที่ลงแก่ผู้กระทำผิดจะไม่เป็นโทษที่รุนแรง เหมือนการจำคุก มาตรการดังกล่าวนี้เหมาะสมที่จะเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการนำมาประยุกต์ใช้ใน ประเทศไทย โดยเฉพาะกับการลงโทษผู้กระทำผิดที่มีโทษไม่สูงมากนักในชั้นศาลหรือนักโทษที่ ใกล้จะพ้นโทษแต่มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำสูงหรือเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ซึ่งเป็นมาตรการ ที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมอาชญากรรม และเป็นมาตรการที่สนองตอบต่อปัญหาจำนวน นักโทษล้นเรือนจำได้ ซึ่งในแต่ละมลรัฐนั้นจะมีการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางในรูปแบบที่ แตกต่างกันไปในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแต่ละคน

2.3.3.2.1. ความหมายของมาตรการลงโทษระดับกลาง

McCarthy และ McCarthy⁴⁰ ได้ให้ความหมายของมาตรการลงโทษระดับกลางว่า หมายถึงทางเลือกแทนการคุมความประพฤติและการจำคุกแบบดั้งเดิม โดยมีการจัดการระดับกลาง

³⁹ อังคณา บุญสิทธิ, “มาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิด,” วารสารยุติธรรม 14, 4(พฤษภาคม 2542): 18.

⁴⁰ McCarthy, Belinda Rodgers and McCarthy, Bernard J. Community-Based Corrections, (United States : Wadsworth Publishing Company, 1997), pp.3-5.

(Mid-range disposition) เพื่อใช้กับผู้กระทำผิดในชุมชนซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการโต้ตอบต่อการกระทำผิดได้ดีกว่าการใช้การคุมความประพฤติ หรือการจำคุกแต่เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง เช่น การใช้การสอดส่องแบบเข้มงวด (Intensive Supervision) การกักขังที่บ้าน (Home Arrest) การใช้อุปกรณ์ควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring) หรือการเข้าค่ายแบบทหาร (Boot Camp) เป็นต้น เพราะในขณะที่ผู้กระทำผิดจำนวนหนึ่งอาจใช้วิธีการให้กลับคืนสู่สังคมได้เลย อีกจำนวนหนึ่งไม่ควรถูกปล่อยออกมาสู่สังคม แต่กระนั้นก็ยังผู้กระทำผิดอีกกลุ่มหนึ่งที่ควรถูกลงโทษที่เบาว่าการจำคุกแต่ต้องหนักกว่าถูกปรับหรือถูกคุมความประพฤติปกติ

Abadinsky⁴¹ ได้ให้ความหมายว่า การลงโทษระดับกลางเป็นการลงโทษที่มุ่งเน้นไปที่การบังคับใช้กฎหมายให้สอดคล้องประสานกับการกระทำผิด

ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์⁴² ได้ให้ความหมายว่าเป็นวิธีการสำหรับผู้กระทำผิดที่ใช้กระบวนการสอดส่องดูแลหนักกว่าการคุมประพฤติแต่ยังไม่ถึงขั้นจำคุกเต็มรูปแบบ ศาลจะสั่งใช้วิธีการนี้หากเห็นว่าการคุมความประพฤติแบบเดิมเบาเกินไป แต่การจำคุกก็ยังไม่จำเป็นหรืออาจจะรุนแรงเกินไป

จรัล บุรณพันธุ์ศรี⁴³ ได้ให้ความหมายว่า เป็นมาตรการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่มีลักษณะอยู่ระหว่างคาบเกี่ยวว่าควรจะให้ใช้วิธีการคุมประพฤติหรือควรจะใช้วิธีการจำคุก

ส่วนตัวผู้ศึกษามีความเห็นว่ มาตรการลงโทษระดับกลางนั้น เป็นมาตรการที่ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำในลักษณะต่างๆ ตามลำดับความร้ายแรงของการกระทำผิดแต่ละคนซึ่งโทษที่ได้รับมีความเข้มงวด เคร่งครัด และรุนแรงมากกว่าการคุมประพฤติตามปกติธรรมดาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน แต่ความรุนแรงนี้ยังไม่มากเท่ากับการลงโทษจำคุกเพราะผู้กระทำผิดยังสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴¹ Abadinsky, Howard, Probation and Parole : Theory and Practice , (New Jersey : Prentice-Hall Inc., 1997), pp. 411-412.

⁴² “กระบวนการที่สนับนุนใหม่ของกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด,” เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 1 .(เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

⁴³ จรัล บุรณพันธุ์ศรี , การคุมประพฤติกับความมั่นคงของชาติ (ม.ป.ท. , ม.ป.ป.)

2.3.3.2.2. ความเป็นมาของมาตรการลงโทษระดับกลาง

ประเทศสหรัฐอเมริกาประสบกับปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ จึงมีคณะศึกษาวิจัยกลุ่มหนึ่งซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลหลายฝ่าย มีทั้งนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ได้นำเสนอมาตรการลงโทษระดับกลางขึ้นภายใต้การสนับสนุนด้านการเงินจากมูลนิธิ Edna Mc Connell Clark Foundation และ Nation Institute of Corrections แห่งสหรัฐอเมริกา โดยที่มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นมาตรการที่ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่ค้ำึงถึงประสิทธิภาพการควบคุมดูแลผู้กระทำผิด โดยการเบี่ยงเบนผู้กระทำผิดออกจากคุกหรือเรือนจำ ผู้กระทำผิดที่ไม่มีนิสัยชั่วร้ายโดยสันดานก็จะได้รับบทลงโทษในระดับความรุนแรงที่เหมาะสม อีกทั้งยังเป็นการช่วยลดอัตราการกระทำผิดซ้ำได้ด้วย

ในปี ค.ศ.1990 กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสหรัฐอเมริกา ได้เริ่มที่จะหามาตรการในการลงโทษที่เหมาะสม และเพียงพอต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้ได้ผลดีพอๆ กับการจัดการในเรือนจำ ซึ่งหลายรัฐได้ตระหนักและใช้มาตรการลงโทษระดับกลางกันมากขึ้น

การบังคับใช้มาตรการลงโทษระดับกลางอยู่บนพื้นฐานที่ไม่ต้องการที่กักขังผู้ต้องโทษไว้ในคุกหรือเรือนจำ ฉะนั้น บทลงโทษจึงขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความจำเป็นของผู้กระทำผิดแต่ละคน นอกจากนี้ยังมีรูปแบบในการลงโทษให้ผู้พิพากษาได้เลือกใช้ตามลำดับความรุนแรงเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับผู้กระทำผิดแต่ละคนมากที่สุด ซึ่งผู้พิพากษาต้องพิจารณาด้วยว่าจะเลือกใช้มาตรการลงโทษระดับกลางในระดับความรุนแรงเท่าใด จึงจะเกิดประโยชน์ต่อสังคมและสามารถแก้ไขสาเหตุการกระทำผิด ซึ่งจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์การลงโทษได้ดีที่สุด

แนวความคิดการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชนทำให้เกิดมาตรการลงโทษระดับกลางขึ้นซึ่งแนวความคิดดังกล่าวมักสวนทางกับความเข้าใจและความเชื่อของประชาชนส่วนใหญ่ที่เห็นว่าเมื่อผู้กระทำผิดฝ่าฝืนกฎหมายที่เป็นกฎเกณฑ์ของสังคมแล้ว สมควรที่จะต้องถูกลงโทษและกักขังเอาไว้ให้ห่างจากชีวิตประจำวันและสังคมให้มากที่สุด โดยประชาชนส่วนใหญ่คิดว่า การลงโทษผู้กระทำผิดด้วยมาตรการใดๆก็ตาม ที่ไม่ใช่โทษจำคุกจะไม่มี ความรุนแรงเพียงพอที่จะจัดการกับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นและไม่สามารถสร้างความปลอดภัยให้กับสังคมได้ แต่ประชาชนเหล่านั้นลืมนมองไปว่างบประมาณที่รัฐต้องเสียไปกับผู้กระทำผิดในเรือนจำนั้น เป็นจำนวนเงินมากมายเพียงใด ปัญหาเหล่านี้ย่อมเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งในการบังคับใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบังคับใช้มาตรการลงโทษระดับกลางในรูปแบบต่างๆ ย่อมไม่สามารถเริ่มได้ด้วยการบัญญัติกฎหมายเพื่อวางกฎเกณฑ์และให้อำนาจแก่ศาลในการพิพากษา หรือในการกำหนดระเบียบข้อบังคับขึ้นมารองรับการบังคับใช้ได้ ดังนั้น ในขั้นแรกจะต้องสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนก่อนว่าการลงโทษจำคุกนั้น สมควรที่จะปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่ไม่มีนิสัยอันตราย

(Non-violent offenders) ยังไม่จำเป็นต้องแยกเขาออกจากสังคมโดยการให้กักขังในเรือนจำซึ่งจะส่งผลเสียต่อตัวผู้กระทำผิดนั้นมากกว่าผลดี เพียงแต่มีมาตรการควบคุมดูแลสอดส่องที่ดีและได้รับโทษที่เหมาะสมกับความผิดของแต่ละคนก็เป็นการเพียงพอแล้วที่จะปกป้องสังคมให้มีความปลอดภัยและที่สำคัญ คือเป็นการช่วยลดภาระของเรือนจำในการลดปัญหาคนล้นคุกได้ระดับหนึ่งด้วย

2.3.3.2.3. รูปแบบของการลงโทษระดับกลาง

มาตรการลงโทษระดับกลาง เป็นมาตรการที่ช่วยลดจำนวนนักโทษที่หนาแน่นภายในเรือนจำ เสมือนเป็นมาตรการทางเลือกในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่ไม่มีนิสัยอันตราย (Non-violent offenders) และนับเป็นมาตรการเลี่ยงการเข้าใกล้เรือนจำให้น้อยที่สุด มีลำดับการใช้เริ่มจากการคุมประพฤติแบบปกติไปถึงการใช้เรือนจำ โดยเพิ่มระดับความเข้มข้นในการควบคุมดูแลขึ้นเรื่อยๆ ดังตารางต่อไปนี้⁴⁴

ระดับความเข้มงวดน้อยที่สุด	การคุมประพฤติแบบปกติ ผู้ถูกคุมความประพฤติจะได้รับการประเมินความเสี่ยงและความต้องการ เพื่อกำหนดระยะเวลาการรายงานตัว
	การทำงานบริการสังคม เป็นเงื่อนไขพิเศษให้ผู้กระทำผิดทำงานชดเชยให้ชุมชน โดยไม่ได้รับค่าตอบแทน ภายใต้การดูแลสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติ
	มาตรการคุมความประพฤติแบบเข้มงวด (ตามที่เสนอในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้) เป็นวิธีการสอดส่องที่มีความเข้มข้นกว่าการคุมประพฤติแบบปกติ สำหรับผู้กระทำผิดที่มีโทษหนัก (felony) และอาจมีความเสี่ยงต่อชุมชนหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้ในกรณีนี้ คือ ต้องพบกับเจ้าพนักงานคุมประพฤติ 1-4 ครั้งต่อสัปดาห์ อาจเป็นที่บ้าน ที่ทำงาน ตอนกลางคืน หรือวันหยุดสุดสัปดาห์

⁴⁴ “กระบวนทัศน์ใหม่ของกระบวนกฤษฎีธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด,” เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 1 .(เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

	<p>ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก หรือบ้านกึ่งวิถี</p> <p>ผู้พิพากษาอาจสั่งให้ผู้ถูกคุมความประพฤติต้องเข้าอยู่ในศูนย์นี้ โดยถือว่าเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการคุมความประพฤติ การใช้ชีวิตในศูนย์นี้ คือ การทำงานตามปกติของตนในชุมชน ทำงานบริการสังคมกับหน่วยงานทั่วไปและอาจต้องเข้าโปรแกรมการศึกษาหรือการรับคำปรึกษาแนะแนว ผู้ถูกคุมความประพฤติจะต้องจ่ายเงินเป็นค่าเช่าห้อง ค่าอาหาร ค่าปรับ ค่าชดเชยความเสียหายให้กับผู้เสียหาย และค่าอุปการะครอบครัวของตนเอง</p>
	<p>ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมความประพฤติ</p> <p>เป็นที่พักสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติในชุมชน แต่ค่อนข้างแน่นหนาและมีกฎระเบียบเคร่งครัดกว่าศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก ผู้ถูกคุมความประพฤติจะต้องทำงานบริการสังคม โดยอยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงานตลอดเวลา</p>
	<p>การคุมความประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร</p> <p>ใช้กับผู้กระทำผิดคดีอุกฉกรรจ์ (felony) อายุระหว่าง 17-30 ปี แทนการลงโทษระยะยาว โดยใช้ระยะเวลาอยู่ 90 วัน วิธีการที่ใช้จะเป็นการฝึกแบบทหาร หลังออกจากโปรแกรมฝึกแล้ว จะถูกคุมความประพฤติต่อ</p>
ระดับความเข้มงวดมากที่สุด	<p>การใช้เรือนจำ</p> <p>เป็นวิธีการสุดท้ายสำหรับผู้กระทำผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมอย่างรุนแรงหรือสำหรับผู้กระทำผิดที่ใช้ทางเลือกอื่นไม่ได้ผล</p>

และจากการสำรวจพบว่าเกือบทุกรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกาได้แยกประเภทมาตรการลงโทษระดับกลางออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่

1. มาตรการลงโทษในสถานที่ที่จัดไว้ (Residential Sanction)

1.1. คำพิพากษาแบบแยกส่วน (Split Sentence) คือ มีทั้งคำพิพากษาให้จำคุกส่วนหนึ่ง ส่วนที่สองจะใช้วิธีคุมประพฤติต่อหลังจากออกจากเรือนจำ

1.2. การฝึกแบบค่ายทหาร (Boot Camp) หรือการกักขังแบบให้ตกใจกลัว (Shock Incarceration) มาตรการชนิดนี้จะเป็นแบบกึ่งค่ายทหาร บางรัฐจะกำหนดข้อจำกัดเรื่องอายุ, ประเภทของการกระทำผิดและเงื่อนไขอื่นๆในการเข้าไปมีส่วนร่วมในโปรแกรม ยกตัวอย่างเช่น ในรัฐ North Carolina มาตรการฝึกแบบค่ายทหารมีไว้สำหรับผู้กระทำผิดที่มีอายุระหว่าง 16-30 ปี โดยปกติแล้วการฝึกแบบค่ายทหารจะเป็นการฝึกทางกายภาพ การมอบหมายงานให้ทำ ให้การศึกษา ฝึกวิชาชีพ และที่สำคัญคือ การบำบัดรักษาให้ประพฤตินแต่สิ่งที่ถูกต้อง จุดมุ่งหมายของการฝึกแบบค่ายทหาร คือ การที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำผิดพยายามที่จะช่วยปรับปรุงการตัดสินใจ

ของผู้กระทำผิด และลดการกระทำผิดทางอาญาเพื่อให้สาธารณชนในสังคมอยู่กันอย่างสงบสุข และปลอดภัย หลังจากที่ผู้กระทำผิดได้รับการปล่อยตัวจากโปรแกรมการฝึกแบบค่ายทหารแล้ว พวกเขาเหล่านี้ยังคงต้องฝึกการเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชน เช่น จะต้องเข้าไปอยู่ในบ้านพักกึ่งวิถี (halfway houses) หรือให้กักขังอยู่ในบ้าน (home confinement)

1.3. บ้านกึ่งวิถี (Halfway House) เป็นบ้านพักที่อยู่ในชุมชน ผู้กระทำผิดที่ฝ่าฝืนเงื่อนไขการคุมประพฤติที่ศาลกำหนด หรือผู้กระทำผิดที่ได้รับโทษหนักศาลจะกำหนดให้อยู่ในบ้านพักกึ่งวิถี ซึ่งเท่ากับเป็นการเบี่ยงเบนผู้กระทำผิดนั้นออกจากเรือนจำ ผู้กระทำผิดเมื่อเข้ามาอยู่ในบ้านกึ่งวิถีแล้วจะได้รับการบำบัดในโปรแกรมต่างๆ เช่น การบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติด บำบัดรักษาอาการติดสุราเรื้อรัง ได้รับคำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับอาชีพการงาน ให้การศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ผู้ใหญ่ ฝึกทักษะการใช้ชีวิตในการอยู่ร่วมกันในสังคม ได้รับการบำบัดรักษาทางจิตใจ และได้รับการดูแลสอดส่องควบคุมแก้ไขพฤติกรรมได้ทุกวัน

1.4. การปล่อยให้ออกไปทำงาน (Work Release) มาตรการนี้จะอนุญาตให้ผู้ต้องโทษได้ออกจากเรือนจำได้ทุกวันเพื่อที่ได้ไปทำงานภายในชุมชนนั้นๆ กระทำผิดซึ่งได้รับโทษจำคุกสามารถออกไปทำงานตามปกติได้ ภายใต้ข้อกำหนดของมาตรการนี้แทนที่จะต้องถูกกักขังอยู่ในเรือนจำ

2. มาตรการลงโทษโดยไม่ใช้สถานที่ที่จัดไว้ (Non - Residential Sanction)

2.1. การควบคุมสอดส่องแบบเข้ม (Intensive supervision probation) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การคุมประพฤติแบบเข้ม” เป็นรูปแบบหนึ่งของมาตรการลงโทษระดับกลางที่ผู้ศึกษานำเสนอในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มาตรการนี้ใช้สำหรับผู้กระทำผิดที่ศาลเห็นว่ามีความเสี่ยงสูง ผู้ซึ่งถูกปล่อยออกจากคุกก่อนกำหนด มาตรการควบคุมสอดส่องแบบเข้มจะเป็นการพบปะพูดคุย และติดต่ออย่างบ่อยครั้ง ระหว่างผู้ถูกคุมประพฤติและพนักงานคุมประพฤติมากกว่าการสอดส่องคุมประพฤติแบบปกติ โดยมีจุดประสงค์หลักของโปรแกรม คือ การจำกัดจำนวนผู้กระทำผิดที่ต้องถูกคุมประพฤติโดยต้องควบคุมสอดส่องดูแลพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด และมาตรการนี้จะใช้ผสมผสานกับการตรวจสอบหาสารเสพติดโดยใช้วิธีการสุ่มวันตรวจไม่มีการบอกกล่าวก่อนล่วงหน้า ในมาตรการนี้ผู้กระทำผิดจะถูกควบคุมความประพฤติภายใต้เงื่อนไขที่เข้มงวด โดยมีการแบ่งแยกประเภทตามความจำเป็นของแต่ละคน เช่น การบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติด หรือมีการจ้างทำงาน และการบริการให้สาธารณะ เป็นต้น

2.2. การกักขังให้อยู่ในบ้านโดยใช้หรือไม่ใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (House Arrest with/without Electronic Monitoring) มาตรการนี้มีหลักเกณฑ์ คือ ต้องการให้ผู้กระทำผิดที่ได้รับการลงโทษต้องถูกกักขังไว้ภายในบ้านของตนเองตลอดช่วงเวลาที่ศาลกำหนดแต่ผู้กระทำผิดที่ได้รับอนุญาตก็สามารถที่จะออกไปทำกิจกรรมนอกบ้านได้ เช่น การออกไปทำงานตามปกติหรือการไปทำงานให้สาธารณะแต่ต้องอยู่ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ และในบางครั้งมาตรการนี้จะเพิ่มเงื่อนไขโดยการติดตั้งเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุมสอดส่อง และอาจมีการวางเงื่อนไขข้อกำหนดอื่นๆประกอบด้วย เช่น ห้ามดื่มสุรา หรือห้ามเสพยาเสพติด โดยปกติการกักขังไว้ภายในบ้านเป็นมาตรการในการลงโทษระยะสั้น และมักบังคับใช้กับผู้กระทำผิดอาญาร้ายแรงแต่เป็นผู้ที่ไม่มีนิสัยอันตราย (Non-violent offenders) หรือใช้กับผู้กระทำผิดในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน (property crimes)⁴⁵

2.3. การกำหนดให้ต้องไปรายงานตัวที่ศูนย์รายงานตัว (Day Reporting Centers or DRCs) เป็นมาตรการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ต้องคุมขังผู้กระทำผิดไว้ แต่ผู้กระทำผิดต้องเข้ารายงานตัวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกวันตามสถานที่ที่กำหนดไว้ มาตรการนี้มีการใช้ขึ้นครั้งแรกที่ประเทศสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1970 สำหรับผู้กระทำที่เป็นเด็กและผู้กระทำผิดที่มีอาการเจ็บป่วย และในปี ค.ศ. 1986 จึงได้มีการจัดตั้งศูนย์รายงานตัวอย่างเป็นทางการขึ้นเป็นครั้งแรกที่รัฐ Massachusetts และมีการพัฒนาต่อเนื่องเรื่อยมา ปัจจุบันศูนย์รายงานตัวใช้เป็นสถานที่สำหรับรองรับมาตรการลงโทษจำคุกทั้งผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและผู้ใหญ่ ตามปกติศูนย์รายงานตัวมีหน้าที่ในการควบคุมสอดส่องผู้กระทำผิดและช่วยเหลือผู้กระทำผิดในด้านต่างๆ เช่น หางานทำและคอยให้คำปรึกษา ตลอดจนจัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูต่างๆ ให้ผู้กระทำผิดเข้าร่วมตามความเหมาะสม ศูนย์รายงานตัวนี้ผู้กระทำผิดไม่ต้องเข้ามาอยู่อาศัย ผู้กระทำผิดคงพักอยู่ที่บ้านของตนเองและสามารถที่จะออกไปทำงานหรือเรียนหนังสือได้ตามปกติ การดำเนินชีวิตประจำวันจะต้องเป็นไปตามตารางที่เจ้าหน้าที่กำหนดวางแผนไว้ให้ ผู้กระทำผิดต้องติดต่อกับศูนย์รายงานตัวเป็นช่วงๆทุกวันโดยทางโทรศัพท์ และอาจได้รับโทรศัพท์จากเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจสอบว่าผู้กระทำผิดได้ปฏิบัติตามตารางหรือไม่ ผู้กระทำผิดต้องติดต่อบริการศูนย์เฉลี่ยแล้วอาทิตย์หนึ่งประมาณ 60 ครั้ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจำเป็นในการควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิดแต่ละคน นอกจากนี้ผู้กระทำผิดอาจต้องเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆของศูนย์เพื่อแก้ไขฟื้นฟูต่างๆตามที่กำหนดไว้ด้วย เช่น การให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อให้ประพฤติตนในทางที่ถูก ได้รับการฝึกปฏิบัติทักษะในการอยู่ร่วมกันในสังคม มีการว่าจ้างให้ทำงาน เป็นต้น

⁴⁵Intermediate Sanction [Online], (n.p.), (n.d.), Available from : <http://www.msccsp.org/resources/survey.pdf>. [15 May 2004]

2.4. การให้ทำงานสาธารณะ (Community Service) เป็นมาตรการที่บังคับใช้ประกอบกับมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดประเภทอื่นๆ โดยอาจกำหนดเพิ่มเข้าไปในเงื่อนไขการคุมประพฤติปกติเพื่อเพิ่มระดับความรุนแรงของการลงโทษ การให้ทำงานบริการสาธารณะเป็นการกำหนดให้ผู้กระทำผิด ต้องทำงานสาธารณะประโยชน์ตามที่ได้รับมอบหมายให้แก่สังคม โดยไม่ได้รับเงินค่าตอบแทนจากการทำงาน อาจเป็นการทำงานที่เกี่ยวข้องกับองค์กรการกุศล หรือองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร (nonprofit agency project) โดยงานสาธารณประโยชน์ที่จะได้รับมอบหมาย เช่น การทำความสะอาดถนน เก็บขยะตามถนน ตักหิมะ ตัดต้นไม้ใหญ่ในสวนสาธารณะ หรือทำความสะอาดอาคารสถานที่สาธารณะต่างๆ เช่น โบสถ์ โรงเรียน สถานที่จอดรถ สนามเด็กเล่น ซ่อมแซมสถานที่ราชการ ทำงานอาสาสมัครในสถานเอนามัย (nursing home) บางครั้งการกำหนดให้ทำงานสาธารณะอาจเกี่ยวข้องกับฐานความผิดที่ผู้กระทำผิดได้กระทำลงไปด้วย เช่น ผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดจะถูกกำหนดให้ทำงานเป็นอาสาสมัครในศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เป็นต้น การเข้าร่วมทำงานบริการสาธารณะจะมีการบันทึกอย่างใกล้ชิดคิดว่าใครที่ไม่เข้าร่วมในการทำงานบริการสาธารณะซึ่งจะได้รับการประเมินทีเดียว การทำงานบริการสาธารณะนี้จะแตกต่างจากอาสาสมัครที่บริการสังคม เพราะว่าการบริการสาธารณะนี้เป็นเรื่องการควบคุมสอดส่องผู้กระทำผิดโดยตรง

3. มาตรการลงโทษทางการเงิน (Financial Sanction)

3.1. การปรับแบบคำนวณจากรายได้ (Day Fines) มาตรการนี้เป็นการปรับเงินผู้กระทำผิดแต่อยู่บนพื้นฐานของรายได้ที่ได้รับในแต่ละวันของผู้กระทำผิดแต่ละคน ซึ่งต่างจากโทษปรับในแบบเดิมที่จะกำหนดจำนวนค่าปรับที่แน่นอนตามดุลพินิจของศาล โดยที่ค่าปรับตามปกติจะคำนวณจากลักษณะและความรุนแรงของการกระทำผิด แต่มักไม่คำนึงถึงความสามารถในการจ่ายของกระทำผิดแต่ละคนที่แตกต่างกัน การปรับแบบรายวันเริ่มใช้บังคับโดยปรากฏในคำพิพากษาของศาลในประเทศทางเหนือของยุโรปมาหลายปีแล้ว ต่อมาจึงเริ่มมีการบังคับใช้ในสหรัฐอเมริกาเพื่อเป็นการทดแทนการปรับแบบเดิม ที่คำนึงถึงแต่ความผิดที่เกิดขึ้นแต่เพียงอย่างเดียว อันจะส่งผลกระทบต่อผู้กระทำผิดที่มีรายได้น้อยอย่างรุนแรง แต่ไม่มีผลกระทบต่อผู้กระทำผิดที่มีฐานะทางการเงินดี ซึ่งผลเสียนี้ทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมและเป็นการยากที่จะกำหนดอัตราค่าปรับที่เหมาะสมกับผู้กระทำผิดที่มีฐานะแตกต่างกัน ค่าปรับที่สูงเกินไปจะทำให้ผู้กระทำผิดที่มีฐานะยากจนไม่สามารถหาเงินมาจ่ายได้ ในขณะที่หากปรับที่ต่ำเกินไปก็ไม่มีผลในการลงโทษหรือป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำที่มีฐานะร่ำรวยได้เช่นเดียวกัน

ลักษณะการปรับแบบรายวันปรับนี้ เป็นการกำหนดให้ทยอยจ่ายเป็นงวดๆตามระยะเวลาที่กำหนด โดยคำนึงถึงภาระและสถานการณ์ทางการเงิน หน้าที่การงานของผู้กระทำผิดแต่ละ

คนประกอบด้วย โดยไม่มีการกำหนดเงินค่าปรับที่ละมากๆและให้จ่ายครั้งเดียวเหมือนในอดีต การปรับแบบรายวันนี้ยังเป็นการลงโทษและป้องกันการกระทำผิดซ้ำ สามารถลดอัตราการจับกุมผู้ฝ่าฝืนไม่จ่ายค่าปรับเนื่องจากไม่มีเงินเพียงพอที่จะชำระในคราวเดียวได้ นอกจากนี้ยังทำให้ผู้กระทำผิดรู้สึกถึงผลกระทบจากการกระทำผิดเป็นเวลาดูแลเนื่องยาวนานกว่าด้วย

3.2. การจ่ายค่าชดเชยให้แก่ผู้เสียหาย (Monetary Restitution) เป็นมาตรการที่กำหนดให้ผู้กระทำผิด ต้องจ่ายค่าชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้รับผลกระทบจากการกระทำผิด ส่วนมากค่าชดเชยจะกำหนดให้จ่ายเป็นเงิน แต่ในบางครั้งจะกำหนดเป็นการทำงานหรือกระทำประโยชน์ให้แก่ผู้เสียหาย ในสหรัฐอเมริกามีการบังคับใช้มาตรการจ่ายค่าชดเชยแก่ผู้เสียหายอย่างจริงจังตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 จนกลายเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่กำหนดควบคู่ไปกับมาตรการคุมประพฤติ ผู้กระทำผิดเสมอ ในช่วงแรกที่มีการบังคับใช้จะมีการกำหนดให้ผู้กระทำผิดที่ต้องการเลี้ยงชีพจำคุกในเรือนจำต้องทำงานชดเชยให้แก่ผู้เสียหาย เพื่อเป็นการลดความแค้นของผู้เสียหายหรือเหยื่อจากการกระทำผิดที่เกิดขึ้นด้วย การกำหนดให้จ่ายเงินค่าทดแทนแก่ผู้เสียหายนี้เหมาะสำหรับผู้กระทำทุกกรณีและเป็นการลงโทษที่รุนแรงกว่าการปรับและการคุมประพฤติปกติ และขณะเดียวกันผู้กระทำผิดก็พอใจกับมาตรการนี้เพราะเป็นการช่วยเบี่ยงเบนผู้กระทำผิดออกจากคุก โดยที่ผู้กระทำผิดยังสามารถอยู่ในสังคมได้ ทำงานได้และอยู่กับครอบครัวได้ดังเดิม มาตรการนี้จะใช้บังคับกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินและเป็นการกระทำผิดครั้งแรก ส่วนจำนวนค่าชดเชยนั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของค่าเสียหายที่แท้จริงเท่านั้น แต่ไม่ใช่การชดเชยค่าเสียหายในเชิงลงโทษเหมือนในอดีต เนื่องจาก การคำนวณค่าชดเชยสำหรับความบาดเจ็บทางร่างกาย เป็นการคำนวณค่าชดเชยที่คำนวณได้ยากกว่าการคำนวณค่าเสียหายในทางทรัพย์สิน⁴⁶

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴⁶ Probation and Intermediate Sanction [Online], (n.p.), (n.d.), Available from :

http://www.doc.state.ok.us/DOCS/OCJRC95/950_725j.htm [15 May 2004]

บทที่ 3

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มในต่างประเทศ

3.1. ความเป็นมาของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม

แนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปจากเดิมที่มุ่งกำจัดผู้กระทำผิดหรือตัดโอกาสในการอยู่ร่วมกันเพื่อให้ผู้กระทำผิดอยู่ไกลจากสังคมให้มากที่สุด แต่แนวทางการปฏิบัติใหม่นี้มุ่งเน้นที่การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด โดยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำผิดเพื่อที่จะนำไปสู่ความปลอดภัยของชุมชน จึงได้มีการเรียกร้องที่จะให้มีมาตรการในการลงโทษผู้กระทำผิด โดยที่บทลงโทษนั้นยังคงไว้ซึ่งความมีมนุษยธรรมและต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อคนในสังคมด้วย นั่นคือ สังคมต้องมีความปลอดภัยประชาชนในสังคมต้องอยู่อย่างสงบสุข แต่บทลงโทษของรัฐในปัจจุบันต้องเผชิญกับปัญหาจำนวนนักโทษที่อยู่ในเรือนจำจำนวนมากแน่นล้นเรือนจำกับปัญหาเรื่องงบประมาณที่มีจำนวนจำกัด ซึ่งปัญหานี้ได้เป็นสิ่งจูงใจให้มีมาตรการทางเลือกในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ที่ถือได้ว่าเป็นบทลงโทษที่มีความเคร่งครัดกว่าการคุมประพฤติปกติแต่ก็ไม่ใช่โทษที่รุนแรงเหมือนการจำคุก เพราะผู้กระทำผิดยังสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ หลายๆมลรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ทดลองใช้ปฏิบัติโดยมีความเห็นชอบและยอมรับมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม (Intensive Supervision Probation or ISP)¹ ซึ่งเห็นว่าเป็นมาตรการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมมากกว่าวิธีการลงโทษแบบจำคุก และเป็นมาตรการที่ไม่สิ้นเปลืองงบประมาณมากนัก

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มหรือมาตรการควบคุมสอดส่องแบบเข้ม เป็นรูปแบบหนึ่งในมาตรการลงโทษระดับกลางตามที่ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อที่ 2.3.3.2.3 ความน่าสนใจของหลักเกณฑ์ในมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม เกิดขึ้นเนื่องจากความไม่พอใจของการลงโทษจำคุกในเรือนจำ (incarceration) ซึ่งเป็นมาตรการลงโทษที่รุนแรงส่งผลกระทบต่อตัวผู้ต้องโทษอย่างมาก และในช่วงปี ค.ศ. 1960 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้เกิดภาวะปัญหาผู้ต้องโทษจำคุกมีมากมายแออัดหนาแน่นล้นเรือนจำ และเพื่อเป็นการแก้ไขวิกฤติปัญหานี้สหรัฐอเมริกาจึงได้เสนอมาตรการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้วิธีการคุมประพฤติแบบเข้มขึ้นเป็นครั้งแรก

¹ Joel Samaha, *Criminal Justice*, 2nded (Minneapolis : West Publishing Company, 1997), pp.505-506.

ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในชั้นศาล และชั้นบริหารโทษของงานราชทัณฑ์แทนการคุมประพฤติแบบปกติ (basic probation)

การใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม ในยุคแรกต้องย้อนกลับไปในปี ค.ศ.1950² กรมราชทัณฑ์ของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย (Department of Corrections) โดยศาสตราจารย์มาร์กาเร็ท วอร์เรน ได้ทดลองทฤษฎีความรับผิดชอบ (Maturity Level Theory) ซึ่งเป็นแนวคิดให้มีการจำแนกผู้กระทำผิดตามระดับความรับผิดชอบ โดยแบ่งระหว่างกลุ่มที่ทดลองกับกลุ่มที่ควบคุมเพื่อสังเกตความแตกต่าง และจากการทดลองในครั้งนั้น สรุปได้ความว่ามีความแตกต่างกันในระดับของความรับผิดชอบ คือกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบดีกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งผู้กระทำผิดกลุ่มทดลองนี้ศาลได้ใช้การลงโทษจำคุกเป็นหลักซึ่งประสบกับปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการดำเนินการมาก และได้ทำการทดลองเพียง 4-5 ปี เท่านั้นจึงหยุดดำเนินการ

ปี ค.ศ.1950 จนถึงปี ค.ศ.1960³ สาธารณชนและผู้สนับสนุนการลงโทษกักขังจำคุกในอาชีพอ่างๆ ได้ปฏิเสธไม่ยอมรับมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม เนื่องจากเป็นมาตรการที่มีลักษณะปล่อยตัวนักโทษหรือผู้กระทำผิดออกมาใช้ชีวิตในชุมชน ประกอบกับมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มในช่วงเวลานั้น ส่วนใหญ่เน้นที่การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดมากกว่าที่จะเป็นการลงโทษผู้กระทำผิด ซึ่งขัดแย้งกับความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ที่เห็นชอบและยอมรับในมาตรการคุมขังกักขังนักโทษไว้ในเรือนจำ และเห็นว่าเป็นวิธีการลงโทษที่เหมาะสมมากกว่าการให้นักโทษมีชีวิตอยู่อย่างเป็นอิสระนอกเรือนจำ

จากผลการทดลองใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มในเขตมณฑล เช่น มณฑล Alameda ,มณฑล Oakland โดยการวิเคราะห์ของ Special Intensive Parole Unit (SIPU) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1953 ถึงปี ค.ศ.1964 ยิ่งแสดงให้เห็นว่ามาตรการคุมประพฤติแบบเข้มไม่ประสบผลสำเร็จ แม้ว่าจะมีการลดจำนวนผู้ถูกคุมประพฤติในความดูแลให้น้อยลง แต่มิได้เพิ่มจำนวนครั้งในการพบปะติดต่อรายงานตัวกับเจ้าหน้าที่ จึงส่งผลให้ผู้กระทำผิดที่ประสบผลสำเร็จจากโปรแกรมมีจำนวนไม่มากขึ้นกว่าการคุมประพฤติแบบปกติ

² “กระบวนทัศน์ใหม่ของกระบวนกรยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด,” เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 1 วันที่ 17-18 กรกฎาคม 2546 ณ ศูนย์ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จ. นนทบุรี. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

³ IRA J. Silverman, Corrections A Comprehensive view, 2^{ed} (Florida : Thomson Learning Company, 2001), pp. 488-490.

ปี ค.ศ. 1967 กรมคุมประพฤติของรัฐบาลกลางสหรัฐ (Federal probation) นั้น ได้เริ่มทดลองแบ่งแยกระดับการควบคุมสอดส่องผู้กระทำผิดออกเป็น 4 ระดับ คือ⁴

1. การควบคุมสอดส่องระดับเข้มงวด (intensive) ซึ่งกำหนดให้มีอัตราผู้กระทำผิด 20 คน ต่อจำนวนเจ้าพนักงานคุมประพฤติ 1 คน
2. การควบคุมสอดส่องระดับอุดมการณ์ (ideal) ซึ่งกำหนดให้มีอัตราผู้กระทำผิด 50 คน ต่อจำนวนเจ้าพนักงานคุมประพฤติ 1 คน
3. การควบคุมสอดส่องระดับธรรมดา (normal) ซึ่งกำหนดให้มีอัตราผู้กระทำผิด 70-130 คน ต่อจำนวนเจ้าพนักงานคุมประพฤติ 1 คน
4. การควบคุมสอดส่องระดับน้อยที่สุด (minimum) ซึ่งกำหนดให้มีอัตราผู้กระทำผิดมากกว่า 130 คน ต่อจำนวนเจ้าพนักงาน 1 คน

จากการแบ่งระดับการควบคุมสอดส่องนี้ Arthur J. Lurigio และ Joan Petersilia ได้กล่าวสรุปว่า “หลังจากนั้น 2 ปี ผลปรากฏว่าการดูแลผู้ถูกคุมประพฤติในจำนวนที่น้อยลงแต่มีการกระทำผิดเงื่อนไขของศาล (technical violations) เพิ่มมากขึ้นและในระดับของการสอดส่องทั้ง 4 ระดับ มีอัตราของการก่ออาชญากรรมในจำนวนที่เท่าๆกัน อีกทั้งเงินกองทุน (funding) ที่ใช้ในการสอดส่องดูแลเริ่มที่จะลดน้อยลง ฉะนั้น ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้ทำให้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มในช่วงแรกถูกรื้อถอน หยุคนึง และไม่ได้ได้รับความสนใจอีกจนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1980”

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเห็นได้ว่า ในช่วงแรกเริ่มของการทดลองใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มไม่ประสบผลสำเร็จและล้มเหลว ทำให้สาธารณชนมีความเคลือบแคลงสงสัยเกี่ยวกับระบบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วยมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มนี้ว่าจะมีประสิทธิภาพเพียงใดและเกรงว่ามาตรการคุมประพฤติแบบเข้มในยุคปัจจุบันจะไม่สามารถลดการกระทำผิดซ้ำได้จริงและจะล้มเหลวเหมือนครั้งที่ทดลองในช่วงแรกอีก แต่อย่างไรก็ตามในสถานการณ์นั้นทุกคนตระหนักดีว่าเงินงบประมาณที่จะนำมาใช้จ่ายในเรื่องจำมีจำนวนจำกัดมาก ฉะนั้น สาธารณชน, สภานิติบัญญัติตลอดจนผู้วางนโยบายก็พร้อมที่จะสนับสนุนวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดตามมาตรการนี้ ซึ่งสามารถที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมดูแลผู้กระทำผิด และเป็นการลดค่าใช้จ่ายให้กับชุมชนอีกด้วย

⁴ Joel Samaha, *Criminal Justice*, 2nded (Minneapolis : West Publishing Company, 1997), pp.508-509.

จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1980⁵ มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มได้ถูกพัฒนาและหยิบยก มาตรการนี้ขึ้นมาพิจารณาใหม่และใช้ได้ผลต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ด้วยเหตุผลที่เป็นมาตรการหลัก เลี่ยงภาวะการถูกกีดกันผู้กระทำผิดออกจากสังคม และยังเป็น การช่วยแก้ไขฟื้นฟูบำบัดรักษาอาการ ป่วยทางจิต ประสาท ลดภาวะติงเครียดทางอารมณ์ได้ ในกรณีที่ผู้กระทำผิดได้รับโทษจำคุกเป็น ระยะเวลาสั้น ผู้ต้องโทษส่วนใหญ่ที่พบบ่อยเสมอมักมีภาวะความเครียด มีปัญหาเกี่ยวกับจิตและ ประสาท นอกจากนี้ยังเชื่อว่าเมื่อมีการเพิ่มการติดต่อรายงานตัวกับพนักงานคุมประพฤติบ่อยครั้ง ขึ้นจะทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการควบคุม ประกอบกับการจำกัดอิสรภาพของผู้กระทำผิดในชุมชน จะเป็นการช่วยเหลือผู้กระทำผิดให้มีการปฏิบัติตัวและประพฤติตนดีขึ้น ประการสำคัญสุดท้าย คือ จะเป็นการเพิ่มความปลอดภัยให้แก่สาธารณชน ด้วยวิธีการตรวจตราและสอดส่องผู้กระทำผิดที่ มากขึ้นนั่นเอง

3.2. ลักษณะของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นมาตรการที่มีลักษณะของการเพิ่มระดับความเข้มข้น ของการควบคุมสอดส่องและดูแลผู้กระทำผิดให้มากขึ้นไปกว่ามาตรการคุมประพฤติปกติ⁶หรืออาจ กล่าวได้ว่าเป็นวิธีการที่บังคับใช้กับผู้กระทำผิดโดยเน้นความเข้มงวดกับกับเสรีภาพของบุคคล เพื่อ หลีกเลี่ยงการจำคุกและลดการกระทำผิดในอนาคต อีกทั้งยังเป็นการลดข้อครหาในด้านการควบคุม สอดส่องของมาตรการคุมประพฤติแบบปกติ⁷ ที่บางครั้งไม่เข้มงวดเท่าที่ควรซึ่งไม่เหมาะสมในการ ควบคุมดูแลผู้กระทำผิดบางประเภท มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มนี้ส่งผลให้สามารถใช้มาตรการ นี้กับผู้กระทำผิดที่มีลักษณะการกระทำที่รุนแรงยิ่งขึ้นได้โดยไม่ต้องส่งเข้าเรือนจำเสมอไป และ นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยขยายฐานผู้กระทำผิด ที่อาจใช้มาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้ เรือนจำเพิ่มขึ้นได้ โดยจะใช้กับผู้กระทำผิดที่เห็นได้แน่ชัดว่ามาตรการคุมประพฤติแบบปกตินั้น ไม่เพียงพอสำหรับการควบคุม หากใช้เพียงมาตรการคุมประพฤติแบบปกติผู้กระทำผิดที่มีแนวโน้ม ควบคุมตัวเองไม่ได้ อาจเกิดการกระทำผิดซ้ำขึ้นได้อีก

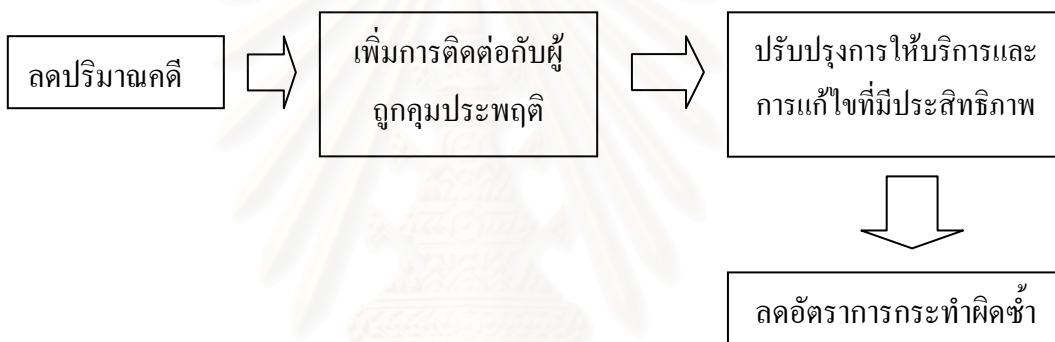
⁵ IRA J. Silverman, Corrections A Comprehensive view, 2^{ed}, p. 491.

⁶ รท. เชษฐพันธ์ อุสุพละนันท์ “การลงโทษจำคุกโดยวิธีกำหนดช่วงโทษ,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 78.

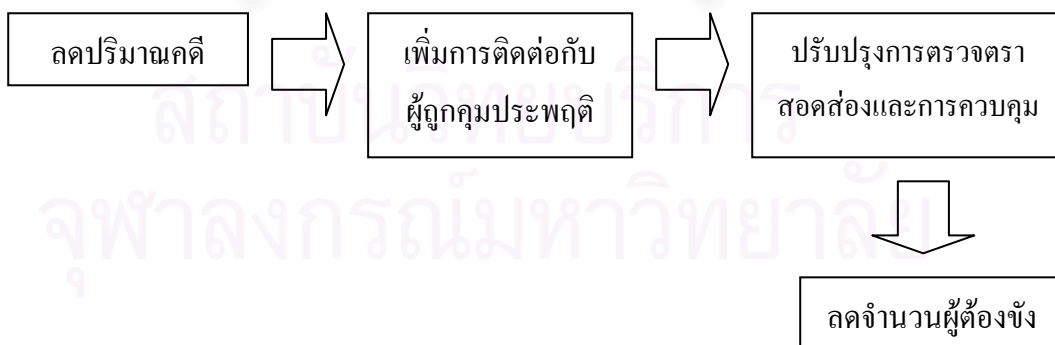
⁷ “กระบวนการทัศน์ใหม่ของกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด,” เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 1 วันที่ 17-18 กรกฎาคม 2546 ณ ศูนย์ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จ. นนทบุรี. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มนี้ เป็นแผนสำหรับใช้ในขั้นตอนก่อนส่งตัวผู้กระทำผิดไปจำคุกหรือขังในเรือนจำ (front-door programs) ซึ่งผู้กระทำผิดจะอยู่ภายใต้การควบคุมที่มากกว่าปกติ อีกทั้งเป็นแผนสำหรับใช้ในขั้นตอนต่อจากการลงโทษจำคุกและได้รับการพักการลงโทษ (back-door programs) ซึ่งเป็นมาตรการควบคุมผู้กระทำผิดที่ได้รับการพักการลงโทษที่มีความเสี่ยงสูงในการที่จะกระทำผิดซ้ำ

ในประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ละรัฐจะมีเงื่อนไขและกฎเกณฑ์ความเคร่งครัดที่แตกต่างกันออกไป แต่สิ่งที่สำคัญ คือจะต้องใช้บังคับให้เหมาะสมกับความผิดของผู้กระทำผิดแต่ละคน โดยที่มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม จะเป็นมาตรการในการเพิ่มการติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าพนักงานคุมประพฤติบ่อยครั้งขึ้น ซึ่งแต่เดิมจะเน้นที่การให้บริการและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเป็นสำคัญ จากแนวความคิดของ Harry E. Allen ดังนี้⁸



ส่วนปัจจุบันจะเป็นรูปแบบที่เน้นการลงโทษ (Punish) และการควบคุม (Control) ตัวผู้กระทำผิด สนองตอบต่อวัตถุประสงค์เริ่มแรกของวิธีการนี้ คือ ลดสภาพการณ์คนล้นคุก ดังนี้



⁸ เรื่องเดียวกัน.

โดยเฉพาะจะใช้กับผู้กระทำผิดอาญาร้ายแรง (คดีอุกฉกรรจ์) ที่เป็นผู้มีความเสี่ยงสูงต่อการกระทำผิดซึ่งเป็นผลให้นำไปสู่การจำกัดความเป็นส่วนตัว ความเป็นอิสระของผู้กระทำผิด โดยลดจำนวนผู้ถูกคุมประพฤติ (caseload) ในความดูแลสอดส่องของเจ้าพนักงานคุมประพฤติแต่ละคนลงและเพิ่มเวลาในการสอดส่องดูแลผู้กระทำผิดแต่ละคนให้มากขึ้น โดยทั่วไปแล้วมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม ถูกมองว่าเป็นมาตรการที่ลดค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติกับผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้วิธีการจำคุก แต่เป็นการบำบัดรักษาผู้กระทำผิดให้อยู่ในสังคมภายใต้การดูแลสอดส่องอย่างเข้มงวด

ปัจจุบันภาระคดีในงานคุมประพฤติ (Probation caseloads) มีปริมาณงานเพิ่มขึ้นมาก ทำให้เจ้าพนักงานคุมประพฤติต้องรับมืออย่างหนัก ซึ่งมีผลทำให้ไม่สามารถดูแลควบคุมสอดส่องผู้กระทำผิดที่ถูกคุมประพฤติได้อย่างทั่วถึง ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงพยายามลดจำนวนของผู้ถูกคุมประพฤติดัง ให้อยู่ในความควบคุมดูแลของพนักงานคุมประพฤติโดยเฉลี่ยประมาณ 20-25 คน ต่อจำนวนพนักงานคุมประพฤติ 1 คน วิธีการนี้จะช่วยเพิ่มการควบคุมสอดส่องที่เข้มงวดขึ้นกว่าการคุมประพฤติปกติ (regular probation) โดยบังคับใช้กับผู้กระทำผิดอาญาร้ายแรง (Felony offender) หรือคดีอุกฉกรรจ์ที่มีระดับความเสี่ยงต่อชุมชนสูง ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อลดจำนวนผู้ถูกคุมประพฤติในความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานคุมประพฤติให้น้อยลง แต่เพิ่มเวลาและความถี่ในการพบปะติดต่อกับพนักงานคุมประพฤติให้มากขึ้น เพื่อให้มีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เมื่อผู้ถูกคุมประพฤติปฏิบัติดีเงื่อนไขในระหว่างการคุมประพฤติจะมีบทลงโทษที่นับไวทันที จึงเป็นมาตรการที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนในสังคม

เปรียบเทียบลักษณะของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับมาตรการคุมประพฤติแบบปกติ

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม	มาตรการคุมประพฤติแบบปกติ
1. จำนวนผู้ถูกคุมประพฤติที่อยู่ในความดูแลน้อยกว่าการคุมประพฤติปกติ คือประมาณ 20-25 คน ต่อเจ้าพนักงานคุมประพฤติ 2 คน	1. จำนวนผู้ถูกคุมประพฤติที่อยู่ในความดูแลเป็นจำนวนมากประมาณ 120 คน ต่อเจ้าพนักงานคุมประพฤติ 1 คน
2. จำนวนความถี่ในการรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานคุมประพฤติ 5 ครั้งต่อสัปดาห์	2. จำนวนความถี่ในการรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานคุมประพฤติ 3-6 ครั้ง ทุก 2-4 เดือน
3. ศาลเพิ่มเงื่อนไขกำหนดเวลาห้ามออกจากเคหะสถานโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์	3. -
4. ประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการสอดส่องดูแลผู้ถูกคุมประพฤติ	4. -
5. ใช้บังคับกับผู้กระทำผิดคดีอาญาร้ายแรง	5. ใช้บังคับกับผู้กระทำผิดคดีอาญาไม่ร้ายแรง
6. ข้อบังคับต้องมีงานทำ,ต้องได้รับการจ้างงาน	6. -

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม	มาตรการคุมประพฤติแบบปกติ
7. มีการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูที่ครอบคลุมปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด	7. -
8. ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อวัน 7-15 เหรียญ	8. ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อวัน 2-5 เหรียญ
9. ถือว่าเป็นมาตรการลงโทษผู้กระทำผิด	9. ไม่ถือว่าเป็นมาตรการลงโทษผู้กระทำผิด

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มนี้ เป็นการตอบสนองต่อปัญหาใหญ่ที่มักพบได้ในเกือบทุกทัณฑสถาน คือ ปัญหাজำนวนผู้ต้องขังที่มีความหนาแน่น (overcrowding) ซึ่งมาตรการนี้ถือเป็นการลงโทษผู้กระทำผิด (punishing offenders) ด้วยการไม่ใช่มาตรการกักขัง (not incarcerating) แต่เป็นการปล่อยผู้กระทำผิดออกไปอยู่ในชุมชนภายใต้การควบคุมสอดส่องอย่างเคร่งครัด

การดำเนินงานของแต่ละรัฐ จะใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป แต่ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ใช้บังคับผู้กระทำผิดยังคงมีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน อาทิเช่น การห้ามออกจากเคหะสถานภายในระยะเวลาที่กำหนด (curfew) การควบคุมสอดส่องโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (electronic monitoring) การบริการสาธารณะ (community service) การฝึกแบบค่ายทหาร (shock incarceration) การจ่ายค่าชดเชยให้แก่ผู้เสียหาย (restitution) ฯลฯ

3.3. จุดประสงค์ของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม

จากการที่ได้กล่าวมาแล้วว่า มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นมาตรการหนึ่งที่ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ ซึ่งเป็นมาตรการที่เกิดขึ้นและใช้ปฏิบัติกันมานานแล้ว โดยพยายามที่จะให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด การใช้วิธีเพิ่มความเคร่งครัดในการสอดส่องดูแลและการลดจำนวนผู้ถูกคุมประพฤติในความดูแลลงเช่นนี้ มีจุดประสงค์ คือ⁹

1. เป็นมาตรการที่ประสงค์จะหันเหผู้กระทำผิดออกจากเรือนจำ โดยเฉพาะผู้ที่กระทำผิดในครั้งแรกหรือผู้ที่ไม่ใช่ผู้ร้ายโดยสันดานให้ห่างไกลจากเรือนจำ เพื่อป้องกันมิให้เกิดรอยมลทินซึ่งเป็นผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้ต้องโทษจำคุก มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มจะช่วยแยกผู้กระทำผิดไม่ให้สัมผัสการเรียนรู้เทคนิคการเป็นอาชญากร ไม่ให้พบภาวะความตึงเครียดทางอารมณ์และการถูกข่มขืนด้วยความจำยอม

⁹ James M. Byrne, Ph.D., Arthur J. Lurigio, Ph.D. and Christopher Baird, M.A..

2. การที่บำบัดรักษาผู้กระทำผิดให้อยู่ในชุมชน โดยการใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม มีความประสงค์ให้ความสัมพันธ์ของครอบครัวผู้กระทำผิดยังคงอยู่ ผู้ถูกคุมประพฤติจะได้รับอนุญาตให้มีอาชีพการงานเพื่อหารายได้มาใช้จ่ายภายในครอบครัว ตลอดจนต้องนำรายได้ที่หามา นั้นเสียค่าธรรมเนียมการถูกคุมประพฤติด้วย

3. เพื่อเป็นการเพิ่มความปลอดภัยให้แก่ชุมชน โดยประกันว่าเมื่อปล่อยผู้กระทำผิดให้อยู่ในชุมชน แต่ต้องอยู่ภายใต้การตรวจตราที่เข้มข้นและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้าร่วมในการควบคุม สอดส่องผู้กระทำผิดเพื่อลดโอกาสในการกลับไปกระทำผิดซ้ำ ซึ่งคาดหวังว่าผู้กระทำผิดจะมีความสำนึกที่ดีขึ้นและมีความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดนั้น

4. เพื่อบรรเทาความหนาแน่นของผู้ต้องโทษในเรือนจำที่มีมากมายล้นเรือนจำ

5. เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายในเรือนจำ ซึ่งในแต่ละวันมีรายจ่ายอย่างมากที่ต้องสูญเสียไปกับผู้ต้องขังแต่ละคน

6. เพื่อต้องการให้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม เป็นกลไกหนึ่งที่จะต้องนำมาใช้เสมือนเป็นการลงโทษผู้กระทำผิด โดยการใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเพียงอย่างเดียวหรือใช้เป็นมาตรการร่วมกับบทลงโทษอย่างอื่น เช่น การใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับการกักขังภายในบ้านโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (House arrest with electronic monitoring) หรือใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มร่วมกับการทำงานบริการสาธารณะ (community service) เป็นต้น

3.4. แนวคิดของรูปแบบมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม

ก่อนที่จะนำเสนอตัวอย่างมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มในรัฐต่างๆ ควรทราบถึงแนวความคิดของรูปแบบมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม ขอบเขตแนวความคิดของรูปแบบจะสามารถอธิบายได้ถึงความเหมือนหรือแตกต่างกันของรูปแบบมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มในแต่ละรัฐซึ่งแนวความคิดดังกล่าวนี้แบ่งออกได้ 3 แนวความคิด ดังต่อไปนี้¹⁰

1. แนวความคิดแบบยุติธรรม (Justice model) รูปแบบนี้เน้นที่การลงโทษ คือ การลงโทษควรที่จะมีความเหมาะสมพอดีกับการกระทำผิด และผู้กระทำผิดสมควรได้รับโทษความร้ายแรงของการกระทำ รูปแบบของแนวความคิดนี้เน้นหนักที่

¹⁰ Dean J. Champion, Probation and Parole in the United States, (New York : Macmillan Publishing Company, 1990), p. 81.

- (1) การที่ผู้ถูกคุมประพฤตินี้จะต้องติดต่อกับพนักงานคุมประพฤติทุกวัน
- (2) ผู้ถูกคุมประพฤตินี้ต้องทำงานบริการสาธารณะ
- (3) ผู้ถูกคุมประพฤตินี้ต้องชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ต้องเสียหายจากการกระทำ
- (4) ตามแนวความคิดนี้จะไม่มีการให้คำแนะนำปรึกษาในปัญหาต่างๆที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำผิด
- (5) ไม่มีการจัดให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

2. แนวความคิดแบบควบคุมความเสี่ยง (Limited-risk control model) เป็นรูปแบบที่คาดหมายเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของอาชญากรรมในอนาคต และใช้แผนการประเมินความเสี่ยงโดยให้ผู้กระทำผิดอยู่ภายในขอบเขตการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ รูปแบบนี้เป็นแผนการลงโทษที่มีเหตุมีผล มีการระบุนขอบเขตการลงโทษลงไปอย่างแน่นอนชัดเจน ระดับการควบคุมจะเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับตัวเลขของการประเมินความเสี่ยง ซึ่งศาลเชื่อมั่นได้ถึงผลของการประเมินความเสี่ยงนี้ และคาดการณ์ได้ถึงความเป็นไปได้ของการเกิดอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้าได้อีกด้วย โดยพิพากษาให้ผู้กระทำผิดอยู่ภายใต้การสอดส่องดูแลของชุมชนซึ่งมี 3 ระดับ คือ น้อยปกติ เข้ม เมื่อเปรียบเทียบกับแนวความคิดแบบความยุติธรรมแล้ว แนวความคิดแบบควบคุมความเสี่ยงนี้จะมีความยืดหยุ่นมากกว่าและจัดให้มีการประเมินซ้ำเป็นช่วงๆ สำหรับการเฝ้าติดตามสังเกตพฤติกรรมและปรับเปลี่ยนระดับของการสอดส่องโดยชุมชนตามความเหมาะสม

3. แนวความคิดแบบการบำบัดรักษาดั้งเดิม (Traditional treatment-oriented model) เป็นแนวความคิดที่เน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด กล่าวคือ ให้มีการร่วมกันระหว่างผู้กระทำผิดกับประชาชนในสังคมที่ผู้กระทำผิดนั้นอยู่ โดยรูปแบบนี้เป็นการรวมประสานแนวความคิดแบบความยุติธรรมกับแนวความคิดแบบควบคุมจำกัดความเสี่ยง จุดมุ่งหมายแรก คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำผิดแต่ละราย ดังนั้น รูปแบบนี้จึงรวมถึงการพัฒนาวิถีชีวิตพฤติกรรมของผู้กระทำผิดแต่ละคนภายในชุมชน เช่น การทำงาน การศึกษา การบริการสาธารณะ การกำหนดเวลาห้ามออกจากบ้าน การจ่ายเงินค่าทดแทนความเสียหาย ต้องมีการทำงานเต็มเวลา หรือมีการฝึกหัดอาชีพ มีการใช้ผู้สนับสนุนชุมชนหรือผู้อุปถัมภ์อื่นๆที่สามารถช่วยเหลือและแนะนำผู้กระทำผิดได้ เน้นการรวมตัวกันของชุมชนเพื่อระดมความคิดในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

ในปัจจุบันไม่มีรัฐใดใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม ในรูปแบบแนวความคิดแบบยุติธรรมทั้งหมด แต่ก็มีหลายรัฐใช้แนวความคิดแบบควบคุมความเสี่ยง เช่น รัฐโอเรกอน รัฐแมสซาชูเซตส ในขณะที่รัฐนิวเจอร์ซีย์และรัฐจอร์เจียใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มตามแนวความคิด

แบบการบำบัดรักษาดั้งเดิม ซึ่งสามารถศึกษาถึงมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มจากรัฐทั้งสองได้ในหัวข้อต่อไป ดังนี้

3.5. ตัวอย่างมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม

3.5.1. มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มของมลรัฐจอร์เจีย (Georgia's Intensive Probation Supervision or IPS)¹¹

3.5.1.1. ความเป็นมาของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มในมลรัฐจอร์เจีย

จุดเริ่มต้นของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเกิดขึ้นเนื่องจากในปี ค.ศ. 1970 รัฐจอร์เจียประสบปัญหาที่มีจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำหนาแน่นมากที่สุดในสหรัฐอเมริกา และในปีเดียวกันนั้นเอง แผนงานการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดแห่งรัฐจอร์เจียได้ทดลองนำเอามาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้หลายรูปแบบและประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ต่อมาในปี ค.ศ. 1980 จึงได้นำเอาแผนมาตรการคุมประพฤติดังกล่าวมาใช้ควบคุมผู้กระทำผิด โดยได้รับการสนับสนุนจากกองทุนของสถาบันยุติธรรมแห่งชาติ (National Institute of Justice) พบว่ามาตรการคุมประพฤติแบบเข้มสามารถควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิดได้ผลดีและมีประสิทธิภาพกว่าการคุมประพฤติแบบปกติที่ใช้อยู่ในขณะนั้น อีกทั้งยังเสียค่าใช้จ่ายในการคุมประพฤติน้อยกว่าเรือนจำ

กรมราชทัณฑ์แห่งรัฐจอร์เจียและสำนักงานประเมินผลและสถิติ จึงศึกษาและได้พัฒนาหลักเกณฑ์ของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม เพื่อควบคุมดูแลสอดส่องผู้กระทำผิดขึ้นในปี ค.ศ. 1982 โดยมีโครงการนำร่องเพียง 13 Circuits จากทั้งหมด 45 Circuits และภายในสิ้นปี ค.ศ. 1985 ได้ขยายเพิ่มขึ้นเป็น 33 Circuits มีผู้ถูกคุมประพฤติภายใต้โปรแกรม 2,322 คน นอกจากนี้ มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มของมลรัฐจอร์เจียยังได้รับการยอมรับว่ากฎเกณฑ์ต่างๆมีความเคร่งครัดมากที่สุดและได้มีการนำมาใช้เป็นมาตรฐานของชาติเลยทีเดียว

3.5.1.2. วัตถุประสงค์ของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม

ปัญหาสำคัญของรัฐจอร์เจียในขณะนั้น เนื่องมาจากจำนวนนักโทษภายในเรือนจำมีเป็นจำนวนมากเรือนจำไม่สามารถรองรับบรรดาผู้ต้องโทษจำคุกได้อย่างเพียงพอ ฉะนั้น วัตถุประสงค์สำคัญของการนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้ คือ ต้องการแก้ไขปัญหาคอขวดของเรือนจำ โดยประมาณการไว้ว่าในท้ายสุดจะสามารถใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดได้มากถึงคราวละ 1,000 คน

¹¹ Joan Petersilia, Georgia's intensive probation : Will the model work elsewhere ?, (New York : Criminal Justice Press , 1987), pp. 21-50.

เมื่อได้ดำเนินการไปแล้วเพียงช่วงระยะเวลาสั้นๆ ผลปรากฏว่าสามารถคุมประพฤตินักโทษกระทำผิดอย่าง ได้ผลในจำนวนเกินกว่าที่คาดหมายไว้ถึงจำนวน 2,000 คน ส่งผลทำให้ไม่จำเป็นต้องสร้างและขยาย เรือนจำเพิ่มขึ้น

3.5.1.3. การคัดเลือกพนักงานคุมประพฤติแบบเข้ม

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มจำเป็นต้องมีเจ้าพนักงานเฉพาะ ซึ่งจะต้องถูกแยกออกไปปฏิบัติงานต่างหากจากพนักงานคุมประพฤติทั่วไป อีกทั้งเจ้าพนักงานจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการ คัดสรรมาแล้วเป็นอย่างดี ส่วนหนึ่งได้คัดเลือกจากเจ้าพนักงานที่มีอยู่แล้วและอีกส่วนหนึ่งคัดเลือก จากหน่วยงานด้านรักษากฎหมายของรัฐ ในการคัดเลือกพนักงานคุมประพฤติแบบเข้มจะพิจารณา จากผู้ที่สมัครใจเข้ามาทำงานที่ต้องผ่านการคัดกรองหลายชั้น โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติมอง โลกในแง่ดีมีความศรัทธาและกระตือรือร้นต่องานที่จะทำ เจ้าพนักงานผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจะต้อง ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่เข้มข้นอย่างมากอีกด้วย

3.5.1.4. บทบาทและหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติแบบเข้ม

วิธีการดำเนินงานของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มในมลรัฐจอร์เจีย นั้น มีความ เครื่องครัดและละเอียดรอบคอบเป็นอย่างยิ่ง โดยจำกัดจำนวนผู้ถูกคุมประพฤติ (caseload) ในความ รับผิดชอบจำนวนไม่มากไปกว่า 25 คนต่อทีมเจ้าพนักงาน ซึ่งทีมเจ้าพนักงานจะมี 2 คน คือ พนักงานคุมประพฤติ (probation officer) และพนักงานควบคุมสอดส่องความประพฤติ (surveillance officer) ในบางครั้งอาจมีพนักงานคุมประพฤติ 1 คน และพนักงานควบคุมสอดส่อง 2 คน ต่อจำนวนผู้ถูกคุมประพฤติ 40 คน

โดยมีเป้าหมายว่าพนักงานคุมประพฤติ จะทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ เฉพาะราย (case worker) มีหน้าที่ให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์ตามความจำเป็นของผู้ถูกคุม ประพฤติแต่ละราย รวมถึงการให้คำปรึกษาแนะนำ เช่น การให้ฝึกหัดอาชีพ การแนะนำให้ศึกษา เป็นต้น ตามปัญหาและความจำเป็นของผู้ถูกคุมประพฤติแต่ละราย และยังเป็นผู้ติดต่อประสาน งานระหว่างศาลกับผู้กระทำผิด กล่าวคือ จะต้องรายงานความประพฤติต่อศาลถึงความก้าวหน้าของ ผู้ถูกคุมประพฤตินอกจากที่ได้มีการสังเกตและบันทึกไว้

ส่วนพนักงานควบคุมสอดส่องความประพฤติ จะทำหน้าที่สอดส่องดูแลความประพฤติ และให้ผู้ถูกคุมประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขของกฎเกณฑ์ข้อบังคับ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาใน ทางปฏิบัติแล้ว บทบาทและหน้าที่ของทีมการทำงานดังกล่าวมักผสมผสานกัน ทั้งนี้เนื่องจาก พนักงานควบคุมสอดส่องความประพฤตินักโทษมักจะต้องออกไปเยี่ยมบ้านผู้ถูกคุมประพฤติ ออกตรวจสอบ บันทึกการจับกุม ทดสอบหาสารเสพติดและแอลกอฮอล์รวมถึงหน้าที่อื่นๆทั่วไป ทำให้พบเห็น

ปัญหามากมายที่จะต้องจัดหาบริการให้แก่ผู้ถูกคุมประพฤติกและครอบครัว ส่วนบทบาทที่จะแตกต่างกันออกไป คือ ในขั้นตอนสุดท้ายจะเป็นความรับผิดชอบของพนักงานคุมประพฤติ กล่าวคือ พนักงานคุมประพฤติจะเป็นผู้ดำเนินการเสนอต่อศาลให้เพิกถอนการคุมประพฤติ เมื่อผู้ถูกคุมประพฤติปฏิบัติฝ่าฝืนเงื่อนไขกฎเกณฑ์ข้อบังคับในกรณีที่พนักงานคุมประพฤติเห็นว่าจำเป็นเท่านั้น ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าบทบาทของทั้งสองฝ่ายไม่แตกต่างกันมากนักในการปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันว่าการทำงานของเจ้าพนักงานทั้งสอง ไม่มีความชัดเจนและเป็นการยากที่จะกำหนดรูปแบบหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติให้มีความชัดเจน

3.5.1.5. การคัดเลือกผู้ถูกคุมประพฤติเข้าสู่มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม

การเข้าสู่มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มนั้น มิใช่ว่าทุกคนจะได้รับให้เข้าสู่การคุมประพฤติแบบเข้ม เนื่องจากเป็นมาตรการที่มีความเคร่งครัดและเข้มงวดในการควบคุมสอดส่อง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเลือกสรรผู้กระทำผิดที่มีความเหมาะสมที่จะได้รับการคุมประพฤติแบบเข้ม ซึ่งในการคัดเลือกผู้ถูกคุมประพฤติเข้าสู่มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มของมลรัฐจอร์เจียนั้น คัดเลือกโดยทีมการทำงานซึ่งจะตรวจสอบผู้กระทำผิดที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกทุกราย ยกเว้นกรณีผู้กระทำผิดคืออุกฉกรรจ์ เช่น โทษจำคุกตลอดชีวิต จากนั้นต้องเสนอศาลเพื่อให้ศาลได้พิจารณาอีกครั้งว่าผู้กระทำผิดเหล่านั้นเป็นผู้สมควรได้รับการคุมประพฤติแบบเข้มหรือไม่ ซึ่งการวินิจฉัยของศาลจะอาศัยรายงานการสืบเสาะพินิจ (presentence report) รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้กระทำผิดร่วมด้วย แต่ในบางเขตมณฑลศาลมีอำนาจในการวินิจฉัยให้ผู้กระทำผิดได้รับการเข้าสู่มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มแทนการลงโทษจำคุกได้โดยตรง

ทีมเจ้าพนักงานของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม สามารถที่จะเสนอแนะให้ใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มได้หากในรายงานการสืบเสาะพินิจ (presentence report) มิได้เสนอไว้ แต่ทั้งนี้ไม่ว่าจะโดยวิธีการใดก็ดี ศาลจำเป็นต้องลงนามหลังข้อความและต้องแจ้งให้ผู้กระทำผิดทราบว่าหากผู้กระทำผิดไม่ประสงค์ที่จะได้รับการควบคุมสอดส่องอย่างเคร่งครัด ตามหลักเกณฑ์ของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มแล้ว ผู้กระทำผิดนั้นจะต้องเข้าสู่เรือนจำเพื่อรับโทษจำคุกต่อไป

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มของมลรัฐจอร์เจียได้รับการยกย่องว่า มีระบบการเลือกสรรทีมเจ้าพนักงานและผู้ถูกคุมประพฤติเข้าสู่การคุมประพฤติแบบเข้ม ที่กระทำโดยความรอบคอบละเอียดถี่พิถีพิถัน จากรายงานผลการดำเนินการของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มยังพบผู้กระทำผิดซ้ำอยู่แต่มีอัตราที่ลดลง ตัวอย่างเช่น ในร่างกฎหมายใหม่ที่เสนอต่อสภาของรัฐแคลิฟอร์เนียฉบับหนึ่ง แดลงว่า

“ผลเบื้องต้นของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มของมลรัฐจอร์เจีย ซึ่งนำไปใช้เป็นโครงการทดลองในรัฐอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงสูงในการที่จะกระทำผิดซ้ำมีอัตราการกระทำผิดซ้ำในจำนวนที่ลดลงจากเดิมร้อยละ 50 ลดลงเหลือร้อยละ 10 หากอัตราลดลงที่คล้ายกันนี้เกิดขึ้นในลอสแอนเจลิส ผู้กระทำผิดร้ายแรงจะลดลงประมาณ 3,000 คนต่อปี ทำให้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำลดลงอย่างมาก และสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายของรัฐแคลิฟอร์เนียลงได้ถึงปีละ 45 ล้านดอลลาร์”

3.5.1.6. หลักเกณฑ์ของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม

การจัดการดำเนินงานเป็นทีม 2 คน (ได้แก่ พนักงานคุมประพฤติ และพนักงานควบคุมสอดส่องความประพฤติ) ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นมาก เนื่องจากจะต้องรับผิดชอบในกิจกรรมต่างๆ มากมาย ซึ่งมลรัฐจอร์เจียได้วางหลักเกณฑ์ของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มไว้โดยแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงแรกของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มจะมีระดับการควบคุมสูงมากที่สุด ช่วงที่ 2 มีระดับการควบคุมปานกลาง ส่วนช่วงที่ 3 จะมีระดับการควบคุมน้อยที่สุด พิจารณาได้ดังนี้

(1) ในช่วงที่ 1 ผู้ถูกคุมประพฤติต้องพบกับทีมพนักงานเพื่อรายงานตัวด้วยตนเอง 5 ครั้งต่อสัปดาห์ กล่าวคือ ที่สำนักคุมประพฤติ 1 ครั้ง ที่ทำงานของผู้ถูกคุมประพฤติ 1 ครั้ง และที่บ้านพักของผู้ถูกคุมประพฤติอีก 3 ครั้ง ช่วงที่ 2 การรายงานตัวของผู้ถูกคุมประพฤติจะมีความถี่อยู่ในระดับปานกลางซึ่งน้อยกว่าในช่วงแรก แต่พอถึงช่วงที่ 3 ระดับความเข้มของการติดต่อยานตัวกับทีมพนักงานเหลือเพียง 2 ครั้งต่อสัปดาห์

(2) ผู้ถูกคุมประพฤติต้องมียานทำซึ่งจะมีการตรวจการทำงานทุกสัปดาห์ หรือเข้ารับการศึกษารับการฝึกอบรมอาชีพเพิ่มเติมเวลาด้วย¹² การจ้างงานเป็นสิ่งที่จำเป็นเนื่องจากผู้ถูกคุมประพฤติจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมในการคุมประพฤติด้วย (probation fee) เป็นเงินระหว่าง 10 ถึง 50 เหรียญ นอกเหนือจากค่าปรับและการจ่ายค่าชดเชยความเสียหายที่ศาลสั่งให้ชำระแล้ว

(3) ผู้ถูกคุมประพฤติต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับห้ามออกนอกเคหะสถานในช่วงระยะเวลา กลางคืน ตั้งแต่หลัง เวลา 20.00 น. เป็นต้นไป ยกเว้นกรณีผู้ถูกคุมประพฤติจำเป็นต้องทำงานในเวลา กลางคืน

¹² “กระบวนทัศน์ใหม่ของกระบวนกรยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด,” เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 1 วันที่ 17-18 กรกฎาคม 2546 ณ ศูนย์ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จ. นนทบุรี. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

- (4) พนักงานคุมประพฤติจะทำการตรวจสอบประวัติอาชญากรกับหน่วยงานตำรวจท้องถิ่นทุกสัปดาห์
- (5) พนักงานคุมประพฤตินี้มีจำนวนผู้ถูกคุมประพฤติดูในความรับผิดชอบระหว่าง 20 ถึง 25 คน
- (6) เมื่อมีการละเมิดเงื่อนไขหรือมีการกระทำผิดซ้ำใหม่ในระหว่างการคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติดูสามารถจับได้ทันทีไม่ว่าผู้นั้นอยู่ ณ ที่ใด
- (7) ผู้ถูกคุมประพฤติดูจะต้องทำงานบริการสังคมเป็นจำนวน 132 ชั่วโมง
- (8) พนักงานคุมประพฤติหรือศาลสามารถที่จะกำหนดข้อห้ามอื่นๆได้อีกด้วย เช่น การตรวจแอลกอฮอล์หรือยาเสพติดโดยไม่มีการแจ้งเตือนล่วงหน้า¹³

3.5.1.7. ระยะเวลาที่อยู่ในมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม

โดยปกติแล้วผู้ถูกคุมประพฤติดูจะถูกควบคุมสอดส่องเป็นเวลา 6 ถึง 12 เดือน หลังจากนั้นจะใช้การคุมประพฤติแบบปกติต่อไปอีกเป็นเวลา 1 ปี

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มของมลรัฐจอร์เจีย¹⁴ นับเป็นการยกระดับการควบคุมดูแลที่เข้มงวดมากกว่าการคุมประพฤติปกติ โดยเฉลี่ยแล้วมีอัตราส่วนของผู้ถูกคุมประพฤติดูต่อพนักงานคุมประพฤติ 12.5:1 ในขณะที่การคุมประพฤติแบบปกติมีอัตราส่วนของผู้ถูกคุมประพฤติดูต่อพนักงานคุมประพฤติ 120:1 หรือในจำนวนที่สูงกว่านั้น

3.5.1.8. มาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับ

ประมวลกฎหมายของรัฐจอร์เจีย มาตรา 153 ลักษณะที่ 42 บทที่ 8 ว่าด้วยเรื่องคำสั่งคุมประพฤติได้บัญญัติถึงทางเลือกในการลงโทษ¹⁵ เพื่อให้ศาลได้เปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือเพิกถอนคำสั่งคุมประพฤติ เนื่องจากผู้ถูกคุมประพฤติดูปฏิบัติฝ่าฝืนเงื่อนไขและข้อบังคับ บทลงโทษนี้

¹³ จรัล บูรณพันธุ์ศรี , การคุมประพฤติดูกับความมั่นคงของชาติ (ม.ป.ท. , ม.ป.ป.)
หน้า 44

¹⁴ Dean J. Champion, Probation and Parole in the United States, (New York : Macmillan Publishing Company, 1990), pp. 87-89.

¹⁵ Code of Georgia Annotated ภาคผนวก ก. หน้า 146.

กรมราชทัณฑ์มีอำนาจในการกำหนดกฎเกณฑ์ เพื่อใช้บังคับกับผู้ถูกคุมประพฤตินั้นที่ละเมิดเงื่อนไขบทลงโทษดังกล่าวมีระดับความเคร่งครัดจากมากที่สุดจนถึงน้อยที่สุดได้แก่

- (1) การคุมประพฤติกายในศูนย์ควบคุมตัว
- (2) การคุมประพฤติดแบบฝึกค่ายทหาร
- (3) การคุมประพฤติกายในศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก
- (4) การคุมประพฤติดแบบเข้ม
- (5) ศูนย์รายงานตัว
- (6) การควบคุมสอดส่องโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์
- (7) การทำงานบริการสาธารณะ
- (8) การคุมประพฤติด

ความหมายของมาตรการคุมประพฤติดแบบเข้มตาม (4) ได้มีคำนิยามไว้ในมาตรา 151¹⁶ หมายถึง ระดับของการคุมประพฤติดซึ่งประกอบด้วยคำสั่งห้ามออกจากเคหสถานในเวลาที่กำหนด คำสั่งให้ทำงานบริการสาธารณะ การทดสอบหาสารเสพติด การเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ เงื่อนไขพิเศษและเงื่อนไขทั่วไปของการคุมประพฤติด

มาตรา 34 บัญญัติถึงกรณีศาลมีคำสั่งคุมประพฤติดผู้กระทำผิด¹⁷ ดังนี้

(a) คณะลูกขุนมีคำพิพากษาว่าผู้ใดกระทำผิดคืออาชญากรร้ายแรง จำคุกตั้งแต่ 1 ปีหรือมากกว่าและมีใช้ความผิดที่มีโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีใดๆ เว้นแต่ศาลเยาวชน ศาลท้องถิ่น อาจกำหนดเวลาเพื่อคุมความประพฤติของผู้นั้นได้

(b) ก่อนมีคำสั่งคุมประพฤติดศาลได้พิจารณาถึงข้อมูลที่ได้มีการสืบเสาะ และคำแนะนำของพนักงานคุมประพฤติด พฤติการณ์ของผู้กระทำผิด และรายงานประวัติการก่ออาชญากรรมตลอดจนสิ่งแวดล้อมของผู้กระทำผิดนั้นแล้ว

(c) ภายใต้บทบัญญัติแห่งมาตรา 1 อนุมาตรา (9) และ มาตรา 3 อนุมาตรา (f) ลักษณะที่ 17 บทที่ 10 ถ้าความปรากฏแก่ศาลว่าผู้กระทำผิดไม่เหมาะสมกับการได้รับความทุกข์ทรมานจากบทบัญญัติของกฎหมาย ศาลจะกำหนดโทษไว้แต่รอการลงโทษไว้ก่อน โดยให้ผู้นั้นอยู่ภายใต้การ

¹⁶ Code of Georgia Annotated ภาคผนวก ก. หน้า 146.

¹⁷ Code of Georgia Annotated ภาคผนวก ก. หน้า 143.

สอดคล้องและควบคุมพฤติกรรมโดยพนักงานคุมประพฤติ ส่วนระยะเวลาในการคุมประพฤติหรือ
 รอการลงโทษต้องไม่เกินอัตราสูงสุดของคำสั่งจำคุกที่ผู้นั้นได้รับ

มาตรา 35 บัญญัติถึงการกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขทั่วไปของการคุมประพฤติซึ่ง
 ผู้กระทำความผิดต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้¹⁸

- (1) หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายและพฤติกรรมที่ทารุณโหดร้าย
- (2) หลีกเลี่ยงการคบค้าสมาคมติดต่อกับบุคคลที่จะทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง หรือหลีกเลี่ยง
 การเข้าไปในสถานที่ที่จะก่อให้เกิดอันตราย
- (3) ต้องมารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติด้วยตนเอง
- (4) ต้องได้รับการอนุญาตจากพนักงานคุมประพฤติที่ควบคุมดูแลตนก่อนทุกครั้งไม่ว่า
 จะเดินทางไปยังสถานที่ใด แม้แต่บ้านพักอาศัยของตน
- (5) ต้องทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
- (6) ต้องอยู่ภายในพื้นที่ที่กำหนดไว้เท่านั้น
- (7) ต้องจ่ายเงินทดแทนความเสียหายหรือเงินชดเชยให้แก่บุคคลที่ได้รับความเสียหาย
 หรือที่ต้องสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำผิดของตนตามจำนวนเงินที่ศาลกำหนด เว้นแต่มีกฎหมาย
 บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ห้ามมิให้จ่ายเงินทดแทนความเสียหายหรือเงินชดเชยให้แก่บุคคลที่ได้รับความ
 ความเสียหายหรือที่ต้องสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำผิดของตน ถ้าเงินจำนวนนั้นยังเป็นที่โต้แย้ง
 กันอยู่ เว้นแต่จะเหมือนที่เคยได้กับการวินิจฉัยไว้ในคดีก่อน
- (8) จ่ายเงินทดแทนความเสียหายหรือเงินชดเชยคืนแก่เทศบาลหรือมณฑล เนื่องจาก
 ได้จ่ายค่ารักษาพยาบาลให้แก่ผู้กระทำความผิดขณะถูกคุมขังตามบทที่ 4 ของลักษณะนี้ ห้ามมิให้จ่ายเงิน
 ทดแทนความเสียหายหรือเงินชดเชยให้แก่หน่วยงานราชการท้องถิ่น (local governmental unit)
 สำหรับบทบัญญัติในเรื่องของค่ารักษาพยาบาล ถ้าเงินจำนวนนั้นยังเป็นที่โต้แย้งกันอยู่ เว้นแต่จะ
 เหมือนที่เคยได้กับการวินิจฉัยไว้ในคดีก่อน
- (9) จ่ายค่าเสียหายใดๆแก่เทศบาลหรือมณฑลอีกครั้งหนึ่ง สำหรับการกระทำผิดของผู้
 ถูกคุมขังภายใต้มาตรา 71 ลักษณะ 42 บทที่ 4

¹⁸ Code of Georgia Annotated ภาคผนวก ก. หน้า 145.

(10) ประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ภายใต้กฎหมาย

(11) ห้ามละเมิดกฎหมายท้องถิ่น กฎหมายของรัฐ หรือกฎหมายของรัฐบาลกลาง และมีความประพฤติที่ดี

(12) หากได้รับอนุญาตให้เคลื่อนย้ายหรือให้เดินทางไปยังรัฐอื่น เขตอำนาจศาลที่พบผู้กระทำผิดควรระงับการส่งผู้กระทำความผิดกลับคืนยังรัฐเดิมและมีให้โต้แย้งอำนาจศาล

มาตรา 34.1 บัญญัติถึงเงื่อนไขพิเศษไว้¹⁹ ดังนี้

(a) ภาตรานี้ให้นิยามคำว่า “เงื่อนไขพิเศษในการคุมประพฤติหรือคำสั่งรอกการลงโทษ” หมายรวมถึง เงื่อนไขการคุมประพฤติหรือเงื่อนไขการรอกการลงโทษ ซึ่ง

(1) เป็นส่วนหนึ่งของคำพิพากษาที่เพิ่มจากเงื่อนไขการคุมประพฤติปกติ จากคำสั่งปรับและคำสั่งให้ชำระค่าธรรมเนียม

(2) เป็นเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา ในกรณีละเมิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ ศาลมีอำนาจเพิกถอนคำสั่งคุมประพฤติหรือคำสั่งรอกการลงโทษและพิพากษาให้ผู้นั้นได้รับโทษจำคุก

(b) ในกรณีที่ศาลได้เพิกถอนคำสั่งคุมประพฤติ เนื่องจากผู้ถูกคุมประพฤติละเมิดเงื่อนไขหรือได้กระทำความผิดขึ้นใหม่เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กาย ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้นั้นอยู่ในศูนย์ควบคุมความประพฤติ การคุมประพฤติแบบค่ายทหาร การคุมประพฤติโดยใช้ศูนย์เลี้ยงโทษ การคุมประพฤติแบบเข้ม การคุมขังเฉพาะวันหยุดสุดสัปดาห์ หรือคำสั่งลงโทษในชุมชนอย่างอื่นแทนโทษจำคุก ในกรณีเช่นนี้คำสั่งคุมประพฤติที่ถูกเพิกถอนต้องไม่มากกว่าระยะเวลาในคำสั่งใหม่

(c) ศาลอาจเพิกถอนคำสั่งคุมประพฤติและมีคำสั่งจำคุกผู้กระทำความผิด เป็นเวลามากกว่า 2 ปี หรือเท่ากับระยะเวลาการคุมประพฤติแล้วแต่กรณีใดน้อยกว่า ขึ้นอยู่กับ

(1) การกระทำความผิดอาญาร้ายแรงขึ้นใหม่

(2) การกระทำความผิดอาญาเล็กน้อยเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กาย หรือ

¹⁹ Code of Georgia Annotated ภาคผนวก ก. หน้า 144.

(3) กระทำผิดในขณะที่ได้รับคำสั่งทางเลือกแทนการจำคุก ซึ่งศาลอาจยกเลิกคำสั่งดังกล่าวและมีคำสั่งจำคุกผู้นั้น

(d) ถ้าละเมิดคำสั่งคุมประพฤติหรือคำสั่งรอกการลงโทษ และมีพยานหลักฐานพิสูจน์ได้ชัดหรือผู้กระทำผิดยอมรับว่าได้กระทำความผิดอาญาร้ายแรง ศาลอาจเพิกถอนคำสั่งคุมประพฤติหรือเพิกถอนคำสั่งรอกการลงโทษนั้น

(e) ถ้าละเมิดคำสั่งคุมประพฤติหรือคำสั่งรอกการลงโทษ และมีพยานหลักฐานพิสูจน์ได้ชัดหรือผู้กระทำผิดยอมรับว่าได้ละเมิดเงื่อนไขพิเศษของคำสั่งคุมประพฤติหรือคำสั่งรอกการลงโทษ ศาลอาจเพิกถอนการคุมประพฤติหรือคำสั่งรอกการลงโทษและให้ผู้กระทำผิดได้รับโทษจำคุก

(f) ศาลมีคำสั่งชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าปรับ ให้จ่ายรวมเพียงครั้งเดียวหรือแบ่งจ่าย เมื่อศาลได้พิจารณาตามสถานะและความสามารถของผู้กระทำผิด ซึ่งอยู่ในดุลพินิจศาลตามข้อเท็จจริงที่พนักงานคุมประพฤติรายงาน

(g) ไม่ว่ากรณีใดๆ ผู้กระทำผิดต้องอยู่ภายใต้การคุมประพฤติมากกว่า 2 ปี ยกเว้นกรณีตามมาตรา 1 อนุมาตรา (a) ลักษณะที่ 17 บทที่ 10

3.5.2 มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มของมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ (New Jersey's Intensive Supervision Probation or ISP)²⁰

3.5.2.1. ความเป็นมาของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม

หน่วยงานการคุมประพฤติ (Probation Services Division) ของรัฐนิวเจอร์ซีย์ได้ใช้ความพยายามในช่วงระยะเวลา 1 ปี ระหว่างปี ค.ศ. 1982 ถึง ค.ศ. 1983 ของสำนักงานบริหารงานศาลนิวเจอร์ซีย์ (Administrative Office of Courts หรือ AOC) ในการจัดทำและพัฒนาระเบียบบริหารการคุมประพฤติของรัฐขึ้นมาชุดหนึ่งซึ่งได้รับเงินสนับสนุนจากสภานิติบัญญัติ (Legislature) ตามความเรียกร้องของสำนักงานผู้ว่าการรัฐ (Office of the Governor) มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มของมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ เป็นแผนงานแรกและแผนงานเดียวเท่านั้นที่ให้บริการแก่ผู้ถูกคุมประพฤติโดยสำนักงานบริหารงานศาลนิวเจอร์ซีย์ หรือ AOC ได้กำหนดความมุ่งหมายที่จะควบคุมผู้กระทำผิดในเรือนจำซึ่งมีประมาณ 500 คน แต่เป้าหมายที่แอบแฝง คือ การสร้างอำนาจการบริหารโดยตรงของสำนักงานบริหารงานศาลนิวเจอร์ซีย์ (AOC) เอง

²⁰ Alice Harper and Wendy Londorf, New Jersey's Intensive Supervision Program, (n.p.) (n.d.), pp. 2-25.

3.5.2.2. วัตถุประสงค์ของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม

มลรัฐนิวเจอร์ซีย์ใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเนื่องจากมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- (1). เพื่อให้เป็นทางเลือกที่เหมาะสม โดยการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางในชุมชนแทนการลงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำผิดที่ได้รับการคัดสรรแล้ว
- (2). เพื่อปลดปล่อยผู้ต้องขังที่ได้รับโทษจำคุกไปแล้ว 3 หรือ 4 เดือน และทำให้เพิ่มพื้นที่ (bed space) อันจำกัดของเรือนจำให้เพียงพอไว้รองรับสำหรับผู้ต้องโทษคดีอุกฉกรรจ์อื่นๆ
- (3). เพื่อควบคุมพฤติกรรมเบี่ยงเบนของผู้กระทำผิดในระยะที่เข้าไปอยู่ในชุมชน
- (4). เพื่อเป็นการทดสอบ (test) ว่าการควบคุมสอดส่องผู้กระทำผิดที่ได้รับการคัดเลือกแล้ว มีภาระค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่าและมีประสิทธิภาพมากกว่าการคุมขัง

3.5.2.3 การคัดเลือกพนักงานคุมประพฤติแบบเข้ม²¹

พนักงานคุมประพฤติเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมาก ในการควบคุมสอดส่องผู้ถูกคุมประพฤติ ฉะนั้น จึงต้องคัดเลือกบุคคลที่มีความอดทนเป็นอย่างสูง มีใจรักในการทำงานและพร้อมที่จะอุทิศเวลาส่วนตัวทั้งหมดเพื่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง ผู้ใดสมัครใจที่จะทำงานอันหนักหน่วงนี้จะต้องถูกคัดเลือก โดยการสัมภาษณ์และทดสอบผู้สมัครเพื่อความพร้อมในการที่จะต้องปฏิบัติงานจริงต่อไป และเมื่อได้รับการคัดเลือกแล้วพนักงานคุมประพฤติจะได้รับรายได้ที่สูงอย่างมากพร้อมกับต้องเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นเวลายาวนาน

3.5.2.4. บทบาทและหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติแบบเข้ม

จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่าพนักงานคุมประพฤติแบบเข้มมีภาระหน้าที่หนัก ฉะนั้น พนักงานคุมประพฤติแบบเข้มทุกคนจะต้องทุ่มเทเวลาอย่างน้อย 80% ของเวลาทั้งหมดในการออกไปพบกับผู้ถูกคุมประพฤติที่เข้ารับการคุมประพฤติแบบเข้มเพื่อที่จะคอยสอดส่องตามสถานที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเวลาทำงานหรือในช่วงวันหยุดเสาร์อาทิตย์ก็ตาม พนักงานคุมประพฤติ 1 คนมีจำนวนผู้ถูกคุมประพฤติ (case load) ที่อยู่ในความรับผิดชอบอย่างมากที่สุด 25 คน โดยผู้ที่ได้รับการคุมประพฤติแบบเข้มสามารถที่จะติดต่อกับพนักงานคุมประพฤติได้ทุกวัน พนักงานคุมประเดตินั้น

²¹ Norval Morris, Michael Tonry, Between prison and Probation : Intermediate punishment in a rational sentencing (New York : Oxford University press , 1999), pp.181-186.

ต้องทำงานตลอด 24 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 7 วัน ซึ่งเป็นการทำงานที่หนักแต่พนักงานคุมประพฤติทุกคนก็มีความรู้สึภาคภูมิใจที่ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่

3.5.2.5. การคัดเลือกผู้ถูกคุมประพฤติเข้าสู่มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม

ผู้กระทำผิดที่ได้รับการคุมประพฤติแบบเข้มต้องสมัครใจเพื่อรับการคุมประพฤติ และไม่ใช่ว่าทุกคนที่จะได้รับการคัดเลือกให้เข้าสู่หลักเกณฑ์การคุมประพฤติ นับตั้งแต่ปี ค.ศ.1983 ถึง ค.ศ. 1985 ได้มีผู้สมัครใจเข้าร่วมในมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มและได้รับการประเมินมากกว่า 12,600 คนแต่มีเพียง 25% ของผู้สมัครที่ผ่านการคัดเลือกเข้าสู่มาตรการดังกล่าว ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีหลักเกณฑ์ในการสมัครเพื่อที่จะได้รับการควบคุมสอดส่องพฤติกรรมตามหลักเกณฑ์ของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม ดังนี้

1. ผู้กระทำผิดที่พำนักอาศัยอยู่ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ซึ่งได้รับโทษจำคุกทุกคน ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่มಿನิสัยเป็นอาชญากรโดยสันดาน ยกเว้นผู้ที่ได้รับโทษจำคุกในคดีฆาตกรรม (homicide) คดีชิงทรัพย์ (robbery) และคดีที่กระทำผิดทางเพศ (sex offense) ซึ่งส่วนมากแล้วผู้กระทำผิดที่เข้ารับการคุมประพฤติ ได้แก่ ผู้กระทำผิดในคดีลักทรัพย์ (burglaries) คดีฉ้อโกง เป็นต้น และผู้สมัครจะต้องได้รับโทษจำคุกมาแล้ว 60 วัน ถึง 3 เดือนครึ่งจึงมีสิทธิยื่นใบสมัคร

2. ผู้สมัครจะต้องนำรายงานการสืบเสาะพินิจ (presentence report) และคำพิพากษาตัดสินของศาลมาแสดงต่อพนักงานคุมประพฤติ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการให้เข้ารับการคุมประพฤติ

อย่างไรก็ตามแม้ผู้สมัครมีคุณสมบัติเหมาะสม อาจถูกปฏิเสธไม่ให้เข้ารับการคุมประพฤติแบบเข้มจากคณะกรรมการคัดเลือก (ISP Screening Board)* ได้ เมื่อคณะกรรมการคัดเลือกได้พิจารณาถึงรายงานประวัติหรือบันทึกการก่ออาชญากรรมที่รุนแรง ในขณะที่ยังต้องโทษ หรือได้รับการบันทึกว่าเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม หรือได้กระทำความผิดอาชญากรรมร้ายแรงขั้นสูงสุดหรือขั้นรองลงมา (first and second degree) หรือผู้สมัครไม่เต็มใจที่จะยอมรับข้อบังคับของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม โดยที่การปฏิเสธของคณะกรรมการคัดเลือกครั้งนี้ไม่สามารถที่จะอุทธรณ์ใดๆ ได้อีก ซึ่งผู้ที่ได้รับการปฏิเสธจะต้องถูกส่งกลับไปยังเรือนจำในความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์ตามเดิม

* คณะกรรมการคัดเลือก (ISP Screening Board) ประกอบด้วยบุคคลในชุมชนจำนวน 3 คน โดยได้รับคัดเลือกจาก Chief Justice คณะกรรมการคัดเลือกนี้จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกรมราชทัณฑ์

ผู้สมัครที่ผ่านการคัดเลือกและประเมินคุณสมบัติแล้ว จะต้องแจ้งถึงวัตถุประสงค์ที่มาเข้าร่วมในมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นแผนย่อยๆเกี่ยวกับการกระทำของตนต่อปัญหาใดๆที่จะเข้ามารบกวนการทำงานปกติ เพื่อที่พนักงานคุมประพฤติจะได้จัดสรรให้เข้าสู่โปรแกรมต่างๆและสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ รวมถึงการเข้าร่วมในกลุ่มสำหรับผู้บำบัดอาการติดแอลกอฮอล์ มีหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ หรือการเข้ารับคำปรึกษาแนะนำปัญหาในครอบครัว และในท้ายที่สุดผู้สมัครจะต้องลงนาม เพื่อแสดงถึงความสมัครใจในการที่จะปฏิบัติตามข้อบังคับในโปรแกรมต่างๆตามวัตถุประสงค์ของตนเอง และเมื่อได้รับการคัดเลือกให้เข้าสู่มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มแล้ว ผู้ถูกคุมประพฤติทุกคนจะต้องบันทึกเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะเป็นเสมือนพื้นฐานที่จะนำไปใช้พิจารณาว่าผู้ถูกคุมประพฤติกำลังปรับตัวเข้ากับหลักเกณฑ์ข้อบังคับในการคุมประพฤติแบบเข้ม

3.5.2.6. หลักเกณฑ์ของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม

มลรัฐนิวเจอร์ซีย์ ได้กำหนดกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่างๆของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม ดังนี้

1. การพบปะติดต่อกับพนักงานคุมประพฤติแบบเข้ม (Contacts)

โดยปกติแล้วผู้ถูกคุมประพฤติน่าจะไม่ค่อยมารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ แต่จะเป็นกรณีที่พนักงานคุมประพฤติเป็นฝ่ายเดินทางไปดูแลสอดส่องตามบ้าน หรือที่ทำงาน หรือตามกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมในการบำบัดฟื้นฟูต่างๆ หรือตามเขตพื้นที่ที่ให้ผู้ถูกคุมประพฤติไปบริการสาธารณะ ผู้ถูกคุมประพฤติแบบเข้มแต่ละรายจะต้องได้รับการเยี่ยมอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง หรือมากกว่านั้นขึ้นอยู่กับสถานภาพของผู้เข้ารับการคุมประพฤติ โดยกำหนดเป็นรูปแบบของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มได้ดังนี้²²

- (1) ผู้ถูกคุมประพฤติใช้ระยะเวลาในการเข้าร่วมในมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม 18 เดือน
- (2) ในช่วงระยะเวลา 14 เดือนแรก พนักงานคุมประพฤติต้องพบปะติดต่อกับผู้ถูกคุมประพฤติ 20 ครั้งต่อเดือน
- (3) ในช่วงระยะเวลา 6 เดือนแรก ผู้ถูกคุมประพฤติต้องมารายงานตัวด้วยตนเองต่อหน้าพนักงานคุมประพฤติอย่างน้อย 12 ครั้ง

²² Dean J. Champion, Probation and Parole in the United States, (New York : Macmillan Publishing Company, 1990), pp. 103-107.

(4) ในช่วงระยะเวลาระหว่าง 15 ถึง 18 เดือน ผู้ถูกคุมประพฤดียังคงต้องติดต่อกับพนักงานเช่นเดิมแต่สามารถที่จะรายงานตัวโดยทางโทรศัพท์ได้

(5) บันทึกรผลงานที่ตนสามารถทำแล้วประสบผลสำเร็จได้ด้วยดีในทุกๆวัน แก่พนักงานคุมประพฤติ

การเข้าร่วมในโปรแกรมต่างๆของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม จะต้องมีส่วนอุปถัมภ์ (sponsor) และผู้สนับสนุนอื่นๆ (support person) ซึ่งจะเป็นผู้ติดตามสอดส่องความเจริญก้าวหน้าของผู้เข้ารับการคุมประพฤติ ต้องออกเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้กำลังใจชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ พนักงานคุมประพฤติแบบเข้มนอกจากต้องออกไปพบปะกับผู้เข้ารับการคุมประพฤติแล้ว อาจปรึกษาหารือกับผู้อุปถัมภ์ ถึงวิธีการติดตามความก้าวหน้าของพฤติกรรมผู้เข้ารับการคุมประพฤติ

2. การตรวจค้นและการจับกุม (Search and Seizure)

พนักงานคุมประพฤติแบบเข้ม มีอำนาจในการตรวจค้นบ้านเรือนหรือรถยนต์ของผู้ถูกคุมประพฤติได้โดยไม่ต้องมีหมายศาล ซึ่งการตรวจจะเป็นการสุ่มโดยไม่มีแจ้งเตือนบอกกล่าวก่อนล่วงหน้า เพื่อเป็นการตรวจค้นหาสิ่งผิดกฎหมายที่อยู่ในความครอบครองของผู้ถูกคุมประพฤติ เช่น คัญหายเสพติด หรืออาวุธต้องห้าม และอาจรวมถึงการสุ่มตรวจปัสสาวะด้วย

3. ห้ามออกจากเคหะสถานในระยะเวลาที่กำหนด (Curfew)

ผู้ถูกคุมประพฤติต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด โดยการห้ามออกจากเคหะสถานภายในระยะเวลาตั้งแต่ 22.00 ถึง 06.00 น. โดยจะมีเครื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการสุ่มตรวจตรา หรืออาจเป็นการสุ่มโทรศัพท์เพื่อเช็คเวลาที่ผู้ถูกคุมประพฤติฝ่าฝืนกำหนดเวลาห้ามดังกล่าวหรือไม่ แต่ทั้งนี้ ระยะเวลาที่กำหนดการห้ามออกจากเคหะสถานสามารถที่ปรับเปลี่ยนได้อยู่เสมอตลอดเวลาที่ยังอยู่ภายใต้การควบคุมสอดส่องดูแลแบบเข้ม และตั้งแต่เดือนมกราคม ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา มาตรการควบคุมสอดส่องแบบเข้มของมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ได้เริ่มมีการนำ video telephone มาใช้เพื่อเป็นการเสริมกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการสอดส่องดูแลผู้ถูกคุมประพฤติอีกด้วย

4. การจ้างงานและรายได้ (Employment and Earning)

กฎข้อบังคับอย่างหนึ่งของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม คือ ผู้ถูกคุมประพฤติจะต้องมีงานประจำทำในระหว่างที่ยังอยู่ในการควบคุมความประพฤติ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์สำคัญที่ต้องการให้ผู้ถูกคุมประพฤติสามารถหาเลี้ยงตนเองได้เพื่อที่จะได้ไม่กลับไปกระทำผิดอีก จากการศึกษพบว่า มีอัตราการจ้างงานเพิ่มขึ้นถึง 95% เมื่อผู้ถูกคุมประพฤติได้งานทำแล้วจำเป็นต้องบอก

กล่าวแก่นายจ้างของคุณด้วยว่าคุณกำลังอยู่ในระหว่างการคุมประพฤติแบบเข้ม ภายใน 30 วัน หลังจากได้เข้าทำงานนั้น

5. ค่าปรับและค่าใช้จ่ายอื่นๆ (Fines and Payments)

ผู้ถูกคุมประพฤตินี้จะต้องจ่ายค่าใช้จ่ายตามคำสั่งศาล เช่น ค่าปรับ ค่าทดแทนความเสียหายแก่เหยื่อที่ได้รับ ความเสียหาย ค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร หรือค่าใช้จ่ายต่างๆที่อยู่ภายใต้การ สอดส่องแบบเข้ม

6. การทำงานบริการสาธารณะ (Community Service)

การทำงานบริการสาธารณะเป็นอีกข้อกำหนดหนึ่งที่มีความสำคัญ โดยที่ในระยะเวลา 1 เดือนผู้ถูกคุมประพฤตินี้จะต้องทำงานบริการให้แก่สังคมอย่างน้อย 16 ชั่วโมง งานบริการนี้จะเป็น การทำงานทั่วทั้งรัฐนิวเจอร์ซีย์ ตามสถานที่ต่างๆ เช่น สถานที่ราชการ โรงพยาบาล สถานีนอนามัย องค์การการกุศล การทำงานเพื่อสังคมนั้นจะเป็นการทำงานอย่างใดก็ได้ เช่น ซ่อมแซมสถานที่ ราชการ ทำความสะอาดสถานีนอนามัย ตัดแต่งต้นไม้ใหญ่ตามสวนสาธารณะ ช่วยสอนหนังสือ หรือแม้กระทั่งให้เข้าร่วมทำงานบริการในโครงการระยะยาว เช่น ช่วยการก่อสร้าง ซึ่งได้รับการตอบ รับที่ดี

7. การดูแลสอดส่องการใช้สารเสพติด (Substance Abuse Monitoring)

ภายใต้กฎเกณฑ์ต่างๆของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มจะมีการตรวจตราอย่างเข้มงวด เพื่อป้องกันการเสพยา โดยวิธีการสุ่มตรวจปัสสาวะอย่างบ่อยครั้ง ปกติแล้วผู้ถูกคุมประพฤตินี้ จะได้รับการสุ่มตรวจประมาณ 3 ครั้งต่อสัปดาห์ สารเสพติดที่พบบ่อยครั้ง คือ กัญชา สำหรับผู้ติดสุรา การตรวจสอบทำได้โดยการสุ่มตรวจปัสสาวะและเครื่องตรวจสอบการหายใจ การตรวจสอบนี้จะ ดำเนินการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ และสำหรับผู้ถูกคุมประพฤตินี้ที่ตรวจสอบพบว่าในปัสสาวะมีสาร เสพติดอยู่จะถูกเรียกมาสอบถาม เนื่องจากถือว่าเหตุการณ์เช่นนี้เป็น การละเมิดกฎข้อบังคับของ มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มอย่างร้ายแรง

8. การบำบัดรักษา (Treatment)

การเข้าร่วมกลุ่มตามโปรแกรมต่างๆ ได้รับความเชื่อมั่นว่าเป็นการบำบัดรักษาที่ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้ถูกคุมประพฤตินี้จะได้รับจากตรวจตราสอดส่องจากพนักงานคุม ประพฤติอย่างสม่ำเสมอโดยการสุ่มตรวจที่บ้านบ้าง ที่ทำงานบ้าง และบางครั้งได้มีผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะทางเข้ามาช่วยเหลือในการบำบัดด้วย อาทิเช่น การมีจิตแพทย์เข้ามาเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำ หรือเชิญผู้บรรยายพิเศษเข้ามาพูดถึงประสบการณ์ที่เคยผ่านการเข้าอยู่ในโปรแกรม และประสบผล สำเร็จสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

9. บทลงโทษ (Sanctions)

การละเมิดฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ข้อบังคับทุกกรณีจะมีบทลงโทษ ซึ่งส่วนใหญ่ที่ละเมิด คือ การเสพยาเสพติด และการออกนอกเคหะสถานในระยะเวลาที่กำหนดห้ามไว้ ส่วนบทลงโทษนั้น อาจจะเป็นการเพิ่มชั่วโมงการทำงานบริการสาธารณะ เพิ่มระยะเวลาในการเข้าร่วมในโปรแกรม เพื่อบำบัดรักษา การกักขังให้อยู่ในบ้านของตน (home detention) หรืออาจส่งตัวเข้าเรือนจำโดยถูกจำคุกในระยะเวลาสั้นๆ ส่วนผู้ที่กระทำผิดขึ้นใหม่ในระหว่างที่ถูกคุมประพฤติจะต้องอยู่ในการควบคุมของพนักงานคุมประพฤติแบบเข้ม เพื่อรอการพิจารณาจากคณะกรรมการให้ส่งตัวกลับเรือนจำ

3.5.2.7. ระยะเวลาในการคุมประพฤติแบบเข้ม

โดยปกติแล้วผู้ถูกคุมประพฤติจะอยู่ในการควบคุมสอดส่องเป็นเวลา 18 เดือน

3.5.2.8. มาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับ²³

ตามประมวลกฎหมายอาญาของมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ ลักษณะที่ 2C บทที่ 43 ว่าด้วยเรื่องทั่วไป (2C:43-11) ได้บัญญัติเรื่องมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มไว้ดังนี้

โปรแกรมคุมประพฤติแบบเข้มมีความเหมาะสมและบังคับใช้ได้กับ

a. ผู้ที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกตามที่บัญญัติไว้ในบทที่ 43, 44 หรือ 45 ลักษณะที่ 2C และผู้กระทำผิดไม่สามารถสมัครเข้าสู่มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายของรัฐนิวเจอร์ซีย์ได้ ถ้า

- (1) ได้รับการพิพากษาว่ากระทำผิดอาญาชั้นร้ายแรงที่สุด (first degree) หรือ
- (2) ได้รับการพิพากษาว่ากระทำผิดอาญา โดยศาลพบว่าผู้กระทำผิดมีความเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม หรือ
- (3) ผู้กระทำผิดไม่มีคุณสมบัติที่จะได้รับการพักการลงโทษตามกฎหมาย หรือศาลไม่อนุญาตให้พักการลงโทษ หรือ
- (4) ผู้กระทำผิดเคยเข้าสู่มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มที่จัดตั้งขึ้น โดยสมบูรณ์ตามกฎหมายของรัฐนิวเจอร์ซีย์และพ้นจากการคุมประพฤติแล้ว

²³ New Jersey Annotated Statutes ภาคผนวก ข. หน้า 147.

(5) เว้นแต่ผู้กระทำผิดที่เคยกระทำผิดอาญาขั้นร้ายแรงที่สุด (first degree) หรือกระทำผิดในเขตศาลอื่น (other jurisdiction) ถ้ากระทำอยู่ภายในเขตรัฐนิวเจอร์ซีย์ และผู้นั้นได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำภายในเวลา 5 ปี ของการกระทำผิด เมื่อสมัครเข้าสู่มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มและได้รับอนุญาตเข้าสู่มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มภายใต้เงื่อนไขนี้ สามารถกำหนดเงื่อนไขที่มีความเคร่งครัดมากกว่าปกติได้

b. ผู้กระทำผิดที่ได้รับการพักการลงโทษภายใน 9 เดือน หรือผู้ที่ถูกกระทำอาญาขั้นสอง (second degree) ได้รับโทษจำคุกอย่างน้อย 6 เดือน สามารถเข้าสู่โปรแกรมคุมประพฤติแบบเข้มที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายของรัฐนิวเจอร์ซีย์ได้ เว้นแต่อัยการเขตมณฑลหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมไม่เห็นชอบด้วยและได้ทำเป็นหนังสือคัดค้านภายใน 20 วัน นับแต่ได้รับใบสมัคร

c. ผู้ที่กระทำผิดอย่างอื่นที่ยื่นใบสมัครเข้าสู่มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายของรัฐนิวเจอร์ซีย์ และได้รับการปฏิเสธจากอัยการเขตมณฑลหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมภายใน 20 วัน คำปฏิเสธนั้นยังไม่ถึงขั้นสุด จนกว่าจะได้รับการพิจารณาใหม่อีกครั้งจากคณะลูกขุนของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม

d. ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดมีสิทธิแสดงข้อความเป็นหนังสือ เพื่อประกอบในกระบวนการพิจารณาการสมัครเข้าสู่มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มของผู้กระทำผิด

3.3.3. มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มของประเทศอังกฤษ

3.3.3.1. ความเป็นมาของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม²⁴

ประเทศอังกฤษเริ่มมีแนวคิด ในเรื่องมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มขึ้นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ.1988 ใน Green Paper Punishment และได้มีการปรึกษาหารือเพื่อพัฒนาต่อไปในเอกสารประกอบการอภิปรายเรื่องแผนปฏิบัติการและต่อสู้กับการกระทำผิด (Tackling Offending : an action plan) ที่จัดโดยกรมคุมประพฤติ ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวรัฐบาลอังกฤษได้มีการส่งเสริมให้มีการลงโทษในชุมชนโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเบี่ยงเบนผู้กระทำผิดออกจากเรือนจำ และขณะเดียวกันประชาชนสามารถมั่นใจได้ว่า จะมีการปฏิบัติต่อพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายอย่างเข้มงวดไม่ต่างจากการจำคุกเช่นกัน

²⁴ George Mair, Charies Lloyd, Clair Nee and Rae Slbitt, Intensive Probation in England and Wales : An Evaluation [Online]. 1995. Available from : <http://www.probation.homeoffice.gov.uk> [19 November 2004]

สำหรับมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม ได้รับการให้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ใช้แทนการจำคุกสำหรับผู้กระทำผิดที่ศาลได้พิพากษาลงโทษจำคุก โดยมีจุดประสงค์หลัก คือ ต้องการลดการกลับมามีโทษซ้ำ ต้องการปรับเปลี่ยนทัศนคติและแนวทางการใช้ชีวิตของผู้กระทำผิด ประการสำคัญ คือ ต้องการที่จะลดจำนวนผู้กระทำผิดที่ได้รับโทษจำคุก โดยกลุ่มเป้าหมายของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมุ่งเน้นที่ผู้กระทำผิดที่มีอายุระหว่าง 17 ถึง 25 ปี ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับข้อกล่าวหาค่อนข้างเป็นการกระทำผิดที่ร้ายแรง เช่น ในคดีลักทรัพย์ในเคหสถานเวลากลางคืน (Burglary) เป็นต้น

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม เป็นมาตรการเฉพาะรายขึ้นอยู่กับกรกระทำของผู้กระทำผิดแต่ละคน รวมถึงการจัดให้มีการติดต่อพูดคุยอย่างบ่อยครั้งระหว่างพนักงานคุมประพฤติ (project worker) และผู้กระทำผิด มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มนี้เป็นการปฏิบัติงานที่กล่าวได้ว่ามีความเข้มงวดและเคร่งครัดมาก เพื่อที่จะปราบปรามพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมายด้วยการใช้มาตรการที่มีความหลากหลายวิธี นอกจากนี้ยังคำนึงถึงมาตรการเพื่อรองรับกับผู้กระทำผิดที่เป็นเพศหญิงและผู้กระทำผิดที่เป็นชนกลุ่มน้อยในสังคมอีกด้วย

ในช่วงต้นปี ค.ศ. 1989 กรมคุมประพฤติกกลาง (Home Office) จึงได้คัดเลือกพื้นที่ที่จะทดลองใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม ซึ่งมาตรการนี้ได้มีการวางแผนไว้ว่าจะดำเนินการภายในระยะเวลา 2 ปีเท่านั้น นับตั้งแต่เดือนเมษายน ค.ศ. 1990 ถึงเดือนมีนาคม ค.ศ. 1992 โดยมีหน่วยงานวิจัยและวางแผนของกรมคุมประพฤติ ได้ทำการศึกษาเพื่อสำรวจและตรวจสอบวิธีการดำเนินงานและผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อได้ทดลองใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม

กรมคุมประพฤติกกลางได้เสนอแนวทาง (guide lines) การดำเนินงานในมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มแก่หน่วยงานคุมประพฤติ (probation service) จำนวน 10 แห่ง เพื่อให้ทดลองใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม ซึ่งได้รับการตอบรับและยินยอมเข้าร่วมจำนวน 8 หน่วยงาน มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มในแต่ละหน่วยงานจะมีรูปแบบและลักษณะเด่นที่แตกต่างกันออกไป อาทิเช่น การจำกัดขอบเขตของอายุผู้กระทำผิด ประเภทของโครงการที่จัดตั้งขึ้นมา และการตั้งเป้าหมายของศาล เป็นต้น

ผู้กระทำผิดที่เข้าร่วมในมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม ในช่วงระหว่างเดือนเมษายน ค.ศ. 1990 จนถึงเดือนมีนาคม ค.ศ. 1992 มีจำนวนทั้งหมด 1,677 คน เมื่อได้มีการแบ่งแยกกลุ่มผู้กระทำผิดพบว่าผู้กระทำผิดที่เป็นกลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย (young adult) เป็นกลุ่มที่มีความเหมาะสมที่จะได้เข้าร่วมในมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมากกว่ากลุ่มผู้กระทำผิดที่มีอายุมากๆ นอกจากนี้ผู้พิพากษาส่วนใหญ่ (Sentencers) ก็มีความเห็นชอบกับมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม แม้ว่าจะมีบางท่านรวมถึงพนักงานคุมประพฤติบางคนที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป แต่อย่างไรก็ตาม พนักงานคุมประพฤติแบบเข้มมีความกระตือรือร้นสนใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี ด้าน

ผู้กระทำผิดเองก็มีความเข้าใจถึงการเข้าร่วมในกิจกรรม ที่ต้องอยู่ในความควบคุมดูแลของพนักงานคุมประพฤติแบบเข้มตลอดระยะเวลาที่ถูกคุมประพฤติ²⁵

การลงโทษในประเทศอังกฤษ เน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดโดยใช้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำผิด คำสั่งคุมประพฤติเป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้ชุมชนบำบัดเช่นกัน แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนจาก “คำสั่งคุมประพฤติ” มาใช้ “คำสั่งแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดโดยชุมชน” (Community Rehabilitation Order) แล้วโดยพระราชบัญญัติ Crime and Disorder Act 1998 บทลงโทษโดยใช้ชุมชน (Community sentence) จะต้องได้รับการพิพากษาจากศาลก่อน โดยศาลจะต้องพิจารณาจากรายงานการสืบเสาะโดยการรวบรวมของพนักงานคุมประพฤติในกรณีผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ หรือจากรายงานการสืบเสาะของเจ้าพนักงาน Youth Offending Team ในกรณีผู้กระทำผิดเป็นเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 10-17 ปี²⁶

ประเภทของคำสั่งลงโทษโดยชุมชนในกรณีผู้กระทำผิดเป็นผู้ใหญ่ มีดังนี้²⁷

(1) คำสั่งแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดโดยชุมชน (Community Rehabilitation Order) เดิมคือ คำสั่งคุมประพฤติ ผู้กระทำผิดจะอยู่ภายใต้การสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติในช่วงระยะเวลา 6 เดือน ถึง 3 ปี ซึ่งผู้กระทำผิดจะได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆซึ่งเป็นการพยายามให้ผู้กระทำผิดเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่และมีแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่ดี ศาลสามารถสั่งเพิ่มเติมได้ เช่น คำสั่งให้ผู้กระทำผิดอยู่ในบ้านพักกึ่งวิถี (Probation Hostel)

(2) คำสั่งลงโทษในชุมชน (Community Punishment Order) เดิมคือ คำสั่งบริการสาธารณะถูกนำมาใช้ครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1974 ผู้กระทำผิดต้องทำงานให้กับชุมชนท้องถิ่นนั้น โดยไม่ได้รับค่าตอบแทน ผู้กระทำผิดจะได้รับการสอดส่องและฝึกฝนจากพนักงานคุมประพฤติ หรือผู้ที่ควบคุมดูแลการทำงานมาตรฐานนี้เป็นมาตรฐานที่เหมาะสมกับผู้กระทำผิดที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป ต้องทำงานให้แก่ชุมชนเป็นระยะเวลา 12 เดือน หรือประมาณ 40 ถึง 240 ชั่วโมง เฉลี่ยต่อ

²⁵ Intensive Control & Change Programme (ICCP) and Prolific & Other Priority Offender Strategy, [Online]. 2004. Available from :

<http://www.probation.homeoffice.gov.uk> [19 November 2004]

²⁶ How Community Penalties Work . ., [Online]. 2004. Available from :
<http://www.probation.homeoffice.gov.uk> [19 November 2004]

²⁷ Powers of Courts-Adult Offenders [Online]. 2004. Available from :
http://www.smartjustice.org/community_penalties.shtml [19 November 2004]

สี่ปีระหว่าง 5 ถึง 21 ชั่วโมง ต่อมาในปี ค.ศ. 2003 โครงการให้บริการชุมชน (Community Service Scheme) ในแนวทางดั้งเดิมซึ่งเน้นการรวมเอาการลงโทษแบบเข้มงวดและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดกลับสู่ชุมชนจึงได้ถูกเปลี่ยนเป็น Enhanced Community Punishment ปัจจุบันคำสั่งให้ลงโทษในชุมชนทั้งหมดได้ถูกเปลี่ยนแปลงเป็นคำสั่ง Enhanced Community Punishment โดยเน้นที่การปรับทัศนคติที่ต่อต้านสังคม การพัฒนาทางความคิดและทักษะการแก้ปัญหา รวมทั้งเพิ่มโอกาสการทำงานเพื่อลดโอกาสในการหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำผิด

(3) คำสั่งลงโทษและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดภายในชุมชน (Community Punishment and Rehabilitation Order) ผู้กระทำผิดจะได้รับการสอดส่องคุมความประพฤติ 40 ถึง 100 ชั่วโมง ต้องทำงานบริการสาธารณะให้กับชุมชนโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน และยังได้รับการฝึกหัดอาชีพด้วย

(4) คำสั่งบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติด (Drug Treatment and Testing Order) เป็นการใช้คำพิพากษาให้แก้ไขฟื้นฟูในชุมชน ที่มีเป้าหมายเพื่อทำลายความเชื่อมโยงระหว่างการเสพยาเสพติดและการกระทำผิดตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย The Crime and Disorder Act 1998 และถูกนำมาใช้ในทุกศาลของอังกฤษและเวลส์ คำสั่งบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดมีเป้าหมายในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในระดับอายุ 16 ปี หรือมากกว่าซึ่งมีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและสมัครใจเข้าร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูและได้รับการพิจารณาให้ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูในชุมชนจากศาล คำสั่งนี้มีขึ้นเพื่อยับยั้งการกระทำผิดซ้ำด้วยการบำบัดรักษาอาการติดยาซึ่งเป็นเป้าหมายในระยะยาว โดยผู้กระทำผิดต้องเข้ารับการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดภายใต้การควบคุมและกำหนดแผนการบำบัดรักษาโดยพนักงานคุมประพฤติ ผู้กระทำผิดจะได้รับการจ้างงานและการฝึกอบรมวิชาชีพ

(5) มาตรการแก้ไขพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎหมาย (Offending Behaviour Programmes) ผู้กระทำผิดที่ได้รับคำสั่งจากศาลให้แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดโดยชุมชน (ข้อ 1) หรือคำสั่งลงโทษและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน (ข้อ 3) จะได้รับการเข้าร่วมในโปรแกรมการแก้ไขพฤติกรรมที่ฝ่าฝืน โดยการจัดแบ่งเป็นกลุ่มหรือตัวต่อตัวเพื่อรับมือกับปัญหา เช่น ขับรถในขณะอยู่ในอาการมึนเมา การกระทำผิดเนื่องมาจากบันดาลโทสะ ความรุนแรงภายในครอบครัว การใช้ยาเสพติด เป็นต้น

(6) มาตรการควบคุมอย่างเข้มงวดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Intensive Control and Change Programme) เป็นมาตรการใหม่ซึ่งผสมระหว่างการแก้ไขฟื้นฟูด้วยการสอดส่องอย่างใกล้ชิดและการลงโทษพร้อมทั้งฟื้นฟูผู้กระทำผิด ซึ่งเป็นการบริหารการแก้ไขฟื้นฟูร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนถูกออกแบบมาเพื่อควบคุมและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการกระทำผิดและทำให้เกิดบูรณาภาพในการกลับคืนสู่ชุมชนของผู้กระทำผิดอีกครั้ง นอกจากนี้ยังมีความเข้มข้นและเป็นทางเลือกที่มีประสิทธิภาพสำหรับการจำคุกระยะสั้น (แสดงให้เห็นว่าล้มเหลวในการแก้ไข

พฤติกรรมกรรมการกระทำผิดด้วยการจำคุกระยะสั้น) โดยมีกลุ่มเป้าหมายเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำสำหรับ ผู้กระทำผิดในช่วงอายุระหว่าง 18 ถึง 20 ปี ซึ่งมาตรการนี้จะมีระยะเวลาในการควบคุมสอดส่อง 12 เดือน โดยในช่วงระยะเวลา 3 เดือนแรกจะได้รับการสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิด กล่าวคือ 25 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ ส่วนอีก 3 เดือนต่อมาจะลดระดับความเข้มงวดในการสอดส่องลงเหลือ 12 ชั่วโมงต่อ สัปดาห์ นอกจากนี้ต้องเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการแก้ไขพฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย (ตาม ข้อ 5) ต้องทำงานบริการสาธารณะ 100 ชั่วโมงขึ้นไป มีคำสั่งห้ามออกจากบ้านภายในระยะเวลาที่ กำหนดโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุม นอกจากนี้ยังได้รับการฝึกหัดอาชีพ ให้การ ศึกษา มีการจ้างงาน และมีผู้คอยให้คำปรึกษาชี้แนะในเรื่องต่างๆ

มาตรการควบคุมอย่างเข้มงวดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มีความคล้ายคลึงกับ มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งจะได้กล่าวถึงในรายละเอียดของ มาตรการนี้ในหัวข้อต่อไป

3.3.3.2. มาตรการควบคุมอย่างเข้มงวดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

มาตรการควบคุมอย่างเข้มงวดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Intensive Control and Change Programme) เป็นบทลงโทษโดยคำสั่งศาล กล่าวคือ เป็นมาตรการลงโทษและแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำผิดโดยใช้ชุมชนอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งเป็นมาตรการใหม่ที่ใช้เป็นทางเลือกแทนการจำคุกระยะสั้นที่มี ความเคร่งครัดและมีประสิทธิภาพในการยับยั้งการกลับไปกระทำผิดซ้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้กระทำ ผิดที่มีอายุระหว่าง 18-20 ปี ซึ่งได้รับการพิพากษาจำคุกตั้งแต่ 12 เดือนขึ้นไป อีกทั้งเป็นผู้ที่มีความ เสี่ยงสูงในการกระทำผิดอีกหลังจากได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำแล้ว

มาตรการลงโทษในชุมชน (Community Sentence) ตระหนักถึงความสำคัญของผู้กระทำผิดที่มีอายุน้อย และเมื่อเปรียบเทียบกับบทลงโทษในชุมชนอย่างอื่น มาตรการควบคุม อย่างเข้มงวดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นมาตรการที่มีระดับความเข้มงวดมากที่สุด กล่าวคือ มีการจัดระดับความถี่ในการสอดส่องและควบคุมพฤติกรรม ตามความสัมพันธ์กับความต้องการของ ผู้กระทำผิดแต่ละราย เนื่องจากผู้กระทำผิดในช่วงอายุระหว่างนี้คิดเฉลี่ยจากจำนวนผู้กระทำผิด ทั้งหมด 42% เป็นผู้ที่กระทำผิดครั้งแรกและ 20% กลับมากระทำผิดซ้ำ จากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้ที่ไม่มียานพาหนะและไม่ได้รับการศึกษา การนำมาตรการนี้มาใช้สามารถช่วยแก้ไขฟื้นฟู พฤติกรรมผู้กระทำผิดได้ โดยเน้นที่การควบคุมและเปลี่ยนพฤติกรรมผู้กระทำผิด พร้อมกันนี้ยังเป็น มาตรการทางเลือกอื่นแทนการจำคุกที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสำหรับผู้กระทำผิดที่ไม่มียานพาหนะเป็น อันตรายและไม่ใช้ผู้กระทำผิดทางเพศ²⁸

²⁸ Why is the Intensive Control and Change Programme being introduced?

หลักเกณฑ์ของมาตรการควบคุมอย่างเข้มงวดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ประกอบด้วย²⁹

1. การควบคุมความประพฤติ (Control) เป็นการควบคุมผู้กระทำผิดให้อยู่ภายใน เเคหะสถานของตน โดยมีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานคุมประพฤติและเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่สอดส่องดูแลพฤติกรรมของผู้กระทำผิด หากพบการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ เช่น มีการออกจากเคหะสถานภายในเวลาที่กำหนดห้ามไว้ หรือกรณีที่มีการกระทำผิด ขึ้นใหม่ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะรายงานข้อมูลทั้งหมดแก่พนักงานคุมประพฤติทันที จุดประสงค์ของการควบคุมความประพฤตินี้ใช้เป็นเพียงแค่การลงโทษผู้กระทำผิดเท่านั้น แต่ยังเป็นการติดตามสอดส่อง ความประพฤติเพื่อช่วยลดอาชญากรรมที่อาจจะเกิดขึ้นและให้สังคมมีความปลอดภัย

การจำกัดอิสรภาพและการควบคุมความประพฤติผู้กระทำผิดอย่างใกล้ชิด มีเงื่อนไข ดังนี้

(1) ห้ามออกจากเคหะสถานภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยใช้เครื่องมือ อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว ตั้งแต่เวลา 19.00-07.00น. (จำนวนชั่วโมงของการควบคุมแต่ละวันอาจ เปลี่ยนแปลงได้โดยศาลเป็นผู้กำหนด) อย่างน้อย 12 ชั่วโมง เป็นเวลา 6 เดือน เสมือนว่าผู้กระทำผิด ได้รับการคุมขังในช่วงระยะเวลาสั้นๆ หรือศาลอาจมีคำสั่งให้อยู่ในสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี กว่าที่ผู้กระทำผิดอยู่เดิม เช่น บ้านพักกึ่งวิดิ (Probation Hostel)

(2) มีการตรวจตราสอดส่องโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องถิ่น

(3) เมื่อผู้กระทำผิดฝ่าฝืนเงื่อนไขจะได้รับการลงโทษทันที

2. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Change) หมายถึง การให้ผู้กระทำผิดเข้าไปมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่างๆ โดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานคุมประพฤติกับ Connexions ซึ่งเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับผู้กระทำผิดมาก กล่าวคือ จะคอยให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิต ในทางที่ถูกต้อง เช่น แนะนำทางการศึกษา การฝึกหัดอาชีพ การทำงาน เป็นต้น นอกจากนี้ยัง ได้รับความร่วมมือจาก Jobcentre Plus และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยกันแก้ไขฟื้นฟู พฤติกรรมผู้กระทำผิดต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ข้อบังคับที่เคร่งครัดและกิจกรรมต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย

[Online]. 2003. Available from : <http://www.probation.homeoffice.gov.uk> [22 November 2004]

²⁹ Intensive Control and Change Programme, [Online]. 2003. Available from : <http://www.probation.homeoffice.gov.uk> [22 November 2004]

(1) ช่วงเวลา 3 เดือนแรก ผู้กระทำผิดจะได้รับการควบคุมสอดส่องพฤติกรรมอย่างใกล้ชิดและเข้มงวดประมาณ 18 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ช่วงเดือนที่ 4-6 จะลดระดับการควบคุมสอดส่องลงเหลือ 12 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ แต่ยังคงเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ (Attendance Centre) อย่างต่อเนื่อง

(2) ทำงานชดใช้ความเสียหายแก่สังคมโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน (Unpaid work) เป็นเวลา 7 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ในระหว่าง 3 เดือนแรก) หรือ

(3) ทำงานบริการสาธารณะ เป็นเวลา 100 ชั่วโมง (ในระหว่าง 3 เดือนแรก)

(4) ได้รับการช่วยเหลือทางการศึกษา มีการจ้างงานให้ทำ และได้รับการฝึกอบรมในวิชาชีพ รวมถึงการปลูกฝังให้ประพฤติตนเป็นคนดีในสังคม

(5) ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้กระทำผิดจ่ายค่าทดแทนความเสียหายให้แก่เหยื่อที่ได้รับบาดเจ็บเหยื่อ หรือค่าปรับตามสมควรกับพฤติการณ์

(6) เมื่อพบว่าผู้กระทำผิดปฏิบัติฝ่าฝืนข้อบังคับหรือกลับไปกระทำผิดซ้ำ พนักงานคุมประพฤติจะทำการติดตามและควบคุมตัวเพื่อส่งให้ศาลได้พิจารณาอีกครั้ง และศาลอาจมีคำสั่งให้ใช้มาตรการควบคุมอย่างเข้มงวดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อไป หรือมีคำสั่งอย่างใดแล้วแต่กรณี

3.3.3.3. การป้องกันสังคมจากผู้กระทำผิดร้ายแรง

ระบบงานยุติธรรมทางอาญาของประเทศอังกฤษและเวลส์มุ่งเน้นเพื่อตอบสนองความต้องการความยุติธรรมของประชาชนหรือยุติธรรมถ้วนหน้า (Justice for all) ความปลอดภัยของสังคม (Public Safety) การดูแลผู้เสียหาย (Proper care of victims) รวมทั้งการคิดค้นพัฒนามาตรการทางเลือกในการลงโทษหรือการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดอย่างเหมาะสมเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้น หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต้องทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ ทั้งนี้มีการกำหนดไว้ใน Criminal Justice Act 2003 นอกจากนี้ยังเน้นให้มีการทำงานร่วมกับชุมชนและการเสนอผลงานให้เป็นที่ประจักษ์แก่รัฐบาลรวมทั้งสาธารณชนด้วย

การปกป้องคุ้มครองสาธารณชนในสังคมให้ได้รับความปลอดภัยอันปราศจากการกระทำผิดอันละเมิดต่อกฎหมายของผู้กระทำผิดร้ายแรง (Critical Few) ได้แก่ ผู้กระทำผิดเกี่ยวกับเพศ (Sex Offender) และผู้กระทำผิดร้ายแรง (Violent Offender) นั้น การสร้างความมั่นใจแก่สังคมว่า เมื่อได้ปล่อยผู้กระทำผิดเหล่านั้นกลับเข้าใช้ชีวิตอยู่ในสังคมตามปกติแล้วจะไม่กลับไป

กระทำผิดซ้ำหรือจะไม่ทำอันตรายต่อสังคมอีกต่อไป ย่อมไม่สามารถดำเนินการได้โดยหน่วยงานใด หน่วยงานหนึ่งเพียงหน่วยงานเดียว ต้องมีการประสานการทำงานร่วมมือกันอย่างเป็นระบบ ดังนั้น จึงต้องมีกลไกการทำงานร่วมกันเพื่อการฟื้นฟูผู้กระทำผิดไปสู่การคุ้มครองป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม และความร่วมมือในการทำงานนี้มีขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกันของระบบงานยุติธรรมทางอาญา นั่นคือ ความสงบสุขของประชาชนในสังคมนั่นเอง

การร่วมมือกันทำงานเพื่อป้องกันอันตรายอันจะเกิดขึ้นกับประชาชนในสังคมดังกล่าว เรียกว่าเป็นการทำงานเพื่อป้องกันสังคมโดยพหุภาคี (The Multi-Agency Public Protection Arrangement) เกิดขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 เป็นต้นมา โดยการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานตำรวจ หน่วยงานคุมประพฤติ และหน่วยงานราชทัณฑ์ตลอดจนหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานจัดหาที่พักอาศัยให้ (Housing) หน่วยงานสุขภาพอนามัย (Health) หน่วยงานสังคม (Social services) ร่วมกันจัดการกับผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงสูงต่อสาธารณชนในสังคมซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายอันได้แก่ พระราชบัญญัติ The Criminal Justice and Court Services Act 2000 มาตรา 67-68 และพระราชบัญญัติ The Criminal Justice Act 2003 (แก้ไขใหม่) มาตรา 325-327 โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการบัญญัติเกี่ยวกับการให้หน่วยงานตำรวจ หน่วยงานราชทัณฑ์และหน่วยงานคุมประพฤตินำภารกิจร่วมกันในการป้องกันสังคมใน 42 เขตพื้นที่ของอังกฤษและเวลส์ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้³⁰

1. เพื่อให้มีการแยกจัดการจำแนกความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำและการบริหารงานคดีเฉพาะในผู้กระทำผิดเกี่ยวกับเพศและความรุนแรง
2. เพื่อทบทวนและตรวจสอบการจัดการในความผิดเกี่ยวกับเพศและความรุนแรง
3. เพื่อทบทวนและจัดทำรายงานสรุปผลการปฏิบัติงาน โดยอาศัยบทบัญญัติของกฎหมายที่มอบอำนาจให้รัฐมนตรีกำหนดข้อมูลที่ต้องรายงาน และให้คำแนะนำในการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันสังคม

³⁰ “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชนและการสงเคราะห์ผู้กระทำผิด” รายงานการศึกษาคุณงาน ณ ประเทศสหราชอาณาจักร วันที่ 21-29 กันยายน 2547 กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

การจัดการเพื่อป้องกันสังคมโดยพฤกษศาสตร์มีหลักเกณฑ์ให้แบ่งผู้กระทำผิดออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้กระทำผิดทางเพศตามที่ถูกกำหนดไว้ใน The Sex Offender Act 1997
2. ผู้กระทำผิดเกี่ยวกับความรุนแรง
3. ผู้กระทำผิดที่มีลักษณะความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อสาธารณะ

ผู้กระทำผิดที่มีแนวโน้มก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรง แบ่งออกเป็นกลุ่มได้ 3 ระดับ ระดับที่ 1 เป็นผู้กระทำผิดที่ต้องได้รับการแก้ไขฟื้นฟูภายใต้การดูแลของหน่วยงานเพียงหน่วยงานเดียวซึ่งมักเป็นหน่วยงานคุมประพฤติโดยไม่ต้องมีหน่วยงานอื่นร่วมดำเนินการ

ระดับที่ 2 เป็นผู้กระทำผิดที่ต้องได้รับการแก้ไขฟื้นฟูภายใต้การดูแลของหน่วยงานมากกว่า 1 หน่วยงาน

ระดับที่ 3 เป็นผู้กระทำผิดที่ต้องได้รับการแก้ไขฟื้นฟูภายใต้การดูแลของหลายหน่วยงานร่วมกัน

บทบาทและความรับผิดชอบของหน่วยงานต่างๆเพื่อป้องกันสังคมโดยพฤกษศาสตร์

ปัจจุบันกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานคุมประพฤติ หน่วยงานตำรวจ และหน่วยงานราชทัณฑ์มีความรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อดำเนินการจัดการป้องกันสาธารณชนในสังคมให้มีความปลอดภัยปราศจากการแทรกแซงของเหล่าอาชญากรทั้งหลาย การป้องกันสังคมโดยพฤกษศาสตร์นี้เป็นการร่วมมือกันในการทำงานกับหน่วยงานอื่นๆโดยมีความมุ่งหมายที่จะปกป้องประชาชนที่อยู่อาศัยในสังคมให้ได้รับความสงบสุข ซึ่งแต่ละหน่วยงานที่ร่วมมือกันในการป้องกันสังคมมีภาระความรับผิดชอบดังจะกล่าวต่อไปนี้

1. หน่วยงานคุมประพฤติ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการดูแลสอดส่องผู้กระทำผิดที่ศาลได้พิพากษาลงโทษในชุมชนและผู้กระทำผิดที่ได้รับการพักการลงโทษ ผู้ถูกคุมประพฤตินั้นส่วนใหญ่เป็นผู้ไม่มีนิสัยเป็นอันตรายและมีความเสี่ยงต่อสังคมน้อย จะได้รับการแก้ไขฟื้นฟูภายใต้การดูแลของหน่วยงานคุมประพฤติเพียงหน่วยงานเดียว ไม่ต้องมีหน่วยงานอื่นร่วมดำเนินการด้วย โดยที่ก่อนศาลมีคำพิพากษาพนักงานคุมประพฤตินี้มีหน้าที่เสนอรายงานการสืบเสาะและพินิจแก่ศาล ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยศาลประกอบการพิจารณาพิพากษา ในรายงานได้มีการประเมินความเสี่ยงแนวโน้มการกลับมากระทำผิดซ้ำและสาเหตุที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดต่อผู้อื่นของผู้ถูกคุมประพฤติแต่ละราย

นอกจากนี้ในรายงานการสืบเสาะและพินิจ พนักงานคุมประพฤติต้องทำโครงร่างเสนอแผนการดูแลสอดส่องผู้ถูกคุมประพฤตินั้นขึ้นแรกซึ่งเป็นแผนการบำบัดรักษาฟื้นฟูพฤติกรรม โดยแสดงว่าภายใต้การควบคุมสอดส่องดูแลความประพฤติผู้ถูกคุมประพฤติต้องปฏิบัติตัวอย่างไร และต้องเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆที่เป็นการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมเพื่อป้องกันการกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก สำหรับผู้กระทำผิดทางเพศหรือผู้กระทำผิดร้ายแรง จะต้องลงทะเบียนบันทึกประวัติไว้ที่หน่วยงานตำรวจ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ได้รับการประเมินแล้วว่ามีความเสี่ยงสูงและเป็นอันตรายต่อสังคม ฉะนั้น จึงต้องมีการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆเป็นพหุภาคี เพื่อเป็นการป้องกันอันตรายให้แก่สาธารณชนในสังคม

2. หน่วยงานตำรวจ วัตถุประสงค์ที่สำคัญของหน่วยงานตำรวจ คือ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเพื่อให้ประชาชนในสังคมได้รับความมั่นใจในความปลอดภัย และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข หน่วยงานตำรวจจึงต้องจัดการแก้ไขปัญหาต่างๆที่ได้มีการร้องทุกข์โดยเฉพาะในเรื่องการกระทำผิดทางเพศและอาชญากรรมร้ายแรงอย่างรวดเร็ว มีการสืบสวนและรวบรวมข้อมูลพยานหลักฐานเป็นไปด้วยความละเอียดรอบคอบ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้รับการฝึกอบรมมาแล้วเป็นอย่างดี ในพระราชบัญญัติการกระทำผิดทางเพศ (The Sexual Offences Act 1997) มีบทบัญญัติกำหนดให้ผู้กระทำผิดทางเพศต้องขึ้นทะเบียนบันทึกประวัติกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในภูมิลำเนาที่ตนอาศัยอยู่ นอกจากนี้ในพระราชบัญญัตินี้ยังกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจเพิ่มมากขึ้นเพื่อประโยชน์ในการติดตามผู้ต้องสงสัยหรือผู้กระทำผิด ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจในการยื่นคำขอต่อศาล เพื่อให้ศาลมีคำสั่งลงโทษผู้กระทำผิดตามความเหมาะสมกับการกระทำผิดได้

3. หน่วยงานราชทัณฑ์ ผู้กระทำผิดที่ได้รับโทษจำคุก 12 เดือนขึ้นไป จะอยู่ในความรับผิดชอบของ Probation Case Manager โดยทำงานร่วมกันระหว่าง Case Manager กับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชทัณฑ์ ในการดูแลสอดส่องผู้กระทำผิดที่ได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล และร่วมกันวางแผนการสำหรับปล่อยตัวผู้กระทำผิดเข้าสู่ชุมชน

หน่วยงานราชทัณฑ์ได้ร่วมมือประสานการทำงานกับหน่วยงานคุมประพฤติ และหน่วยงานตำรวจ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่สังคมก่อนที่จะปล่อยตัวผู้กระทำผิดออกจากเรือนจำ โดยเฉพาะผู้กระทำผิดทางเพศและผู้กระทำผิดร้ายแรงลักษณะอื่นๆซึ่งมีการประเมินแล้วว่าเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงสูงมาก โดยผู้กระทำผิดเหล่านั้นจะต้องถูกขึ้นทะเบียนระบุรูปพรรณและถูกควบคุมให้อยู่ในการดูแลสอดส่องของทุกๆหน่วยงานที่รับผิดชอบที่ได้มารวมตัวกัน นอกจากนี้ยังได้รับการบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรมด้วยการเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆสำหรับผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงสูง มีการจัดที่พักอาศัยให้อยู่ในสถานที่เหมาะสมและได้รับการบำบัดทางจิต เป็นต้น

3.3.3.4. มาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับ³¹

บทบัญญัติที่กำหนดอำนาจศาลในการพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดในชุมชน (Community Sentence) คือ พระราชบัญญัติ Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000 เนื่องจากมาตรการควบคุมอย่างเข้มงวดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เป็นหนึ่งในมาตรการที่ลงโทษผู้กระทำความผิดในชุมชน การบังคับใช้มาตรการนี้สามารถดำเนินการได้โดยผ่านคำสั่งลงโทษและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชน (Community Punishment and Rehabilitation Order) ซึ่งเป็นมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดในชุมชนสำหรับผู้ใหญ่ และนอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติ Criminal Justice Act 2003 ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติให้อำนาจศาลในการกำหนดคกฏเกณฑ์ข้อบังคับต่างๆในมาตรการ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

พระราชบัญญัติ Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000³²

มาตรา 51 (1) ผู้ใดอายุ 16 ปีขึ้นไป ได้กระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก หรือศาลเห็นสมควรตามอนุมาตรา (3) ศาลอาจมีคำสั่งดังนี้

(a) กำหนดให้อยู่ภายใต้การดูแลสอดส่อง ในช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่า 12 เดือน หรือไม่มากกว่า 3 ปี

(b) ทำงานโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนตามจำนวนที่ศาลกำหนด ซึ่งรวมกันไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมง หรือไม่เกินกว่า 100 ชั่วโมง

(2) คำสั่งศาลภายใต้อนุมาตรา (1) ของพระราชบัญญัตินี้ ให้หมายถึง คำสั่งลงโทษและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชน*

³¹ Community Sentence , [Online]. 2003. Available from :

<http://www.probation.homeoffice.gov.uk> [22 November 2004]

³² Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000 ภาคผนวก ค. หน้า 149.

* เดิม คือ คำสั่งรวม (Combination Orders) ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็น คำสั่งลงโทษและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชน (Community Punishment and Rehabilitation Orders) โดยพระราชบัญญัติ Criminal Justice and Courts Services Act 2000 มาตรา 45.

- (3) ความเห็นศาลในอนุมาตรา (1) เพื่อต้องการให้เกิดประโยชน์แก่ผู้กระทำผิด คือ
- (a) การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นคนดี หรือ
 - (b) การปกป้องสังคมจากภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากผู้นั้น หรือ เพื่อยับยั้งการก่ออาชญากรรมในอนาคต
- (4) ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งมาตรา 51 (1) ม. 41, ม. 42, ม. 46, ม. 47 และตาราง 2 ของพระราชบัญญัตินี้ ต้องมีความสอดคล้องกับคำสั่งลงโทษและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน
- (a) เท่าที่บทบัญญัติเหล่านั้นกำหนดตามที่ระบุใน (a) ของอนุมาตรา (1) เสมือนเป็นคำสั่งแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน ** และ
 - (b) เท่าที่บทบัญญัติเหล่านั้นกำหนดตามที่ระบุใน (b) ของอนุมาตรา (1) เสมือนเป็นคำสั่งลงโทษในชุมชน ***
- (5) ตาราง 3 ของพระราชบัญญัตินี้ (ในส่วนของบทบัญญัติที่ไม่สามารถอนุโลมใช้กับคำสั่งลงโทษโดยชุมชนได้ (Community Orders) แม้จะมีการยกเลิกคำสั่งโดยใช้หรือไม่ใช้คำสั่งอื่น หรือมีการแก้ไขคำสั่ง) ต้องนำมาใช้เท่าที่สอดคล้องกับคำสั่งลงโทษและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน
- (6) ตาราง 4 ของพระราชบัญญัตินี้ (ในส่วนของบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการกระทำหรือการแก้ไขคำสั่งลงโทษในชุมชนในประเทศอังกฤษและเวลส์ รวมถึงบุคคลที่อาศัยอยู่ในสกอตแลนด์ หรือไอซ์แลนด์เหนือ) ต้องนำมาใช้เท่าที่สอดคล้องกับคำสั่งลงโทษและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน

** เดิม คือ คำสั่งคุมประพฤติ (Probation orders) ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็น คำสั่งแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน (Community Rehabilitation Orders) โดยพระราชบัญญัติ Criminal Justice and Courts Services Act 2000 มาตรา 43.

*** เดิม คือ คำสั่งบริการสาธารณะ (Community Service orders) ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นคำสั่งลงโทษในชุมชน (Community Punishment Orders) โดยพระราชบัญญัติ Criminal Justice and Courts Services Act 2000 มาตรา 44.

พระราชบัญญัติ Criminal Justice Act 2003³³

พระราชบัญญัตินี้ได้ให้อำนาจแก่ศาล ในการกำหนดกฎเกณฑ์ข้อบังคับของมาตรการควบคุมอย่างเข้มงวดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งจะกล่าวแต่ส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรา 204 (1) คำสั่งห้ามออกจากเคหะสถานภายในเวลาที่กำหนด (Curfew Requirement) หมายถึง การกำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องอยู่ในสถานที่และภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้

(2) กำหนดเวลาห้ามออกจากเคหะสถานอาจกำหนดสถานที่ หรือช่วงเวลาที่แตกต่างกันก็ได้ แต่ไม่อาจกำหนดเวลาในแต่ละวันให้น้อยกว่า 2 ชั่วโมง หรือมากกว่า 12 ชั่วโมง

(3) การพิพากษาลงโทษผู้กระทำผิดในชุมชน (Community Sentence) หรือคำสั่งรอกการลงโทษ เมื่อมีคำสั่งห้ามออกจากเคหะสถานภายในเวลาที่กำหนด คำสั่งนั้นก็มีกำหนดเวลาไม่เกินกว่า 6 เดือน นับแต่เริ่มมีคำสั่ง

(4) ---

(5) ---

(6) ก่อนมีคำสั่งห้ามออกจากเคหะสถานภายในเวลาที่กำหนด ศาลต้องพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำสั่ง (รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของบุคคลทั่วไป) ซึ่งอาจจะมีผลต่อการบังคับใช้กับผู้กระทำผิด

มาตรา 215³⁴ (1) คำสั่งดูแลสอดส่องด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring Requirement) หมายถึง ข้อกำหนดแห่งกฎหมายเพื่อความปลอดภัยด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวผู้กระทำผิด ที่ให้ความยินยอม รวมถึงข้อกำหนดอื่นๆ ในระหว่างช่วงเวลาที่ศาลกำหนด หรือเจ้าพนักงานที่รับผิดชอบกำหนด

(2) (a) คำสั่งดูแลสอดส่องด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่

(b) ไม่ใช่บังคับกับผู้กระทำผิดที่ไม่ให้ความยินยอม

(3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้กำหนดความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานผู้ดูแลสอดส่องด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์

³³ Criminal Justice Act 2003 ภาคผนวก ค. หน้า 150.

³⁴ Criminal Justice Act 2003 ภาคผนวก ค. หน้า 151.

(4) ก่อนเริ่มบังคับใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการดูแลสอดส่องผู้กระทำผิด
เจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบต้องแจ้งแก่

- (a) ผู้กระทำความผิด
- (b) ผู้ที่เป็นต้นเหตุของการสอดส่อง และ
- (c) บุคคลใดก็ตามที่ตกอยู่ภายใต้อนุมาตรา (2) (b)

มาตรา 214³⁵ (1) คำสั่งให้เข้าร่วมในกิจกรรมของศูนย์ (Attendance Centre Requirement) หมายถึง
ข้อกำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องเข้าร่วมในศูนย์ที่จัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ ในระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้

(2) ผู้กระทำผิดต้องเข้าร่วมในกิจกรรมของศูนย์ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 12 ชั่วโมง
หรือไม่มากกว่า 36 ชั่วโมง

(3) ห้ามมิให้ศาลมีคำสั่งให้เข้าร่วมในศูนย์ เว้นแต่ ศาลเห็นสมควรให้ผู้กระทำผิดนั้น
เข้าร่วม โดยคำนึงถึงผู้กระทำความผิดแต่ละรายและพฤติการณ์แวดล้อมอื่นๆ

(4) เจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบต้องบอกกล่าวแก่ผู้กระทำผิดที่มาเข้าร่วมในศูนย์เป็นครั้งแรก

(5) เจ้าพนักงานศูนย์จะเป็นผู้ควบคุมดูแลพฤติการณ์ต่างๆของผู้กระทำผิด

(6) ผู้กระทำผิดต้องเข้าร่วมในศูนย์แต่ละวันไม่มากกว่า 3 ชั่วโมง

มาตรา 199³⁶ (1) ทำงานชดใช้ความเสียหายแก่สังคมโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน (Unpaid work
Requirement) หมายถึง ข้อกำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องทำงานชดใช้ความเสียหายแก่สังคมโดยไม่ได้
รับค่าตอบแทน

(2) ผู้กระทำผิดต้องทำงานตามที่ศาลกำหนด

(a) ไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมง และ

(b) ไม่มากกว่า 300 ชั่วโมง

(3) ภายหลังการนั่งพิจารณา หากศาลเห็นว่าจำเป็นหรือตามคำแถลงของเจ้าพนักงาน
ห้ามมิให้ศาลมีคำสั่งให้ทำงานชดใช้ความเสียหายแก่สังคมโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน เว้นแต่ผู้กระทำผิด
เป็นผู้ที่มีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติงานภายใต้ข้อกำหนดได้

³⁵ Criminal Justice Act 2003 ภาคผนวก ค. หน้า 151.

³⁶ Criminal Justice Act 2003 ภาคผนวก ค. หน้า 150.

(4) ภายใต้อนุมาตรา (3) เจ้าพนักงาน หมายถึง

(a) คณะกรรมการคุมประพฤติท้องถิ่น ในกรณีที่ผู้กระทำผิดอายุ 18 ปี ขึ้นไป

(b) คณะกรรมการคุมประพฤติท้องถิ่น นักสังคมสงเคราะห์ท้องถิ่น หรือ สมาชิกทีมควบคุมเยาวชนผู้กระทำผิด (Youth Offending Team) ในกรณีที่ผู้กระทำผิดอายุต่ำกว่า 18 ปี

(5) ศาลมีคำสั่งแก่ผู้กระทำความผิดกรณีเดียวผิดกฎหมายหลายบทและรวมถึงคำสั่งทำงาน งดใช้ความเสียหายแก่สังคมโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนด้วยแล้ว ศาลอาจกำหนดชั่วโมงการทำงาน หรือเพิ่มคำสั่งอื่นอีกได้ แต่จำนวนชั่วโมงการทำงานทั้งหมดต้องไม่เกินกว่าอัตราสูงสุดที่กำหนดไว้ในอนุมาตรา (2) (b)

3.4. ข้อดีและข้อเสียของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม

เมื่อได้ศึกษาถึงตัวอย่างมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มในต่างประเทศแล้ว ส่วนนี้จะได้วิเคราะห์ถึงผลดีและผลเสียเบื้องต้น โดยพิจารณาจากหัวข้อต่อไปนี้

3.4.1. ความมีประสิทธิภาพของการควบคุมสอดส่อง

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นมาตรการกำหนดให้ผู้กระทำผิดอยู่ภายใต้การควบคุมสอดส่องอย่างเข้มงวดมากกว่าการคุมประพฤติแบบปกติ กล่าวคือ กำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องมารายงานตัว 5 ครั้งภายใน 1 สัปดาห์ อีกทั้งมีกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับที่เพิ่มมากขึ้น อาทิเช่น คำสั่งห้ามออกจากเคหสถานภายในเวลาที่ศาลกำหนด การทำงานบริการสาธารณะ เป็นต้น เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรการคุมประพฤติแบบปกติแล้ว มีเงื่อนไขหรือข้อกำหนดให้รายงานตัวต่อเจ้าพนักงานคุมประพฤติเดือนละครั้งบ้าง 2-3 เดือนครั้งบ้าง ซึ่งความถี่ของการรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก กล่าวคือ ระยะเวลารายงานตัวที่ห่างกันมากนั้น พนักงานคุมประพฤติย่อมไม่มีโอกาสทราบได้ว่าผู้ถูกคุมประพฤติได้กระทำความผิดเงื่อนไขหรือกระทำความผิดขึ้นใหม่บ้างหรือไม่ ส่วนจำนวนครั้งที่ต้องรายงานตัวก็เป็นเรื่องที่มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เพราะการรายงานตัวบ่อยๆ นั้นจะทำให้พนักงานคุมประพฤติทราบความเคลื่อนไหวทุกกระยะ ซึ่งยากแก่การที่จะปกปิดหรือรายงานเท็จ แต่การรายงานตัวเพียงครั้งหรือสองครั้งในระยะเวลาที่ห่างกันพนักงานคุมประพฤติมีโอกาสจะทราบความเคลื่อนไหวของผู้ถูกคุมประพฤติได้น้อย

โดยที่มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มไม่สามารถใช้ได้กับผู้กระทำผิดทุกคน ฉะนั้น จึงต้องมีการคัดเลือกถึงลักษณะและประเภทผู้กระทำผิด โดยเน้นเฉพาะผู้กระทำผิดคดีอาญาร้ายแรง

แต่ผู้นั้นต้องมีประวัติหรือภูมิหลังที่ดี กระทำผิดด้วยความพลั้งพลาดหรืออารมณ์ชั่ววูบ และไม่มีนิสัยเป็นอาชญากร เป็นต้น

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม จึงก่อให้เกิดผลดีในแง่ที่ว่าเสมือนเป็นมาตรการในการลงโทษผู้กระทำผิดแนวใหม่ที่สามารถปรับใช้กับผู้กระทำผิดแต่ละรายอย่างได้ผล ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้กระทำผิดแต่ละคนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันยังสามารถแยกผู้กระทำผิดออกจากสังคมได้ โดยให้อยู่ในความควบคุมหาจำต้องใช้วิธีการลงโทษโดยการจำคุกแต่หนทางเดียวไม่ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบหลายประการต่อผู้กระทำผิดและไม่เกิดผลต่อการแก้ไขหรือปรับปรุงนิสัยของผู้กระทำผิด เนื่องจากผู้ต้องโทษในเรือนจำมีจำนวนมากไม่สามารถดูแลแก้ไขนิสัยเฉพาะคนได้ ดังนั้น จึงมีการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษที่ไม่แตกต่างกัน

ส่วนผลเสียของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มอาจกล่าวได้ว่า เมื่อมีข้อกำหนดเงื่อนไขระเบียบกฎเกณฑ์ที่มีความเคร่งครัดและเข้มงวดมากขึ้นเพียงใด ผลที่ตามมา คือ การละเมิดกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่างๆอาจเกิดขึ้นได้ง่ายกว่าการคุมประพฤติแบบปกติ ทำให้มีโอกาสถูกเพิกถอนการคุมประพฤติได้มาก แต่ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสาเหตุที่ว่ามีการสอดส่องและเพิ่มจำนวนการรายงานตัวกับพนักงานคุมประพฤติอย่างบ่อยครั้งย่อมทำให้พบการกระทำผิดมากขึ้น ซึ่งหากเป็นการคุมประพฤติแบบปกตินานๆครั้งกว่าจะมีการรายงานตัวหรือมีการสอดส่องผู้กระทำผิด ความผิดที่พบย่อมมีจำนวนที่น้อยกว่าเป็นธรรมดา

3.4.2. ขั้นตอนการนำมาใช้

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม มีข้อดีในแง่ที่ว่ามีความยืดหยุ่นสูงมาก สามารถนำมาใช้ใช้ในขั้นตอนก่อนส่งตัวผู้กระทำผิดเข้าสู่เรือนจำ (front-end) ได้แก่ การปรับใช้กับวิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือคำสั่งระงับโทษโดยกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติแทนการลงโทษจำคุก จากการศึกษามาตรการคุมประพฤติแบบเข้มในมลรัฐจอร์เจียพบว่าน้อยกว่า 18% กลับมากระทำผิดอีก นอกจากนี้ยังสามารถใช้มาตรการนี้ในขั้นตอนภายหลังการลงโทษจำคุก(back-end) ได้แก่ การพักการลงโทษ ดังตัวอย่างในมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ที่มีการใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำผิดที่ได้รับโทษจำคุกมาแล้ว การใช้มาตรการนี้จะเป็นการควบคุมความประพฤติผู้กระทำผิดที่ได้รับการพักการลงโทษซึ่งเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงสูงในการที่จะกระทำผิดซ้ำ

การประเมินผลในรัฐนิวเจอร์ซีย์ ภายหลังจากการเข้าสู่มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรการคุมประพฤติแบบปกติพบว่าลดจำนวนการกระทำผิดซ้ำลง 21-29% เนื่องจากผู้กระทำผิดที่ได้รับการพักการลงโทษและเข้าสู่มาตรการนี้ ได้รับการบำบัดและแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมนิสัยจากกิจกรรมต่างๆมากกว่าการคุมประพฤติแบบปกติ

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มไม่เพียงแต่นำมาใช้บังคับกับผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่เท่านั้น ยังสามารถนำมาปรับใช้บังคับกับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนได้อีกด้วยตามตัวอย่างที่ได้ศึกษาจากประเทศอังกฤษ เป็นต้น จากที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่าสามารถปรับใช้มาตรการนี้ได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม

3.4.3. ค่าใช้จ่าย

ในส่วนของค่าใช้จ่ายนั้น นักวิจัยจากสถาบันRANDรายงานว่าพบข้อเสียจากการใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มในหลายๆรัฐ กล่าวคือ มีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้นถึง 50% เมื่อเปรียบเทียบกับการคุมประพฤติแบบปกติ จากการสำรวจพื้นที่ที่ใช้มาตรการนี้คำนวณค่าใช้จ่ายรายวันโดยประมาณ คุมประพฤติแบบปกติใช้จ่ายประมาณ 2-5 เหรียญ คุมประพฤติแบบเข้ม 7-15 เหรียญ เรือนจำ 35-65 เหรียญ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะมีค่าใช้จ่ายในการจ้างพนักงานคุมประพฤติแบบเข้มขึ้นมาแยกออกเป็นพิเศษต่างหากจากพนักงานคุมประพฤติแบบปกติ ขณะเดียวกันในหลักเกณฑ์ของมาตรการนี้มีการควบคุมห้ามมิให้ออกจากเคหะสถานตามเวลาที่ศาลกำหนด โดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับประเทศที่ไม่ได้ผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศ ราคาของอุปกรณ์ย่อมมีราคาแพงทำให้รัฐบาลต้องเสียค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้ค่าใช้จ่ายต่างจากการคุมประพฤติแบบปกติ

หากพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายในเรือนจำแล้ว พบข้อดีในแง่ที่ว่าค่าใช้จ่ายในมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มจะน้อยกว่าค่าใช้จ่ายในเรือนจำ มลรัฐจอร์เจียและนิวเจอร์ซีย์สามารถประหยัดงบประมาณรายจ่ายได้ถึง 7,000 เหรียญต่อปี นอกจากนี้จะช่วยรัฐบาลประหยัดงบประมาณรายจ่ายที่จะต้องสูญเสียไปกับค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน ที่จะต้องดูแลจำนวนนักโทษภายในเรือนจำแล้ว มาตรการนี้จะเป็นอีกหนึ่งหนทางในการที่จะลดปริมาณผู้กระทำผิดไม่ให้เข้าสู่เรือนจำ โดยการควบคุมความประพฤติและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดนอกเรือนจำ ซึ่งมีประสิทธิภาพและได้ผลดีไม่ต่างจากการควบคุมตัวไว้ในเรือนจำ อีกทั้งยังทำให้รัฐบาลไม่ต้องแก้ไขปัญหามหาชนในพื้นที่ว่างภายในเรือนจำโดยการสร้างเรือนจำขึ้นใหม่ กรณีนี้ยิ่งจะเป็นการเสียเงินงบประมาณแผ่นดินค่อนข้างมหาศาล วิธีการคุมประพฤติแบบเข้มจึงเป็นวิธีที่คุ้มค่าและประหยัดมากกว่าด้วย

3.4.4. ปัญหาสังคม

ผู้กระทำผิดที่รับการคุมประพฤติแบบเข้มจะได้รับการแก้ไขฟื้นฟูและรับการบำบัดรักษาตามปัญหาของผู้กระทำผิดแต่ละราย ย่อมก่อให้เกิดผลดีต่อผู้กระทำผิดภายหลังการพ้นโทษแล้ว กล่าวคือ ในกิจกรรมต่างๆที่ผู้กระทำผิดต้องเข้าร่วมจะทำให้ผู้กระทำผิดมีทัศนคติที่ดีต่อการดำรง

อยู่ในสังคม ได้รับโอกาสในการปรับตัวเข้ากับสังคมได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่าผู้กระทำผิดที่ต้องโทษจำคุก ไม่สร้างภาระเพิ่มขึ้นให้กับสังคมอีกต่อไป

นอกจากนี้จากสถิติการจ้างงานในมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ พบว่ามีอัตราการจ้างงานที่เพิ่มขึ้น 95% เป็นผลเนื่องมาจากเงื่อนไขในมาตรการที่มีข้อกำหนดไว้ชัดเจนว่า ผู้ที่ได้รับการคุมประพฤติแบบเข้มจะต้องได้รับการจ้างงานเพื่อที่จะมีรายได้ในการเลี้ยงชีพตนและครอบครัวประกอบกับตามหลักเกณฑ์การคุมประพฤติแบบเข้มแล้ว กำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องเสียค่าธรรมเนียมซึ่งผู้กระทำผิดสามารถนำรายได้นั้นมาจ่ายค่าธรรมเนียมได้

3.4.5. การยอมรับต่อการนำไปใช้

แม้ว่ามาตรการคุมประพฤติแบบเข้มจะเป็นมาตรการใหม่สำหรับประเทศไทย แต่ในต่างประเทศแล้วมาตรการนี้ได้รับการยอมรับจากชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลดีของการสอดส่องผู้กระทำผิดอย่างเข้มงวดทำให้สังคมและประชาชนในสังคมได้รับความมั่นใจในความปลอดภัยของตนเองและชุมชนมากขึ้น เพราะมีมาตรการลงโทษผู้ถูกคุมประพฤติที่ปฏิบัติผิดเงื่อนไขหรือผู้กระทำผิดขึ้นใหม่ในทันที วิธีการนี้จะเป็นการแยกผู้กระทำผิดออกจากสังคมโดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขการควบคุมที่เคร่งครัดมาก โดยเฉพาะที่ประเทศอังกฤษและเวลส์ได้มีการจัดการเพื่อป้องกันสังคมโดยการทำงานอย่างใกล้ชิดของหลายๆหน่วยงานร่วมกันเป็นพหุภาคี (The Multi-Agency Public Protection Arrangements) เพื่อจัดการและปกป้องคุ้มครองประชาชนในสังคมให้ปลอดภัยจากผู้กระทำผิดร้ายแรงอีกด้วย

จากการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า การใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งในบทต่อไปจะได้วิเคราะห์ถึงความเหมาะสมของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม หากมีการนำมาบังคับใช้ในประเทศไทยต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

การนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้ในประเทศไทย

4.1. การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่

4.1.1 ความเหมาะสมในการนำมาบังคับใช้

ปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย มีรูปแบบของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่แตกต่างกันออกไปเพื่อให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิด การกระทำผิด และสาเหตุของการกระทำผิด โดยได้จัดแบ่งวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ วิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในระบบเรือนจำ (custodial treatment) กับวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำหรือในชุมชน (non-custodial treatment) แต่ไม่ว่าจะปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแบบใดต่างก็มีเป้าหมายเดียวกัน นั่นคือ การควบคุมอาชญากรรม และการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดไม่ให้กระทำผิดซ้ำพร้อมกันนี้กระบวนการยุติธรรมมีความพยายามที่จะแก้ไขผู้กระทำผิดควบคู่ไปกับการลดภาระของเรือนจำลง แต่กระนั้นภาวะคนล้นคุกยังคงดำรงอยู่และขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากระบบงานยุติธรรมของไทยมิได้ปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งไม่ได้สร้างเครื่องมือให้กับบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมไว้ใช้สำหรับในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด¹ อาทิเช่น กฎหมายไทยเปิดโอกาสให้ผู้พิพากษาได้ใช้ดุลพินิจในการลงโทษก่อนข้างจะจำกัดมาก โดยเฉพาะดุลพินิจในการเลือกใช้วิธีการลงโทษแบบต่างๆหรือการใช้มาตรการเล็งโทษจำคุก เป็นผลให้มีการนำโทษจำคุกมาใช้เป็นจำนวนมาก แม้ในปัจจุบันจะมีการใช้มาตรการรอกการลงโทษและรอกการกำหนดโทษตามหลักเกณฑ์ของประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 ซึ่งมีลักษณะเป็นการเล็งโทษจำคุกให้แก่ผู้กระทำผิดที่ศาลลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปีและไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อนหรือเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นความผิดที่กระทำผิดโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ โดยศาลจะพิจารณาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิดในด้านต่างๆตามแนวทางที่กฎหมายกำหนด หากเห็นเป็นการสมควรศาลจะรอกการกำหนดโทษผู้กระทำผิดหรือกำหนดโทษไว้ก่อนแล้วรอกการลงโทษที่กำหนดไว้ โดยมีเงื่อนไขการคุมประพฤติให้ผู้กระทำผิดต้องปฏิบัติตามหรือไม่ก็ได้ แต่ถึงอย่างไรโทษจำคุกยังเป็นมาตรการที่ถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย อีกทั้งยังมีผู้กระทำผิดคดีเล็กน้อยหรือทำผิดโดยพลั้งพลาด

¹ “กรอบการวิจัยกฎหมายและระบบกระบวนการยุติธรรม,” เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง การจัดทำแผนแม่บทวิจัยกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ณ ห้องประชุม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 23 ธันวาคม 2546. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

อีกจำนวนมากที่ไม่สมควรจะใช้โทษจำคุกหลงเข้ามาในระบบเรือนจำ ซึ่งโทษจำคุกนั้นสมควรใช้เฉพาะผู้กระทำความผิดที่เป็นมืออาชีพหรือเป็นอันตรายต่อสังคมจริงเท่านั้น เหตุที่เป็นเช่นนี้เพียงเพราะกฎหมายของไทยยังขาดมาตรการที่เป็นทางเลือกอื่นๆ โดยเฉพาะมาตรการที่อยู่กึ่งกลางระหว่างการคุมประพฤติกับมาตรการจำคุก เพราะมาตรการที่เป็นทางเลือกแทนการจำคุกอื่นๆ ที่มีอยู่ในขณะนี้ยังไม่ถูกนำมาใช้อย่างเต็มที่ และเพราะโทษจำคุกเป็นโทษที่มักจะนำมาใช้ปฏิบัติสำหรับคดีทุกประเภท²

เรือนจำจึงเป็นที่รวมของผู้กระทำความผิดที่เป็นทั้งคนร้ายและคนที่ลี้ภัยพลัด ทำให้เกิดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ หากพิจารณาจากสถิติแนวโน้มในรอบ 40 กว่าปีที่ผ่านมาจำนวนผู้ต้องขังได้เพิ่มมากขึ้นโดยตลอด ยกเว้นบางปีที่มีการพระราชทานอภัยโทษซึ่งทำให้จำนวนผู้ต้องขังลดลงไปบ้างแต่ไม่นานก็จะกลับเพิ่มขึ้นอีก

การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ต้องขังดังกล่าว ก่อให้เกิดความแออัดขัดเคืองในเรือนจำทำให้ผู้ต้องขังต้องกิน นอน และขับถ่ายอย่างแออัด ผู้ต้องขังจำนวนมากต้องว่างงานเนื่องจากไม่มีสถานที่ฝึกงานและไม่มียานเพียงพอที่จะแจกจ่ายให้ ทำให้ผู้ต้องขังคิดฟุ้งซ่านและคิดหลบหนีจากเรือนจำ³ ในภาวะเช่นนี้เจ้าหน้าที่เรือนจำไม่สามารถดูแลผู้ต้องขังได้อย่างทั่วถึงรวมทั้งไม่สามารถที่จะปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสถานที่แออัดและอัตราค่าเลี้ยงเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้น

ในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาที่ประสบกับปัญหาภาวะคนล้นคุกเช่นเดียวกับประเทศไทยแต่ปัจจุบันอเมริกามีอัตราผู้ต้องโทษจำคุกต่ำมาก ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากอัตราการเกิดอาชญากรรมในประเทศอยู่ในระดับต่ำ และอีกส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากนโยบายทางอาญาในการใช้โทษจำคุก⁴ กล่าวคือ มีการใช้มาตรการเล็งโทษจำคุกให้ศาลได้เลือกบังคับใช้ในลักษณะต่างๆ อย่างหลากหลาย อาทิเช่น การใช้โทษปรับ การชะลอฟ้อง การจำคุกในวันหยุด การควบคุมตัวไว้ที่บ้าน อีกทั้งยังมีการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ซึ่งมาตรการที่ว่าเป็นมาตรการเล็งโทษจำคุกที่มีระดับความเข้มข้นในการบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดที่ไม่มีพฤติกรรมร้ายแรง แต่มีความเสี่ยงที่จะกระทำความผิดขึ้นอีก หรือใช้กับผู้กระทำความผิดที่ไม่เหมาะสมกับการใช้มาตรการคุมประพฤติปกติในการ

² นัทธี จิตสว่าง, “แนวทางการปฏิรูปการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในประเทศไทย,” บทบัญญัติ เล่ม 54 ตอน 4, หน้า 36.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 36.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 37.

ควบคุมดูแลและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด มาตรการลงโทษระดับกลางนี้ได้แก่ การคุมประพฤติแบบเข้ม การทำงานสาธารณะแทนการจำคุก การคุมประพฤติแบบฝึกค่ายทหาร การใช้ศูนย์ควบคุม เป็นต้น โทษจำคุกจึงมิใช่เป้าหมายของการลงโทษและมีใช้เป็นมาตรการที่เหมาะสมกับผู้กระทำผิดทุกประเภท แต่เป็นเพียงวิธีการอย่างหนึ่งในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด

ดังนั้น กระบวนการยุติธรรมของไทยสมควรที่จะพิจารณาทางเลือกอื่นๆแทนการใช้โทษจำคุก หรือมาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิดมาใช้สำหรับผู้กระทำผิดบางประเภทให้มากขึ้น ซึ่งยังมีวิธีการอื่นๆอีกหลายวิธี ตามแต่ลักษณะของความหนักเบาของคดีและลักษณะของผู้กระทำผิด ซึ่งเป็นผลจากแนวคิดในการลงโทษผู้กระทำผิดยุคใหม่ที่มุ่งไปสู่การแก้ไขและช่วยเหลือผู้กระทำผิด ให้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างบูรณาการ และอาจมีผลต่อการแก้ปัญหาความแออัดในเรือนจำ ประกอบกับวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศที่ทำให้มีปัญหาข้อขัดข้องและไม่เหมาะสมหากจะแก้ปัญหาของเรือนจำโดยการสร้างเรือนจำเพิ่มขึ้น ซึ่งรัฐจะต้องใช้งบประมาณมากกว่ามาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิด

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มตามที่เสนอในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นหนึ่งในรูปแบบของมาตรการลงโทษระดับกลาง ที่เหมาะสมจะใช้บังคับกับกลุ่มผู้กระทำผิดที่ไม่มีลักษณะนิสัยเป็นอันตรายโหดเหี้ยม แม้ว่าจะได้กระทำผิดในคดีอาญาร้ายแรงแต่การกระทำผิดนั้นไม่ได้เกิดจากความตั้งใจหรือมีเจตนาที่จะประทุษร้ายคงเป็นเพียงกระทำผิดไปด้วยความพลั้งพลาด อารมณ์โมโหชั่วคราวเท่านั้น มาตรการลงโทษผู้กระทำผิดกลุ่มนี้สมควรที่จะใช้มาตรการที่มีลักษณะคาบเกี่ยวกันระหว่างการคุมประพฤติแบบปกติกับการลงโทษจำคุกโดยใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม เพื่อเป็นการอุดช่องว่างของระบบการลงโทษไม่ให้มีบทลงโทษที่เบาหรือหนักจนเกินไป อาจกล่าวได้ว่ามาตรการคุมประพฤติแบบเข้มนี้มีความเคร่งครัดและเข้มงวดไม่แตกต่างกับโทษจำคุก สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การลงโทษได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสามารถแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมผู้กระทำผิดได้มีประสิทธิภาพกว่าการต้องโทษจำคุกด้วย

ความเหมาะสมของการบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม จำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบรวมถึงข้อจำกัดบางประการในการนำมาบังคับใช้ แม้ว่ามาตรการคุมประพฤติแบบเข้มจะมีความเหมาะสมในการนำมาบังคับใช้เพื่อเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของศาลที่ใช้แทนโทษจำคุก ทั้งส่งผลให้ระบบการลงโทษ และมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในประเทศไทยมีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติมากขึ้นก็ตาม แต่ก็มีข้อจำกัดบางประการซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

1. ต้องมีการคัดเลือกลักษณะและประเภทของผู้กระทำผิดที่สามารถใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม ซึ่งเป็นส่วนที่มีความสำคัญมากในทางปฏิบัติ เพราะผู้กระทำผิดที่จะใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มจะต้องได้รับการพิจารณาคัดเลือก โดยผ่านกระบวนการจำแนกประเภทผู้กระทำผิด (Classification System)⁵ ซึ่งถือเป็นหัวใจในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการเสนอความเห็นของพนักงานคุมประพฤติในขั้นตอนของการสืบเสาะและพินิจว่าจะเลือกใช้วิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแบบใด (จำคุก/คุมประพฤติ/รอลงโทษฯลฯ) จึงจะเหมาะสม อีกทั้งยังเป็นข้อมูลที่จะสามารถนำไปใช้ในการวางแผนแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้ต่อไป ส่วนในขั้นตอนการควบคุมและสอดส่องการจำแนกจะช่วยให้พนักงานคุมประพฤติสามารถวางแผนการแก้ไขฟื้นฟู และให้ความช่วยเหลือที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาหรือความต้องการความช่วยเหลือของผู้กระทำผิดแต่ละราย และยังเป็นข้อมูลในการจัดระดับการควบคุมและสอดส่อง โดยแบ่งระดับความเข้มงวดในการควบคุมและสอดส่องเป็นระดับ เข้มงวด ปานกลาง ไม่เข้มงวด เพื่อให้การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างแท้จริง มีแนวทางปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกันมีความเป็นมาตรฐานในระดับสากลมากขึ้น

2. ต้องมีการประเมินความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำและการประเมินสภาพปัญหาความต้องการของผู้กระทำผิด (Risk and Needs Assessment)⁶ ซึ่งเมื่อได้แยกประเภทผู้กระทำผิดแล้ว สิ่งที่ต้องปฏิบัติควบคู่กับการจำแนกผู้กระทำผิด นั่นคือ การประเมินความเสี่ยงและผลที่ได้จากการประเมินนั้น สามารถนำมากำหนดระดับความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำและสภาพปัญหาความต้องการ หากผู้ถูกคุมประพฤติดูที่มีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำสูงและหรือมีปัญหาความต้องการที่จะต้องเข้าไปดูแลช่วยเหลือโดยเร่งด่วน ก็จะถูกกำหนดให้มีระดับการควบคุมและสอดส่องแบบเข้มงวด สำหรับผู้ถูกคุมประพฤติดูที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดต่ำและหรือมีปัญหาความต้องการความช่วยเหลือสงเคราะห์บ้าง จะได้รับการควบคุมสอดส่องในระดับปานกลาง ส่วนผู้ถูกคุมประพฤติดูที่ไม่มีแนวโน้มกระทำผิดและมีแนวโน้มฟื้นการคุมประพฤติโดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปดูแลแก้ไข แต่อาจช่วยแนะนำหรือช่วยเหลือเล็กน้อยจะได้รับการควบคุมและสอดส่องในระดับต่ำหรือไม่เข้มงวด ผลดีที่เกิดขึ้นจากการประเมินความเสี่ยงและความต้องการคือ สามารถกำหนดอัตราค่าล้างของพนักงานคุมประพฤติ เพื่อรองรับปริมาณคดีได้อย่างเหมาะสม

⁵ กระทรวงยุติธรรม รายงานประจำปี พ.ศ. 2545 กรมคุมประพฤติ

⁶ คู่มือการจำแนกประเภทผู้กระทำผิด, กองวิชาการและแผนงาน กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม (เอกสารหมายเลข 8/2544)

และสามารถกำหนดงบประมาณค่าใช้จ่ายที่จะต้องสูญเสียไปกับการควบคุมสอดส่องในแต่ละระดับได้ง่ายอีกด้วย

3. การประเมินผลซ้ำ (Reassessment)⁷ ควรมีการประเมินผลความเสี่ยงซ้ำอย่างสม่ำเสมอ กล่าวคือ พนักงานคุมประพฤติจะต้องทบทวนหรือตรวจสอบแผนการดำเนินงานในแต่ละจำนวนคดี เพื่อให้มั่นใจว่าแผนการคุมความประพฤติที่กำหนดไว้ทั้งหมดมีความถูกต้องสมบูรณ์โดยมีวัตถุประสงค์ของการติดตามผลการดำเนินงาน คือ

- (1) เพื่อทบทวนว่ามีข้อมูลใดเปลี่ยนแปลงจากการประเมินครั้งแรกหรือไม่
- (2) เพื่อปรับวิธีการควบคุมสอดส่องให้เหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้ถูกคุมประพฤติ
- (3) เพื่อทบทวนและปรับแผนการช่วยเหลือให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้ถูกคุมประพฤติ
- (4) เพื่อดูความก้าวหน้าและแนวโน้มของการคุมประพฤติว่าจะพ้นคุมประพฤติด้วยดีหรือผิดเงื่อนไข

4. พนักงานคุมประพฤติที่รับผิดชอบคดีจะต้องได้รับการอบรมระบบต่างๆ (Various System) อย่างพอเพียงทั้งในประเทศและต่างประเทศไม่ใช่ได้รับการอบรมเพียงการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement) หรือการช่วยเหลือสวัสดิการทางสังคม (Social Welfare) แก่ผู้กระทำผิดเท่านั้น แต่ต้องได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับผู้กระทำผิดแต่ละประเภทมากขึ้น อีกทั้งยังต้องมีความรู้อื่นๆ ประกอบด้วย เช่น จิตวิทยา พฤติกรรมศาสตร์ อาชญาวิทยา ทักษะวิทยา สังคมสงเคราะห์ หลักศาสนา ตลอดจนการประสานทรัพยากรชุมชนมาประยุกต์ใช้ในการให้ความช่วยเหลือควบคุมดูแล แนะนำตักเตือนและให้การสงเคราะห์ผู้กระทำผิด เพื่อให้มีพนักงานคุมประพฤติที่เชี่ยวชาญคดีแต่ละประเภทอย่างแท้จริง⁸ นอกจากนี้จำเป็นต้องมีอัตรากำลังพนักงานคุมประพฤติที่เหมาะสมกับปริมาณคดี (ปริมาณผู้ถูกคุมประพฤติ) และในกรณีที่มีการประสานการติดตามสอดส่องโดยทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจร่วมกับทางเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยเช่นกัน

⁷ สักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์ “การปฏิบัติผู้กระทำผิดในชุมชนกับการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง,” วารสารกรมคุมประพฤติ ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 เม.ย.- มิ.ย. 2546 หน้า 7-8.

⁸ “กระบวนทัศน์ใหม่ของกระบวนกรยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด,” เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 1 วันที่ 17-18 กรกฎาคม 2546 ณ ศูนย์ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จ. นนทบุรี. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

5. การนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการติดตาม จะต้องมีการศึกษาวิจัยในเรื่องข้อกำหนดร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ศาล อัยการ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมราชทัณฑ์ ตลอดจนต้องวิเคราะห์งบประมาณค่าใช้จ่ายเพื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายมาตรการควบคุมตัวผู้กระทำผิดในเรือนจำ⁹

6. การนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้ ในช่วงแรกอาจติดขัดด้านงบประมาณ ประกอบกับสถานการณ์ในปัจจุบันขาดอัตรากำลังของพนักงานคุมประพฤติ อาจยังไม่เหมาะสมในการบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม จำเป็นต้องเพิ่มบุคลากรผู้ปฏิบัติงานให้เพียงพอแก่การปฏิบัติงานก่อน อีกทั้งการจัดซื้อเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีราคาค่อนข้างสูง ซึ่งทั้งสองกรณีส่วนตัวผู้ศึกษาเห็นว่าไม่น่าจะก่อให้เกิดปัญหาแต่ประการใด เพราะการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการติดตามเป็นเพียงเงื่อนไขประการหนึ่งในมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเท่านั้น ศาลจะกำหนดให้นำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการติดตามหรือไม่ก็ได้ แต่อย่างไรก็ดีหากรัฐบาลยอมเพิ่มงบประมาณในการดำเนินงานต่างๆสำหรับการปฏิบัติงานนอกเรือนจำ ย่อมจะเป็นการลงทุนที่ได้ประโยชน์มากกว่าแทนที่จะเสียงบประมาณอย่างมหาศาลในการสร้างเรือนจำ หรือสถานที่ควบคุมขึ้นใหม่ อีกทั้งการเพิ่มบุคลากรผู้ทำหน้าที่ดูแลผู้กระทำผิด ย่อมส่งผลดีทั้งต่อตัวผู้กระทำผิดที่ง่ายต่อการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรม และเป็นสร้างตำแหน่งงานให้กับบัณฑิตที่ว่างงานอยู่เป็นจำนวนมากในขณะนี้ด้วย

4.1.2 แนวทางการบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นมาตรการเล็งโทษจำคุก ในลักษณะปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชนซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของมาตรการลงโทษระดับกลางที่บังคับใช้อย่างแพร่หลายในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ในประเทศไทยแล้วยังไม่เคยมีการนำมาใช้บังคับมาก่อนจึงเป็นเรื่องที่ใหม่มากสำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย โดยเฉพาะกรมคุมประพฤติซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ ฉะนั้น ในส่วนนี้ผู้ศึกษาขอเสนอแนวทางการบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มแยกพิจารณาได้ดังนี้

4.1.2.1. การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นเงื่อนไขประกอบในการคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56

การที่จะนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม มาใช้เป็นเงื่อนไขการคุมประพฤติได้นั้น ต้องพิจารณาก่อนว่าผู้กระทำผิดนั้นเป็นผู้กระทำผิดที่ศาลสามารถใช้ดุลพินิจเพื่อรอการกำหนดโทษ

⁹ กระทรวงยุติธรรม รายงานประจำปี พ.ศ. 2546 กรมคุมประพฤติ

หรือรอการลงโทษได้หรือไม่เสียก่อน เพราะกฎหมายกำหนดเฉพาะกรณีที่ศาลรอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษแก่ผู้กระทำผิดเท่านั้น ที่ศาลมีดุลพินิจในการพิจารณาบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติประกอบในระหว่างที่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษแก่ผู้กระทำผิดนั้นได้ หากความผิดนั้นไม่เข้าหลักเกณฑ์รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษแล้ว ก็ไม่สามารถนำมามาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาบังคับใช้ได้ เนื่องจากมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นเพียงเงื่อนไขในการคุมประพฤติ จึงต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดเช่นเดียวกัน

หลักเกณฑ์ที่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษผู้กระทำผิด ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 วรรคแรกนั้น พอสรุปหลักเกณฑ์สำคัญๆ ได้ดังนี้

1. ความผิดที่กระทำลงนั้นต้องมีโทษจำคุก หมายถึง คดีที่มีโทษอื่นๆ เช่น กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน ไม่อาจใช้วิธีการคุมประพฤติกับผู้กระทำผิดได้ เมื่อพิจารณาตามเจตนารมณ์ของมาตรา 56 แล้ว เห็นได้ว่าคำนึงถึงการรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษเป็นมาตรการหลัก จึงได้บัญญัติให้รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษ มีเฉพาะโทษจำคุกที่ยังมีโอกาสกลับตัวได้ ส่วนโทษอื่นๆ ไม่มีเหตุผลที่จะรอ¹⁰

2. ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หมายถึง ความผิดที่ได้กระทำไปต้องไม่ร้ายแรง ซึ่งศาลกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และจะเป็นโทษจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่นก็ได้ ดังนั้น บรรดาความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 3 ปี หรือแม้เกิน 3 ปี แต่หากโทษในที่สุดศาลจะลงโทษนั้นไม่เกิน 3 ปีหรือคดีที่มีโทษขั้นต่ำตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป ก็อยู่ในข่ายที่สามารถใช้วิธีการคุมประพฤติได้

3. ผู้กระทำผิดไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนหากเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนต้องเป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ซึ่งหลักเกณฑ์นี้เป็นการกำหนดเพื่อที่มุ่งจะให้รอการลงโทษได้เฉพาะกับผู้กระทำผิดไม่ร้ายแรงเท่านั้น และศาลไม่อาจมีดุลพินิจก้าวล่วงในส่วนนี้ได้ แต่ต้องทำการพิจารณาข้อเท็จจริงตามขอบเขตการบังคับใช้ตามที่กฎหมายบัญญัติเอาไว้เท่านั้น

ส่วนหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 วรรคสองนั้น จะเป็นการกำหนดแนวทางการใช้ดุลพินิจ กำหนดวิธีการและแนวทางที่ศาลจะใช้ประกอบการพิจารณาว่าควรจะรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษแก่ผู้กระทำผิดหรือไม่ และจะใช้มาตรการคุมประพฤติดกับผู้

¹⁰ จิตติ ดิงศภัทย์ คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 1 ตอนที่ 2 พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2529), หน้า 1049.

กระทำผิดอย่างไร ทั้งนี้จะเกิดขึ้นในขั้นตอนหลังจากที่ศาลได้พิจารณาถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำผิดว่าอยู่ในขอบเขตที่ศาลอาจจะรอกการลงโทษได้แล้ว โดยกฎหมายกำหนดว่าในการพิจารณารอกการลงโทษตามมาตรา 56 นี้ ให้ศาลคำนึงถึง อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือเหตุอื่นอันควรปรานี ซึ่งถือเป็นการวางแนวทางการใช้ดุลยพินิจอย่างกว้างว่าศาลจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยใดบ้างในการใช้ดุลยพินิจรอกการกำหนดโทษหรือวางเงื่อนไขการคุมประพฤติแก่ผู้กระทำผิดซึ่งจะมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาที่มีความครอบคลุมถึงปัจจัยต่างๆเกี่ยวกับตัวผู้กระทำผิดเกือบทั้งหมด

แนวทางการใช้ดุลยพินิจตามมาตรา 56 ในการรอกการลงโทษหรือการใช้มาตรการคุมประพฤติกับผู้กระทำผิดนี้ ถือว่าเป็นการให้อำนาจศาลในการใช้ดุลยพินิจอย่างกว้างขวางเพราะหากเป็นกรณีที่ผู้กระทำผิดอยู่ในหลักเกณฑ์หรือขอบเขตที่จะรอกการลงโทษได้แล้ว ก็ไม่มีหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดหรือจำกัดวิธีการพิจารณาแต่อย่างใด ซึ่งมีผลดี คือ ศาลสามารถพิจารณาโดยอิสระถึงผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคลได้อย่างละเอียด ในเรื่องปัจจัยต่างๆที่กฎหมายกำหนดมาให้ต้องพิจารณา แต่ผลเสียที่ได้รับคือ การใช้ดุลยพินิจของศาลที่อาจจะขึ้นอยู่กับปัจเจกบุคคลหรือตัวผู้พิพากษาแต่ละคนมากเกินไปอันอาจก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในการรอกการลงโทษ หรือกำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติแก่ผู้กระทำผิดแต่ละคนได้

ดังนั้น การพิจารณาหลักเกณฑ์การรอกการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 ทำให้สรุปได้ว่า การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มในฐานะเป็นเงื่อนไขการคุมประพฤติตามมาตรา 56 วรรคสองนั้น ต้องมีหลักเกณฑ์ขั้นต้น คือ ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ศาลจะรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษเช่นเดียวกับการที่กำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติอื่นๆ ตามมาตรา 56 วรรคสองเสียก่อน กล่าวคือ ผู้กระทำผิดที่จะถูกกำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติแบบเข้มได้ต้องเป็นผู้กระทำผิดที่ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนหรือเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษที่เกิดจากความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษเท่านั้น ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้ดุลยพินิจของศาลที่จะพิจารณารอกการลงโทษให้ผู้กระทำผิดหรือไม่ด้วย

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มที่มีการบังคับใช้ในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกาหรืออังกฤษ ต่างก็ใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำผิดในคดีอุกฉกรรจ์ แม้ว่าความผิดในคดีอุกฉกรรจ์จะมีลักษณะร้ายแรงก็ตามแต่ลักษณะนิสัยส่วนตัวของผู้กระทำผิดโดยแท้แล้ว มิใช่เป็นผู้ที่มีสันดานเป็นอาชญากรหรือไม่ใช่ผู้ที่มีลักษณะอันตรายร้ายแรง ฉะนั้น การบังคับใช้มาตรการนี้จึงจำเป็นต้องมีการคัดเลือกผู้กระทำผิด โดยการแบ่งแยกประเภทผู้กระทำผิดและใช้บังคับกับผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงในการกระทำผิดสูงเท่านั้น (High Risk Offenders)

การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มในฐานะเงื่อนไขการคุมประพฤติ จำเป็นต้องพิจารณาถึงเงื่อนไขการคุมประพฤติที่จะกำหนดแก่ผู้กระทำผิดตามมาตรา 56 วรรคสองด้วยว่ามีข้อจำกัดในการบังคับใช้อย่างไรหรือไม่ เพราะเงื่อนไขการคุมประพฤติที่บัญญัติไว้ในกฎหมายมีลักษณะเป็นการกำหนดแยกเป็นข้อๆอย่างชัดเจน มิได้บัญญัติเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลยพินิจใดๆก็ได้ในการกำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติโดยไร้ขอบเขต ซึ่งจากการพิจารณาเงื่อนไขการคุมประพฤติผู้กระทำผิดที่กำหนดไว้ในมาตรา 56 วรรคสอง ทั้ง 5 ข้อโดยละเอียดแล้ว ผู้ศึกษามีความเห็นว่ามีเงื่อนไขการคุมประพฤติ ที่เปิดโอกาสให้ศาลสามารถกำหนดมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นเงื่อนไขการคุมประพฤติกับผู้กระทำผิดได้ คือ เงื่อนไขการคุมประพฤติตามมาตรา 56 วรรคสอง (5) ที่บัญญัติว่า “เงื่อนไขอื่นๆตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด เพื่อแก้ไขฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีก”

เงื่อนไขการคุมประพฤติตามมาตรา 56 วรรคสอง (5) นี้ เป็นเงื่อนไขการคุมประพฤติที่บัญญัติขึ้นมาใหม่เพิ่มจากเงื่อนไขการคุมประพฤติที่มีอยู่เดิมตามผลของมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2532¹¹ ซึ่งเหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติมในส่วน of เงื่อนไขการคุมประพฤตินี้ เพื่อต้องการให้นำวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแบบก้าวหน้ามาบังคับใช้กับผู้กระทำผิดได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น¹² เพราะการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้กระทำผิดที่ศาลพิพากษาให้รอการลงโทษในกฎหมายอาญา ก่อนที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ยังไม่เหมาะสมแก่การควบคุมดูแลและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดบางประเภทอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้มีขอบเขตของเงื่อนไขการคุมประพฤติที่กว้างขวางขึ้น

การปรับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นเงื่อนไขในมาตรา 56 วรรคสอง (5) ก็คือ เป็นเงื่อนไขอื่นๆตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีก และเป็นการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำผิดต้องได้รับการควบคุมสอดส่องจากพนักงานคุมประพฤติอย่างเคร่งครัด โดยมีเงื่อนไขที่ศาลต้องเพิ่มเติมมากขึ้นจากเงื่อนไขการคุมประพฤติแบบปกติ ได้แก่

¹¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 106 ตอนที่ 127 หน้า 1(ฉบับพิเศษ) วันที่ 11 สิงหาคม 2532.

¹² บันทึกหลักการและเหตุผลท้ายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2532.

1. การห้ามออกจากเคหะสถานในเวลากลางคืนหรือในช่วงเวลาที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ
2. การกำหนดให้มีการรายงานตัวที่บ่อยครั้งขึ้นกว่าเดิมโดยเน้นการไปตรวจ ณ ที่พักหรือการโทรศัพท์เพื่อตรวจสอบการอยู่หรือไม่อยู่ของผู้ถูกคุมประพฤติ
3. การตรวจหาสารเสพติดและแอลกอฮอล์

ดังนั้น การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มตามเงื่อนไขในมาตรา 56 วรรคสอง (5) นั้นย่อมเป็นการก่อให้เกิดผลในการแก้ไขฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีกตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นกัน การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มในฐานะเป็นเงื่อนไขคุมประพฤติโดยศาลในชั้นตอนนี้ จึงไม่จำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงกฎหมายใดๆ เพราะบทบัญญัติกฎหมายเปิดโอกาสและเอื้อต่อการบังคับใช้อยู่แล้ว

4.1.2.2. การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นเงื่อนไขประกอบในกรณีที่ใช้ดุลยพินิจเพื่อชะลอฟ้องต่อผู้กระทำผิด

การคุมประพฤติในชั้นชะลอการฟ้อง เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมิติใหม่ของกระบวนการยุติธรรมอีกช่องทางหนึ่งซึ่งเป็นมาตรการทางกฎหมายที่เพียรพยายามแสวงหาแนวทางและวิธีแก้ปัญหาการกระทำผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรง หรือผู้กระทำผิดไปโดยพลั้งพลาดมิได้เป็นอาชญากรโดยกมลสันดานและรู้สำนึกในความผิดทั้งพร้อมจะรับการแก้ไขฟื้นฟู จากกระบวนการที่ประกอบด้วยองค์กรของภาครัฐและประชาชนร่วมกันดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมมิใช่การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่เป็นหน้าที่ขององค์กรภาครัฐแต่เพียงฝ่ายเดียวดังที่เคยเป็นมาและลำพังเครื่องมือภาครัฐ ยังไม่อาจแก้ปัญหาด้านความสงบเรียบร้อยของสังคมได้ตามที่คาดหวัง ดังนั้น มาตรการชะลอการฟ้องจึงเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

การให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด จะเป็นการเรียนรู้การแก้ปัญหของสังคมด้วยสมาชิกในสังคมร่วมกันรับผิดชอบเอง ก่อให้เกิดการเอื้ออาทรต่อกันของสมาชิกในสังคม ทำให้สังคมเกิดความเข้มแข็งนำไปสู่ความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ มาตรการชะลอการฟ้องจึงเป็นมาตรการที่มีความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ในอนาคต¹³

¹³ “มาตรการชะลอการฟ้องตามแนวทางและวิธีการใหม่,” เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง การนำมาตรการชะลอการฟ้องและต่อรองคำรับสารภาพมาใช้ในประเทศไทย ณ โรงแรมรามารการ์เด็นส์ หลักสี่ กรุงเทพมหานคร 29-30 มีนาคม 2546. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

มาตรการชะลอการฟ้อง มีวัตถุประสงค์หลักในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่มีใช้การกระทำผิดคดีนิสัย หรือไม่มีลักษณะเป็นอาชญากรให้สามารถกลับตนเป็นคนดีของสังคมและเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของประเทศ การให้โอกาสผู้กระทำผิดได้กลับตัวภายใต้สภาพสังคมที่เป็นอยู่ตามปกติโดยมิได้แยกตัวออกมาจากสังคม ย่อมไม่ส่งผลกระทบต่อความอบอุ่นของครอบครัว ทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่นและเข้มแข็ง ทำให้เห็นได้ว่ามาตรการชะลอการฟ้องจะเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการจัดระเบียบสังคมอีกด้วย

คดีที่อยู่ในหลักเกณฑ์เรื่องอัตราโทษหรือฐานความผิด ที่สามารถใช้มาตรการชะลอการฟ้องได้แล้ว พนักงานอัยการยังต้องพิจารณาถึงสภาพของการกระทำผิด พฤติการณ์แห่งคดี การบรรเทาผลร้ายของการกระทำผิด การบรรเทาความเสียหายแก่ผู้เสียหาย อายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต อาชีพ ฐานะ ตลอดจนเหตุผลอื่นๆ อันสมควรแล้ว เห็นว่าการชะลอการฟ้องไว้ก่อนจะเป็นผลดีต่อผู้ต้องหาต่อสังคมและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหามากกว่าการฟ้องต่อศาล พนักงานอัยการจะแจ้งให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการต่อไปตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามกฎหมายชะลอการฟ้อง หรือตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยการคุมประพฤติ ถึงแม้ว่าปัจจุบันกฎหมายชะลอการฟ้องของไทยจะยังไม่ผ่านการพิจารณาและประกาศใช้ แต่ในทางปฏิบัติแล้วพนักงานอัยการได้ดำเนินการชะลอการฟ้องผู้กระทำผิดบางประเภท อาทิเช่น ผู้กระทำผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 เบี่ยงเบนผู้ติดยาเสพติดออกจากกระบวนการยุติธรรม หรือในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าการฟ้องคดีจะมีผลกระทบต่อผู้กระทำผิดโดยไม่จำเป็นหรือเป็นภาระแก่กระบวนการยุติธรรมมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ พนักงานอัยการย่อมมีดุลยพินิจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการสั่งไม่ฟ้องผู้กระทำผิดรายนั้นได้ เป็นต้น

ในต่างประเทศ ที่มีการนำมาตรการชะลอการฟ้องของพนักงานอัยการมาบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรมนั้น มีการกำหนดให้ผู้ต้องหาที่ได้รับการพิจารณาให้ชะลอฟ้องจากพนักงานอัยการไว้ก่อนจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมประพฤติบางประการ ในขณะที่พนักงานอัยการชะลอฟ้องด้วยหรือให้บรรเทาความเสียหายอื่นๆ เช่น ให้มีการชดเชยค่าเสียหายและการทำงานบริการสังคม การยินยอมที่จะปรับพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องและสามารถใช้วิธีการคุมประพฤติควบคู่ไปด้วย¹⁴ ซึ่งในกรณีที่พนักงานอัยการกำหนดเงื่อนไขในการคุมประพฤติแก่ผู้ได้รับการชะลอฟ้องนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าสามารถที่จะนำเอามาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้บังคับได้ โดยบัญญัติให้เป็นเงื่อนไขอย่างหนึ่งที่ผู้ได้รับการชะลอฟ้องต้องปฏิบัติตามภายในระยะเวลาที่กำหนด หากผู้ได้รับการชะลอฟ้อง

¹⁴ กระทรวงยุติธรรม รายงานประจำปี 2545 , กรมคุมประพฤติ

ปฏิบัติตามเงื่อนไขในมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มได้ อำนาจการฟ้องคดีของพนักงานอัยการที่ได้ชะลอการฟ้องไว้ก็จะสิ้นสุดลงนั่นเอง แต่อย่างไรก็ดีกรณีดังกล่าวเป็นเพียงข้อเสนอแนะเบื้องต้นเท่านั้น จำเป็นต้องมีการพิจารณาถึงขั้นตอนและรายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ต่อไปในอนาคต

4.1.2.3. การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำผิดที่ต้องโทษจำคุกระยะสั้น

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 ของไทย มีแนวทางที่มุ่งบังคับใช้เพื่อเลี้ยงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำผิด อีกทั้งมีแนวความคิดที่ว่า การลงโทษจำคุกระยะสั้นไม่สามารถตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายการลงโทษได้ เนื่องจากระยะเวลาในการรับโทษจำคุกสั้นเกินกว่าที่จะอบรมแก้ไขนิสัยของผู้กระทำผิด ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวผู้กระทำผิดเองในด้านชื่อเสียง ครอบครัวย และสังคม การนำวิธีการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษมาใช้ จึงมุ่งแก้ไขอบรมนิสัยของผู้ถูกลงโทษให้กลับตัวมีพฤติกรรมที่ดี แต่หลักเกณฑ์การรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษโดยมีเงื่อนไขคุมประพฤติประกอบด้วยหรือไม่ก็ตาม หากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้นั้นมีจุดอ่อนอยู่ 2 ประการ ดังนี้

ประการแรก คือ หลักเกณฑ์การรอกการลงโทษหรือรอกการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 นั้นกำหนดไว้ค่อนข้างแคบ กล่าวคือคำนึงถึงอัตราโทษจำคุกที่ศาลจะลงแก่ผู้กระทำผิดเป็นสำคัญ ย่อมมีผลกระทบต่อผู้กระทำผิดบางกรณีที่ไม่สมควรถูกลงโทษจำคุกในเรือนจำแต่ผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดในส่วนของอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ที่ศาลจะใช้ดุลยพินิจพิจารณารอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษได้ ซึ่งทำให้ผู้กระทำผิดนั้นต้องถูกลงโทษจำคุกโดยไม่จำเป็น

ประการที่สอง คือ ผู้กระทำผิดที่ได้รับการพิจารณารอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษนั้น จะต้องไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนหรือหากเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน จะต้องเป็นโทษในความผิดฐานประมาทหรือความผิดลหุโทษ ซึ่งตรงจุดนี้เองที่กฎหมายไทยไม่มีขอบเขตจำกัดระยะเวลา เมื่อเกิดกรณีที่ผู้กระทำผิดนั้นเคยต้องโทษจำคุกมาก่อนและมีใช้ความผิดฐานประมาทหรือความผิดลหุโทษ แต่การกระทำผิดนั้นได้เกิดขึ้นเมื่อเวลาผ่านไปนานนับสิบปีและการกระทำผิดครั้งต่อมา แม้จะเป็นการกระทำผิดที่สมควรได้รับการเห็นใจหรือมีเหตุอันควรปราณีและเข้าหลักเกณฑ์การรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษตามกฎหมายทุกประการ แม้ศาลจะมองเห็นความไม่เหมาะสมของโทษจำคุกที่จะต้องลงแก่ผู้กระทำผิดนั้นก็ตาม ก็ไม่มีมาตรการทางกฎหมายใดที่จะช่วยเลี้ยงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำผิดได้

จุดอ่อนของหลักเกณฑ์การรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษประการแรกตามที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น หากพิจารณากฎหมายในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกาแล้วจะพบว่า มีการวางหลักเกณฑ์ในการเข้าสู่มาตรการคุมประพฤติ ก่อนข้างเปิดโอกาสแก่ศาลในการใช้ดุลพินิจอย่างกว้างขวาง ยกตัวอย่างในมลรัฐจอร์เจีย ตามประมวลกฎหมายอาญาของรัฐจอร์เจียมาตรา 34¹⁵ ได้บัญญัติถึง กรณีที่ศาลสามารถมีคำสั่งคุมประพฤติได้กับผู้กระทำผิดคดีอาญาร้ายแรงที่ศาลพิพากษาจำคุกตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป เว้นแต่ในคดีที่มีอัตราโทษหนักเท่านั้น ไม่สามารถมีคำสั่งให้คุมประพฤติได้ให้แก่ โทษประหารชีวิต หรือโทษจำคุกตลอดชีวิต เป็นต้น นั่นก็หมายความว่าสหรัฐอเมริกาแม้ผู้กระทำผิดเคยต้องโทษจำคุกมาก่อนแต่ศาลสามารถสั่งคุมประพฤติได้ เว้นแต่การกระทำผิดนั้นเป็นคดีที่มีโทษหนักเท่านั้น

แนวทางการบังคับใช้ มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำผิดแทนการต้องโทษจำคุกระยะสั้นนั้น จำเป็นจะต้องมีการแก้ไขกฎหมายเพื่อเปิดช่องให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจเลือกบทลงโทษได้กว้างขวางและครอบคลุมความผิดฐานต่างๆที่มีอัตราโทษที่สูงขึ้น ในการตั้งรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษโดยมีเงื่อนไขคุมประพฤติแบบเข้ม ซึ่งไม่ถูกจำกัดในหลักเกณฑ์ที่ศาลจะต้องลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปีเท่านั้น ซึ่งน่าจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ความยุติธรรมและที่สำคัญ คือ จะก่อคุณอนันต์แก่ผู้สมควรได้รับโอกาสมิให้ต้องได้รับผลร้ายจากการต้องโทษจำคุกด้วย

โดยลักษณะของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มนั้น แม้จะบังคับใช้กับผู้กระทำผิดคดีอาญาร้ายแรงก็ตาม แต่มิใช่ว่าบุคคลที่กระทำผิดอาญาขั้นร้ายแรงจะมีความเป็นอาชญากรโดยสันดานหรือกระทำผิดคิดนิสัยเหมือนกันทุกคน บางคนที่กระทำผิดคดีอาญาร้ายแรงอาจเกิดจากสาเหตุหรือปัจจัยภายนอกหลายประเภทประกอบกันไป ทำให้บุคคลนั้นกระทำไปเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรืออาจเป็นเพราะอารมณ์ชั่ววูบก็เป็นได้ ทั้งนี้จึงจำเป็นที่จะต้องมีการจัดแบ่งแยกประเภทและคัดกรองผู้กระทำผิดโดยผ่านกระบวนการสืบเสาะของพนักงานคุมประพฤติมาแล้วเป็นอย่างดี

ดังนั้น หลักเกณฑ์การรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษโดยกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติที่ศาลจะต้องลงโทษจำคุกผู้กระทำผิดไม่เกิน 3 ปี ตามมาตรา 56 หากมีการนำมาตราการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้บังคับ ต้องมีการขยายหลักเกณฑ์ในส่วนของอัตราโทษจำคุกที่ศาลจะรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษจากไม่เกิน 3 ปี เป็น ไม่เกิน 5 ปี เพื่อบังคับใช้กับผู้กระทำผิดในคดีอาญาร้ายแรงและผู้กระทำผิดนั้นยังคงอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมได้ อีกทั้งยังเป็นอัตราโทษที่ไม่สูงจนเกินไป การขยายอัตราโทษทำให้ศาลมีทางเลือกเพิ่มขึ้นในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดไม่จำกัดอยู่แต่เพียงอัตราโทษที่เป็นฐานความผิดเล็กน้อย แต่ยังรวมถึงอัตราโทษที่

¹⁵ Code of Georgia Annotated ภาคผนวก ก. หน้า 143.

กฎหมายกำหนดว่าเป็นความผิดที่รุนแรงมากขึ้น ให้ได้รับการพิจารณาลงโทษตามความเหมาะสม และความจำเป็นแห่งพฤติการณ์ของผู้กระทำผิด เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดสามารถที่จะกลับตัวเป็นคนดีและสามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการใช้กฎหมายได้อย่างลงตัวไม่เข้มงวดจนเกินไป ซึ่งจะเป็นผลดีทั้งต่อผู้ใช้กฎหมายและผู้อยู่ภายใต้กฎหมายอีกด้วย¹⁶

ส่วนจุดอ่อนประการที่สอง เรื่องหลักเกณฑ์ต้องไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือหากเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนจะต้องเป็นโทษในความผิดฐานประมาทหรือความผิดลหุโทษ ซึ่งจุดนี้ที่กฎหมายไทยไม่มีขอบเขตจำกัดระยะเวลาตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น หากมีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 โดยตัดคำว่า

“ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ”

ดังเช่นประมวลกฎหมายอาญาของรัฐจอร์เจียที่บัญญัติเพียงกว้างๆว่า “ศาลสามารถมีคำสั่งคุมประพฤติให้กับผู้กระทำความผิดคืออาชญากรร้ายแรงที่ศาลพิพากษาจำคุกตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป เว้นแต่เว้นแต่ในคดีที่มีอัตราโทษหนัก” ฉะนั้น คดีที่ไม่สามารถมีคำสั่งให้คุมประพฤติได้ ได้แก่ โทษประหารชีวิต หรือโทษจำคุกตลอดชีวิต เป็นต้น

เช่นนี้ ย่อมทำให้ศาลสามารถมีคำสั่งรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษกับผู้กระทำผิดที่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษมาแล้วเป็นระยะเวลา นับสิบปี โดยนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมากำหนดเป็นเงื่อนไขของการคุมประพฤติผู้นั้นได้ หรืออาจแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 โดยเปลี่ยนจากเดิมเป็น

“ต้องไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนหรือเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่พ้นโทษมาแล้วเป็นระยะเวลา 5 ปี (หรือ 10 ปี) และหลังจากพ้นโทษแล้วยังไม่เคยกระทำความผิดขึ้นอีก” เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁶ วัชรภรณ์ จิตรชุ่ม, “การหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกโดยงานคุมประพฤติ ศึกษาเฉพาะอัตราโทษการรอกการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2545), หน้า 79.

4.1.2.4. การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นทางเลือก เมื่อเพิกถอนการคุมประพฤติในชั้นรอการลงโทษ

เมื่อศาลได้กำหนดเงื่อนไขในการคุมประพฤติแก่ผู้กระทำความผิด ที่ได้รับการรอการลงโทษแล้ว ผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขต่างๆตามที่ศาลกำหนดโดยอยู่ภายใต้การสอดส่องดูแลของพนักงานคุมประพฤติตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 56 หากผู้ถูกคุมประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือมีการละเมิดเงื่อนไขที่ศาลได้วางไว้ อาจทำให้ผู้ถูกคุมประพฤตินั้นถูกเพิกถอนการคุมประพฤติได้ โดยคำสั่งศาลให้คงใช้วิธีการคุมประพฤติ และใช้วิธีการจำคุกตามที่วางโทษไว้แต่เดิมแทน ส่วนหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่บัญญัติถึงกรณีที่ศาลสามารถเพิกถอนคำสั่งคุมประพฤติแยกได้เป็น 2 กรณี คือ 1. กรณีผู้ถูกคุมประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือมีการละเมิดเงื่อนไข 2. กรณีผู้ถูกคุมประพฤติกระทำความผิดขึ้นใหม่

1. กรณีผู้ถูกคุมประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข หรือมีการละเมิดเงื่อนไข

เมื่อมีการละเมิดหรือฝ่าฝืนเงื่อนไขคุมประพฤติขึ้น พนักงานคุมประพฤติควรพิจารณาว่าการฝ่าฝืนเงื่อนไขคุมประพฤตินั้นได้กระทำโดยเจตนาหรือจงใจที่จะละเมิดเงื่อนไขหรือไม่ เพราะบางกรณีผู้ถูกคุมประพฤติอาจลืมหรือพลั้งเผลอ หรือมีเหตุจำเป็นที่ต้องกระทำในเหตุการณ์เฉพาะหน้าอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น มีเหตุอันสมควรเกี่ยวกับเรื่องภายในครอบครัวบางประการทำให้ต้องออกจากบ้านในเวลากลางคืน หรือเหตุที่ทำให้ผู้ถูกคุมประพฤติต้องกระทำผิดเงื่อนไขคุมประพฤติในเรื่องเล็กน้อยๆมิใช่เงื่อนไขสำคัญ เช่น มีเหตุจำเป็นที่จะต้องทำงานในเวลากลางคืน เป็นต้น

จากสถิติรายงานการคุมประพฤติของไทย เงื่อนไขที่ผู้ถูกคุมประพฤติฝ่าฝืนมากที่สุด คือ การไม่มารายงานตัวตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด ซึ่งถ้ามีเหตุจำเป็นหรือไม่สามารถเดินทางมาได้เนื่องจากขัดสนทางการเงินขอมยเป็นการฝ่าฝืนเงื่อนไขเพียงเล็กน้อย แต่หากผู้ถูกคุมประพฤติไม่ขอมยมารายงานตัวกับพนักงานคุมประพฤติเลย พนักงานคุมประพฤติจะต้องใช้ดุลยพินิจพิจารณาว่าผู้ถูกคุมประพฤติมีเจตนาจงใจฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือไม่ด้วย และพนักงานคุมประพฤติจะต้องออกหนังสือเตือนให้ผู้ถูกคุมประพฤติมารายงานตัว เมื่อผู้ถูกคุมประพฤตินั้นยังไม่มาพนักงานคุมประพฤติจะต้องออกไปตามตัวถึงที่อยู่อาศัยหรือที่ทำงานของผู้นั้น เพื่อให้ทราบเหตุขัดข้องที่ไม่สามารถมารายงานตัวได้ หรือกรณีที่มีเหตุควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกคุมประพฤติหลบหนี พนักงานคุมประพฤติต้องรีบทำรายงานเสนอให้ศาลทราบเพื่อให้ศาลมีคำสั่งและดำเนินการต่อไป¹⁷

¹⁷ นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, การคุมประพฤติและการพักการลงโทษ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2532), หน้า 169.

เมื่อพนักงานคุมประพฤติได้รายงานความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการควบคุมความประพฤติของผู้ถูกคุมประพฤติแต่ละราย ทั้งในทางดีและเลวที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วงเวลาของการคุมประพฤติแก่ศาล อาทิเช่น ผู้ถูกคุมประพฤติป่วยต้องเข้ารับการรักษาผ่าตัด หรือเป็นอัมพาตไม่สามารถมารายงานตัวได้ หรือการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขเนื่องจากผู้ถูกคุมประพฤติถึงแก่กรรม เป็นต้น กรณีเหล่านี้มีผลให้ศาลอาจแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนคำพิพากษาหรือคำสั่งข้อหนึ่งข้อใดที่กำหนดไว้ตามมาตรา 56 ได้

ผลของการที่ผู้ถูกคุมประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติที่ศาลได้กำหนดไว้ตามมาตรา 56 ศาลอาจตัดเตือนผู้กระทำผิดนั้นหรือจะกำหนดโทษที่ยังไม่ได้กำหนดหรือลงโทษซึ่งรอไว้ นั่นก็ได้ ทั้งนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 57 ที่บัญญัติว่า

“เมื่อความปรากฏแก่ศาลเองหรือความปรากฏตามคำแถลงของพนักงานอัยการ หรือเจ้าพนักงานว่าผู้กระทำผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังที่ศาลกำหนดตามมาตรา 56 ศาลอาจตัดเตือนผู้กระทำผิดนั้น หรือจะกำหนดโทษที่ยังไม่ได้กำหนดหรือลงโทษซึ่งรอไว้ นั่นก็ได้”

ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

- (1) ศาลอาจพิจารณาเห็นสมควรเพียงแต่เรียกตัวผู้กระทำผิดเงื่อนไขมาตัดเตือนให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่อไป
- (2) ถ้าคดีนั้นศาลรอการกำหนดโทษไว้ ศาลอาจใช้วิธีกำหนดโทษที่รอการกำหนดขึ้นใหม่ต่อไปตามระยะเวลาเดิมอีกก็ได้
- (3) ศาลอาจเห็นสมควรให้ลงโทษที่ได้กำหนดไว้ตั้งแต่แรก หรือการที่ศาลใช้ดุลยพินิจสั่งให้เพิกถอนการคุมประพฤติแล้วลงโทษจำคุก ทั้งนี้ยอมแล้วแต่พฤติการณ์ที่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขว่าร้ายแรงเพียงใด

ในกรณีนี้เป็นดุลยพินิจของศาลในการที่เลือกใช้วิธีการใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องตัดเตือนก่อนแล้วจึงสั่งลงโทษภายหลัง¹⁸

¹⁸ อุทัย อติแพทย์, การคุมประพฤติผู้ใหญ่: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ศรีสมบัติการพิมพ์ จำกัด, 2527), หน้า 120.

2. กรณีผู้ถูกคุมประพฤติกระทำผิดขึ้นใหม่

ถ้าผู้ถูกคุมประพฤติกระทำความผิดขึ้นใหม่ ซึ่งความผิดที่ได้กระทำขึ้นใหม่นี้จะต้องเป็นการกระทำความผิดภายในเวลาที่ศาลรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษเอาไว้ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 58 วรรคแรก ดังนี้

“เมื่อความปรากฏแก่ศาลเองหรือความปรากฏตามคำแถลงของโจทก์หรือเจ้าพนักงานว่า ภายในเวลาที่ศาลกำหนดตามมาตรา 56 ผู้ที่ถูกศาลพิพากษาได้กระทำความผิดอันมิใช่ความผิดที่ได้กระทำไปโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดนั้น ให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังกำหนดโทษที่รอการกำหนดไว้ในคดีก่อนบวกเข้ากับโทษในคดีหลังหรือบวกโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลังแล้วแต่กรณี”

ซึ่งสรุปสาระสำคัญของมาตรา 58 วรรคแรกได้ดังนี้

(1) ผู้ถูกคุมประพฤติจะต้องกระทำผิดขึ้นใหม่ภายในเวลาที่ศาลรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษเอาไว้ภายในระยะเวลา 5 ปี ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ส่วนศาลจะพิพากษาคดีเมื่อใดสามารถรวมโทษที่รอไว้เข้าไปด้วยได้

(2) ความผิดที่ได้กระทำขึ้นใหม่นั้นต้องไม่ใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษและศาลพิพากษาลงโทษจำคุกผู้นั้น โดยไม่มีเหตุยกเว้นโทษแล้วจึงเอาโทษที่รอไว้มารวมได้

(3) ศาลที่พิพากษาคดีหลังต้องบวกโทษที่รอการลงโทษไว้เข้ากับโทษในคดีหลังแล้วแต่กรณี ในกรณีเช่นนี้เป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องพิจารณาว่าถ้าศาลที่พิจารณาในคดีแรกรอการกำหนดโทษไว้ ก็ให้ศาลที่พิจารณาในคดีหลังกำหนดโทษสำหรับในคดีแรกที่รอกำหนดไว้แล้วรวมกับโทษที่กำหนดในคดีหลังเป็นโทษทั้งหมดที่ผู้กระทำผิดจะต้องได้รับ แต่ถ้าศาลในคดีแรกได้รอการลงโทษไว้ ศาลที่พิจารณาในคดีหลังก็นำโทษที่รอการลงโทษไว้มารวมกับโทษที่จะลงโทษในคดีหลังรวมเป็นโทษทั้งหมดที่ผู้กระทำผิดจะต้องได้รับ

ทั้ง 2 กรณีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่ง ภายหลังเมื่อพนักงานคุมประพฤติได้รายงานการสอดส่องผู้ถูกคุมประพฤติให้ศาลทราบ ศาลจะมีคำสั่งแก้ไขวิธีการคุมประพฤติหรือศาลสั่งยกเลิกการคุมประพฤติ กรณีเช่นนี้ทำให้ผู้ถูกคุมประพฤติถูกเพิกถอนการคุมประพฤติ และศาลจะมีคำสั่งลงโทษโดยใช้วิธีการจำคุกตามที่วางโทษไว้แต่เดิมแทน

ความสำคัญของการเพิกถอนหรือยกเลิกการคุมประพฤตินั้น ต้องพิจารณาที่ความร้ายแรงหรือความหนักเบา ในการที่ผู้กระทำผิดหรือผู้ถูกคุมประพฤติฝ่าฝืนเงื่อนไขที่ศาลกำหนดด้วยข้อสำคัญ คือ การกระทำผิดเงื่อนไขที่เป็นเหตุให้ศาลสั่งเพิกถอนการคุมประพฤตินั้น ต้องเป็นการฝ่าฝืนที่จงใจกระทำผิดโดยไม่มีเหตุบรรเทาผลร้ายและมีความร้ายแรงพอสมควร ฉะนั้น การที่ผู้กระทำผิดเงื่อนไขเล็กน้อยๆ จึงไม่ถือว่าเป็นเหตุที่ทำให้ศาลต้องมีคำสั่งเพิกถอนการคุมประพฤติ อาทิเช่น ผู้ถูกคุมประพฤติไม่ไปรายงานตัวครั้งหรือสองครั้ง ผู้ถูกคุมประพฤติไม่ยอมเข้าอภิปรายแบบกลุ่มซึ่งการไม่เข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวผู้ถูกคุมประพฤติอาจมีเหตุผลเฉพาะตัวก็เป็นได้¹⁹

ในสหรัฐอเมริกาใช้มาตรการคุมประพฤติแทนการลงโทษจำคุกและให้ความสำคัญในเรื่องการเพิกถอนหรือยกเลิกการคุมประพฤติ แต่หลักเกณฑ์ทางกฎหมายเมื่อศาลมีคำสั่งเพิกถอนการคุมประพฤติจะมีความแตกต่างจากประเทศไทย กล่าวคือ สหรัฐอเมริกามักใช้ทางเลือกอื่นแทนการลงโทษจำคุก ซึ่งเป็นการเบี่ยงเบนผู้กระทำผิดที่ได้รับการคุมประพฤติให้ห่างไกลจากเรือนจำด้วยการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้บังคับ

ตัวอย่างเช่น ประมวลกฎหมายอาญาในรัฐจอร์เจียมาตรา 34.1²⁰ ได้บัญญัติถึง “กรณีที่ศาลได้เพิกถอนคำสั่งคุมประพฤติ เนื่องจากผู้ถูกคุมประพฤติละเมิดเงื่อนไขหรือได้กระทำผิดขึ้นใหม่เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กาย ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้นั้นอยู่ในศูนย์ควบคุมความประพฤติ การคุมประพฤติแบบค่ายทหาร การคุมประพฤติโดยใช้ศูนย์เลี้ยงโทษ การคุมประพฤติแบบเข้ม การคุมขังเฉพาะวันหยุดสุดสัปดาห์ หรือคำสั่งลงโทษในชุมชนอย่างอื่นแทนโทษจำคุก ในกรณีเช่นนี้คำสั่งคุมประพฤติที่ถูกเพิกถอนต้องไม่มากกว่าระยะ เวลาในคำสั่งใหม่”

สำหรับประเทศไทยเมื่อศาลมีคำสั่งเพิกถอนการคุมประพฤติเนื่องจากผู้ถูกคุมประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข หรือได้มีการกระทำผิดขึ้นใหม่ในระหว่างคุมประพฤติ ศาลไทยมีทางเลือกเพียงประการเดียว คือ ลงโทษจำคุกโดยไม่มีเหตุอันควรปรานีอีกต่อไป ดังนั้น เพื่อเป็นการให้โอกาสผู้ถูกคุมประพฤติซึ่งมิใช่เป็นบุคคลอันตรายร้ายแรงต่อสังคม หากนำมาตราการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้เป็นทางเลือกของศาลภายหลังจากที่ได้มีคำสั่งเพิกถอนการคุมประพฤติแล้ว ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้ถูกคุมประพฤติ และไม่ทำให้เพิ่มจำนวนประชากรนักโทษในเรือนจำขึ้นด้วย ส่วนการบังคับใช้จำเป็นต้องมีบทบัญญัติกฎหมายให้อำนาจแก่ศาล ในการเลือกใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นอีกทางเลือกหนึ่งแทนการลงโทษจำคุก อาจต้องแก้ไขกฎหมายโดยการเพิ่ม

¹⁹ นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, การคุมประพฤติและการพักการลงโทษ, หน้า 189-190.

²⁰ Code of Georgia Annotated ภาคผนวก ก. หน้า 144.

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มในมาตรา 57 และ 58 เพื่อเป็นอีกหนึ่งหนทาง เมื่อศาลมีคำสั่งเพิกถอนการคุมประพฤติ

4.1.2.5 การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำผิดที่ได้รับ การพักการลงโทษ

การพักการลงโทษ คือ การปลดปล่อยผู้ต้องขังภายหลังจากที่ผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาแล้วเป็นบางส่วน หรือเป็นการปลดปล่อยผู้ต้องขังโดยมีเงื่อนไขในการควบคุมความประพฤติ รวมถึงการสอดส่องดูแล และการให้คำแนะนำของพนักงานคุมประพฤติในช่วงเวลาหนึ่งเพื่อ ประคับประคองให้สามารถปรับตัวเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข

จากความหมายข้างต้นเห็นได้ว่า การพักการลงโทษมีองค์ประกอบ 2 ประการ คือ

1. นักโทษนั้นจะต้องได้รับโทษจำคุกมาแล้วระยะเวลาหนึ่ง
2. ขณะออกไปจากเรือนจำผู้ต้องขังหรือนักโทษไม่ได้มีอิสระอย่างแท้จริงเพราะเมื่อ อยู่ในสังคมจะต้องถูกควบคุมพฤติกรรมและต้องไม่ปฏิบัติฝ่าฝืนเงื่อนไข

องค์ประกอบของการพักการลงโทษทั้งสองประการนี้ ทุกประเทศทุกสังคมยอมรับ เหมือนกัน ส่วนรายละเอียดในเรื่องของระยะเวลาการจำคุกมากเพียงใดจึงจะได้รับการพิจารณาพัก การลงโทษ หรือเงื่อนไขควรมีเพียงใดอาจมีความแตกต่างกันไปตามธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติใน ระบบงานยุติธรรมของแต่ละประเทศ

สำหรับวัตถุประสงค์ของการพักลงโทษที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การแก้ไขผู้กระทำผิดให้ สามารถกลับตัวได้และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้เป็นปกติ ขณะเดียวกันก็เป็นการป้องกันสังคม โดยลดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำผิดได้กระทำความผิดกฎหมายขึ้นอีก ส่วนวิธีการที่ใช้แก้ไขผู้กระทำผิดจะ เป็นการหลีกเลี่ยงการใช้ระบบเรือนจำและทัณฑสถาน ซึ่งก็คือการปล่อยผู้ต้องขังที่ได้รับการคัด เลือกว่าเป็นผู้ต้องขังชั้นดี มีความประพฤติดีได้ออกไปใช้ชีวิตภายนอกเรือนจำก่อนครบกำหนด โทษตามคำพิพากษา

นอกจากนี้การพักการลงโทษยังมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการจูงใจให้นักโทษที่มีความ ประพฤติดีให้ได้รับการพักการลงโทษเป็นเครื่องตอบแทนความประพฤติดี ดังจะเห็นได้จากบท บัญญัติมาตรา 32 (5) แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479²¹ ที่ว่า “นักโทษเด็ดขาดคนใด แสดง

²¹ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 32 (5)

ให้เห็นความประพฤติดี มีความอดสาหัส ความก้าวหน้าในการศึกษา และทำงานเกิดผล หรือทำความชอบพิเศษ อาจได้รับการพักการลงโทษ” การพักการลงโทษจึงเป็นวิธีที่ชักจูงให้นักโทษประพฤติตนเป็นคนดี เพราะการที่จะได้รับการพิจารณาเสนอชื่อให้พักการลงโทษนักโทษผู้นั้นจะต้องไม่เคยกระทำความผิดเลยในขณะที่ถูกควบคุมตัวอยู่²²

เมื่อได้รับการพักโทษแล้ว จะมีการกำหนดเงื่อนไขการคุมความประพฤติให้ผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษต้องปฏิบัติในขณะที่พักโทษ ซึ่งเป็นกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน ด้วยมาตรการคุมความประพฤติในชั้นหลังการพิจารณาคดีของศาล เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้และปรับตนเป็นคนดี การกำหนดเงื่อนไขจึงมักกำหนดไว้กว้างๆ และให้พนักงานคุมประพฤติดูแลควบคุมและสอดส่องผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษเป็นการเฉพาะรายจนกว่าจะครบกำหนดระยะเวลาของโทษจำคุกเดิม โดยที่หากผู้ได้รับการพักการลงโทษรายใดไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขของการคุมความประพฤติได้ ผู้นั้นจะถูกนำตัวกลับไปรับโทษจำคุกที่เหลือนั้นต่อไป

การกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ ในสหรัฐอเมริกาได้มีการนำเอามาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้กับผู้ที่ได้รับพักการลงโทษ ด้วยการใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มแทนการคุมประพฤติแบบปกติสำหรับผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษที่มีความเสี่ยงสูง และมีแนวโน้มว่าจะไปกระทำผิดซ้ำได้ง่าย ซึ่งมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มจะมีเงื่อนไขที่เคร่งครัดมากกว่า อีกทั้งผู้ที่ได้รับการพักโทษกลุ่มเสี่ยงนี้ หากใช้มาตรการคุมประพฤติแบบปกติอาจไม่ได้ผลในการแก้ไขฟื้นฟู

ดังตัวอย่างเช่น บทบัญญัติกฎหมายของรัฐนิวเจอร์ซีย์ที่ได้มีการกำหนดให้นำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้กับผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ²³ ดังนี้คือ “ผู้กระทำผิดที่ได้รับการพักการลงโทษภายใน 9 เดือน หรือผู้ที่กระทำผิดอาญาชั้นสอง (second degree) ได้รับโทษจำคุกอย่างน้อย 6 เดือน สามารถเข้าสู่โปรแกรมคุมประพฤติแบบเข้มที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายของรัฐนิวเจอร์ซีย์ได้ เว้นแต่อัยการเขตมณฑลหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมไม่เห็นชอบด้วย และได้ทำเป็นหนังสือคัดค้านภายใน 20 วัน นับแต่ได้รับใบสมัคร”

กรณีเช่นนี้จะเป็นการเพิ่มทางเลือกในการกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ ให้แก่ผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย

²² มาลี สุรเชษฐ, เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานยุติธรรม หน่วยที่ 9-15, 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529), หน้า 668.

²³ New Jersey Annotated Statutes ภาคผนวก ข. หน้า 147.

สำหรับประเทศไทยนั้นภารกิจการดูแลนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการพักการลงโทษและปล่อยตัวกลับสู่ชุมชน เดิมเคยอยู่ในความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์แต่ปัจจุบันได้เป็นภารกิจหลักใหม่ของกรมคุมประพฤติ ตามมติของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2544²⁴ ทั้งนี้ สามารถกำหนดเงื่อนไขในการคุมความประพฤติโดยนำมาตราการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้กับผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษได้ เนื่องจากเงื่อนไขของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมีหลักเกณฑ์ที่มีความเคร่งครัดและเข้มงวดมากกว่าเงื่อนไขของการคุมประพฤติแบบปกติ โดยเฉพาะเงื่อนไขการรายงานตัวของผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ ที่เพิ่มความถี่ในการรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติบ่อยครั้งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการทราบความเคลื่อนไหวและความประพฤติของผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษว่ามีความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น หรือเลวลงมากน้อยเพียงใด

4.1.3. การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่

ตามที่ได้วิเคราะห์ถึงความเหมาะสมและประโยชน์ตลอดจนแนวทางการนำมาบังคับใช้ของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยแล้ว การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มตามแนวทางต่างๆที่ได้วิเคราะห์ไว้ทั้ง 5 ประการได้แก่ 1. การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นเงื่อนไขในการคุมประพฤติ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 วรรคสอง (5) 2. การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นเงื่อนไขประกอบในกรณีที่ยกการใช้ดุลยพินิจเพื่อชะลอฟ้องต่อผู้กระทำผิด 3. การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำผิดที่ต้องโทษจำคุกระยะสั้น 4. การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นทางเลือกเมื่อฟ้องการคุมประพฤติในชั้นรอการลงโทษ 5. การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำผิดที่ได้รับการพักการลงโทษนั้น ในบางกรณีจำเป็นต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อรองรับการนำมาใช้บังคับ ฉะนั้น ในส่วนนี้ผู้ศึกษาขอเสนอแนะเบื้องต้นสำหรับการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย โดยแยกพิจารณาเป็นข้อๆได้ ดังต่อไปนี้

1. การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม เป็นเงื่อนไขในการคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 วรรคสอง (5) นั้น เป็นกรณีที่ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจกำหนดเงื่อนไขตามหลักเกณฑ์ของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม ให้กับผู้กระทำผิดที่ศาลมีคำสั่งรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษได้ทันที โดยผู้ต้องหาต้องได้รับการพิจารณาคัดเลือกแล้วโดยผ่านกระบวนการจำแนกประเภทว่าเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำสูง กรณีนี้ศาลมีอำนาจตาม มาตรา 56 วรรคสอง (5) ในการที่จะกำหนดเงื่อนไขอื่นใดเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด หรือป้องกันมิ

²⁴ กระทรวงยุติธรรม รายงานประจำปี 2546 กรมคุมประพฤติ

ให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสดำเนินการทำความผิดซ้ำอีก จึงไม่จำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายใดๆ ทั้งสิ้นแต่ศาลจำเป็นต้องเพิ่มเติมเงื่อนไขของการคุมประพฤติ

ประการแรก คือ ในส่วนของจำนวนครั้งที่กำหนดให้ผู้ถูกคุมประพฤติต้องมารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติบ่อยครั้งขึ้นกว่าเดิมโดยเพิ่มเป็น 5 ครั้งต่อสัปดาห์ ซึ่งจากเดิมที่เคยกำหนดให้ผู้ถูกคุมประพฤติต้องมารายงานตัวเดือนละครั้ง หรือ 2 เดือนครั้ง

ประการที่สอง อาจต้องเพิ่มเงื่อนไขการห้ามออกจากบ้านในเวลากลางคืน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เสี่ยงต่อการไปกระทำผิดซ้ำ

ประการที่สาม คือ การเพิ่มจำนวนชั่วโมงในการทำงานเพื่อบริการสาธารณะเป็น 132 ชั่วโมง

ประการที่สี่ คือ การกำหนดให้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆตามหลักเกณฑ์ในมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม เป็นต้น

2. การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นเงื่อนไขประกอบในกรณีที่ยกการใช้ดุลยพินิจเพื่อชะลอฟ้องต่อผู้กระทำความผิด กรณีนี้ประเทศไทยปัจจุบันยังไม่มีกฏหรือนโยบายชะลอการฟ้องมาปฏิบัติอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม เนื่องจากหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่จะให้อำนาจพนักงานอัยการในการสั่งชะลอการฟ้องยังไม่ผ่านการพิจารณาและประกาศใช้

ฉะนั้น การกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติในช่วงระยะเวลาที่ยกการชะลอฟ้อง จึงยังไม่สามารถกำหนดไว้ หากบทบัญญัติทางกฎหมายในเรื่องชะลอการฟ้องผ่านการพิจารณาและประกาศใช้อย่างเป็นทางการแล้ว ย่อมสามารถที่จะนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกำหนดไว้เป็นเงื่อนไขในมาตรการชะลอการฟ้องได้ ซึ่งจะเป็นมาตรการที่สามารถดูแลสอดส่องควบคุมพฤติกรรมของผู้ที่ได้รับการชะลอการฟ้องได้เป็นอย่างดี เนื่องจากความเข้มงวดและเคร่งครัดของหลักเกณฑ์ทำให้สังคมมั่นใจในความปลอดภัยได้ แม้ว่ายังไม่มีการฟ้องร้องเป็นคดีความกันผู้ที่ได้รับการชะลอฟ้องจะไม่ก่อภัยอันตรายขึ้นได้อีก แต่อย่างไรก็ดีกรณีดังกล่าวเป็นเพียงข้อเสนอแนะเบื้องต้นเท่านั้นจำเป็นต้องมีการพิจารณาถึงขั้นตอนและรายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ต่อไปในอนาคต

3. การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษจำคุกระยะสั้น กรณีนี้เป็นการขยายขอบเขตกลุ่มผู้กระทำความผิด ที่ไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดให้ศาลใช้ดุลยพินิจพิจารณารอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษได้ ซึ่งผู้กระทำความผิดนั้นได้รับโทษจำคุกเกินกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี ในกรณีนี้กฎหมายไม่เปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลยพินิจเล็งโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดในขั้นตอนก่อนมีคำพิพากษา และไม่มีกระบวนการทางกฎหมายหรือมาตรการทางเลือกอื่นที่จะใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดในคดีอาญาร้ายแรง ทั้งที่ผู้กระทำความผิดนั้นยังคงอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถ

แก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมได้ประกอบกับอัตราโทษจำคุกที่ได้รับก็ไม่สูงจนเกินไป การขยายอัตราโทษจากไม่เกิน 3 ปี เป็นไม่เกิน 5 ปี ทำให้ศาลมีทางเลือกเพิ่มขึ้นในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดไม่จำกัดอยู่แต่เพียงอัตราโทษที่เป็นฐานความผิดเล็กน้อยเท่านั้น แต่ยักรวมถึงอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดว่าเป็นความผิดที่รุนแรงมากขึ้นให้ได้รับการพิจารณาลงโทษตามความเหมาะสม และความจำเป็นแห่งพฤติการณ์ของผู้กระทำผิด เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดสามารถที่จะกลับตัวเป็นคนดี และสามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้

ผู้ศึกษาเห็นว่าควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายอาญามาตรา 56 และพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522 เพื่อให้อำนาจแก่ศาลและเจ้าพนักงานคุมประพฤติในการบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำความผิดในกรณีดังต่อไปนี้

1. ผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษจำคุกและคดีนั้นศาลลงโทษจำคุกเกินกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี
2. ผู้กระทำผิดที่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนและมีโทษเป็นโทษสำหรับผู้กระทำผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ซึ่งผู้กระทำผิดนั้นได้พ้นโทษมาแล้วเป็นเวลานานกว่า 10 ปีและหลังจากพ้นโทษผู้กระทำผิดไม่เคยกระทำความผิดขึ้นอีก

ดังนั้น การนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้บังคับในกรณีดังกล่าวข้างต้นสามารถเพิ่มเติมบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 ได้ ดังต่อไปนี้

“มาตรา 56/1 ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกและในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อนหรือปรากฏว่าเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่พ้นโทษมาแล้วเป็นระยะเวลา 5 ปี (หรือ 10 ปี) และหลังจากพ้นโทษแล้วยังไม่เคยกระทำความผิดขึ้นอีก เมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพและสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้วเห็นเป็นการสมควร ประกอบกับผู้กระทำผิดนั้นได้รับการพิจารณาคัดเลือกแล้วโดยผ่านกระบวนการจำแนกประเภทตามคำแถลงของเจ้าพนักงานที่ศาลกำหนด ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้แล้วปล่อยตัวไป เพื่อให้โอกาสผู้นั้นปรับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้อำนาจกำหนดแต่ต้องไม่เกิน 5 ปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษาโดยกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติแบบเข้มของผู้นั้นไว้ด้วย

เงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติแบบเข้มของผู้กระทำผิดนั้น ศาลอาจกำหนดได้ดังต่อไปนี้

(1) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้โดยเฉลี่ยประมาณ 5 ครั้งต่อสัปดาห์ เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ

(2) อยู่ภายใต้ข้อบังคับห้ามออกนอกเคหสถานในช่วงระยะเวลากลางคืน ตั้งแต่หลังเวลา 20.00 น. เป็นต้นไป โดยใช้เครื่องมือควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ด้วยหรือไม่ก็ได้ ยกเว้นกรณีผู้ถูกคุมประพฤติจำเป็นต้องทำงานในเวลากลางคืน และแจ้งเงื่อนไขต่อเจ้าพนักงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย

(3) ต้องมีอาชีพการงานอันเป็นกิจจะลักษณะซึ่งจะมีการตรวจสอบการทำงานทุกสัปดาห์

(4) จัดให้ทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์เป็นจำนวน 132 ชั่วโมง

(5) ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจหรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามเวลาที่ศาลกำหนด

เงื่อนไขตามที่ศาลกำหนดตามความในวรรคก่อนนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำแถลงของเจ้าพนักงานว่า พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องแก่การควบคุมความประพฤติของผู้กระทำผิดได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควรศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดเสียก็ได้”

ส่วนพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522 จำเป็นต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมในกรณีดังต่อไปนี้

1. มาตรา 4 บทบัญญัติเพื่อบินยามความหมายของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม และเครื่องมือควบคุมอิเล็กทรอนิกส์

“คุมประพฤติแบบเข้ม” หมายความว่า การเพิ่มเงื่อนไขและระดับการดูแลสอดส่องผู้ถูกคุมประพฤติที่มีความเคร่งครัด ซึ่งรวมทั้งเงื่อนไขห้ามออกจากเคหสถานโดยใช้เครื่องมือควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ ทำงานบริการสาธารณะ การตรวจสอบหาสารเสพติด การเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรม

“เครื่องมือควบคุมอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า อุปกรณ์ที่ใช้ควบคุมตัวผู้กระทำผิด ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ได้รับการรับรองแล้วว่าเป็นอุปกรณ์ที่ไม่รบกวนความเป็นปกติสุขภายในที่อยู่อาศัย โดยทำงานเฉพาะเพื่อเป็นการบันทึก หรือตรวจสอบว่าผู้ถูกคุมประพฤติฝ่าฝืนคำสั่งห้ามออกจากเคหสถานหรือไม่เท่านั้น

“ผู้ถูกคุมประพฤติแบบเข้ม” หมายความว่า ผู้กระทำผิดที่ได้รับการจัดจำแนกลักษณะ และประเภทแล้วว่าเป็นผู้ที่ไม่มินิสัยเป็นอันตรายต่อสังคม แต่มีความเสี่ยงสูงต่อการกลับมากระทำผิดซ้ำ ได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ยกเว้นผู้กระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฆ่าผู้อื่น

2. อำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติในการติดตั้งเครื่องมือควบคุมอิเล็กทรอนิกส์

มาตรา 6 ให้อำนาจพนักงานคุมประพฤติมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นและโดยเฉพาะให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(8) มีอำนาจติดตั้งเครื่องมือควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ไว้กับตัวของจำเลย รวมถึงติดตั้งอุปกรณ์อีกส่วนหนึ่งกับโทรศัพท์หรือเครื่องส่งสัญญาณอื่นในบ้านได้ตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

เหตุผลที่ผู้ศึกษาเสนอให้เพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522 คือ เพื่อให้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มได้ถูกนำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยมีกระบวนการพิจารณาและอาศัยคำพิพากษาของศาล ทั้งนี้เพื่อรองรับเมื่อมีการนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้กับผู้กระทำความผิดคืออาญาอุกฉกรรจ์ที่ได้รับโทษจำคุกเกินกว่า 3 ปีแต่ไม่เกิน 5 ปี ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่มินิสัยเป็นอันตรายต่อสังคมและยังไม่เหมาะสมต่อการได้รับโทษในเรือนจำได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม ทั้งต่อผู้กระทำผิดและผู้ที่มีความเสียหายด้วย

4. การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเมื่อเพิกถอนการคุมประพฤติ ในชั้นรอการลงโทษ กรณีนี้เกิดขึ้นได้จาก 2 พฤติการณ์ คือ

1. ผู้ถูกคุมประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือมีการละเมิดเงื่อนไข ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 57

2. ผู้ถูกคุมประพฤติกระทำความผิดขึ้นใหม่ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 58

ทั้ง 2 พฤติการณ์นี้เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งและศาลมีคำสั่งงดใช้วิธีการคุมประพฤติหรือศาลสั่งยกเลิกการคุมประพฤติ ทำให้ผู้ถูกคุมประพฤติถูกเพิกถอนการคุมประพฤติและศาลจะมีคำสั่งลงโทษโดยใช้วิธีการจำคุกตามที่วางโทษไว้แต่เดิมแทน ผู้ศึกษาเห็นว่าหากนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้เป็นทางเลือกของศาล ภายหลังจากที่ได้มีคำสั่งเพิกถอนการคุมประพฤติแทนการสั่งลงโทษโดยวิธีการจำคุกตามที่วางโทษไว้แต่เดิม ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้ถูกคุมประพฤติและไม่ทำให้เพิ่มจำนวนประชากรนักโทษในเรือนจำขึ้นด้วย ส่วนการบังคับใช้จำเป็นต้องมีบทบัญญัติกฎหมายให้อำนาจแก่ศาล ในการเลือกใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นอีกทางเลือกหนึ่งแทนการลงโทษจำคุก ซึ่งต้องแก้ไขกฎหมายโดยการเพิ่ม

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาบัญญัติไว้ในมาตรา 57 และ มาตรา 58 วรรคแรก เพื่อเป็นอีกหนึ่งหนทางเมื่อศาลมีคำสั่งเพิกถอนการคุมประพฤติ

ผู้ศึกษาขอเสนอการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญามาตรา 57 และมาตรา 58 วรรคแรก ในเบื้องต้นโดยเพิ่มเติมบทบัญญัติ ดังนี้

“มาตรา 57 เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของพนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานว่า ผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขซึ่งศาลกำหนดตามมาตรา 56 ศาลอาจตั้งเตือนผู้กระทำความผิด หรือศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้นั้นอยู่ภายใต้เงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติแบบเข้ม หรือจะกำหนดโทษที่ยังไม่ได้กำหนดหรือลงโทษซึ่งรอไว้นั้นก็ได้”

“มาตรา 58 เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของโจทก์หรือเจ้าพนักงานว่า ภายในเวลาที่ศาลกำหนดตามมาตรา 56 ผู้ที่ถูกศาลพิพากษาได้กระทำความผิดอันมิใช่ความผิดที่ได้กระทำไปโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดนั้น ให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติแบบเข้ม หรือให้ศาลกำหนดโทษที่รอการกำหนดไว้ในคดีก่อนบวกเข้ากับโทษในคดีหลัง หรือบวกโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลัง แล้วแต่กรณี”

5. การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำความผิดที่ได้รับการพักการลงโทษ กรณีนี้ศาลมิใช่ผู้พิจารณาวินิจฉัยเรื่องการพักการลงโทษของผู้ต้องขัง แต่เป็นงานในกระบวนการยุติธรรมในขั้นตอนของกรมราชทัณฑ์ซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร การพักการลงโทษมีแนวคิดมาจากสัญญาที่เกิดจากผู้ต้องขังยินดีที่จะผูกพันตนเองว่าจะปฏิบัติตามดี เมื่อตนได้รับการปลดปล่อยออกไปจากเรือนจำแล้ว ดังนั้น การพักการลงโทษจึงเป็นการตอบแทน หรือเป็นรางวัลแก่นักโทษที่ประพฤติดี ขยันหมั่นเพียร ศึกษาอบรมได้ผลดี เมื่อผู้ต้องขังรายใดได้รับการพักการลงโทษจำต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมความประพฤติ และเงื่อนไขที่จะต้องปฏิบัติตามนั้นได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวงมหาดไทย ข้อ 93-95 ตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 58 ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่กำหนดไว้กว้างๆเพื่อให้สามารถควบคุมความประพฤติของผู้ต้องขังได้ทุกคน ดังนี้²⁵

ข้อ 93 เงื่อนไขในระหว่างพักการลงโทษ กำหนดดังต่อไปนี้

(1) ให้ละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง

²⁵ กฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 1 ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479.

(2) ให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง

(3) ให้ละเว้นและให้กระทำการตามหมายเลข (1) และ (2) ข้างต้น

ข้อ 94 เจื่อนใจละเว้นการกระทำนั้น มีดังต่อไปนี้

(ก) ละเว้นไม่กระทำผิดอาญาขึ้นอีก

(ข) ละเว้นไม่เข้าไปในเขตท้องที่ที่กำหนดไว้

(ค) ละเว้นไม่ประพฤตินในทางเสื่อมเสีย เช่น เสพผิด เล่นการพนัน เป็นต้น

ข้อ 95 เจื่อนใจให้กระทำการนั้น มีดังต่อไปนี้

(ก) ให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแห่งท้องที่ซึ่งไปอยู่หรือเจ้าพนักงานเรือนจำตามกำหนดเวลาเดือนละหนึ่งครั้ง

(ข) ให้กระทำการหาเลี้ยงชีพที่ตามเจ้าพนักงานจัดหาให้

(ค) ให้กระทำการหาเลี้ยงชีพ ในกิจการงานซึ่งผู้นั้นมีอยู่แล้วหรือญาติมิตรจัดหาให้

(ค) ให้ปฏิบัติทางศาสนา

หากนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม มากำหนดเป็นเงื่อนไขในการคุมความประพฤติ ผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษย่อมเป็นการดียิ่ง เนื่องจากหลักเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรการจะช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ได้รับการพักการลงโทษเหล่านั้น ได้ปรับปรุงแก้ไขนิสัยความประพฤติของตน และสามารถปรับตัวในการดำเนินชีวิตภายหลังการต้องโทษจำคุกได้ ผู้ศึกษาเห็นว่าควรแก้ไขกฎกระทรวงมหาดไทยในข้อ 95 เพื่อนำหลักเกณฑ์ในมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาบังคับใช้ ดังนี้

“ข้อ 95 เจื่อนใจให้กระทำการนั้น มีดังต่อไปนี้

(1) ให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแห่งท้องที่ซึ่งไปอยู่หรือเจ้าพนักงานเรือนจำตามกำหนดเวลาสัปดาห์ละ 5 ครั้ง

(2) ห้ามออกนอกเคหะสถานในช่วงระยะเวลากลางคืน ตั้งแต่หลัง เวลา 20.00 น. เป็นต้นไป โดยใช้เครื่องมือควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ด้วยหรือไม่ก็ได้

- (3) ต้องมีอาชีพการงานอันเป็นกิจจะลักษณะซึ่งจะมีการตรวจสอบการทำงานทุกสัปดาห์ หรือให้กระทำการหาเลี้ยงชีพตามที่เจ้าพนักงานจัดทำให้
- (4) จัดให้ทำกิจกรรมบริการสาธารณประโยชน์เป็นจำนวน 132 ชั่วโมง
- (5) ให้กระทำการหาเลี้ยงชีพในกิจการงานซึ่งผู้นั้นมีอยู่แล้วหรือญาติมิตรจัดทำให้
- (6) ให้ปฏิบัติทางศาสนา”

การใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ ถือเป็นกลไกสำคัญที่มีบทบาทอย่างยิ่ง ในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาคriminality ที่เกินกำลังความสามารถของทัณฑสถานทั่วประเทศ ประกอบกับประสิทธิภาพในการสอดส่องดูแลผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษตามหลักเกณฑ์ของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม ย่อมเชื่อมั่นได้ว่าผู้ต้องโทษนั้นสามารถกลับตนเป็นพลเมืองที่ดีและใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติเช่นเดิม

4.2. การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน

4.2.1 ความเหมาะสมในการนำมาบังคับใช้

ปรัชญาของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนนั้น มุ่งที่ดำเนินการต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็กและเยาวชนที่พลาดพลั้งกระทำผิด และเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก แต่การที่เด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดเข้ามาสู่สถานที่ควบคุมนั้น นับว่าอาจทำให้เกิดผลร้าย เพราะทำให้เด็กและเยาวชนได้รับการติตราจากสังคมว่าเป็นผู้มีความประพฤติไม่ดี ทั้งเด็กและเยาวชนเองจะประทับความทรงจำที่ไม่ดีในส่วนนี้แก่ตนเองด้วย เพราะฉะนั้นในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ที่ประชุมสมัชชาใหญ่องค์การสหประชาชาติได้ลงมติให้การยอมรับกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ ว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนหรือกฎแห่งกรุงปักกิ่ง (The Beijing Rules)²⁶ โดยมีแนวคิดการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวเป็นพื้นฐานหลักและเน้นการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก เพื่อป้องกันการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชน ซึ่งจะมีผลต่อการทำให้มีการใช้ระบบงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนให้น้อยที่สุดเท่าที่จำเป็น

²⁶ กฎมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน (กฎปักกิ่ง), แปลโดย กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, ชาติ ชัยเดชสุริยะ, ธีรวัสส์ ฉัตรไพฑูริย์ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา) (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

นอกจากนี้กฎแห่งกรุงปักกิ่งได้กล่าวถึงเป้าหมายของระบบงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนไว้ดังนี้²⁷

1. เน้นความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชน ไม่เน้นการลงโทษ
2. การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดต้องอยู่ในกรอบของหลักสัดส่วน คือ ควรคำนึงถึงภูมิหลังและสภาพแวดล้อมมิใช่ความรุนแรงของการกระทำผิด
3. การพยายามหาเครื่องมือและวิธีการแบบใหม่ ในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด โดยไม่ขยายขอบเขตการควบคุมตัวแบบเป็นทางการ

ดังนั้น กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กจึงให้ความสำคัญตามลำดับดังนี้

1. เบี่ยงเบนเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรม
2. ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนด้วยวิธีการที่ไม่ควบคุมตัว
3. หนทางสุดท้าย คือ การควบคุมตัวไว้ในสถานฝึกอบรมแบบปิด

กฎแห่งกรุงปักกิ่ง ยังได้กล่าวถึงการที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดออกจากระบบงานยุติธรรมว่าตำรวจ อัยการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการใช้ดุลพินิจทำให้เด็กและเยาวชนพ้นออกจากระบบที่เป็นทางการโดยใช้บริการของชุมชนภายใต้ความยินยอมของเด็กและผู้ปกครองเพื่อลดผลกระทบต่อเด็กและควรจัดหาทางเลือกเพื่อทดแทนระบบที่เป็นทางการ โดยมุ่งการกลับเข้าสู่ชุมชน

ในกรณีที่ไม้อาจเบี่ยงเบนเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมได้ กฎแห่งกรุงปักกิ่งได้กล่าวถึงแนวการพิจารณาคดีไว้ว่า

1. ควรหลีกเลี่ยงการตัดอิสระภาพของเด็กและเยาวชน โดยให้ใช้ทางเลือกแทนการควบคุมตัวไว้ในสถานฝึกอบรมแบบปิด โดยให้ใช้วิธีการคุมประพฤติให้มากที่สุด

²⁷ “แนวทางการใช้วิธีการทำงานบริการสังคมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย,” เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่องการใช้วิธีการทำงานบริการสังคมเป็นทางเลือกใหม่ในการลงโทษผู้กระทำผิด ณ โรงแรมแมกซ์ ถนนพระรามเก้า กรุงเทพมหานคร 27 สิงหาคม 2547. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

2. มาตรการหลักเลี้ยง ได้แก่ การควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด (มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม) การคุมประพฤติ การทำงานบริการสังคม การชดใช้คืน การบำบัด ชุมชนบำบัดให้รับการศึกษา

สำหรับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย ระบบงานยุติธรรมทางอาญาได้ให้ความสำคัญกับมาตรการปฏิบัติต่อเด็กด้วยการไม่ควบคุมตัวเด็ก ภายใต้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ. ศ. 2534 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และนโยบายในการปฏิบัติงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ต่างมุ่งคุ้มครองพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชนที่หลงผิดเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน การปฏิบัติใดๆกับเด็กและเยาวชนจึงต้องดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งสถาบันสังคมที่จะให้ประโยชน์สูงสุดแก่เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้เข้าใจตนเองปรับแก้ไขตัวเองใหม่ให้เป็นสมาชิกที่ดีเป็นพลเมืองที่ดี นั่นคือ สถาบันครอบครัวหรือชุมชนที่เด็กและเยาวชนเป็นสมาชิกอยู่นั่นเอง มาตรการที่ศาลเยาวชนและครอบครัวใช้ในการแก้ไขเด็กและเยาวชน จึงมุ่งใช้วิธีการคุมประพฤติ กล่าวคือให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสปรับพฤติกรรมโดยยังอยู่กับครอบครัวและชุมชน (Community based treatment) และโดยที่แนวทางการบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชนกระทำผิดต้องตอบสนองต่อความจำเป็นและความต้องการของเด็กและเยาวชนแต่ละราย (Individualized Treatment) ดังนั้นแม้เด็กและเยาวชนกลุ่มหนึ่งจะเข้ามาด้วยข้อหาพร้อมกันกระทำผิดคดีหนึ่งแต่เด็กและเยาวชนกลุ่มนั้นไม่จำเป็นที่จะได้รับการพิพากษาและการบำบัดแก้ไขด้วยวิธีการเดียวกัน เด็กและเยาวชนแต่ละคนจะได้รับการพิพากษาแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับประเภทและระดับความรุนแรงของปัญหาของเด็กและเยาวชนแต่ละคนซึ่งแตกต่างกัน ดังนั้น จึงควรมีมาตรการทางเลือกที่หลากหลายให้สามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมแก่ความจำเป็นของแต่ละคนมากกว่าที่จะมีเพียงการคุมประพฤติแบบปกติและการเอาตัวไว้ฝึกอบรม เพราะอาจจะเป็นมาตรการที่หย่อนเกินไปหรือตึงเกินไปสำหรับเด็กและเยาวชนบางราย จึงเป็นเรื่องที่ดีและมีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะได้มีการนำมาตรการที่เป็นทางเลือกแทนการควบคุมตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไว้ในสถานควบคุมแบบปิด มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะการนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้ในประเทศไทย เวลานี้ สำหรับเหตุผลที่สนับสนุนการนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้สรุปได้ดังนี้

1. เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความจำเป็นในการบำบัดแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชนแต่ละราย (Individualized Treatment)

2. เพื่อส่งเสริมการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation) ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถปรับพฤติกรรมและพัฒนาศักยภาพของตนอย่างสูงสุดในทุกด้าน เนื่องจากเด็กและเยาวชนเหล่านั้นสามารถใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวซึ่งจะเป็นปัจจัยคุ้มครอง(Protective Factors)ไม่ให้เด็กและเยาวชน

กระทำผิดอีก อีกทั้งยังทำให้เด็กและเยาวชนมีคุณลักษณะที่เห็นคุณค่าในตนเอง (Self Esteem) การมองเห็นภาพพจน์ของตนเองในทางบวก (Self Concept) รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถที่จะพัฒนาตนเองและสังคม มีความเชื่อมั่นในตนเอง (Self Confidence) มีความรับผิดชอบในตนเอง (Self Responsibility) มีวินัยในตนเอง (Self Discipline) เป็นต้น เด็กและเยาวชนจะสามารถพัฒนาคุณลักษณะเหล่านี้ หากได้อยู่ในครอบครัวหรืออยู่ในชุมชนของตนมากกว่าที่จะอยู่ในสถานควบคุม

3. เพื่อส่งเสริมการกลับคืนสู่สังคม (Reintegration) การให้เด็กและเยาวชนอยู่ในสถานควบคุมควรใช้ในกรณีจำเป็นเท่านั้น ดังนั้น เมื่อเด็กและเยาวชนแสดงให้เห็นว่าไม่ควรถูกให้อยู่ในสถานควบคุมต่อไป จึงควรปล่อยก่อนกำหนดโดยการใช้นโยบายการคุมประพฤติแบบเข้มเพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสปรับแก้ไขพฤติกรรมตนเองใหม่ในชุมชนของตน

4. เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบำบัดแก้ไขพฤติกรรมเด็กและเยาวชน (Community Involvement-Participation Model) การใช้นโยบายการคุมประพฤติแบบเข้มจำเป็นต้องมีเครือข่ายในชุมชนเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับประโยชน์จากความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง หรือการบำบัดเฉพาะทาง เช่น การให้เด็กและเยาวชนไปได้รับการบำบัดรักษาปัญหาการควบคุมอารมณ์กับจิตแพทย์ที่เชี่ยวชาญ หรือเข้ารับการบำบัดรักษาปัญหาการเสพยาเสพติดกับผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น

5. เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ระหว่างผู้กระทำผิดกับผู้เสียหาย (Restorative Justice) ในมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมีเงื่อนไขการทำงานบริการสังคม (Community Service) รวมอยู่ด้วย ดังนั้น ทำให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้เรียนรู้และแสดงความรับผิดชอบต่อผลการกระทำของตนโดยการชดเชยหรือชดเชยให้แก่ผู้เสียหาย ซึ่งผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจะรู้สึกดีขึ้นเพราะมีโอกาสพูดคุยให้เด็กและเยาวชนได้รับรู้ว่าฝ่ายผู้เสียหายได้รับผลกระทบอย่างไร ความสัมพันธ์ที่สูญเสียไปเนื่องจากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนจะได้รับการฟื้นฟูขึ้นมาใหม่

6. เมื่อมีการนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้ สามารถลดค่าใช้จ่ายในการสร้างสถานแรกรับ สถานฝึกและอบรม เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของรัฐลงได้เป็นอย่างมาก

7. เพื่อลดจำนวนเด็กและเยาวชนที่ไม่จำเป็นต้องเข้ามาอยู่ในสถานควบคุม ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกที และไม่เป็นการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชน

8. เพื่อลดผลร้ายนานาประการที่เกิดขึ้น ในการนำเด็กและเยาวชนเข้าไปอยู่ในสถานควบคุม อาทิเช่น การถูกตีตราจากสังคม (Labeling) รวมทั้งผลร้ายประการอื่นๆ ได้แก่ การเกิดภาวะความเครียดจากการสูญเสียอิสรภาพ ต้องพลัดพรากจากครอบครัว เป็นต้น

9. การใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มจะได้รับการควบคุมติดตามสอดส่องพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน พนักงานคุมประพฤติมีโอกาสพบปะให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชนได้บ่อยครั้งและใกล้ชิดขึ้น นอกจากนี้เด็กและเยาวชนยังได้รับการบำบัดและสงเคราะห์ช่วยเหลือ ย่อมทำให้ช่วยลดปัจจัยเสี่ยงที่อาจทำให้เด็กและเยาวชนไปกระทำผิดซ้ำ จึงเป็นการช่วยลดอัตราการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนลงได้

4.2.2 แนวทางการบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน

การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนในประเทศไทยมีกระบวนการพิจารณาคดีแยกต่างหากจากผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ โดยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวขึ้นเพื่อทำหน้าที่พิจารณาคดีที่มีข้อหาว่าเด็กและเยาวชนกระทำความผิดหรือคดีที่มีผลเกี่ยวข้องกับกระทบกระเทือนต่อเด็กและเยาวชน²⁸ การที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดนั้นแตกต่างจากการกระทำผิดของผู้ใหญ่ กล่าวคือไม่ถือว่าการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นอาชญากรรม (Crime) เช่นการกระทำผิดของผู้ใหญ่ แต่เรียกว่าการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นการกระทำผิดหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Delinquency)²⁹ กฎหมายจึงกำหนดแนวทางการเลี้ยงโทษจำคุกให้แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในเกือบทุกกรณีให้สามารถเปลี่ยนไปใช้มาตรการหรือวิธีการอื่นๆที่เหมาะสม เพื่อปฏิบัติกับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนแทน

การใช้วิธีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในรูปแบบต่างนั้น ไม่จำกัดเฉพาะเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเท่านั้น แม้เด็กและเยาวชนที่ยังไม่ได้กระทำความผิดใดๆเลยแต่มีความประพฤติและการกระทำที่เป็นอันตรายต่อสวัสดิภาพของตนเองหรือผู้อื่น ก็อาจอยู่ในข่ายที่จะได้รับการบังคับใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษด้วย การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนจึงต้องเป็นความผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญา³⁰ เมื่อศาลเยาวชน

²⁸ มาตรา 11 (4) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534.

²⁹ บุญเพราะ แสงเทียน, คำบรรยายกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน, (ม.ป.ท., ม.ป.ป.) หน้า 2.

³⁰ มาตรา 11 (1), (2) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534.

และครอบครัวพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนต้องหาว่ากระทำผิดแล้ว ศาลมีอำนาจพิพากษาหรือสั่งให้ดำเนินการเพื่อแก้ไขความประพฤติของเด็กและเยาวชนนั้นได้ 2 วิธี คือ³¹

1. วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 (1)–(5) ได้แก่

- (1) ว่ากล่าวตักเตือนเด็กและเยาวชนนั้นแล้วปล่อยตัวไป
- (2) มอบตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นให้แก่บิดามารดาหรือผู้ปกครอง โดยวางข้อกำหนดให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองระวังมิให้เด็กหรือเยาวชนนั้น ก่อเหตุร้ายซึ่งต้องไม่เกิน 3 ปี
- (3) ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไป โดยศาลกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติเด็กและเยาวชนนั้น
- (4) มอบตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นให้แก่บุคคลอื่นหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควร เพื่อให้ดูแล อบรม และสั่งสอน
- (5) ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไป ไปยังโรงเรียนหรือสถานฝึกและอบรมหรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็กหรือเยาวชนตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่จะสั่งให้การฝึกและอบรมเกินกว่าที่เด็กและเยาวชนนั้นอายุ 18 ปีมิได้

2. ลงโทษทางอาญา โดยปกติแล้วศาลเยาวชนและครอบครัวจะไม่พิพากษาให้ลงโทษในทางอาญา ได้แก่ การจำคุกหรือปรับแก่เด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด เนื่องจากผิดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว ที่มุ่งต้องการที่จะแก้ไขเยียวยาให้เด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดกลับตัวเป็นคนดีมากกว่าที่จะมุ่งลงโทษ ดังนั้น ศาลเยาวชนและครอบครัวจึงมักเปลี่ยนโทษจำคุกหรือปรับเป็นการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 104 (1)–(3) ได้แก่

- (1) เปลี่ยนโทษจำคุกหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 39 (1) เป็นส่งตัวไปรับการฝึกและอบรมยังสถานกักและอบรมของสถานพินิจ แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบ 24 ปี

³¹ บุญเพราะ แสงเทียน, คำบรรยายกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน, หน้า 25.

(2) เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการส่งตัวไปควบคุมเพื่อฝึกและอบรมยังสถานฝึกและอบรมหรือสถานแนะนำทางจิต

(3) เปลี่ยนโทษปรับเป็นการคุมประพฤติ

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ทำการคุมประพฤติเด็กและเยาวชน ศาลไม่จำเป็นต้องมีคำสั่งรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ เนื่องจากไม่ถือว่าคดีเด็กเป็นคดี อาญา ศาลจึงสั่งใช้วิธีการคุมประพฤติได้ลำพังในฐานะเป็นวิธีการแก้ไขเด็กอย่างหนึ่ง จึงไม่จำเป็นต้องผนวกไปกับการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษแต่อย่างใด³² ภายหลังเมื่อศาลมีคำสั่งคุมประพฤติเด็กคนใดแล้ว สถานพินิจโดยผู้อำนวยการสถานพินิจจะมอบให้พนักงานคุมประพฤติสอดส่องความประพฤติเด็กนั้นตามคำสั่งศาลต่อไป ดังนั้น หากพิจารณานำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้บังคับแล้ว ย่อมจะเป็นการเพิ่มเงื่อนไขและข้อบังคับแก่ศาลในการที่จะมีคำสั่งคุมประพฤติแก่เด็กและเยาวชน โดยสามารถนำมาตราการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดได้ในขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม ดังนี้ 1. ขั้นตอนการอนุญาตให้ประกันตัวระหว่างการสอบสวนและรอกการพิจารณาพิพากษา 2. ขั้นตอนการฟ้องคดีอาญาในกรณีที่ผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอความเห็นไม่ฟ้องเด็กหรือเยาวชน 3. ขั้นตอนภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนไม่ว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นจะกระทำผิดหรือไม่ก็ตาม 4. ขั้นตอนภายหลังการเสนอปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนจากสถานฝึกและอบรม

สรุปสาระสำคัญแยกเป็นข้อๆได้ ดังต่อไปนี้

4.2.2.1. กรณีการอนุญาตให้ประกันตัวระหว่างการสอบสวนและรอกการพิจารณาพิพากษา

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 50 วรรคแรก³³ ได้บัญญัติถึงเรื่องการจับกุม การควบคุม การปล่อยชั่วคราว กล่าวคือ คดีที่เกิดขึ้นจะต้องได้รับการพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัว เมื่อจับกุมเด็กหรือเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดและสถานพินิจได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนไว้แล้ว ผู้อำนวยการสถานพินิจจะปล่อยชั่วคราวเพื่อให้เด็กหรือเยาวชนนั้น ได้มีโอกาสปรับพฤติกรรมแก้ไขตนเองใหม่ในชุมชน โดยไม่ต้องรอกคำพิพากษา

³² สง่า ลีนะสมิต, กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน, 3 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520), หน้า 50.

³³ มาตรา 50 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534.

ของศาล ในขั้นตอนดังกล่าวนี้หากมีการกำหนดเงื่อนไขคุ้มครองประพฤติก่อนแก่เด็กหรือเยาวชนผู้ได้รับประกันตัวย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตัวเด็กหรือเยาวชนเอง ซึ่งมีเด็กและเยาวชนจำนวนมากที่ได้รับการอนุญาตให้ประกันตัว หรือแม่แต่เด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาคดีมาโดยเจตนา คดีร่วมปล้นฆ่าก็ตามต้องมีการวางเงื่อนไขประกอบการอนุญาตให้ประกันตัว ส่วนวิธีการบังคับใช้มาตรการคุ้มครองประพฤติก่อนแบบเข้มสามารถกระทำได้ โดยเด็กและเยาวชนรวมถึงผู้ปกครองหรือผู้พี่ที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ด้วย ต้องยอมรับเงื่อนไขของมาตรการคุ้มครองประพฤติก่อนแบบเข้มประกอบการอนุญาตให้ประกันตัว ซึ่งเงื่อนไขของมาตรการคุ้มครองประพฤติก่อนแบบเข้มจะเป็นการช่วยควบคุมดูแลพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนไม่ให้หลงประพฤติก่อให้เกิดคดีอื่น

ในหลักเกณฑ์ของมาตรการคุ้มครองประพฤติก่อนแบบเข้ม มีเงื่อนไขและข้อกำหนดที่เด็กหรือเยาวชนต้องปฏิบัติตามดังนี้

- (1) ต้องมาพบนักจิตวิทยาตามกำหนดนัดทุกสัปดาห์ละ 1 ครั้งเป็นอย่างน้อย ซึ่งนักจิตวิทยาจะเป็นผู้คอยให้คำแนะนำปรึกษาทุกปัญหาที่เด็กและเยาวชนแต่ละรายประสบอยู่
- (2) ห้ามไม่ให้เด็กและเยาวชนออกจากบ้านในเวลาที่กำหนด (curfew) ซึ่งเป็นการควบคุมไม่ให้เด็กหลงไหลในสี่สนของสถานบันเทิงในยามวิกาล
- (3) สำหรับเด็กหรือเยาวชนที่มีประวัติการเสพยาเสพติด จะมีการกำหนดให้เด็กหรือเยาวชนมารับการทดสอบและบำบัดทางจิตวิทยา รวมทั้งให้มีการสุ่มตรวจปัสสาวะหาสารเสพติด โดยไม่มีการบอกกล่าวให้เด็กหรือเยาวชนทราบล่วงหน้า

เงื่อนไขต่างๆที่ได้กำหนดไว้ตามหลักเกณฑ์ของมาตรการคุ้มครองประพฤติก่อนแบบเข้ม หากเด็กหรือเยาวชนที่ได้รับการอนุญาตให้ประกันตัว ยอมรับและได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่างๆเหล่านั้นย่อมทำให้ตระหนักถึงโอกาสที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในชุมชนได้เรียนรู้เข้าใจ และปรับแก้ไขแนวทางการดำเนินชีวิตใหม่ให้ห่างไกลสิ่งเลวร้ายที่จะนำชีวิตให้เสื่อมเสียหรือกระทำผิดซ้ำได้อีก รวมทั้งบิคารมาดาผู้ปกครองก็ตระหนักได้ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นสาเหตุทำให้เด็กหรือเยาวชนมีปัญหา ดังนั้นจำเป็นต้องเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมแก้ไขปัญหของบุตรหลานตนด้วย ฉะนั้น บิคารมาดาหรือผู้ปกครองต้องคอยดูแลสอดส่องและเอาใจใส่เด็กหรือเยาวชนนั้นให้มากขึ้น ปรับแก้ความไม่เข้าใจ ปรับเปลี่ยนทัศนคติและแนวทางการอบรมเลี้ยงดูบุตรใหม่ให้ถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น พาเยาวชนไปรับการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดหรือเป็นกำลังใจให้เยาวชนลด ละ เลิก อบายมุขต่างๆทุกอย่าง ข้อบังคับและเงื่อนไขของมาตรการคุ้มครองประพฤติก่อนแบบเข้มจะก่อให้เกิดผลดีแก่เด็กหรือเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับตัวกลับใจได้ ในระหว่างที่อยู่ในระยะเวลาของการยอมรับเงื่อนไขประกอบการประกันตัวนั่นเอง ครั้นเมื่อถึงเวลาที่ศาลพิจารณาพิพากษาเด็กและ

เยาวชนเหล่านั้นก็จะได้รับการพิพากษาให้คุมประพฤติไม่ต้องถูกส่งเข้าสถานฝึกและอบรม แม้ว่าเด็กหรือเยาวชนเหล่านั้นจะได้กระทำผิดในคดีที่รุนแรงก็ตาม

4.2.2.2. กรณีที่ผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอความเห็นไม่ฟ้องตามมาตรา 63

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 63³⁴ ได้บัญญัติถึงขั้นตอนการฟ้องคดีในกรณีที่เด็กและเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด โดยให้ผู้อำนวยการสถานพินิจแจ้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อให้มีคำสั่งฟ้องเด็กหรือเยาวชนซึ่งกระทำความผิด ในขั้นตอนนี้สามารถนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้บังคับได้ กล่าวคือ ก่อนที่ผู้อำนวยการสถานพินิจจะเสนอความเห็นให้อัยการไม่สั่งฟ้อง สถานพินิจควรมีข้อกำหนดหรือเงื่อนไขต่างๆในการควบคุมความประพฤติแก่เด็กหรือเยาวชน รวมทั้งควรมีการจัดโปรแกรมให้เด็กหรือเยาวชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ได้รับการบำบัดที่เป็นการแก้ไขฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนนั้นให้กลับเป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้เด็กหรือเยาวชนได้เรียนรู้ รู้จักตัวเอง และรับผิดชอบในการกระทำผิดของตน โดยการชดเชยหรือชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายหรือชดใช้ให้แก่ชุมชน เช่น การให้ทำงานบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์แก่สังคม เป็นต้น หากเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขต่างๆแล้ว จนกระทั่งผู้อำนวยการสถานพินิจมั่นใจระดับหนึ่งว่าเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดนั้นสามารถปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น จากนั้นจึงเสนอความเห็นไปยังพนักงานอัยการให้มีคำสั่งไม่ฟ้องเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิด เพื่อเป็นการผันคดีออกจากกระบวนการยุติธรรม (Diversion) และลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลได้ ซึ่งมาตรการบำบัดต่างๆที่นำมาใช้กับเด็กหรือเยาวชนเหล่านี้ ก่อนที่ผู้อำนวยการสถานพินิจจะเสนอไม่ฟ้อง ก็คือ การนำเอาวิธีการต่างๆในมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้นั่นเอง

4.2.2.3. กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนไม่ว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นจะกระทำผิดหรือไม่ก็ตาม

ภายหลังเมื่อศาลได้พิพากษาหรือมีคำสั่งให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างใดแล้ว สถานพินิจจะต้องดำเนินการแก้ไขเด็กหรือเยาวชนต่อไปตามคำสั่งศาล วิธีการแก้ไขเด็กหรือเยาวชนที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ มาตรการคุมประพฤติ ซึ่งมาตรการคุมประเดตินั้นจะเป็นการแก้ไขเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดโดยวิธีการปล่อยตัวไปด้วยความไว้วางใจว่า ผู้นั้นจะประพฤติตัวดีได้ตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดและให้อยู่ในความสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติ ประเทศไทยได้นำวิธีการคุม

³⁴ มาตรา 63 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534.

ประพุดิมาบังคับใช้กับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ที่อยู่ในอำนาจชำระคดีของศาลเด็กและครอบครัวก่อน³⁵ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะแก้ไขผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคลและมุ่งที่จะป้องกันสังคมให้ปลอดภัย ในขณะที่เดียวกันพนักงานคุมประพุดิมีหน้าที่เป็นทั้งนักสังคมสงเคราะห์ที่จะต้องช่วยเหลือผู้ถูกคุมประพุดิให้ปรับตัวเสียใหม่ และเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายที่จะต้องระวังมิให้ผู้ถูกคุมประพุดิกระทำตนเป็นภัยด้วย³⁶ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 100³⁷ ได้บัญญัติให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับความประพุดิอย่างหนึ่งอย่างใดแก่เด็กและเยาวชนได้แม้ศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นไม่มีความผิด ทั้งนี้เพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชนนั่นเอง เงื่อนไขที่ศาลอาจกำหนดเพื่อคุมความประพุดิกรณีนี้สามารถนำมาตรการคุมประพุดิแบบเข้มมาบังคับใช้ได้ ดังนี้คือ

- (1) โดยการเพิ่มเติมเงื่อนไขเกี่ยวกับการรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพุดิให้มีความบ่อยครั้งมากขึ้นกว่าการคุมประพุดิแบบปกติ
- (2) มีการกำหนดให้เด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดนั้น ต้องทำงานบริการสาธารณะเพื่อเป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบ โดยการชดเชยหรือชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายหรือแก่สังคม
- (3) กำหนดเงื่อนไขที่ต้องให้เด็กและเยาวชนเข้ารับการบำบัดทางจิตใจจากนักจิตวิทยาเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กและเยาวชนแต่ละรายอย่างเหมาะสม
- (4) ในกรณีเด็กและเยาวชนที่มีประวัติการเสพสิ่งเสพผิดในเงื่อนไขจะต้องมีการตรวจปัสสาวะซึ่งอาจจะเป็นการสุ่มตรวจโดยเด็กหรือเยาวชนนั้นไม่ทราบล่วงหน้า ในบางกรณีอาจมีการส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปทำการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพผิด ซึ่งอยู่ในหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเพื่อประโยชน์แก่เด็กและเยาวชน

สำหรับเงื่อนไขในมาตรการคุมประพุดิแบบเข้ม ที่กำหนดให้มีการควบคุมความประพุดิเด็กหรือเยาวชนมิให้ออกจากบ้าน โดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการตรวจสอบนั้น ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการนำมาใช้กับเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดไม่ได้ เพราะจะเป็นการบ่งบอกให้คนทั่วไปรู้ว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นได้กระทำความผิด อีกทั้งยังมีกฎหมายคุ้มครองห้ามมิให้เจ้าหน้าที่

³⁵ กระทรวงยุติธรรม รายงานประจำปี พ.ศ. 2545 กรมคุมประพุดิ

³⁶ สง่า ลินะสมิต, กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน, 3 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520), หน้า 161.

³⁷ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 100.

ใช้เครื่องพันธนาการแก่เด็กในระหว่างเวลาที่จำเป็นต้องควบคุมตัวไว้เพื่อการพิจารณาคดี³⁸ซึ่งเครื่องพันธนาการตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายว่า เครื่องมัด เครื่องผูก เครื่องจ้ำ หรือเป็นการจองจำ เช่น คุญแจมือ หรือโซ่ตรวน ฉะนั้น เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์จึงอยู่ในความหมายของคำว่า“เครื่องพันธนาการ”ด้วย เนื่องจากเป็นอุปกรณ์ที่ต้องติดอยู่บริเวณข้อมือหรือข้อเท้าของผู้กระทำผิด อย่างไรก็ตามแม้กฎหมายจะมีได้บัญญัติห้ามใช้เครื่องพันธนาการแก่เยาวชนแต่ก็ไม่ควรใช้เว้นแต่จะมีพฤติการณ์ว่าเยาวชนจะหลบหนี³⁹ ทั้งนี้เพราะเกรงว่าจะเป็นการตีตราทางสังคมให้กับเด็กหรือเยาวชน ทำให้เด็กหรือเยาวชนเกิดความอับอายว่าถูกประจานและรู้สึกที่ตนเองเป็นคนชั่วร้ายเป็นที่รังเกียจของสังคมย่อมทำให้ยากแก่การปรับตัวมากขึ้น

4.2.2.4. กรณีภายหลังการเสนอปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนจากสถานฝึกและอบรม

ในกรณีที่จะมีการปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชน ซึ่งได้รับการกักและอบรมหรือฝึกและอบรม ในสถานพินิจ สถานศึกษา หรือสถานฝึกและอบรม กฎหมายกำหนดให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขในการคุมความประพฤติ เนื่องจากศาลอาจเห็นเองว่าเด็กหรือเยาวชนแม้จะได้รับการกักและอบรมหรือฝึกและอบรมจนครบกำหนดแล้วแต่ยังกลับตัวได้ไม่คืนควรที่จะคุมประพฤติต่อไป ซึ่งหากมีการปล่อยเด็กหรือเยาวชนที่ได้รับการควบคุมตัวไว้ในสถานฝึกและอบรมไป โดยไม่มีการกำหนดเงื่อนไขในการคุมประพฤติเลยอาจเป็นกรณีที่มีความเสี่ยงอย่างมากในการที่เด็กหรือเยาวชนจะหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำได้ง่ายกว่าปกติ เพราะเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำผิดเหล่านั้นยังไม่สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมปกติได้ ในขั้นตอนนี้ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือผู้ปกครองสถานศึกษาหรือสถานฝึกและอบรม สามารถที่จะเสนอต่อศาลให้กำหนดเงื่อนไขในการคุมประพฤติแบบเข้มไว้ด้วยสักระยะหนึ่ง เพื่อจะเป็นการระคับระคองเด็กและเยาวชนให้อยู่ในความดูแลอย่างใกล้ชิดของพนักงานคุมประพฤติ อีกทั้งยังเป็นการช่วยลดความเสี่ยงที่เด็กหรือเยาวชนอาจออกไปกระทำความผิดซ้ำได้อีกหนทางหนึ่งด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³⁸ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 68.

³⁹ บุญเพราะ แสงเทียน, คำบรรยายกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน, (ม.ป.ท. , ม.ป.ป.) หน้า 167.

4.2.3. การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อบังคับใช้มาตรการคุ้มครองประพบัติแบบเข้มกับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน

การบังคับใช้มาตรการคุ้มครองประพบัติแบบเข้ม เพื่อควบคุมความประพบัติแก่เด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดในประเทศไทยมีความเหมาะสม สามารถที่จะนำมาดำเนินการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนได้จริงซึ่งมีเหตุผลต่างๆที่สนับสนุนการนำมาบังคับใช้ตามที่ได้วิเคราะห์ไปแล้วในข้อ 4.2.1 ดังนั้น ในส่วนนี้ผู้ศึกษาขอเสนอแนะเบื้องต้นถึงวิธีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อการนำมามาตรการคุ้มครองประพบัติแบบเข้มมาบังคับใช้แก่เด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดในประเทศไทย ดังนี้

1. กรณีการอนุญาตให้ประกันตัวระหว่างการสอบสวนและรอการพิจารณาพิพากษา กรณีนี้เมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด เจ้าพนักงานผู้ทำการจับกุมหรือควบคุมเด็กหรือเยาวชนนั้นต้องแจ้งการจับกุมหรือควบคุมไปยังผู้อำนวยการสถานพินิจ และบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ จากนั้นพนักงานสอบสวนจะต้องสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนนั้นให้เสร็จภายในเวลา 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมาถึงสถานที่ทำการของพนักงานสอบสวน แต่ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนมักควบคุมเด็กหรือเยาวชนไว้เกินกว่า 24 ชั่วโมง ย่อมไม่ถูกต้อง⁴⁰ และเมื่อพนักงานสอบสวนถามปากคำเด็กหรือเยาวชนเสร็จแล้ว จะต้องส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปยังสถานพินิจ ซึ่งสถานพินิจจะควบคุมเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้หรือจะปล่อยตัวไปชั่วคราวก็ได้ ในทางปฏิบัติแล้วมีเด็กและเยาวชนจำนวนมากไม่น้อยที่ผู้อำนวยการสถานพินิจอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวไป โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 50 ในชั้นตอนนี้ควรที่จะมีเงื่อนไขในการคุ้มครองประพบัติเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด ประกอบการอนุญาตให้ประกันตัวโดยการนำหลักเกณฑ์ในมาตรการคุ้มครองประพบัติแบบเข้มมาบัญญัติเพิ่มเติมเป็นเงื่อนไขอย่างหนึ่งที่เด็กหรือเยาวชน บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ต้องยอมรับ ในระหว่างที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวด้วย ดังนั้นหากมีการนำมาตรการคุ้มครองประพบัติแบบเข้มมาใช้จำเป็นต้องเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 50 วรรคแรกตอนท้ายว่า

“.....ผู้อำนวยการสถานพินิจดังกล่าวจะควบคุมเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้ยังสถานพินิจหรือจะปล่อยชั่วคราวและให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขของมาตรการคุ้มครองประพบัติแบบเข้ม โดยมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่โดยไม่มีประกันหรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ หรือจะมอบตัวเด็กหรือเยาวชนไว้กับบุคคลหรือองค์กรที่เห็นสมควรก็ได้”

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน หน้า 149.

ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่ตัวเด็กหรือเยาวชนให้ได้รับโอกาสในการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมตนเองเสียใหม่โดยไม่ต้องรอลำพินิจของศาล ระหว่างที่อยู่ในระยะเวลาของการยอมรับเงื่อนไขของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเด็กหรือเยาวชน สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองไปในทางที่ดีขึ้น ครั้นเมื่อเวลาที่ศาลพิจารณาพิพากษาเด็กและเยาวชนเหล่านั้นก็จะได้รับการพิพากษาให้คุมประพฤติโดยไม่ต้องถูกส่งเข้าสถานฝึกและอบรม แม้ว่าเด็กหรือเยาวชนเหล่านั้นจะได้กระทำผิดในคดีที่รุนแรงก็ตาม

2. กรณีที่ผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอความเห็นไม่ฟ้อง เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด กรณีนี้ตามมาตรา 63 กฎหมายบัญญัติให้ผู้อำนวยการสถานพินิจแจ้งความเห็นควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องไปยังพนักงานอัยการ เหตุผลในการบัญญัติเช่นนี้เพื่อให้ผู้อำนวยการสถานพินิจได้มีโอกาสพิจารณาถึงผลได้ผลเสียในการให้มีการฟ้องเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด เพราะถึงแม้เด็กหรือเยาวชนได้กระทำความผิดจริงก็ตาม หากจะมีวิธีการแก้ไขให้เด็กหรือเยาวชนเหล่านั้นกลับตัวกลับใจได้โดยไม่ต้องฟ้องร้องเป็นคดีก็ควรทำ เพราะการฟ้องร้องแม้ทำในคดีศาลเยาวชนและครอบครัวก็ตามแต่ก็ยังเป็นเรื่องที่น่ากลัวสำหรับเด็กหรือเยาวชน เนื่องจากอาจทำให้เกิดปมด้อยขึ้นมาได้ว่าเขาเคยถูกศาลพิพากษาให้เป็นคนต้องโทษจำคุก และวิธีการที่สามารถจะแก้ไขพฤติกรรมของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดอย่างได้ผล นั่นคือ การนำเอามาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้บังคับในกรณีที่ผู้อำนวยการสถานพินิจได้พิจารณาจากผลการสืบเสาะข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวเด็กหรือเยาวชนแล้วเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง แต่หากมีการนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้บังคับจริง จำเป็นต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวมาตรา 63 วรรคแรก ดังนี้

“ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาโดยคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ฐานะ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนและพฤติกรรมต่างๆ แห่งคดีแล้วเห็นว่า เด็กหรือเยาวชนอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง และเด็กหรือเยาวชนนั้นยินยอมที่จะอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจ ภายใต้เงื่อนไขในมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มด้วยแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจแจ้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการถ้าพนักงานอัยการเห็นชอบด้วยให้มีคำสั่งไม่ฟ้องเด็กหรือเยาวชนนั้นได้ คำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการนั้นให้เป็นที่สุด”

ความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจที่เสนอให้พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง ย่อมเป็นการเบี่ยงเบนคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมเพื่อลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล อีกทั้งยังสามารถแก้ไขความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนได้แม้จะมีได้ฟ้องร้องเป็นคดีความก็ตาม

3. กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ไม่ว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นจะกระทำผิดหรือไม่ก็ตาม

ขั้นตอนการพิจารณาของศาล ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับความประพฤติอย่างใดอย่างหนึ่งแก่เด็กหรือเยาวชนได้แม้ศาลจะเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นไม่มีความผิด เมื่อศาลมีคำสั่งคุมประพฤติเด็กหรือเยาวชนคนใดแล้ว ผู้อำนวยการสถานพินิจจะมอบหมายให้พนักงานคุมประพฤติสอดส่องความประพฤติเด็กหรือเยาวชนนั้นตามคำสั่งศาลต่อไป โดยพนักงานคุมประพฤติจะได้จัดให้เด็กทราบคำสั่งของศาลและเงื่อนไขที่ศาลกำหนด และภายใต้เงื่อนไขที่ศาลกำหนดนี้สามารถนำเงื่อนไขของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม มาใช้บังคับกับเด็กหรือเยาวชนที่ศาลมีคำสั่งให้คุมความประพฤติได้ ซึ่งเงื่อนไขที่ศาลกำหนดเพื่อคุมประพฤตินั้นบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 100

ดังนั้น หากนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาบังคับใช้ ศาลอาจต้องเพิ่มเติมเงื่อนไขที่กำหนดให้เด็กหรือเยาวชนไปรายงานตัวต่อศาล หรือต่อพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ให้บ่อยครั้งมากขึ้นกว่าเดิม จากปกติที่ศาลเคยกำหนดให้เด็กหรือเยาวชนมารายงานตัวเดือนละครั้งหรือเดือนละสองครั้ง หากบังคับใช้ตามมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มแล้วจำเป็นต้องกำหนดเงื่อนไขให้มารายงานตัวสัปดาห์ละ 5 ครั้ง ทั้งนี้ ผู้ศึกษาเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 100 วรรคแรก ซึ่งเกี่ยวกับเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติ ดังนี้

“ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่าเด็กหรือเยาวชน ซึ่งเป็นจำเลยไม่มีความผิดและปล่อยเด็กหรือเยาวชนไป ถ้าศาลเห็นว่ามิเหตุอันสมควรจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนนั้นด้วย ก็ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติข้อเดียวหรือหลายข้อไว้ในคำพิพากษา ดังต่อไปนี้

- (1) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนเข้าไปในสถานที่หรือท้องที่ใด อันจะจงใจให้เด็กหรือเยาวชนประพฤติชั่ว
- (2) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นหรือได้รับอนุญาตจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย
- (3) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนคบหาสมาคมกับบุคคล หรือประเภทบุคคลที่ศาลเห็นไม่สมควร
- (4) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนกระทำการใดอันจะจงใจให้เด็กหรือเยาวชนนั้นประพฤติชั่ว

- (5) ให้เด็กหรือเยาวชนไปรายงานตัวต่อศาล หรือพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ที่ผู้อำนวยการสถานพินิจมอบหมายเป็นครั้งคราว
- (6) ให้เด็กหรือเยาวชนไปศึกษา เข้ารับการฝึกอบรม หรือประกอบอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ
- (7) ให้เด็กหรือเยาวชนศึกษาต่อ โดยนำหลักฐานการเรียนมาแสดงต่อศาล หรือพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ที่ผู้อำนวยการสถานพินิจมอบหมาย
- (8) ให้เด็กหรือเยาวชนกระทำกิจกรรมบริการสังคม หรือสาธารณประโยชน์ตามที่ศาล หรือพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ที่ผู้อำนวยการสถานพินิจมอบหมายเห็นสมควร
- (9) ให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการบำบัดจากจิตแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
- (10) ให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการตรวจปัสสาวะทุกครั้งที่มารายงานตัว
- (11) ให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดให้โทษ และให้อยู่ในความดูแลของหน่วยงานที่เชี่ยวชาญ ทั้งภาครัฐและเอกชน”

การเพิ่มเติมเงื่อนไขตามหลักเกณฑ์ของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มนี้ ย่อมมีผลทำให้เด็กหรือเยาวชนสามารถปรับตัวและเปลี่ยนนิสัยให้ดีขึ้นได้ เนื่องจากมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มนั้นมีเงื่อนไขต่างๆที่มีความเคร่งครัด ซึ่งเด็กหรือเยาวชนจะอยู่ในความดูแลและสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติอย่างใกล้ชิด ประกอบกับการได้รับความร่วมมือจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือนุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย ในการเอาใจใส่ดูแลให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติให้ถูกต้องตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ย่อมส่งผลให้เด็กหรือเยาวชนนั้นเป็นคนดีของสังคมต่อไปในอนาคตได้

4. กรณีภายหลังการเสนอปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนจากสถานฝึกและอบรม

ในกรณีที่จะมีการปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชน ซึ่งได้รับการกักและอบรมหรือฝึกและอบรมในสถานพินิจ สถานศึกษา หรือสถานฝึกและอบรม ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ เนื่องจากศาลอาจเห็นว่าหากปล่อยเด็กหรือเยาวชนออกไปเฉยๆ เด็กหรือเยาวชนอาจจะกระทำผิดขึ้นอีกได้ การกำหนดเงื่อนไขต่างๆขึ้นจึงเพื่อเป็นควบคุมและสอดส่องดูแลความประพฤติมิให้เด็กหรือเยาวชนหลงผิดประพฤติชั่วขึ้นอีก ดังนั้น ผู้อำนวยการสถานพินิจสามารถเสนอศาลให้มีคำสั่งปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นพร้อมกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติแบบเข้มได้ ซึ่งเงื่อนไขการคุมประพฤติเป็นไปตามที่ระบุไว้ในมาตรา 100 ถ้าหากมาตรา 100 มีการแก้ไขโดยการนำเงื่อนไขของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมากำหนดไว้แล้ว กรณีนี้ก็สามารถนำข้อกำหนดหรือเงื่อนไขของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้บังคับได้โดย

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1. บทสรุป

การลงโทษทางอาญา เป็นบทบังคับของกฎหมายที่ใช้ในการตอบโต้ผู้กระทำผิดที่ไม่เชื่อฟังปฏิบัติตามกฎหมาย และเพื่อเป็นการจำกัดขอบเขตความประพฤติของบุคคลในอันจะรักษาความปลอดภัยให้กับสังคม การลงโทษผู้กระทำผิดมีวิธีการที่แตกต่างกันออกไปตามกาลสมัย ค่านิยม วัฒนธรรม ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ รวมทั้งทัศนคติของคนในสังคมที่มีต่อผู้กระทำผิด กล่าวคือ ในสมัยโบราณวิธีการลงโทษมักปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเพื่อเป็นการแก้แค้นและข่มขู่ให้เกิดความเกรงกลัว อีกทั้งยังเชื่อว่ายิ่งลงโทษรุนแรงเท่าใดยิ่งทำให้ยับยั้งการกระทำผิดได้ผลดีมากขึ้นเท่านั้น การลงโทษจึงใช้วิธีการที่รุนแรงทารุณโหดร้ายสุดแต่แต่ผู้มีอำนาจจะคิดค้นหาวิธีการที่แปลกและทรมาณต่าง ๆ มาใช้กับผู้กระทำผิด แบบการลงโทษเช่นนี้เรียกว่า “จารีตนครบาล” ตัวอย่างเช่น การเฆี่ยนตี การตัดอวัยวะของผู้กระทำผิด การนั่งเก้าอี้ทรมาน การใส่ข้อคา เป็นต้น ต่อมาเมื่อสังคมมีความเจริญมากขึ้น การลงโทษเริ่มเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะของการลงโทษเท่าที่จำเป็นและมองถึงประโยชน์ที่สังคมจะได้รับประกอบด้วย ไม่มุ่งเน้นแต่หลักการแก้แค้นทดแทน เช่นในอดีต โทษในปัจจุบันจึงมีมนุษยธรรมมากขึ้นโดยยึดหลักแนวทางการป้องกันสังคมและการแก้ไขพฤติกรรมประกอบกันไป

สำหรับมาตรการลงโทษที่นิยมปฏิบัติกันอย่างแพร่หลาย และมีพัฒนาการมายาวนาน ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันก็คือ การลงโทษจำคุก ซึ่งถือว่าเป็นโทษที่มีความรุนแรงและมีประสิทธิภาพในการควบคุมไม่ให้ผู้กระทำผิดได้กระทำความผิดขึ้นอีกในระหว่างอยู่ในเรือนจำ ดังนั้นระยะเวลาที่ผู้กระทำผิดได้รับโทษจำคุก จึงมีส่วนสำคัญที่จะช่วยแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมและนิสัยของผู้กระทำผิดได้ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรจนแน่ใจได้ว่าผู้นั้นจะไม่เป็นอันตรายต่อสังคม เรือนจำจึงสมควรมีไว้ใช้บังคับและควบคุมเฉพาะผู้กระทำผิดติดนิสัย ผู้ที่มีพฤติกรรมเป็นอันตรายต่อสังคมหรือผู้ที่มีความเป็นอาชญากรโดยกมลสันดานเท่านั้น แม้การลงโทษจำคุกจะมีประสิทธิภาพในการควบคุมตัวผู้กระทำผิดเพียงใด แต่ในทางตรงกันข้ามกลับก่อให้เกิดผลกระทบนานาประการได้แก่

1. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ทำให้ผู้ต้องโทษขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ ทำให้กระทบถึงฐานะของผู้ต้องโทษขาดจนลงหากผู้ต้องโทษจำคุกเป็นกำลังสำคัญในการหาเลี้ยงครอบครัว นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสร้าง

เรือนจำให้เพียงพอกับจำนวนผู้ต้องโทษที่มีถิ่นเรือนจำ การจัดอุปกรณ์ การฝึกอบรม การจัดสวัสดิการต่างๆตลอดจนขาดอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีไม่เพียงพอต่อการดูแลผู้ต้องโทษ เป็นต้น

2. ผลกระทบทางสังคม การตัดขาดจากสังคมภายนอกย่อมทำให้เกิดอุปสรรคในการปรับตัวเข้ากับชีวิตภายนอกเรือนจำหลังได้รับการปล่อยเป็นอิสระ เนื่องจากการใช้ชีวิตอยู่ภายในเรือนจำจะไม่รู้เห็นถึงความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นผลทำให้ผู้ต้องโทษกลายเป็นคนล้าหลังไม่ทันยุคสมัยของสังคมทำให้ขาดความมั่นใจในตนเอง และการอยู่รวมกันภายในคุกเป็นการถูกบังคับหรือต้องจำยอมคบหาสมาคมกับผู้กระทำผิดคดีนิสัย ทำให้ผู้ต้องโทษอาจได้รับการถ่ายทอดสิ่งที่เลวร้ายไปมากกว่าก่อนที่ผู้นั้นจะได้รับโทษ

3. ผลกระทบต่อตัวผู้ต้องโทษ ในช่วงที่อยู่ระหว่างการรับโทษผู้ต้องโทษจะเกิดความกดดันทางจิตถูกรังเกียจจากสังคมภายนอกทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง และเมื่อได้รับการปล่อยตัวแล้วโทษจำคุกจะเป็นมลทินติดตัวไปตลอดทั้งยังถูกตราหน้าว่าเป็นคนจี้คุกยากแก่การดำรงชีวิตโดยปกติสุขในสังคม จะเห็นได้ว่าแม้ตัวผู้กระทำผิดนั้นจะได้รับการพ้นโทษแล้วแต่สังคมที่แวดล้อมตัวผู้นั้นมิได้ยอมรับและให้โอกาสในการกลับคืนสู่สังคมอีกครั้ง ซึ่งสิ่งนี้จะยังเป็นการทำร้ายจิตใจและสร้างความเจ็บปวดต่อผู้นั้นอย่างไม่มีที่สิ้นสุดต่อไป

ด้วยเหตุนี้การลงโทษจำคุกจึงไม่เหมาะสมกับผู้กระทำผิดครั้งแรก ผู้กระทำผิดด้วยความพลั้งพลาด หรือผู้กระทำผิดแม้จะกระทำผิดในคดีอาญาร้ายแรงแต่เมื่อพิจารณาพฤติการณ์และตัวตนแก่นแท้แล้วกลับไม่มีนิสัยเป็นอันตรายหรือความเป็นอาชญากร จากจุดนี้ทำให้บรรดานักอาชญาวิทยาเกิดแนวความคิดนำมาตรการป้องกันไม่ให้คนที่ไม่สมควรเข้าคุก มีช่องทางที่เหมาะสมในการแก้ไขฟื้นฟูให้สามารถประพฤติตนเป็นคนดีในสังคมได้ ด้วยการใช้วิธีปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำมาใช้แทนโทษจำคุก ซึ่งสามารถบังคับใช้ได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเป็นการสกัดหรือเบี่ยงเบนผู้กระทำผิดให้ออกไปจากกระบวนการยุติธรรมได้แก่การใช้ศาลหมู่บ้าน การเปรียบเทียบปรับของเจ้าพนักงานตำรวจ การชะลอฟ้องของพนักงานอัยการ การรอกการกำหนดโทษหรือการรอกการลงโทษ โดยกำหนดเงื่อนไขคุมความประพฤติในขั้นตอนการพิจารณาของศาล แม้แต่กรณีที่ผู้กระทำผิดได้รับโทษจำคุกแล้วก็จะผ่อนปรนให้ออกจากเรือนจำก่อนกำหนดอย่างมีเงื่อนไข เช่น การพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษ เป็นต้น มาตรการต่างๆ เหล่านี้จะเป็นทางเลือกเพื่อลดผลกระทบจากการจองจำ และเป็นมาตรการที่เกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวผู้กระทำผิดและต่อสังคมส่วนรวมได้มากกว่า

นอกจากนี้องค์การสหประชาชาติ มีแนวความคิดว่าผู้กระทำผิดบางรายสามารถปล่อยให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติและเชื่อมั่นว่าการหลีกเลี่ยงการควบคุมผู้กระทำผิดในเรือนจำเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดด้วยการไม่

ควบคุมตัวที่เรียกว่า “ข้อกำหนดโตเกียว” ซึ่งองค์การสหประชาชาติไม่ได้กล่าวถึงรายละเอียดปลีกย่อยของรูปแบบมาตรการไม่ควบคุมตัวไว้ ดังนั้น ชาติสมาชิกจึงต้องแสวงหาหลักการและวิธีการปฏิบัติให้เป็นที่ยอมรับและมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมของประเทศตนด้วย โดยที่มาตรการหลักเกี่ยวกับการควบคุมผู้กระทำผิดมีวิธีการดังต่อไปนี้ การว่ากล่าวตักเตือน การปล่อยโดยมีเงื่อนไข การลงโทษทางสถานภาพ การปรับ การริบทรัพย์สิน การชดเชยค่าเสียหายแก่เหยื่อ การรอกการกำหนดโทษ การคุมประพฤติ การทำงานบริการสังคม การส่งตัวไปรับการรักษา การกักขังภายในบ้าน และวิธีการอื่น ๆ ที่เป็นการแก้ไขโดยไม่ใช้เรือนจำ เป็นต้น

มาตรการลงโทษระดับกลาง เป็นวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำเช่นกัน ที่มีวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งมีประสิทธิภาพและมีระดับความรุนแรงที่เหมาะสมกับพฤติการณ์ที่ผู้กระทำผิดสมควรได้รับโทษที่ตนได้กระทำลง แต่ทั้งนี้โทษที่ได้รับนั้นไม่รุนแรงเหมือนการจำคุกในเรือนจำ มาตรการลงโทษระดับกลางจึงเป็นมาตรการที่อยู่กึ่งกลางระหว่างการคุมประพฤติแบบปกติและการจำคุกในเรือนจำ อีกทั้งยังเป็นมาตรการทางเลือกให้แก่ผู้กระทำผิดที่ไม่มีนิสัยเป็นอันตรายหรือผู้ที่กระทำผิดมีโทษไม่สูงมากนัก เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ได้รับประสบการณ์อันเลวร้ายในเรือนจำโดยไม่จำเป็น

สำหรับรูปแบบของมาตรการลงโทษระดับกลางมีหลายวิธีการด้วยกันได้แก่ การทำงานบริการสังคม การปรับแบบคำนวณจากรายได้ การจ่ายค่าชดเชยให้แก่ผู้เสียหาย การกำหนดให้ต้องไปรายงานตัวที่ศูนย์รายงานตัว การกักขังให้อยู่ในบ้านโดยใช้หรือไม่ใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ การคุมประพฤติแบบฝึกค่ายทหาร การใช้ศูนย์ควบคุมในชุมชน และการคุมประพฤติแบบเข้มซึ่ง เป็นมาตรการที่ได้เสนอไว้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มจึงเป็นมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ และเป็นการปฏิบัติงานที่มีรูปแบบของการใช้ชุมชนเป็นฐานในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ซึ่งมีลักษณะของการควบคุมสอดส่องดูแลผู้ถูกคุมประพฤติ ที่เข้มงวดและเคร่งครัดมากขึ้นกว่าการคุมประพฤติแบบปกติโดยจะใช้บังคับกับผู้กระทำผิดคดีอาญาร้ายแรงที่ไม่มีนิสัยชั่วร้ายเป็นอันตรายต่อสังคมแต่ประการใด การควบคุมสอดส่องผู้ถูกคุมประพฤติอย่างเข้มงวดโดยพนักงานคุมประพฤติ เช่นนี้เป็นผลนำไปสู่การจำกัดความเป็นส่วนตัวตลอดจนความเป็นอิสระของผู้ถูกคุมประพฤติ ซึ่งผู้ถูกคุมประพฤติจะต้องมารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติบ่อยครั้งขึ้นกว่าปกติ และเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานคุมประพฤติให้การดูแลควบคุมผู้ถูกคุมประพฤติเป็นไปอย่างใกล้ชิด จึงจำเป็นต้องลดจำนวนผู้ถูกคุมประพฤติในการดูแลสอดส่องลงโดยเฉลี่ยประมาณ 20-25 คน ต่อพนักงานคุมประพฤติ 1 คน เมื่อผู้ถูกคุมประพฤติคนใดปฏิบัติผิดเงื่อนไขจะมีมาตรการลงโทษที่รวดเร็วและฉับไวจึงเป็นมาตรการที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนในสังคม

ประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้บังคับซึ่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสนอตัวอย่างการใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มของ 2 รัฐ คือ 1. รัฐจอร์เจีย 2. รัฐนิวเจอร์ซีย์

ในรัฐจอร์เจียมีการนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้บังคับตั้งแต่ปี ค.ศ.1980 ซึ่งช่วงระยะเวลาดังกล่าวจอร์เจียประสบกับปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ จึงได้มีการทดลองใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม และผลปรากฏว่ามาตรการดังกล่าวสามารถควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิดได้ผลดีและมีประสิทธิภาพกว่าการคุมประพฤติแบบปกติที่ใช้อยู่ในขณะนั้น

สำหรับมาตรการทางกฎหมายที่บัญญัติรองรับการนำมาใช้ปฏิบัติปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายของรัฐจอร์เจีย (Georgia Code) มาตรา 153 ที่กำหนดว่าในกรณีที่ผู้ถูกคุมประพฤติปฏิบัติฝ่าฝืนเงื่อนไขและข้อบังคับ ศาลอาจเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือเพิกถอนคำสั่งคุมประพฤติได้โดยบังคับใช้การคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำผิดที่ละเมิดเงื่อนไขนั้น ซึ่งหลักเกณฑ์ต่างๆของมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกรมราชทัณฑ์จะเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนด ได้แก่ รายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ 5 ครั้งต่อสัปดาห์ แล้วค่อยๆลดจำนวนครั้งลงเหลือ 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับห้ามออกจากบ้านในเวลากลางคืน ต้องมีงานทำซึ่งพนักงานคุมประพฤติจะตรวจสอบการทำงานทุกสัปดาห์ ต้องทำงานบริการสาธารณะเป็นจำนวน 132 ชั่วโมง และโดยปกติแล้วผู้ถูกคุมประพฤติจะต้องอยู่ในความดูแลสอดส่องเป็นเวลา 6-12 เดือน หลังจากนั้นจะใช้การคุมประพฤติแบบปกติต่อไปอีกเป็นเวลา 1 ปี

ส่วนในรัฐนิวเจอร์ซีย์การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม มีหลักเกณฑ์และข้อบังคับหรือเงื่อนไขในการใช้กับผู้ถูกคุมประพฤติแตกต่างจากรัฐจอร์เจียออกไป กล่าวคือ มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มของรัฐนิวเจอร์ซีย์จะใช้บังคับกับผู้กระทำผิดที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกและได้รับโทษมาแล้ว 60 วัน ถึง 3 เดือนครึ่ง ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิที่จะยื่นใบสมัครขอเข้าร่วมในมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม อีกทั้งในประมวลกฎหมายอาญาของรัฐนิวเจอร์ซีย์มาตรา 2C:43-11 ข้อ a (1)-(4)ยังได้กำหนดถึงคุณสมบัติของผู้กระทำผิดที่ไม่สามารถสมัครเข้าสู่มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มได้ อาทิเช่น 1. ผู้กระทำผิดที่ได้รับการพิพากษาว่ากระทำความผิดอาญาร้ายแรงที่สุด 2. ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับองค์อาชญากรรม 3. ผู้ที่ศาลไม่อนุญาตให้ได้รับการพักการลงโทษ 4. ผู้ที่พ้นจากการคุมประพฤติแบบเข้มไปแล้ว

ส่วนผู้ที่มีสิทธิยื่นใบสมัครขอเข้าร่วมในมาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม โดยปกติเมื่อได้รับการคุมประพฤติแบบเข้มแล้ว ผู้ถูกคุมประพฤติต้องอยู่ในการดูแลสอดส่องตามหลักเกณฑ์เป็นเวลา 18 เดือน ซึ่งในช่วงระยะเวลา 14 เดือนแรก ผู้ถูกคุมประพฤติต้องติดต่อรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติด้วยตนเอง 20 ครั้งต่อเดือน และในช่วงเดือนที่ 15-18 ผู้ถูกคุมประพฤติสามารถรายงานตัวติดต่อกับพนักงานคุมประพฤติทางโทรศัพท์ได้ นอกจากนี้ยังห้ามผู้ถูกคุมประพฤติ

ออกจากบ้านภายในระยะเวลาที่กำหนดด้วย คือ ช่วงตั้งแต่ 22.00 ถึง 06.00 น. โดยมีเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ตรวจสอบว่าผู้ถูกคุมประพฤติปฏิบัติฝ่าฝืนหรือไม่ ผู้ถูกคุมประพฤติต้องทำงานบริการสาธารณะอย่างน้อย 16 ชั่วโมง ภายใน 1 เดือน เป็นต้น

ในประเทศอังกฤษก็มีการบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มด้วยเช่นกัน โดยใช้ชื่อว่ามาตรการควบคุมอย่างเข้มงวดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นบทลงโทษโดยคำสั่งศาลเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด อีกทั้งยังเป็นมาตรการทางเลือกแทนการจำคุกระยะสั้นของผู้กระทำผิดที่มีอายุระหว่าง 18 ถึง 20 ปี ซึ่งได้รับโทษจำคุกตั้งแต่ 12 เดือนขึ้นไป โดยมีพระราชบัญญัติ Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000 มาตรา 51 ให้อำนาจศาลในการมีคำสั่งใช้มาตรการดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติ Criminal Justice Act 2003 มาตรา 199, 204, 215 ที่ให้อำนาจแก่ศาลในการกำหนดหลักเกณฑ์ข้อบังคับต่างๆในมาตรการ ได้แก่ ให้อยู่ภายใต้การดูแลสอดส่องในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 12 เดือน หรือไม่มากกว่า 3 ปี โดยช่วงระยะเวลา 3 เดือนแรกต้องเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆตามที่กำหนดไว้เพื่อแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมลักษณะนิสัยประมาณ 18 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ช่วงเดือนที่ 4-6 จะลดระดับการควบคุมสอดส่องเหลือ 12 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ต้องทำงานชดเชยความเสียหายให้กับสังคมโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน 7 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ อยู่ภายใต้ข้อกำหนดห้ามออกจากบ้านตั้งแต่เวลา 19.00 ถึง 17.00 น. เป็นเวลา 6 เดือน

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มของประเทศอังกฤษ มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานคุมประพฤติกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะมีหน้าที่สอดส่องดูแลพฤติกรรมของผู้กระทำผิดหากพบการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ข้อบังคับ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะรายงานข้อมูลทั้งหมดแก่พนักงานคุมประพฤติและผู้กระทำการฝ่าฝืนนั้นจะได้รับมาตรการลงโทษในทันที นอกจากนี้ยังมีการจัดการเพื่อป้องกันสังคม โดยการทำงานอย่างใกล้ชิดของหลายๆหน่วยงานร่วมกันเป็นพหุภาคี (The Multi-Agency Public Protection Arrangements) เพื่อจัดการและปกป้องคุ้มครองประชาชนในสังคมให้ปลอดภัยจากผู้กระทำผิดร้ายแรงมิให้หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก การติดตามดูแลสอดส่องผู้กระทำผิดเช่นนี้จึงเป็นจุดที่มีความแตกต่างและไม่เป็นไปในมาตรการคุมประพฤติของประเทศสหรัฐอเมริกา

สำหรับประเทศไทย เมื่อพิจารณาถึงมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำพบว่าวิถีการปฏิบัติมีน้อยมาก เนื่องจากกฎหมายไทยเปิดโอกาสให้ผู้พิพากษาได้ใช้ดุลยพินิจในการลงโทษก่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะการใช้มาตรการเลี้ยงโทษจำคุก ย่อมเป็นผลทำให้มีการนำโทษจำคุกมาใช้เป็นจำนวนมาก แม้ปัจจุบันมีการใช้มาตรการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษโดยกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 ก็ตาม แต่โทษจำคุกยังเป็นมาตรการที่ถูกนำมาใช้บ่อยที่สุด ผลที่ตามมา คือ ปัญหาผู้ต้องโทษล้นเรือนจำ เนื่องจากมี

ผู้กระทำผิดอีกเป็นจำนวนมากที่กระทำความผิด ไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่ศาลจะมีคำสั่งรอกำหนดโทษ หรือรอกำหนดโทษได้ และกลุ่มผู้กระทำผิดในจำนวนนี้ก็เป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดในคดีเล็กน้อยหรือกระทำความผิดด้วยความพลั้งพลาดไม่สมควรที่จะได้รับโทษจำคุก ฉะนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหานี้จึงควรศึกษาหามาตรการที่อยู่กึ่งกลางระหว่างการคุมประพฤติกับการจำคุก เช่น มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของมาตรการลงโทษระดับกลางที่มีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด โดยใช้ชุมชนเป็นฐานหรือเป็นวิธีการดำเนินกับผู้กระทำผิดนอกกำแพงคุก อีกทั้งยังเป็นการอุดช่องว่างของระบบการลงโทษเพื่อมิให้มีบทลงโทษที่เบาหรือหนักจนเกินไปอีกด้วย

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมีความเหมาะสมที่จะใช้บังคับทั้งผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ และเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นผู้กระทำผิดที่ไม่มិនิสัยโหดเหี้ยมเป็นอาชญากรโดยสันดาน แม้ว่าจะได้กระทำความผิดในคดีอาญาร้ายแรงก็ตาม นอกจากพิจารณาถึงความเหมาะสมที่สามารถนำมาบังคับใช้แล้วจำเป็นต้องพิจารณาถึงข้อจำกัดบางประการในการนำมาใช้ด้วย เช่น 1. การคัดเลือกลักษณะและประเภทของผู้กระทำผิดเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดระดับการควบคุมสอดส่อง 2. ต้องมีการประเมินความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำซึ่งผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำสูงเท่านั้นที่จะได้รับการคุมประพฤติแบบเข้ม 3. พนักงานคุมประพฤติที่รับผิดชอบต้องได้รับการอบรมระบบต่างๆ และมีความรู้เชี่ยวชาญในคดีแต่ละประเภทอย่างแท้จริง

แนวทางการบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มในประเทศไทยกับผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ตามที่ได้อธิบายไว้มีทั้งหมด 5 แนวทางด้วยกันดังนี้

1. การนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาบังคับใช้เป็นเงื่อนไขประกอบในการคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 (5) กล่าวคือ เมื่อมีการนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้ในฐานะเป็นเงื่อนไขประกอบการคุมประพฤติตามมาตรา 56 วรรคสอง ดังนั้น การกระทำของผู้กระทำผิดต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่ศาลสามารถรอกำหนดโทษ หรือรอกำหนดโทษด้วย ซึ่งใน (5) กฎหมายเปิดโอกาสให้ศาลสามารถกำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติผู้กระทำผิดได้ ซึ่งมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มเป็นเงื่อนไขอื่นๆตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไขฟื้นฟูหรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสกระทำผิดขึ้นอีก และในกรณีนี้ไม่จำเป็นต้องมีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายแต่ประการใด

2. การนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาบังคับใช้เป็นเงื่อนไขประกอบในกรณีที่พนักงานอัยการใช้ดุลยพินิจเพื่อชะลอฟ้องต่อผู้กระทำผิด แม้ว่าปัจจุบันกฎหมายชะลอการฟ้องของไทยยังไม่ผ่านการพิจารณาและประกาศใช้ แต่หากมีการประกาศใช้แล้วผู้ต้องหาที่ได้รับการพิจารณาให้ชะลอการฟ้องไว้ก่อน จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมประพฤติบางประการในขณะที่พนักงานอัยการชะลอฟ้องด้วย ซึ่งในกรณีที่พนักงานอัยการกำหนดเงื่อนไขในการคุมประพฤติแก่

ผู้ที่ได้รับการชะลอฟ้องนั้น สามารถนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้บังคับเป็นเงื่อนไขอย่างหนึ่งที่ผู้ได้รับการชะลอฟ้องต้องปฏิบัติตามภายในเวลาที่กำหนด แต่อย่างไรก็ดีกรณีดังกล่าวเป็นเพียงข้อเสนอแนะเบื้องต้นเท่านั้น จำเป็นต้องมีการพิจารณาถึงขั้นตอนและรายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ต่อไปในอนาคต

3. การนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้บังคับใช้กับผู้กระทำผิดที่ต้องโทษจำคุกระยะสั้น กล่าวคือ บังคับใช้กับผู้กระทำผิดที่ศาลไม่สามารถมีคำสั่งรอกำหนดโทษหรือรอกำหนดโทษได้ เนื่องจากการกระทำผิดนั้นไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายมาตรา 56 ซึ่งหากมีการนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้แล้ว จำเป็นต้องมีการแก้ไขกฎหมายเพื่อขยายกลุ่มกลุ่มผู้กระทำผิดที่ได้รับโทษจำคุกระยะสั้นที่เกินกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปีให้ได้รับการแก้ไขพฤติกรรมการด้วยวิธีการคุมประพฤติแบบเข้ม เนื่องจากผู้กระทำผิดกลุ่มนี้โดยพื้นฐานแล้วไม่มีความเป็นอาชญากรมิใช่ผู้กระทำผิดคดีฉ้อโกงแต่ประการใด ซึ่งสมควรควรให้โอกาสในการแก้ไขพฤติกรรม

4. การนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้เมื่อเพิกถอนคุมประพฤติ ซึ่งศาลไทยในปัจจุบันมีทางเลือกเพียงประการเดียว คือ การจำคุก เมื่อผู้ถูกคุมประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือได้มีการกระทำผิดขึ้นใหม่ในระหว่างการคุมประพฤติ เพื่อเป็นการเพิ่มดุลยพินิจแก่ศาลและให้โอกาสแก่ผู้ถูกคุมประพฤติอีกครั้ง สามารถนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้เพื่อเพิ่มทางเลือกใหม่แก่ศาลแทนการลงโทษจำคุกเมื่อมีคำสั่งเพิกถอนการคุมประพฤติ

5. การนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้บังคับใช้กับผู้กระทำผิดที่ได้รับการพักการลงโทษ ซึ่งในปัจจุบันก็มีการกำหนดเงื่อนไขเพื่อการคุมประพฤติผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษไว้เช่นกันแต่มีลักษณะไม่เคร่งครัดมากนัก ผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษอาจมีโอกาสกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกได้ หากนำมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้กับผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและตัวผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ เนื่องจากความเข้มงวดและความใกล้ชิดในการดูแลสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติ ทำให้ทราบความประพฤติที่เปลี่ยนแปลงไปในทางดีขึ้นหรือเลวลงได้ง่ายขึ้น

สำหรับการบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มกับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนสามารถนำมาใช้ได้ในพื้นที่ของกระบวนการยุติธรรม ดังนี้

1. กรณีการอนุญาตให้ประกันตัวระหว่างการสอบสวนและรอกำหนดพิจารณาพิพากษาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 50 ซึ่งในขั้นตอนนี้มีเด็กและเยาวชนจำนวนมากที่ได้รับการอนุญาตให้ประกันตัวหากมีการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติแก่เด็กหรือเยาวชน ย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่

ตัวเด็กหรือเยาวชนในการกลับตัวกลับใจระหว่างที่ได้รับการประกัน เมื่อถึงขั้นตอนการพิจารณาของศาล เด็กหรือเยาวชนเหล่านั้นอาจได้รับการคุมประพฤติโดยไม่ถูกส่งเข้าสถานฝึกและอบรมซึ่งไม่ทำให้เด็กเสียประวัติด้วย

2. กรณีที่ผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอความเห็นไม่ฟ้องตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 63 ในขั้นตอนนี้จะเป็นการเบี่ยงเบนคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมและลดปริมาณคดีที่ขึ้นสู่ศาล กล่าวคือ ให้เด็กหรือเยาวชนอยู่ภายใต้ข้อกำหนดหรือเงื่อนไขการคุมประพฤติแบบเข้ม เพื่อเป็นการบำบัดรักษาแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของเด็กหรือเยาวชนให้กลับตนเป็นคนดี หากเด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขแล้วและสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ผู้อำนวยการสถานพินิจจะเสนอความเห็นไปยังอัยการให้มีคำสั่งไม่ฟ้องเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำผิดได้

3. กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนไม่ว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นจะกระทำผิดหรือไม่ก็ตาม ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 100 กล่าวคือ เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ดำเนินการคุมประพฤติแก่เด็กหรือเยาวชนแล้ว ศาลสามารถเพิ่มเติมเงื่อนไขหรือข้อกำหนดต่างๆ โดยนำมาตราการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้บังคับได้ อาทิเช่น 1. การกำหนดให้เด็กหรือเยาวชนต้องมารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติบ่อยครั้งกว่าปกติ 2. การกำหนดให้เด็กหรือเยาวชนต้องทำงานบริการสังคมเพื่อเป็นการแสดงความรับผิดชอบและชดใช้ในสิ่งที่ตนได้กระทำไป ส่วนเงื่อนไขที่ห้ามเด็กหรือเยาวชนออกจากบ้านในเวลากลางคืน โดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวเด็กหรือเยาวชนเพื่อตรวจสอบนั้นคงไม่สามารถนำมาใช้กับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนได้ เนื่องจากพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 68 บัญญัติห้ามมิให้ใช้เครื่องพันธนาการกับเด็กหรือเยาวชน เพราะจะเป็นการประจานทำให้เด็กหรือเยาวชนได้รับความอับอาย

4. กรณีภายหลังการเสนอปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนจากสถานฝึกและอบรม ในกรณี que เด็กหรือเยาวชนได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจ ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขในการคุมความประพฤติ เพื่อให้พนักงานคุมประพฤติได้ดูแลสอดส่องอย่างใกล้ชิดป้องกันมิให้เด็กหรือเยาวชนหลงผิดกระทำผิดซ้ำ ซึ่งศาลสามารถกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้ในกรณีนี้ได้

5.2. ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการทดลองใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม โดยขอความร่วมมือจากศาลใดศาลหนึ่งที่มีความเข้าใจในแนวความคิดนี้ ซึ่งต้องแบ่งผู้กระทำผิดที่ได้อรับโทษออกเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มที่ใช้วิธีการคุมประพฤติแบบเข้มและกลุ่มที่ใช้วิธีการจำคุกตามปกติ ทั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบว่าวิธีการแบบใดได้ผลดีต่อผู้กระทำผิดกว่ากัน โดยใช้ระยะเวลาทดลองประมาณ 2-3 ปี เพื่อให้ทราบถึงผลการทดลองที่ได้ผลดี หากพบว่าวิธีการคุมประพฤติแบบเข้มใช้ได้ผลดีก็สามารถขยายการดำเนินการไปยังศาลอื่นๆ หากพบว่าไม่ได้ผลก็สามารถยกเลิกได้

2. ควรเปิดช่องให้อำนาจศาลกว้างขวางขึ้นในการสั่งคุมความประพฤติแก่ผู้กระทำผิดที่ได้รับโทษจำคุกกระยะสั้นเกินกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี หรือผู้ที่เคยกระทำผิดซึ่งพ้นโทษแล้วเป็นระยะเวลา 5 ปี หรือ 10 ปี และหลังจากนั้นไม่เคยกระทำผิดอีก โดยนำวิธีการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้บังคับและเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายอาญามาตรา 56 ขึ้นให้มีความชัดเจนเพื่อรองรับการนำมาตรการดังกล่าวมาใช้บังคับ ดังนี้

“มาตรา 56/1 ผู้ใดกระทำผิดซึ่งมีโทษจำคุกและในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อนหรือปรากฏว่าเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่พ้นโทษมาแล้วเป็นระยะเวลา 5 ปี (หรือ 10 ปี) และหลังจากพ้นโทษแล้วยังไม่เคยกระทำผิดขึ้นอีกเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพและสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้วเห็นเป็นการสมควร ประกอบกับผู้กระทำผิดนั้นได้รับการพิจารณาคัดเลือกแล้วโดยผ่านกระบวนการจำแนกประเภทตามคำแถลงของเจ้าพนักงานที่ศาลกำหนด ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้แล้วปล่อยตัวไป เพื่อให้โอกาสผู้นั้นปรับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนดแต่ต้องไม่เกิน 5 ปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษาโดยกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติแบบเข้มของผู้นั้นไว้ด้วย

เงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติแบบเข้มของผู้กระทำผิดนั้น ศาลอาจกำหนดได้ดังต่อไปนี้

(1) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้โดยเฉลี่ยประมาณ 5 ครั้งต่อสัปดาห์ เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ

(2) อยู่ภายใต้ข้อบังคับห้ามออกนอกเคหสถานในช่วงระยะเวลากลางคืน ตั้งแต่หลังเวลา 20.00 น. เป็นต้นไป โดยใช้เครื่องมือควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ด้วยหรือไม่ก็ได้ ยกเว้นกรณีผู้ถูกคุมประพฤติจำเป็นต้องทำงานในเวลากลางคืน และแจ้งเงื่อนไขนี้ต่อพนักงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย

- (3) ต้องมีอาชีพการงานอันเป็นกิจจะลักษณะซึ่งจะมีการตรวจสอบการทำงานทุกสัปดาห์
- (4) จัดให้ทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์เป็นจำนวน 132 ชั่วโมง
- (5) ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจหรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามเวลาที่ศาลกำหนด

เงื่อนไขตามที่ศาลกำหนดตามความในวรรคก่อนนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำแถลงของเจ้าพนักงานว่า พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องแก่การควบคุมความประพฤติของผู้กระทำผิดได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควรศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดเสียก็ได้”

ทั้งนี้สามารถดูรายละเอียดและโครงสร้างทางกฎหมายที่ผู้ศึกษาได้เสนอไว้ ในบทที่ 4.1.3 ข้อ 3

3. ควรมีการเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522 ดังต่อไปนี้

“มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“คุมประพฤติแบบเข้ม” หมายความว่า การเพิ่มเงื่อนไขและระดับการดูแลสอดส่องผู้ถูกคุมประพฤติที่มีความเคร่งครัด ซึ่งรวมทั้งเงื่อนไขห้ามออกจากเคหะสถานโดยใช้เครื่องมือควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ ทำงานบริการสาธารณะ การตรวจสอบหาสารเสพติด การเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรม

“เครื่องมือควบคุมอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า อุปกรณ์ที่ใช้ควบคุมตัวผู้กระทำผิด ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ได้รับการรับรองแล้วว่าเป็นอุปกรณ์ที่ไม่รบกวนความเป็นปกติสุขภายในที่อยู่อาศัย โดยทำงานเฉพาะเพื่อเป็นการบันทึก หรือตรวจสอบว่าผู้ถูกคุมประพฤติฝ่าฝืนคำสั่งห้ามออกจากเคหะสถานหรือไม่เท่านั้น

“ผู้ถูกคุมประพฤติแบบเข้ม” หมายความว่า ผู้กระทำผิดที่ได้รับการจัดจำแนกลักษณะและประเภทแล้วว่าเป็นผู้ที่ไม่มินิสัยเป็นอันตรายต่อสังคม แต่มีความเสี่ยงสูงต่อการกลับมากระทำผิดซ้ำ ได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ยกเว้นผู้กระทำผิดฐานชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฆ่าผู้อื่น”

“มาตรา 6 ให้อำนาจพนักงานคุมประพฤติมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นและโดยเฉพาะให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(8) มีอำนาจติดตั้งเครื่องมือควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ไว้กับตัวของจำเลย รวมถึงติดตั้งอุปกรณ์อีกส่วนหนึ่งกับโทรศัพท์หรือเครื่องส่งสัญญาณอื่นในบ้านได้ตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด”

4. ควรมีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญามาตรา 57 และ 58 ซึ่งเป็นเรื่องที่ศาลมีคำสั่งเพิกถอนการคุมประพฤติแล้วกำหนดโทษจำคุก กรณีนี้สามารถนำวิธีการคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้บังคับเป็นอีกทางเลือกแทนการลงโทษจำคุกเมื่อศาลมีคำสั่งเพิกถอนการคุมประพฤติ ผู้ศึกษาขอเสนอการแก้ไขดังต่อไปนี้

“มาตรา 57 เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของพนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานว่า ผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดตามมาตรา 56 ศาลอาจตัดเตือนผู้กระทำความผิด หรือศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้นั้นอยู่ภายใต้เงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติแบบเข้ม หรือจะกำหนดโทษที่ยังไม่ได้กำหนดหรือลงโทษซึ่งรอไว้นั้นก็ได้”

“มาตรา 58 เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของโจทก์หรือเจ้าพนักงานว่า ภายในเวลาที่ศาลกำหนดตามมาตรา 56 ผู้ที่ถูกศาลพิพากษาได้กระทำความผิดอันมิใช่ความผิดที่ได้กระทำไปโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษและศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดนั้น ให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติแบบเข้ม หรือให้ศาลกำหนดโทษที่รอการกำหนดไว้ในคดีก่อนบวกเข้ากับโทษในคดีหลัง หรือบวกโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลัง แล้วแต่กรณี”

5. ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับฐานความผิดที่เหมาะสมแก่การบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม นอกเหนือจากที่ผู้ศึกษาได้เสนอไว้เบื้องต้น

6. ควรมีการตรากฎหมายเพื่อป้องกันสังคม โดยบัญญัติให้หลายๆหน่วยงานร่วมกันเป็นพหุภาคี (The Multi-Agency Public Protection Arrangements) เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมคุมประพฤติและกรมราชทัณฑ์ เพื่อจัดการและปกป้องคุ้มครองประชาชนในสังคมให้ปลอดภัยจากผู้กระทำผิดร้ายแรงมิให้หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

7. สำหรับการนำเงื่อนไขคุมประพฤติแบบเข้มมาใช้บังคับกับเด็กหรือเยาวชน ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวพ.ศ. 2534 มาตรา 100 ได้เอื้ออำนวยต่อการนำมาใช้บังคับแล้ว เพียงแต่เพิ่มเงื่อนไขการรายงานตัวของเด็กหรือเยาวชนให้บ่อยครั้งขึ้นจากเดิมนั้น ดังนี้

“ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่าเด็กหรือเยาวชน ซึ่งเป็นจำเลยไม่มีความผิดและปล่อยเด็กหรือเยาวชนไป ถ้าศาลเห็นว่ามีความสมควรจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับความประพฤติของเด็กหรือ

เยาวชนนั้นด้วย ก็ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤตฺิข้อเดียวหรือหลายข้อไว้ในคำพิพากษา ดังต่อไปนี้

- (1) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนเข้าไปในสถานที่หรือห้องที่ใด อันจะจูงใจให้เด็กหรือเยาวชนประพฤตฺิชั่ว
- (2) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นหรือได้รับอนุญาตจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย
- (3) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนคบหาสมาคมกับบุคคล หรือประเภทบุคคลที่ศาลเห็นไม่สมควร
- (4) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนกระทำการใดอันจะจูงใจให้เด็กหรือเยาวชนนั้นประพฤตฺิชั่ว
- (5) ให้เด็กหรือเยาวชนไปรายงานตัวต่อศาล หรือพนักงานคุมประพฤตฺิ หรือพนักงานสังคฺมสงเคราะห์ที่ผู้อํานวยการสถานพินิจมอบหมายเป็นครั้งคราว
- (6) ให้เด็กหรือเยาวชนไปศึกษา เข้ารับการฝึกรบรณ หรือประกอบอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ
- (7) ให้เด็กหรือเยาวชนศึกษาต่อ โดยนำหลักฐานการเรียนมาแสดงต่อศาล หรือพนักงานคุมประพฤตฺิ หรือพนักงานสังคฺมสงเคราะห์ที่ผู้อํานวยการสถานพินิจมอบหมาย
- (8) ให้เด็กหรือเยาวชนกระทำกิจกรรมบริการสังคฺม หรือสาธารณะประโยชน์ตามที่ศาล หรือพนักงานคุมประพฤตฺิ หรือพนักงานสังคฺมสงเคราะห์ที่ผู้อํานวยการสถานพินิจมอบหมายเห็นสมควร
- (9) ให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการบำบัดจากจิตแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
- (10) ให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการตรวจปัสสาวะทุกครั้งที่มารายงานตัว
- (11) ให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดให้โทษ และให้อยู่ในความดูแลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องฯ ทั้งภาครัฐและเอกชน”

เมื่อแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขต่างๆ เพื่อคุ้มครองประพฤตฺิแก่เด็กหรือเยาวชนผู้กระทำผิดแล้ว ก็สามารถนำเงื่อนไขหรือข้อกำหนดในมาตรการคุมประพฤตฺิแบบเข้มมาใช้ได้ในขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการยุติธรรมตามที่ได้วิเคราะห์ไว้ในบทที่ 4.2.3 ข้อ 1-4

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 1 ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479.

กฎมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารกระบวนการยุติธรรมสำหรับ

เยาวชน (กฎปักกิ่ง). แปลโดย กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และคนอื่นๆ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

กรอบการวิจัยกฎหมายและระบบกระบวนการยุติธรรม. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง การ

จัดทำแผนแม่บทวิจัยกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม . กรุงเทพมหานคร, 2546.

(เอกสารไม่ตีพิมพ์)

กระบวนการทัศน์ใหม่ของกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด. เอกสารประกอบการ

ประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร, 2546.

(เอกสารไม่ตีพิมพ์)

การบริหารกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในชั้นเจ้าพนักงาน. เอกสารการประชุมนิติศาสตร์

แห่งชาติครั้งที่ 2/2544 โครงการศึกษาวิจัยของสภาวิจัยแห่งชาติ สาขากระบวนการยุติธรรม

ทางอาญา. กรุงเทพมหานคร, 2544. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

ไกรฤกษ์, เกษมสันต์ หม่อมหลวง. บทบาทของกรมคุมประพฤติในการป้องกันอาชญากรรมมิติ

ใหม่ในกระบวนการยุติธรรม. เอกสารวิจัยส่วนบุคคลในหลักสูตรของนักศึกษาศาสน์

พระปกเกล้า รุ่นที่ 1. กรุงเทพมหานคร, 2539.

คุมประพฤติ, กรม. คู่มือการจำแนกประเภทผู้กระทำผิด. กรุงเทพมหานคร : กองวิชาการและ

แผนงาน , 2544. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

คุมประพฤติ, กรม. รายงานประจำปี พ.ศ. 2545.

คุมประพฤติ, กรม. รายงานประจำปี พ.ศ. 2546.

จรัส บุรณพันธุ์ศรี. การคุมประพฤติกับความมั่นคงของชาติ. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.)

จิตติ ดิงศักดิ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 ตอน 2. 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรม

ศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา , 2518.

จิตติ ดิงศักดิ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 ตอน 2. 6. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานคร

การพิมพ์ , 2529.

ชาย เสวีกุล. อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ท่าพระจันทร์, 2517.

- เชษฐพันธ์ อุชุปลาละนันท์. การลงโทษจำคุกโดยวิธีกำหนดช่วงโทษ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- ณรงค์ ใจหาญ. คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคหนึ่งว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย. 1.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มิตรนราการพิมพ์, 2534.
- โทนี ปีเตอร์. จากการแก้แค้นสู่การแก้ไข. ยูเนสโกคูเรีย. แปลโดย ฉिर สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. 16.
นางเยาว์ เชียวสอาด. พนักงานคุมประพฤติจะปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจให้เป็นไปตาม The Tokyo
Rules ได้อย่างไร. วารสารกรมคุมประพฤติ 7, 1 (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2543) : 17.
- นวลจันทร์ ทิศนชัยกุล. การคุมประพฤติและการพักการลงโทษ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรือง
ธรรม, 2532.
- นัทธี จิตสว่าง. แนวทางการปฏิรูปการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในประเทศไทย. บัณฑิตย 54, 4 : 36.
- นัทธี จิตสว่าง. หลักทัณฑ์วิทยา: หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.)
แนวทางการใช้วิธีการทำงานบริการสังคมสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย. เอกสาร
ประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่องการนำวิธีการทำงานบริการสังคมเป็นทางเลือกใหม่
ในการลงโทษผู้กระทำผิด. กรุงเทพมหานคร, 2547. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- บันทึกหลักการและเหตุผลท้ายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 10)
พ.ศ. 2532.
- บุญเพราะ แสงเทียน. คำบรรยายกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน. (ม.ป.ท.,
ม.ป.ป.).
- ประธาน วัฒนวานิชย์. การปฏิรูประบบการลงโทษ แนวทางสหวิทยาการโดยเน้นทางด้านอาชญา
วิทยา. บทบัณฑิตย 54 (ธันวาคม 2541) : 22 .
- ประเสริฐ เมฆมณี. หลักทัณฑ์วิทยา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท บพิตรการพิมพ์จำกัด, 2523.
- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534.
พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479.
- ไพศาล วิเชียรเกื้อ. การวิเคราะห์นโยบายการคุมประพฤติจำเลยในคดีอาญาแทนการลงโทษจำคุก.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
มาตรการชะลอการฟ้องและต่อรองคำรับสารภาพมาใช้ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร,
2546. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- มาตรการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องปัญหา
คนล้นคุก: วิกฤตยุติธรรมที่ต้องแก้ไข. กรุงเทพมหานคร, 2543. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- มาลี สุรเชษฐ. เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานยุติธรรมหน่วยที่ 9-15. 2. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529.

ยุติธรรม, กระทรวง. สำนักงานศาลยุติธรรม. สถิติของศาลทั่วประเทศประจำปี พ.ศ. 2546.
โทษประจำปี พ.ศ. 2546.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 106 ตอนที่ 127 หน้า 1(ฉบับพิเศษ) วันที่ 11 สิงหาคม 2532.

วัชรภรณ์ จิตรชุ่ม. การหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกโดยงานคุมประพฤติ ศึกษาเฉพาะอัตราโทษการ
 รอกการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขา
 นิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2545 .

ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์. การปฏิบัติผู้กระทำผิดในชุมชนกับการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง.
วารสารกรมคุมประพฤติ 10 ,3 (เมษายน.- มิถุนายน 2546) : 7-8.

สง่า ลีนะสมิต . กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน . 3. กรุงเทพฯ มหานคร: โรง
 พิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.

อังคณา บุญสิทธิ์. มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติสำหรับมาตรการการไม่ควบคุมตัว
 ผู้กระทำผิด. วารสารกรมคุมประพฤติ 5, 3 (เมษายน-มิถุนายน 2541) : 34.

อังคณา บุญสิทธิ์. มาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิด. วารสารยุติธรรม 14, 4(พฤษภาคม 2542) : 18.

อุททิส แสนโกศิก. กฎหมายอาญาภาค 1 .กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2525

อุทัย อติแพทย์. การคุมประพฤติผู้ใหญ่ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. 1 . 1 กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศรี
 สมบัติการพิมพ์ จำกัด, 2527.

อนุสรณ์ แก่งสันเทียะ, ว่าที่ ร.ต.อ. ทศนคติของชาวกรุงเทพมหานครต่อการลงโทษประหารชีวิต.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยา และ
 มนุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2543.

ภาษาอังกฤษ

Abadinsky, Howard. Probation and Parole : Theory and Practice. New Jersey : Prentice-Hall ,
 1997.

Adler,Freda,Mueller,Gerhard O.W. and Laufer,Willams. Criminology 2rd ed. New York :
 McGraw-Hill , 1995 .

Alice Harper and Wendy Londorf. New Jersey's Intensive Supervision Program. (n.p.)(n.d.)

Belinda Rodgers McCarthy and Bernard J. McCarthy Jr. Community-Based Corrections.
 United States : Wadsworth Publishing Ciompany, 1997.

Carison, Norman A. Correction in the 21st Century : A Practical Approach . California:
 Wadsworth Publishing Company , 1998.

Community Sentence . [Online]. 2003. Available from :

<http://www.probation.homeoffice.gov.uk> [22 November 2004]

Dean J. Champion. Probation and Parole in the United States. New York : Macmillan Publishing Company, 1990.

George Mair, Charles Lloyd, Clair Nee and Rae Slbitt, Intensive Probation in England and Wales : An Evaluation [Online]. 1995. Available from :

<http://www.probation.homeoffice.gov.uk> [19 November 2004]

Gresham M. Sykes. Criminology. New York : Harcourt Brace Jovanovich , 1978.

How Community Penalties Work . [Online]. 2004. Available from :

<http://www.probation.homeoffice.gov.uk> [19 November 2004]

Intensive Control & Change Programme (ICCP) and Prolific & Other Priority Offender Strategy, [Online]. 2004. Available from :

<http://www.probation.homeoffice.gov.uk> [19 November 2004]

Intensive Control and Change Programme, [Online]. 2003. Available from :

<http://www.probation.homeoffice.gov.uk> [22 November 2004]

IRA J. Silverman. Corrections A Comprehensive view. 2nd ed . Florida : Thomson Learning Company, 2001.

Intermediate Sanction [Online], (n.p.), (n.d.), Available from :

<http://www.msccsp.org/resources/survey.pdf>. [15 May 2004]

James M. Byrne, Ph.D., Arthur J. Lurigio, Ph.D. and Christopher Baird, M.A..

The Effectiveness of the New Intensive Supervision Programs [Online]. 1989.

Available from : <http://www.nicic.org> [26 July 2004]

Joan Petersilia. Georgia's intensive probation : Will the model work elsewhere ?. New York : Criminal Justice Press , 1987.

Joel Samaha. Criminal Justice , 2nded. Minneapolis: West Publishing Company, 1997.

Norval Morris, Michael Tonry. Between prison and Probation : Intermediate punishment in a rational sentencing. New York : Oxford University press , 1999.

Powers of Courts-Adult Offenders [Online]. 2004. Available from :

http://www.smartjustice.org/community_penalties.shtml [19 November 2004]

Probation and Intermediate Sanction [Online], (n.p.), (n.d.), Available from :

http://www.doc.state.ok.us/DOCS/OCJRC95/950_725j.htm [15 May 2004]

Stanley E.Grupp. Theories of Punishment . Bloomington : Indiana University Press, 1971.

Walter. Aims of Punishment . California : Wadsworth Publishing Company, 1971.

Why is the Intensive Control and Change Programme being introduced? [Online]. 2003.

Available from : <http://www.probation.homeoffice.gov.uk>

[22 November 2004]



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

Code of Georgia Annotated

Title 42. Penal Institutions

Chapter 8. Probation

Article 2. State-wide Probation System

42-8-34. Probation hearings; jurisdiction; procedure; reference to circuit probation supervisor; period of probation; disposition pending hearing; payment of probation fee, fines, or costs as condition for probation

(a) Any court of this state which has original jurisdiction of criminal actions, except juvenile courts, municipal courts, and probate courts, in which the defendant in a criminal case has been found guilty upon verdict or plea or has been sentenced upon a plea of nolo contendere, except for an offense punishable by death or life imprisonment, may, at a time to be determined by the court, hear and determine the question of the probation of such defendant.

(b) Prior to the hearing, the court may refer the case to the probation supervisor of the circuit in which the court is located for investigation and recommendation. The court, upon such reference, shall direct the supervisor to make an investigation and to report to the court, in writing at a specified time, upon the circumstances of the offense and the criminal record, social history, and present condition of the defendant, together with the supervisor's recommendation; and it shall be the duty of the supervisor to carry out the directive of the court.

(c) Subject to the provisions of subsection (a) of Code Section 17-10-1 and subsection (f) of Code Section 17-10-3, if it appears to the court upon a hearing of the matter that the defendant is not likely to engage in a criminal course of conduct and that the ends of justice and the welfare of society do not require that the defendant shall presently suffer the penalty imposed by law, the court in its discretion shall impose sentence upon the defendant but may stay and suspend the execution of the sentence or any portion thereof or may place him on probation under the supervision and control of the probation supervisor for the duration of such probation. The period of probation or suspension shall not exceed the maximum sentence of confinement which could be imposed on the defendant.

(d)(1) In every case that a court of this state or any other state sentences a defendant to probation or any pretrial release or diversion program under the supervision of the department, in addition to any fine or order of restitution imposed by the court, there shall be imposed a probation fee as a condition of probation, release, or diversion in the amount equivalent to \$ 23.00 per each month under supervision, and in addition, a one-time fee of \$ 50.00 where such defendant was convicted of any felony. The probation fee may be waived or amended after administrative process by the department and approval of the court, or upon determination by the court, as to the undue hardship, inability to pay, or any other extenuating factors which prohibit collection of the fee; provided, however, that the imposition of sanctions for failure to pay fees shall be within the discretion of the court through judicial process or hearings. Probation fees shall be waived on probationers incarcerated or detained

in a departmental or other confinement facility which prohibits employment for wages. All probation fees collected by the department shall be paid into the general fund of the state treasury, except as provided in subsection (f) of Code Section 17-15-13, relating to sums to be paid into the Georgia Crime Victims Emergency Fund.

(2) In addition to any other provision of law, any person convicted of a violation of Code Section 40-6-391 or subsection (b) of Code Section 16-13-2 who is sentenced to probation or a suspended sentence by a municipal, magistrate, probate, state, or superior court shall also be required by the court to pay a one-time fee of \$ 25.00. The clerk of court, or if there is no clerk the person designated to collect fines, fees, and forfeitures for such court, shall collect such fee and remit the same to the general fund of the state treasury not later than the tenth day of the month after such fee is collected and shall be subject to rule and attachment in the same manner as clerks of superior court for failure to so collect and remit.

(e) The court may, in its discretion, require the payment of a fine or costs, or both, as a condition precedent to probation.

(f) During the interval between the conviction or plea and the hearing to determine the question of probation, the court may, in its discretion, either order the confinement of the defendant without bond or may permit his release on bond, which bond shall be conditioned on his appearance at the hearing and shall be subject to the same rules as govern appearance bonds. Any time served in confinement shall be considered a part of the sentence of the defendant.

(g) The sentencing judge shall retain jurisdiction over any person placed on probation. The judge is empowered to revoke any or all of the probated sentence, rescind any or all of the sentence, or, in any manner deemed advisable by the judge, to modify or change the probated sentence at any time during the period of time prescribed for the probated sentence to run.

(h) Notwithstanding any provision of this Code or any rule or regulation to the contrary, if a defendant is placed on probation in a county of a judicial circuit other than the one in which he resides for committing any misdemeanor offense, such defendant may, when specifically ordered by the court, have his probation supervision transferred to the judicial circuit of the county in which he resides.

42-8-34.1. Conditions for revocation of probated or suspended sentence

(a) For the purposes of this Code section, the term "special condition of probation or suspension of the sentence" means a condition of a probated or suspended sentence which:

(1) Is expressly imposed as part of the sentence in addition to general conditions of probation and court ordered fines and fees; and

(2) Is identified in writing in the sentence as a condition the violation of which authorizes the court to revoke the probation or suspension and require the defendant to serve up to the balance of the sentence in confinement.

(b) A court may not revoke any part of any probated or suspended sentence unless the defendant admits the violation as alleged or unless the evidence produced at the revocation hearing establishes by a preponderance of the evidence the violation or violations alleged.

(c) At any revocation hearing, upon proof that the defendant has violated any general provision of probation or suspension other than by commission of a new felony offense, the court shall consider the use of alternatives to include community service, intensive probation, diversion centers, probation detention centers, special alternative incarceration, or any other alternative to confinement deemed appropriate by the court or as provided by the state or county. In the event the court determines that the defendant does not meet the criteria for said alternatives, the court may revoke the balance of probation or not more than two years in confinement, whichever is less.

(d) If the violation of probation or suspension alleged and proven by a preponderance of the evidence or the defendant's admission is the commission of a felony offense, the court may revoke no more than the lesser of the balance of probation or the maximum time of the sentence authorized to be imposed for the crime constituting the violation of the probation.

(e) If the violation of probation or suspension alleged and proven by a preponderance of the evidence or the defendant's admission is the violation of a special condition of probation or suspension of the sentence, the court may revoke the probation or suspension of the sentence and require the defendant to serve the balance or portion of the balance of the original sentence in confinement.

(f) The payment of restitution or reparation, costs, or fines ordered by the court may be payable in one lump sum or in periodic payments, as determined by the court after consideration of all the facts and circumstances of the case and of the defendant's ability to pay. Such payments shall, in the discretion of the sentencing judge, be made either to the clerk of the sentencing court or, if the sentencing court is a probate court, state court, or superior court, to the probation office serving said court.

(g) In no event shall an offender be supervised on probation for more than a total of two years for any one offense or series of offenses arising out of the same transaction, whether before or after confinement, except as provided by paragraph (2) of subsection (a) of Code Section 17-10-1.

42-8-35 The court shall determine the terms and conditions of probation and may provide that the probationer shall:

- (1) Avoid injurious and vicious habits;
- (2) Avoid persons or places of disreputable or harmful character;
- (3) Report to the probation supervisor as directed;
- (4) Permit the supervisor to visit him at his home or elsewhere;
- (5) Work faithfully at suitable employment insofar as may be possible;
- (6) Remain within a specified location;

(7) Make reparation or restitution to any aggrieved person for the damage or loss caused by his offense, in an amount to be determined by the court. Unless otherwise provided by law, no reparation or restitution to any aggrieved person for the damage or loss caused by his offense shall be made if the amount is in dispute unless the same has been adjudicated;

(8) Make reparation or restitution as reimbursement to a municipality or county for the payment for medical care furnished the person while incarcerated pursuant to the provisions of Article 3 of Chapter 4 of this title. No reparation or restitution to a local governmental unit for the provision of medical care shall be made if the amount is in dispute unless the same has been adjudicated;

(9) Repay the costs incurred by any municipality or county for wrongful actions by an inmate covered under the provisions of paragraph (1) of subsection (a) of Code Section 42-4-71;

(10) Support his legal dependents to the best of his ability;

(11) Violate no local, state, or federal laws and be of general good behavior; and

(12) If permitted to move or travel to another state, agree to waive extradition from any jurisdiction where he may be found and not contest any effort by any jurisdiction to return him to this state.

42-8-151

For purposes of this article, the term:

(7) 'Intensive probation' means a level of probation supervision which includes, but is not limited to, curfews, community service, drug testing, program participation, special conditions of probation, and general conditions of probation as set forth in Code Section 42-8-35.

42-8-153

(a) The department is authorized to establish by rules and regulations a system of administrative sanctions as an alternative to judicial modifications or revocations for probationers who violate the terms and conditions of the sentencing options system established under this article. The department may not, however, sanction probationers for violations of special conditions of probation or general conditions of probation for which the sentencing judge has expressed an intention that such violations be heard by the court pursuant to Code Section 42-8-34.1.

(b) The department shall only impose restrictions which are equal to or less restrictive than the initial sanction set by the sentencing judge.

(c) The administrative sanctions which may be imposed by the department are as follows, from most restrictive to least restrictive:

- (1) Probation detention center or residential substance abuse treatment facility;
- (2) Probation boot camp;
- (3) Probation diversion center;
- (4) Intensive probation;
- (5) Options system day reporting center;
- (6) Electronic monitoring;
- (7) Community service; or
- (8) Probation supervision.

ภาคผนวก ข.

New Jersey Annotated Statutes

TITLE 2C. THE NEW JERSEY CODE OF CRIMINAL JUSTICE

SUBTITLE 3. SENTENCING

CHAPTER 43. GENERAL PROVISIONS

2C:43-11. Program of intensive supervision, eligibility

a. No custodial sentence imposed pursuant to Chapters 43, 44 or 45 of Title 2C shall be changed to permit entry into any program of intensive supervision established pursuant to the Rules Governing the Courts of the State of New Jersey if the inmate:

- (1) Is serving a sentence for a conviction of any crime of the first degree; or
- (2) Is serving a sentence for a conviction of any offense in which the sentencing court found that there is a substantial likelihood that the defendant is involved in organized criminal activity pursuant to N.J.S. 2C:44-1a(5); or
- (3) Is serving any statutorily mandated parole ineligibility, or any parole ineligibility imposed by the court pursuant to subsection b. of N.J.S. 2C:43-6; or
- (4) Has previously completed a program of intensive supervision established pursuant to the Rules Governing the Courts of the State of New Jersey; or
- (5) Has previously been convicted of a crime of the first degree, or of any offense in any other jurisdiction which, if committed in New Jersey, would constitute a crime of the first degree and the inmate was released from incarceration on the first degree offense within five years of the commission of the offense for which the inmate is applying for intensive supervision.

Nothing in this subsection shall be construed to preclude the program of intensive supervision from imposing more restrictive standards for admission.

b. Unless the inmate is within nine months of parole eligibility and has served at least six months of the sentence, no custodial sentence of an inmate serving a sentence for conviction of any crime of the second degree shall be changed to permit entry into any program of intensive supervision established pursuant to the Rules Governing the Courts of the State of New Jersey, if, within 20 days of receipt of notice of the inmate's application, the county prosecutor or Attorney General objects in writing.

c. If an inmate's application for a change of custodial sentence to permit entry into any program of intensive supervision established pursuant to the Rules Governing the Courts of the State of New Jersey is granted over the objection of the county prosecutor or the Attorney General, the order shall not become final for 20 days or until reconsideration by the

Intensive Supervision Resentencing Panel in order to permit the county prosecutor or the Attorney General to appear personally or in writing, with notice to defense counsel, to request reconsideration of the application approval.

d. A victim of the offense for which the inmate was sentenced shall have the right to make a written statement or to appear at a proceeding regarding the application for a change of custodial sentence imposed pursuant to Chapters 43, 44 or 45 of Title 2C for entry into any program of intensive supervision established pursuant to the Rules Governing the Courts of the State of New Jersey.



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000

Chapter 6

PART IV, COMMUNITY ORDERS AND REPARATION ORDERS

51. Combination orders.

(1) Where a person aged 16 or over is convicted of an offence punishable with imprisonment and the court by or before which he is convicted is of the opinion mentioned in subsection (3) below, the court may (subject to sections 34 to 36 above) make an order requiring him both-

(a) to be under supervision for a period specified in the order, being not less than twelve months nor more than three years; and

(b) to perform unpaid work for a number of hours so specified, being in the aggregate not less than 40 nor more than 100.

(2) An order under subsection (1) above is in this Act referred to as a "combination order".

(3) The opinion referred to in subsection (1) above is that the making of a combination order is desirable in the interests of-

(a) securing the rehabilitation of the offender; or

(b) protecting the public from harm from him or preventing the commission by him of further offences.

(4) Subject to subsection (1) above, sections 41, 42, 46 and 47 above and Schedule 2 to this Act shall apply in relation to combination orders-

(a) in so far as those orders impose such a requirement as is mentioned in paragraph (a) of subsection (1) above, as if they were probation orders; and

(b) in so far as they impose such a requirement as is mentioned in paragraph (b) of that subsection, as if they were community service orders.

(5) Schedule 3 to this Act (which makes provision for dealing with failures to comply with the requirements of certain community orders, for revoking such orders with or without the substitution of other sentences and for amending such orders) shall have effect so far as relating to combination orders.

(6) Schedule 4 to this Act (which makes provision for and in connection with the making and amendment in England and Wales of certain community orders relating to persons residing in Scotland or Northern Ireland) shall have effect so far as relating to

Criminal Justice Act 2003

Chapter 44

PART 12, SENTENCING

199 Unpaid work requirement

(1) In this Part "unpaid work requirement", in relation to a relevant order, means a requirement that the offender must perform unpaid work in accordance with section 200.

(2) The number of hours which a person may be required to work under an unpaid work requirement must be specified in the relevant order and must be in the aggregate-

(a) not less than 40, and

(b) not more than 300.

(3) A court may not impose an unpaid work requirement in respect of an offender unless after hearing (if the courts thinks necessary) an appropriate officer, the court is satisfied that the offender is a suitable person to perform work under such a requirement.

(4) In subsection (3) "an appropriate officer" means-

(a) in the case of an offender aged 18 or over, an officer of a local probation board, and

(b) in the case of an offender aged under 18, an officer of a local probation board, a social worker of a local authority social services department or a member of a youth offending team.

(5) Where the court makes relevant orders in respect of two or more offences of which the offender has been convicted on the same occasion and includes unpaid work requirements in each of them, the court may direct that the hours of work specified in any of those requirements is to be concurrent with or additional to those specified in any other of those orders, but so that the total number of hours which are not concurrent does not exceed the maximum specified in subsection (2)(b).

204 Curfew requirement

(1) In this Part "curfew requirement", in relation to a relevant order, means a requirement that the offender must remain, for periods specified in the relevant order, at a place so specified.

(2) A relevant order imposing a curfew requirement may specify different places or different periods for different days, but may not specify periods which amount to less than two hours or more than twelve hours in any day.

(3) A community order or suspended sentence order which imposes a curfew

requirement may not specify periods which fall outside the period of six months beginning with the day on which it is made.

(4) A custody plus order which imposes a curfew requirement may not specify a period which falls outside the period of six months beginning with the first day of the licence period as defined by section 181(3)(b).

(5) An intermittent custody order which imposes a curfew requirement must not specify a period if to do so would cause the aggregate number of days on which the offender is subject to the requirement for any part of the day to exceed 182.

(6) Before making a relevant order imposing a curfew requirement, the court must obtain and consider information about the place proposed to be specified in the order (including information as to the attitude of persons likely to be affected by the enforced presence there of the offender).

214 Attendance centre requirement

(1) In this Part "attendance centre requirement", in relation to a relevant order, means a requirement that the offender must attend at an attendance centre specified in the relevant order for such number of hours as may be so specified.

(2) The aggregate number of hours for which the offender may be required to attend at an attendance centre must not be less than 12 or more than 36.

(3) The court may not impose an attendance centre requirement unless the court is satisfied that the attendance centre to be specified in it is reasonably accessible to the offender concerned, having regard to the means of access available to him and any other circumstances.

(4) The first time at which the offender is required to attend at the attendance centre is a time notified to the offender by the responsible officer.

(5) The subsequent hours are to be fixed by the officer in charge of the centre, having regard to the offender's circumstances.

(6) An offender may not be required under this section to attend at an attendance centre on more than one occasion on any day, or for more than three hours on any occasion.

215 Electronic monitoring requirement

(1) In this Part "electronic monitoring requirement", in relation to a relevant order, means a requirement for securing the electronic monitoring of the offender's compliance with other requirements imposed by the order during a period specified in the order, or determined by the responsible officer in accordance with the relevant order.

(2) Where-

(a) it is proposed to include in a relevant order a requirement for securing electronic monitoring in accordance with this section, but

(b) there is a person (other than the offender) without whose co-operation it will not be practicable to secure the monitoring, the requirement may not be included in the order without that person's consent.

(3) A relevant order which includes an electronic monitoring requirement must include provision for making a person responsible for the monitoring; and a person who is made so responsible must be of a description specified in an order made by the Secretary of State.

(4) Where an electronic monitoring requirement is required to take effect during a period determined by the responsible officer in accordance with the relevant order, the responsible officer must, before the beginning of that period, notify-

(a) the offender,

(b) the person responsible for the monitoring, and

(c) any person falling within subsection (2)(b), of the time when the period is to begin.

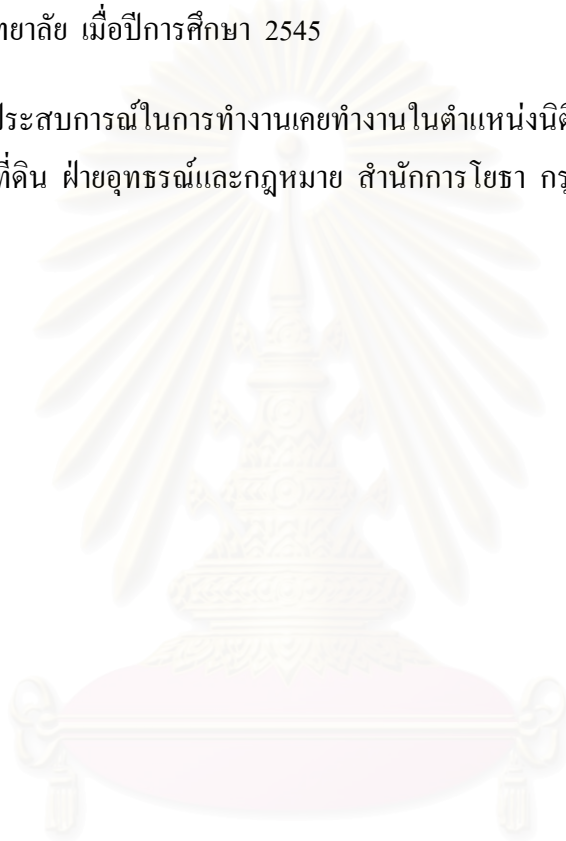


สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวอรนิตย์ บุญรัตน์ เกิดเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2520 มีภูมิลำเนาอยู่ กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับชั้นปริญญาตรีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เมื่อปีการศึกษา 2541 สำเร็จการศึกษาความรู้ชั้นเนติบัณฑิต สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ 53 ปีการศึกษา 2544 เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาตรีศึกษามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2545

ประสบการณ์ในการทำงานเคยทำงานในตำแหน่งนิติกร ลูกจ้างชั่วคราว กองรังวัด และจัดกรรมสิทธิ์ที่ดิน ฝ่ายอุทธรณ์และกฎหมาย สำนักงานโยธา กรุงเทพมหานคร 2



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย